

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

MÜZİK EĞİTİMİ BÖLÜMLERİNDE YÜRÜTÜLEN
MÜZİK BİÇİMLERİ DERSİNE YÖNELİK
ÖĞRETİM PROGRAM MODELİ

Sercan ÖZKELEŞ

DOKTORA TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Aynur Elhan NAYIR

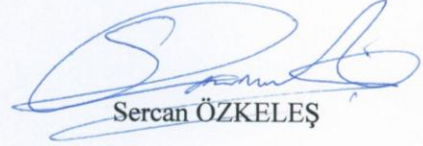
Konya-2014

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Sercan ÖZKELEŞ		
	Numarası	118309023008		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi/Müzik Eğitimi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	☐	Doktora ☒
	Tezin Adı	Müzik Eğitimi Bölümlerinde Yürütülen Müzik Biçimleri Dersine Yönelik Öğretim Program Modeli		

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Sercan ÖZKELEŞ

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

DOKTORA TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Sercan Özteleş
	Numarası	118309023008
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi / Müzik Eğitimi
	Programı	Doktora
	Tez Danışmanı	Doç.Dr. Aymer Elhan NAYIR
Tezin Adı	Müzik Eğitimi Bölümelerinde Yürütölen Müzik Bileşimleri Dersine Yönelik Öğretim Programı Modeli	

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan başlıklı bu çalışma 22.12.2014 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Danışman ve Üyeler	İmza
Doç.Dr. Aymer Elhan NAYIR		
Doç.Dr. Mustafa YAVUZ		
Yrd.Doç.Dr. Nurdan BARISCI		
Yrd.Doç.Dr. Pehlivan AYDIN		
Yrd.Doç.Dr. M. Devrim BAKIRCI		

TEŞEKKÜR

Araştırmanın gerçekleşmesindeki ve sonuçlandırılmasındaki her adımda alan bilgilerini, desteğini ve anlayışını esirgemeyen tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Aynur Elhan NAYIR'a, çalışma sürecinde değerli katkılarını esirgemeyerek çözüm önerileriyle yol gösteren Tez İzleme / Savunma Komitesi üyeleri Sayın Doç. Dr. Mustafa YAVUZ'a ve Sayın Yrd. Doç. Dr. Nurtuğ Barışer AHMETHAN'a,

Araştırmamın program geliştirme açısından, teknik yönlerindeki görüş ve önerileriyle katkıda bulunan Sayın Prof. Dr. Özcan DEMİREL'e, görüşme sorularının düzenlenmesinde gösterdikleri desteklerinden dolayı Sayın Prof. Ertuğrul BAYRAKTARKATAL'a ve Sayın Prof. Dr. Türev BERKİ'ye,

K. D. Uşmskıy Güney Ukrayna Milli Pedagoji Üniversitesi programlarına ulaşmamda gösterdiği yardımlarından dolayı Sayın Utkan Baykal DEMİR'e, ihtiyaç duyduğum her konuda değerli vaktini ayıran sevgili meslektaşlarım Sayın Arş. Gör. Volkan KİBİCİ'ye ve Sayın Arş. Gör. Uğur ÇİT'e,

Lisans öğrenciliğimden bu yana hayata ve mesleğe dair her konuda, bana yüreğini açan, bu araştırmada da özverisiyle hayat tecrübesini ve bilgi birikimini paylaşarak düşünce biçimiyle araştırmaya yön veren değerli hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Salih AYDOĞAN'a,

Büyük bir içtenlikle değerli fikir ve görüşlerini benden esirgemeyen, en zor zamanlarında bile sorularımı hiçbir zaman cevapsız bırakmayan sevgili hocam Sayın Dr. Oya AKYILDIZ'a, Summary kısaltmasında değerli katkıları için Sayın Uzman Rana BİÇER'e, kaynaklara ulaşmamdaki katkıları için Sayın Mehmet ÖZKELEŞ'e

Yalnız bu araştırmada değil, akademik hayatımın en başından bu zamana kadar olan süreçte, yaşadığım tüm zorluklarda bilgisi, emeği ve sonsuz sevgisiyle yanımda olan eşim Derya Neslihan ÖZKELEŞ'e ve çok değerli varlıklarıyla, var olmamı sağlayan, beni ben yapan anneme ve babama candan teşekkürü borç bilirim.

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Sercan ÖZKELEŞ		
	Numarası	118309023008		
	Ana Bilim/Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi/Müzik Eğitimi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	☐	Doktora ☒
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Aynur Elhan NAYIR		
	Tezin Adı	Müzik Eğitimi Bölümlerinde Yürütülen Müzik Biçimleri Dersine Yönelik Öğretim Program Modeli		

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; ihtiyaç analizi doğrultusunda Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'nda yürütülen Müzik Biçimleri dersi için daha tutarlı, daha sağlam, daha etkili ve çağın gereksinimlerine cevap verebilecek nitelikte, çağdaş eğitim anlayışına uygun öğretim programı modeli oluşturmaktır.

Araştırmada veriler Döküman İnceleme ve Görüşme Yöntemi ile toplanmıştır. Döküman İnceleme yöntemi ile kuramsal çerçevenin oluşturulmasında; Türkçe ve yabancı dillerde yayımlanmış olan ilgili kaynaklar, YÖK tarafından hazırlanan Müzik Öğretmenliği Lisans Programı, Konservatuvar, Müzik ve Sahne Sanatları Fakülteleri ve Güzel Sanatlar Fakülteleri'nin Müzik Anabilim/Anasanat Dalları'nda uygulanmakta olan Müzik Biçimleri dersi öğretim programları ile MEB Talim ve Terbiye Kurulu'nun hazırladığı İlköğretim (2007) - Ortaöğretim (2009) Müzik dersi ve Güzel Sanatlar Liseleri'nin Müzik Biçimleri dersi öğretim programlarından

(2006) yararlanılmıştır. Aynı zamanda Dünya'nın farklı üniversitelerindeki müzik eğitimi bölümlerinin öğretim programları ve müzik biçimleri ile ilişkili olan derslerin içerikleri de incelenmiştir.

Görüşme Yönteminde ise ihtiyaç analizi doğrultusunda Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'ndaki Müzik Biçimleri dersini yürütmüş ve yürütmekte olan öğretim elemanlarına yönelik Standartlaştırılmış Açık Uçlu Görüşme Formu uygulanmıştır.

Nitel veri çözümleme tekniklerinin kullanıldığı araştırmanın sonucunda; Müzik Biçimleri dersinin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanlarına yönelik hedef ve hedef davranışları tespit edilerek dersin içeriği oluşturulmuş, öğrenme-öğretme durumları; Tam Öğrenme Stratejisi ile Karma Yöntem kullanılarak düzenlenmiş, sınama durumlarında ise, bilişsel hedef davranışların sınanmasında alan basamaklarının özelliklerine yönelik sorular, duyuşsal hedef davranışların sınanmasında Tutum Ölçeği, devinişsel hedeflerin sınanmasında da yorumlama becerilerine ilişkin Performans Gözlem Formu ve bestecilik becerilerine ilişkin Gözlem Formları hazırlanmıştır. Ayrıca; Müzik Biçimleri dersinin müzik kültürü, çözümleme, bestecilik ve yorumlama alanlarına yönelik olarak hazırlanmış öğretim programı modeli oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Müzik Biçimleri, Program Geliştirme, Öğretim Programı

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Sercan ÖZKELEŞ		
	Numarası	118309023008		
	Ana Bilim/Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi/Müzik Eğitimi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	☐	Doktora ☒
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Aynur Elhan NAYIR		
	Tezin İngilizce Adı	An Instruction Program Model For The Music Forms Lesson In The Music Education Departments		

Summary

The aim of this research is to create a more consistent, more decent, and more efficient instruction program for the Music Forms lesson in the Music Education Departments in accordance with the needs analysis, which could meet the requirements of the age and suitable for contemporary education.

Data used in the research are collected with Document Review and Interview Methods. Theoretical framework of the study is constructed by making use of the Document Review method; related sources published in Turkish and English, Music Education Undergraduate Program prepared by Council of Higher Education (COHE), instruction programs used in Music Forms lesson in the Music Education Departments of Conservatories, Music and Performing Arts Faculties and the Faculty of Fine Arts, the instruction program of the Music lesson in the Primary Education

(2007) and Secondary Education (2009), and the instruction program of the Music forms lesson in the Fine Arts High Schools (2006) prepared by the Supreme Council of the Ministry of National Education (MONE) are examined. In addition to these, instruction programs of music education departments and contents of the lessons related to music forms from different universities around the world are examined.

In the Interview Method, in accordance with the needs analysis, Standardized Open-Ended Interview Form is applied the teaching staff that have ever taught or are still teaching the Music Forms lesson in the Music Education Departments.

As a conclusion of the research in which qualitative data analysis techniques are used; the lesson content is created by determining the objectives and behavioural objectives related to cognitive, affective and psychomotor fields of Music Forms lesson, teaching-learning situations are arranged by using Mastery Learning Strategy and Mixed-Method, whereas testing situations; in testing the cognitive behavioural objectives, questions regarding the characteristics of the field steps, in testing the affective behavioural objectives, Attitude Scale, in testing psychomotor objectives, the Performance Observation Form related to interpretation skills and Observation Forms related to composition skills are prepared. Besides, an instruction program model for the music culture, analysis, composition, and interpretation fields of the Music Forms lesson is created.

Key Words: Music Forms, Curriculum Development, Instruction Program

İÇİNDEKİLER

Bilimsel Etik Sayfası.....	ii
Tez Kabul Formu	iii
Teşekkür	iv
Özet	v
Summary.....	vii
İçindekiler	ix
Kısaltmalar Sayfası	xii
Tablolar Listesi	xiii
Şekiller Listesi.....	xv
Birinci Bölüm - Giriş.....	1
1. 1. 1. Eğitim.....	1
1. 1. 2. Eğitim Programı ve Eğitimde Program Geliştirme	2
1. 1. 2. 1. İhtiyaç Saptama.....	9
1. 1. 2. 2. Hedefler	10
1. 1. 2. 3. Hedef Davranışlar	15
1. 1. 2. 4. İçerik.....	16
1. 1. 2. 5. Eğitim Durumları	18
1. 1. 2. 5. 1. Sunuş Yoluyla Öğretme Stratejisi	19
1. 1. 2. 5. 2. Buluş Yoluyla Öğretme Stratejisi.....	20
1. 1. 2. 5. 3. Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretme Stratejisi.....	22
1. 1. 2. 5. 4. Tam Öğrenme.....	23
1. 1. 2. 5. 5. Öğrenme-Öğretme Yöntem ve Teknikleri.....	24
1. 1. 2. 5. 5. 1. Düz Anlatım Yöntemi.....	25
1. 1. 2. 5. 5. 2. Güdümlü Tartışma Yöntemi.....	26
1. 1. 2. 5. 5. 3. Görüşme Yöntemi.....	26
1. 1. 2. 5. 5. 4. Örnek Olay Yöntemi	27
1. 1. 2. 5. 5. 5. Gösterip Yaptırma Yöntemi	27
1. 1. 2. 5. 5. 6. Karma Yöntemi	28
1. 1. 2. 6. Değerlendirme.....	30
1. 2. Türkiye’de Müzik Öğretmeni Eğitimi	32

1. 3. Dünya'nın Farklı Üniversiteleri'ndeki Müzik Eğitimi Programlarına Genel Bir Bakış	37
1. 4. Müzik Biçimleri.....	45
1. 5. Amaç ve Önem.....	61
1. 6. Problem	62
1. 7. Alt Problemler	62
1. 8. Sınırlılıklar	63
1. 9. Sayıtlar	64
İkinci Bölüm - İlgili Araştırmalar.....	65
2. 1. Müzik Biçimleri İle İlgili Araştırmalar	65
2. 2. Müzik Eğitiminde Program Geliştirme İle İlgili Araştırmalar	76
Üçüncü Bölüm -Yöntem.....	87
3. 1. Araştırmanın Modeli.....	87
3. 2. Çalışma Grubu.....	89
3. 3. Veri Toplama Araçları	91
3. 3. 1. Doküman İnceleme	91
3. 3. 2. Görüşme Tekniği	92
3. 3. 3. Geçerlik	93
3. 3. 3. 1. İç Geçerlik.....	93
3. 3. 3. 2. Dış Geçerlik.	94
3. 3. 4. Güvenirlik.....	94
3. 3. 4. 1. İç Güvenirlik	94
3. 3. 4. 2. Dış Güvenirlik.....	95
3. 4. Verilerin Analizi.....	95
Dördüncü Bölüm - Bulgular ve Yorum	98
4. 1. Türkiye Cumhuriyeti Üniversiteleri'nde Mesleki Müzik Eğitimi Veren Bölümlerdeki Müzik Biçimleri Dersinin Yürütülmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.	98
4. 2. Dünya'nın Farklı Üniversitelerinde Müzik Eğitimi Veren Bölümlerdeki Müzik Biçimleri Dersinin Yürütülmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	103

4. 3. Müzik Biçimleri Dersine Yönelik Öğretim Elemanlarının Dersin İçeriği, Süresi, Öğrenme-Öğretme Durumları, Kullanılan Kaynakları, Sınama Durumları ve Ortak Programa İlişkin Bulgular ve Yorumlar	114
4. 4. Müzik Biçimleri Dersinin İhtiyaç Analizi Doğrultusunda Bilişsel, Duyuşsal ve Devinişsel Alan Basamaklarına Yönelik Hedef ve Hedef Davranışlara İlişkin Bulgular	174
4. 5. Müzik Biçimleri Dersinin Hedef ve Hedef Davranışlara Yönelik İçeriğin Düzenlenmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	192
4. 6. Müzik Biçimleri Dersinde Kullanılacak Öğrenme-Öğretme Strateji, Kuram, Yöntem ve Tekniklere İlişkin Bulgular ve Yorumlar	206
4. 7. Müzik Biçimleri Dersinde Bilişsel, Duyuşsal ve Devinişsel Alan Basamaklarındaki Hedef ve Hedef Davranışların Sınama Durumlarına İlişkin Bulgular	212
Beşinci Bölüm - Sonuç ve Öneriler	229
5. 1. Sonuç.....	229
5. 1. 1. Türkiye Cumhuriyeti Üniversitelerinde Mesleki Müziği Eğitimi Veren Bölümlerdeki Müzik Biçimleri Derslerinin İçeriğine İlişkin Sonuçlar	229
5. 1. 2. Dünya'nın Farklı Üniversitelerinde Müziği Eğitimi Veren Bölümlerdeki Müzik Biçimleri Derslerinin İçeriğine İlişkin Sonuçlar	230
5. 1. 3. Çalışma Grubundan Elde Edilen Sonuçlar	231
5. 1. 4. Müzik Biçimleri Dersi Öğretim Programına İlişkin Sonuçlar.....	235
5. 2. Öneriler	237
5. 2. 1.Uygulayıcılara Yönelik Öneriler	237
5. 2. 2.Araştırmacılara Yönelik Öneriler	239
Kaynakça	240
Ekler	256
Ek-1. Görüşme Soruları.....	256
Ek-2. Müzik Biçimleri Dersine Yönelik Oluşturulan Öğretim Programı	260
Özgeçmiş	349

Kısaltmalar Listesi

ABD: Anabilim Dalı

A.B.D.: Amerika Birleşik Devletleri

AGSL: Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi

GSE: Güzel Sanatlar Eğitimi

GSF: Güzel Sanatlar Fakültesi

GTHM: Geleneksel Türk Halk Müziği

GTSM: Geleneksel Türk Sanat Müziği

K: Katılımcı

ME: Müzik Eğitimi

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

MENC: Music Educators National Conference

MMCP: Manhattanville Music Curriculum Project

MSSF: Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi

Ünv: Üniversite

Tablolar Listesi

Tablo 1. Hedeflerin Aşamalı Olarak Sınıflandırılması.....	14
Tablo 2. Müzik Öğretmenliği Lisans Programı	34
Tablo 3. İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı’ndaki Müzik Biçimleri Dersine İlişkin Kazanımlar	49
Tablo 4. Ortaöğretim Müzik Dersi Öğretim Programı’ndaki Müzik Biçimleri Dersine İlişkin Kazanımları	52
Tablo 5. Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Biçimleri Dersi Öğretim Programı’nın Kazanımları.....	55
Tablo 6. Katılımcıların Eğitim Düzeylerine İlişkin Bilgiler	89
Tablo 7. Katılımcıların Mesleki Deneyimlerine İlişkin Bilgileri	90
Tablo 8. Güzel Sanatlar Fakülteleri’ndeki İlgili Müzik Biçimleri Derslerine İlişkin Durumları.....	99
Tablo 9. Konservatuvarlar’ın ve MSSF’nin İlgili Müzik Biçimleri Derslerine İlişkin Durumları.....	101
Tablo 10. Mesleki Müzik Eğitimi Veren Kurumların Lisans Programları’ndaki Müzik Biçimleri’ne İlişkin Derslerin Süreleri	102
Tablo 11. Gazi Ü., Marmara Ü., Uludağ Ü. ve Dokuz Eylül Ü. GSE ABD Müzik Eğitimi Bilim Dalı’ndaki Müzik Biçimleri Dersine İlişkin Ders İçerikleri..	111
Tablo 12. Kanada, Avusturya, Norveç, A.B.D., Polonya, Almanya İskoçya, Avustralya ve Türkiye Cumhuriyeti’nde Müzik Eğitimi Bölümlerindeki Müzik Biçimleri Dersinin Sürelerine İlişkin Bilgiler.....	113
Tablo 13. Müzik Biçimleri Dersinin Bilişsel Alan Hedeflerine Yönelik Belirtke Tablosu	188
Tablo 14. Müzik Biçimleri Dersinin Duyuşsal Alan Hedeflerine Yönelik Belirtke Tablosu.....	190
Tablo 15. Müzik Biçimleri Dersinin Devinişsel Alan Hedeflerine Yönelik Belirtke Tablosu	191
Tablo 16. Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı İçin Planlanan Müzik Biçimleri Dersi Öğretim Programı’nın Üniteleri ve Süreleri	204

Tablo 17. Müzik Biçimleri Dersi Ünitelerinin Öğrenme Alanlarına Yönelik Durumları.....	205
Tablo 18. Müzik Biçimleri Dersine Yönelik Tutum Ölçeği	223
Tablo 19. Müzik Biçimleri Dersi Yorumlama Becerilerine İlişkin Performans Gözlem Formu.	227
Tablo 20. Müzik Biçimleri Dersi Bestecilik Becerilerine İlişkin Gözlem Formu	228

Şekiller Listesi

Şekil 1. Taba-Tyler'ın Program Geliştirme Modeli.....	9
Şekil 2. Delphi Tekniği'nin İşleyişı	88

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Eğitimdir ki, bir milleti ya özgür, bağımsız, şanlı, yüksek bir topluluk halinde yaşatır; ya da esaret ve sefaletle terk eder.

Mustafa Kemal Atatürk

1. 1. 1. Eğitim

İnsanı istendik davranışlarla donatıp eğitmek, çağlar boyunca en önemli sorun olmuştur. Günümüzde bu sorun, gittikçe karmaşık duruma gelmekte ve etkisini daha da yoğun bir biçimde duyurmaktadır. Böyle olmakla birlikte eğitimin önemi, özellikle ülkemizde yeterince anlaşılmamıştır. Oysa insanın davranışlarını tutarlı yani geçerli ve güvenilir bir yönde değiştirmedikçe, özlenen bir yaşam biçimine insanlığın ulaşması söz konusu olmayabilir. Nitekim ülkemizin içine düştüğü sıkıntıların nedenlerinden biri de yetiştirdiğimiz kişilerdir. En üst düzeylere dek yetiştirdiğimizi sandığımız çoğu kişilerde bile tutarsız davranış sayısının büyük ölçülere vardığı ve bu davranışların zamanla çeşitli sorunlara neden olabileceği söylenebilir. Eğitim düzeyi yükseldikçe, tutarlı davranışların hem nicelik, hem de nitelik açısından artması beklenir. Oysa eğitim sistemimizde düzey yükseldikçe, insanımızdaki tutarlı davranış sayısının buna uygun olarak artmadığı gözlenebilmektedir (Sönmez, 200: VII).

“Her toplumun en önemli sorunu, çağımızın değişen ve gelişen koşulları içinde o toplumun sosyal, kültürel, politik ve ekonomik yapısına göre insan yetiştirmektir. “Bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla istendik ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci” olarak tanımlanabilen eğitim, bazı amaçlara yönelik çevresi ve birbiriyle etkileşim içinde olan girdi-süreç-çıktı-geri besleme ve yönetim öğelerinden oluşan bir sistemdir” (Ertürk, 1972: 12).

Sönmez'e göre (2004: 3,6) eğitim üç farklı sistemde ele alınmaktadır.

1. Açık Sistem: Bir açık sistem, girdi, işlem, çıktı ve dönütten oluşan ve en az bir hedefi gerçekleştirmek üzere örgütlenip uygulamaya konan ve her uygulama sonucuna göre yeniden düzenlenen dirik bir örüntü olarak betimlenebilir.

2. Yarı Açık Sistem: Yarı açık sistem girdiler, işlemler ve çıktılarından oluşur. Sistemin yeterli ve düzenli dönütü yoktur. Sistemin hedefi ne derece gerçekleştirdiğini; gerçekleştiremediyse, bunun hangi öge ve değişkenlerden kaynaklandığını belirlemek; gerekli düzeltme, onarma, yenileme işlemlerine gitmek; yeterli ve sürekli dönüt olmadığından olanaklı değildir.

3. Kapalı Sistem: Kapalı sistemlerin ya yeterli girdisi, ya da yeterli çıktısı yoktur. Girdi ve çıktılarından birinin bulunmamasının ya da yeterli olmamasının zorunlu sonucu olarak dönüt de kapalı sistemlerde yoktur.

“Eğitim açık bir sistemdir. Bu sistemin girdi, işlem, çıktı ve dönütü vardır. Eğitim sisteminin öğeleri arasında sıkı bir ilişki vardır. Eğer biri yok edilir, ya da yeterli nicelik ve nitelikte bulunmazsa, sistem entropiye kayabilir. Onun için eğitim sistemi her uygulama sonucuna göre yeniden düzenlenmeli, işleyen yanlar elde tutulmalı, işlemeyenler ise ya atılmalı, ya da onarılıp yeniden işe koşulmalıdır; çünkü olmuş bitmiş hiçbir sistem yoktur” (Sönmez, 2004: 17).

1. 1. 2. Eğitim Programı ve Eğitimde Program Geliştirme

Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında tüm eğitim etkinlikleri, önceden hazırlanan bir program çerçevesinde yürütülür. Kurumda, bireye hangi davranışların nasıl kazandırılacağı, eğitim programlarında yer alır. Eğitimin niteliği, büyük ölçüde uygulanan programa ve bu programın uygulayıcılarına bağlıdır. Uygulanan programların aksaklık ve eksiklikleri giderilip, toplumdaki ve bilim alanlarındaki

değişmelere göre yeniden düzenlendikçe, yani programlar geliştirildikçe, eğitimin niteliğinin de artması beklenir (Aktaran: Ekinci, 2008: 11).

“Öğrenenlere öğrenme yaşantıları sağlamak eğitim programları aracılığı ile olmaktadır. Bu nedenle öğrenme yaşantıları eğitim programının en önemli boyutu olmak durumundadır. Programın bütününe bir düzenek olarak görülmesinde vurgulanmak istenen, bu düzen içinde sistemli bir yapılanmanın ve sistematik sürecin olmasından kaynaklanmaktadır. Bu anlamda düzenek, eğitim programını bir düzen içinde sunmanın gerekliliğini vurgulamaktadır” (Demirel, 2014: 4).

Eğitim programı kavramının yanı sıra çok sık kullanılan diğer bir kavram da program geliştirmedir. İki kavram arasındaki farkı belirlemek amacı ile program geliştirmeyi “eğitim programının hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme öğeleri arasındaki dinamik ilişkiler bütünü” olarak tanımlamak uygundur (Demirel, 2014: 5).

Sistemli bir yaklaşımla bir eğitim programı tasarısının hazırlanmasında, iki ayrı düzeyde karar verilmesi gerekmektedir. Birinci aşamada karar verirken, toplumun, konu alanlarının ve öğrencilerin temel özellikleri, gereksinimleri, beklentileri vb. göz önünde tutulur. Bu aşamada alınacak kararlar çoğunlukla, toplumun, sosyal, politik, ekonomik tercihleri ve planları doğrultusunda belirlenir. İkinci aşamada alınacak kararlar ise, daha özel ve tekniktir. Bu aşamada, birinci aşamada elde edilen bulguların çağdaş eğitim anlayışı doğrultusunda, programı oluşturan, hedef, içerik, eğitim durumu ve değerlendirme öğeleri düzenlenir (Erden, 1998: 6).

Bent ve Unruh, program geliştirmedeki yaklaşımları üç gruba ayırmaktadırlar:

1. Konuya ağırlık veren programlar,
2. Öğrenciye ağırlık veren programlar,
3. Probleme ağırlık veren programlar'dır (Sezgin, 1994: 7).

Konuya ağırlık veren programlarda temel disiplinler üzerinde durulur. Bu durum daha çok akademik hazırlık programlarında etkilidir. Öğrencinin ilgi ve ihtiyaçları sınırlı ölçüde ele alındığı için bu programların etkililiği önemli ölçüde düşmektedir.

Öğrenciye ağırlık veren programlarda, öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarına göre belirlenir. Bu programlarda ileriye dönük yaklaşımlara yer verilmediğinden öğrenciye dönük birçok kavram ve ilkeler kapsam dışı tutulmuştur.

Probleme dayalı program yaklaşımında, öğrencilerin ileride karşılaşacağı sorunlara çözüm getirci bir yol izlenir. Bu program çalışmasının temeli, problem çözümüne yönelik davranışların geliştirilmesi esasına dayanır.

Çeliköz (2004: 100, 112), tasarlanan eğitim amaçlarının gerçekleşebilmesi ile eğitim faaliyetlerinin bir program çerçevesinde yapılması arasında pozitif bir ilişki olduğunu düşünmektedir. Ona göre, eğitim faaliyetleri sonunda amaçlanan sonuçların gerçekleşebilmesi tutarlı ve ayrıntılı bir planlamanın yapılmasını gerektirir. Planlamada gaye, bireyde istenilen davranış değişmesini sağlamaktır. Bireyde meydana gelen önceden tasarlanmış bu davranış değişmesi öğrenme olarak tanımlanmaktadır. Davranış değişikliklerinin etkili biçimde gerçekleşmesi, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin önceden belirlenen bir plan çerçevesinde gerçekleştirilmesine bağlıdır. Ayrıca Çeliköz, geliştirilen bir programın etkili olması için şu önerilerde bulunmuştur:

- Program geliştirme çalışmaları ihtiyaç analizi ve değerlendirmesi sonuçlarına dayalı olarak başlatılmalıdır.
- Geliştirilen programlar, öğretmenlere olduğu kadar, öğrencilere de yönelik olmalıdır. Öğrenciye yönelik olarak hazırlanan programlar (öğrenme yaşantıları düzeneği), öğrencilerin yapacakları etkinliklerin tümünü ayrıntılı olarak göstermelidir.

- Derslerin hedef ve davranışları masa başında değil, ilgililerin görüşleri doğrultusunda hazırlanmalıdır.
- Programlarda öğrencilerin eksiklerinin giderilmesi amacıyla ders dışı tamamlayıcı-ilave etkinlikler sağlanmalıdır.
- Dersin giriş etkinlikleri içerisinde tartışma sorularına yer verilmelidir.
- Öğretmen kılavuzunda ünite analiz ve hedef-içerik çizelgelerine yer verilmelidir.
- Öğretmen kılavuzunda yer alan etkinlikler giriş, gelişme ve sonuç etkinlikleri olarak; etkinlik1, etkinlik2, etkinlik3, etkinlik4... şeklinde belirlenmeli ve her bir etkinliğin karşısında kullanılacak araç-gereç, yöntem-teknik ve süreler belirlenmelidir. Mevcut programlarda genel olarak belirlendiği için öğretmenlere yeterli düzeyde yardım sağlanamamaktadır.
- Bu tür program geliştirme çalışmaları üniversitelerdeki uzman kadrolar tarafından değişik dersler için sürekli olarak yapılmalıdır.

Erden'e (1982) göre, örgün ve yaygın eğitim kurumlarında tüm eğitim etkinlikleri, önceden hazırlanan bir program çerçevesinde yürütülür. Kurumda, bireye hangi davranışların nasıl kazandırılacağı, eğitim programlarında yer alır. Eğitimin niteliği, büyük ölçüde uygulanan programa bağlıdır (Aktaran: Ekici, 2008: 11).

Eğitim, belli bir amaca yönelik planlı ve kasıtlı bir değiştirme süreci olduğundan, eğitim programı, sistemli bir yaklaşımla ele alınıp gerçekleştirilmelidir. Ayrıca, konu alanlarıyla ve öğrenme psikolojisi ile ilgili bilimsel gelişmelerin süreklilik göstermesi, bunun yanında, öğrencilerin ve öğrencilerin etkileşimde bulunduğu sosyo-ekonomik ve teknolojik yapının yıldan yıla değişmesi nedeniyle, programların sürekli olarak eksiklerin tamamlanarak geliştirilmesi bir zorunluluktur (Tan ve Erdoğan, 2004: 15-16). "Özellikle günümüzde bilim, teknoloji ve iletişim

alanlarındaki baş döndürücü gelişmeler, program geliştirme çalışmalarının sürekli olmasını gerektirmektedir. Eğitim programını oluşturan öğeler, nitelik ve nicelik açısından sürekli değiştiğinden, eğitim programı da sürekli değişmeye ve gelişmeye açık bir yapıya sahiptir” (Sönmez, 2005: 38).

Varış’a (1988: 16) göre program hazırlama; amaçlar, içerik, yöntem ve değerlendirme boyutlarını içine alan kapsamlı ve çok boyutlu bir süreçtir. Program geliştirmede esas olan, belli bir kuruma ait amaçların gerçekleşmesini sağlamak üzere düzenlenen içerik ve uygulamaların, uygun yöntem, teknik, araç ve gereçlerle geliştirilmesidir. Amaçlar, içerik ve uygulamalar, yöntemler, teknikler ve değerlendirmenin ilişkilerini göz önünde bulunduran böylesine bir tutumdan, ders konularının bir liste halinde ders kitaplarından izlenmesinden meydana gelen bir süreçten farklıdır. Program geliştirme, programın kapsadığı amaçların sağlıklı ve etkin bir şekilde realize edilmesi için faydalanılan esasları prensipleri (teorileri) ve faaliyetleri (uygulama) operasyonel anlamda ele alan bir çalışmadır (Aktaran: Öztöpalan, 2010; 20).

Sönmez’e (2005: 38) göre ise özellikle günümüzde bilim, teknoloji ve iletişim alanlarındaki baş döndürücü gelişmeler, program geliştirme çalışmalarının sürekli olmasını gerektirmektedir. Eğitim programını oluşturan öğeler, nitelik ve nicelik açısından sürekli değiştiğinden, eğitim programı da sürekli değişmeye ve gelişmeye açık bir yapıya sahip olmakla birlikte gelişmeler takip edilmelidir (Aktaran: Ekici, 2008: 17).

Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında tüm eğitim etkinlikleri, önceden hazırlanan bir program çerçevesinde yürütülür. Kurumda, bireye hangi davranışların nasıl kazandırılacağı, eğitim programlarında yer alır. Eğitimin niteliği, büyük ölçüde uygulanan programa bağlıdır. Uygulanan programların aksaklık ve eksiklikleri giderilip, toplumdaki ve bilim alanlarındaki değişmelere göre yeniden düzenlendikçe, yani programlar geliştirildikçe, eğitimin niteliğinin de giderek artması beklenir (Aktaran: Ekici, 2008: 11).

Arsal (1998: 5), program hazırlamanın bir planlama işi olduğunu, hedeflerin saptanmasını, öğrenci davranışlarına dönüştürülmesini, öğrenme yaşantılarının örgütlenmesini ve değerlendirme için ölçüt ve işlemlerin saptanmasını içine aldığını belirtmiştir. Bu etkinlikler sonucunda bir taslak programın ortaya çıktığı görüşündedir. Demirel (2014: 5) ise program geliştirmeyi eğitim programının hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme öğeleri arasındaki dinamik ilişkiler bütünü olarak tanımlamayı uygun görmüştür.

Bir eğitim programının öğeleri şunlardır (Sönmez, 2007):

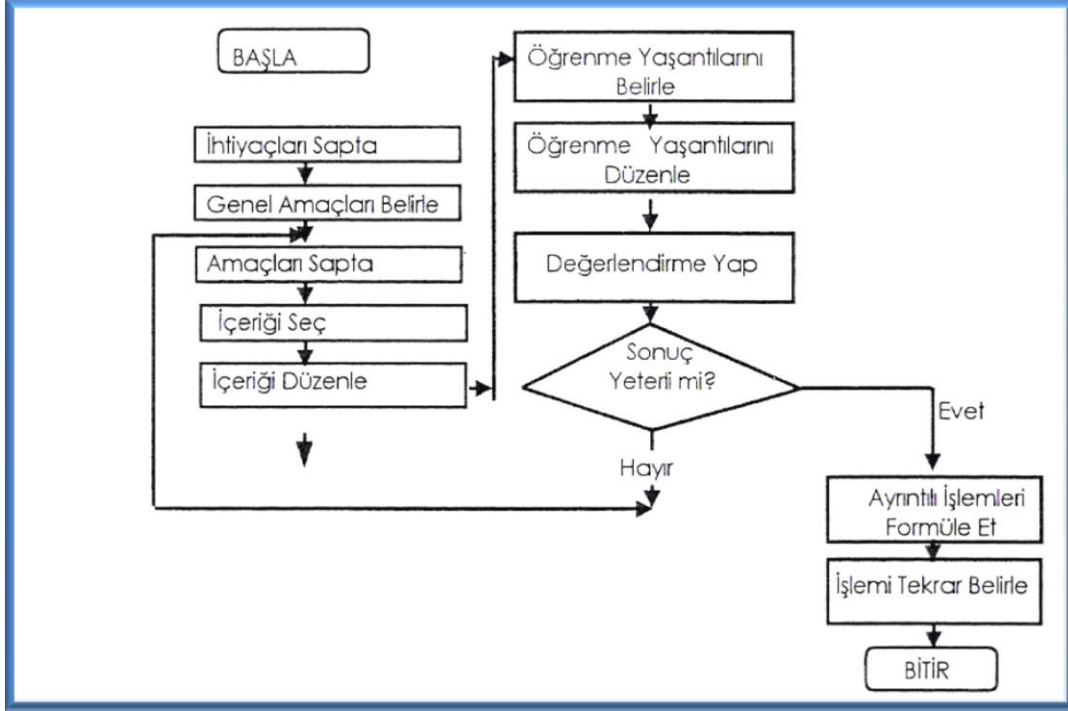
- Kişide gözlenmesi kararlaştırılan istendik özellikler (hedefler),
- Hedeflerin göstergesi olan davranışlar,
- İçerik ve konunun örüntüsü (üniteler),
- Her davranışı, her bir öğrenciye kazandıracak eğitim durumları,
- Her davranışı, her bir öğrencinin kazanıp kazanmadığını, kazandıysa ne derece kazandığını yoklayan sınav durumları.

Program modelleri genellikle modeli öneren kişi ya da kişilerin adıyla anılmaktadır. Tyler, Taba, Saylor ve Alexander, Goodland, Hunkins, Miller ve Seller, Olivia, Davis, Wulf ve Schave, Popham-Schrang ve Blochus, Kerr, Butler, Tanner ve Tanner modelleri bunlardan bazılarıdır. Program modellerinin ortak özelliği planlılık, aşamalılık ve davranış değiştirmeyi hedefleyen bir örgütlenme deseni ile hedef, eğitim durumu ve değerlendirme öğelerini -sınav durumlarını- içermesidir (Çeliköz, 2004: 101).

Türk eğitim sisteminde program geliştirme modeli nasıl olmalıdır sorusuna cevap aramak için yapılan bir araştırma sonucunda rasyonel planlama olarak da bilinen Taba-Tyler modeli uygun bir model önerisi olarak ortaya çıkmıştır. Demirel'in yönetiminde Özgen ve Gönentürk tarafından gerçekleştirilen ve program geliştirme uzmanlarının görüşleri alınarak yapılan araştırma sonuçları ise şöyle açıklanmıştır;

- Uzmanlar, modelde ilk boyutun amaçlar olmasını önermişler ve amaçların davranışa dönüştürülmesi konusunda görüş birliğine varmışlardır. Ayrıca, amaçların içerik ile ilişkilerinin iki boyutlu bir matriks üzerinde gösterilmesini gerekli görmüşlerdir.
- İçerik, modelin ikinci önemli boyutu olarak kabul edilmektedir. Programın öğretme-öğrenme süreci boyutunun merkezinde öğrencinin bulunması gerektiği, süreçte işe koşulan değişkenlerin pekiştirme, ipucu, dönüt, düzeltme, öğrenci katılımı, motivasyon, hazır bulunuşluk, öğretme yöntem ve teknikleri ile araç-gereç ve zamanlama olduğu ifade edilmiştir.
- Programın son aşaması olan değerlendirme programına girişte, süreçte ve çıkışta yapılmasının uygun olacağı belirtilmiştir. Bu sonuçlara göre Türkiye'de program geliştirme alanındaki uzmanların Taba-Tyler modelinin etkisi altında kaldıkları ifade edilmiştir. Ayrıca uzmanların tamamına yakını programın temel öğelerinin amaç, içerik, süreç ve değerlendirme olduğu konusunda görüş bildirmişlerdir (Aktaran: Çeliköz, 2004: 101).

Şekil 1. Taba-Tyler'in Program Geliştirme Modeli

1. 1. 2. 1. İhtiyaç Saptama

İhtiyaç saptama, program geliştirme çalışmasının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Programın hazırlanması için bir program ihtiyacının ortaya çıkması ve bu ihtiyacın ne olduğunun saptanması lazımdır. İhtiyaç saptanması yapılacak eğitim etkinliklerinin programlanması içinde gerekli bilgileri elde etmede yardımcı olmaktadır. İhtiyaç saptama çalışmaları programın hedeflerinin gerçek ihtiyaçları karşılayıp karşılamadığını da ortaya koymada yardımcı olur. Bu yolla ihtiyaç saptama çalışmaları program hedeflerinin yerindeliğini ortaya koymada yardımcı olur. Bu amaçla yapılması tasarlanan ihtiyaç saptama çalışmalarında toplumun, bireyin ve konu alanı ile ilgili ihtiyaçların saptanması önemli görülmektedir. Okullarda yetişen bireylerin toplumda başarılı olmaları isteniyorsa eğitim programları, toplumun beklentileri ve ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmalıdır. Aksi takdirde okulla toplum arasında çatışma olabilir, okullarda yetişen bireyler toplumda başarısız olurlar (Doğan, 1997: 15).

İhtiyaç, savunmaya değer bir amacın gerçekleştirilmesi için gerekli ve yararlı husus ya da güçlü istek anlamına gelmektedir. İhtiyaç saptama, program geliştirme çalışmasının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Programın hazırlanması için, bir program ihtiyacının ortaya çıkması ve bu ihtiyacın en iyi şekilde karşılanması için de, gerçek ihtiyacın ne olduğunun saptanması gereklidir. İhtiyaç saptama çalışmalarında, toplumun, bireyin ve konu alanı ile ilgili ihtiyaçların saptanması önemlidir. Eğitim programlarının, bireyin ve toplumun ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik ve etkili olabilmesi için, program hedefleri ile konu alanları arasında tutarlı ilişkiler kurulmalıdır. Belirlenen hedefleri gerçekleştirmek için, ne tür konu alanlarının seçimine ihtiyaç olduğu belirlenmeli ve bu seçimde sürekli değişen bilgilerin ve çağdaş düşüncelerin modern programa yansıtılmasına özen gösterilmelidir. İhtiyaç belirleme yapıldıktan sonra hazırlanan programların, çok olumlu sonuçlar verdiği ve hedef kitlenin ihtiyacını karşıladığı, birçok uygulama sonucunda ortaya çıktığı unutulmamalıdır (Demirel, 1999: 80 - 82). İhtiyaç analizi doğrultusunda, eğitim programı tasarısında ilk olarak eğitim hedefleri belirlenmektedir (Ekici, 2008: 20).

1. 1. 2. 2. Hedefler

“Hedef, genel anlamıyla varılmak istenen nokta olarak tanımlanabilir. Eğitimde hedef ise, kişide gözlenen kararlaştırılan istendik özellikler olarak ele alınabilir. Bu özellikler bilgi, beceri, değer, ilgi, tutum, güdülenmişlik, kişilik vb. olabilir” (Sönmez, 2004: 21).

İstendik davranışların belirleyicileri; insan, toplum, konu alanı (bilim, sanat, felsefe vb.) ve doğa olmalıdır. İnsanın kendi biyolojik yapısına, topluma, konu alanına, doğaya uygun olan ve bunlarla dinamik bir denge kurmasını sağlayan, tutarlı bir biçimde gelişip, kendini gerçekleştirmesine etki eden özellikler istendik olabilir. Bu dört belirleyiciden geçen ilk hedefler, “Aday Hedefler” olarak düşünülebilir. Aday hedefler, eğitim psikolojisi, eğitim felsefesi, eğitim ekonomisi ve eğitim sosyolojisi süzgeçlerinden geçmişse aday hedeflerin ardından, “Olasılı Hedefler”e

geçilebilir. Olasılı hedefler, her öğrencinin bilişsel, duyuşsal, devinişsel, algısal hazır bulunuşluk düzeyinden, yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik durum vb.den; yapılan yatırım, maliyet-yarar analizinden ve zaman boyutundan geçirildikten sonra, “Hedef” olabilir (Sönmez, 2005: 43).

“Öğretim hedefleri, bilişsel, duyuşsal ve psikomotor (devinişsel) alanla ilgili olarak aşamalı bir şekilde sınıflandırılmakta, bu da hedeflerin yazımı ve seçiminde öğretmenlere yardımcı olmaktadır” (Tan ve Erdoğan, 2004: 18).

Bilişsel Alan: Zihinsel etkinliklerin önemli olduğu hedeflerden oluşmaktadır. Bloom (1956) tarafından, en basitten en karmaşığa doğru, şu şekilde sınıflandırılmıştır.

- **Bilgi:** Bu düzeyde temel zihinsel içerik, öğrencinin sorunca söyleme, görünce tanıma gibi hatırlama davranışını göstermesidir. Öğrencinin zihinsel etkinliği, belli bir konuyla ilgili genel terimleri, ilkeleri, özel olayları, konunun temel kapsamını bilmesi şeklindedir.
- **Kavrama:** Öğrenci zihinsel olarak, konuyu ya da olayı açıklayabilme, kendine özgü bir şekilde tarif edebilme, kavramlar arasındaki farklılıkları anlayabilme vb. davranışları gösterir.
- **Uygulama:** Anlaşılan konu ya da bilgilerin, yeni durumlara uygulanmasına yönelik bir yeteneğin olması söz konusudur.
- **Analiz:** Bir sistem ya da bütünün işleyiş ve yapısının anlaşılması için, o bütünü öğelerine ayırma yeteneği söz konusudur.
- **Sentez:** Yeni bir bütün oluşturmak için, parçaları bir araya getirme yeteneği söz konusudur.

- **Değerlendirme:** Bu süreçte öğrenci, bir sentezin değerini yargılar. Ortaya konmuş olan ürünün, hangi ölçütleri sağlama açısından yeterli, hangi ölçütleri sağlama açısından yetersiz olduğu hakkında gerekçe göstererek kararlara varır (Tan ve Erdoğan, 2004: 18-20).

Duyuşsal Alan: Öğrencilerin, belli bir değere karşı hissettikleri, tutum, ilgi, sevgi vb. duygusal eğilim ve özelliklerini içerir. Krathwohl (1964) tarafından yapılan sınıflandırma şöyledir:

- **Alma:** Bu düzeyde öğrenciden beklenen temel davranış, belirli bir olayı fark etme isteğidir. Dersi dikkatle dinleme, öğrenmenin önemli olduğunun farkına varma, sınıf aktivitelerine katılmada istekli olma vb.
- **Tepkide Bulunma:** Öğrencinin bir tepki göstermesi söz konusudur. Başlangıçta, razı olma ya da itaat etme şeklinde, sonra isteyerek, daha sonra da memnuniyetle o uyarıcıya tepki gösterir.
- **Değer Verme:** Bu aşamada öğrenci, bir şeyin değerini kabul eder ve kabul ettiği değere karşı, kuvvetli ilgi ve bağlılık gösterir.
- **Örgütlenme:** Bu aşamada, diğer insanları organize etme davranışı gösterir. Değerler arasındaki karşılıklı ilişkileri tespit eder, davranışını belli bir değer sistemine adapte eder. Yeni bir değeri, belli bir değer setine adapte eder. Farklı değerleri bir araya getirir. Değerler arasındaki çatışmaları çözer ve tutarlı bir değer sisteminin inşasına başlar.
- **Nitelenmişlik:** Birey, kendine ait bir değer sistemi oluşturur ve kendi davranışlarını buna göre kontrol eder. Eğilimleri kontrol etmede, kesin değerleri geneller, iç tutarlılığa önem verir. Daha sonra bunları, yaşam felsefesi ya da dünya görüşüyle bütünleştirir. Yeni değerle tutarlı şekilde hareket eder. Bu değer, kişinin temel özelliği haline gelir (Tan ve Erdoğan, 2004: 20-22).

Psikomotor (Devinışsel) Alan: Zihin-kas koordinasyonunu gerektiren etkinlikleri içeren fiziki öğrenmelerle ilgili öğrenme becerilerini içerir. Fiziksel öğrenimin yanında, bilişsel ve duyuşsal öğrenmeleri de içerir. Resim yapma, bir müzik aleti çalma, araba sürme vb. örnek olarak verilebilir. Simpson (1972) tarafından geliştirilen sınıflandırma şöyledir:

- **Algılama:** Objelerin, niteliklerin ya da ilişkilerin duyular yardımıyla farkına varma sürecidir.
- **Kuruluş:** Belli bir hareket ya da yaşantıya hazır oluşturma.
- **Kılavuz Denetiminde Yapma:** Belirli kriter setlerinden modelin takip edilmesi ya da verilen komutların rehberliğinde, bir bireyin, beceriyi ortaya koymasıştır.
- **Mekanizma:** Öğrenilmiş bir tepki, alışkanlık haline geldiği zaman oluşur. Bu düzeyde öğrenci, yeterli performans, güven ya da yeterliliğe ulaşır. Psikomotor beceri, normal bir biçimde gösterilebilir. “Kompleks Tepki Faaliyeti” düzeyinde ise psikomotor beceri, profesyonelce gösterilir. Bu beceri, otomatikleşmiş olarak, tereddüt edilmeksizin, çok iyi, çok rahat ve kolay bir şekilde ve kas kontrolü ile yapılır.
- **Adaptasyon (Uyum):** Kazanılmış becerilerin, karşılaşılan yeni durumlara da uyarlanabilmesidir.
- **Yaratma:** Yeni bir motor beceri oluşturmak ya da kendine özgü bir psikomotor ürün ortaya koymaktır (Tan ve Erdoğan, 2004: 23-24).

Tablo 1. Hedeflerin Aşamalı Olarak Sınıflandırılması

HEDEFLERİN AŞAMALARI		
Bilişsel Alan	Duyuşsal Alan	Psiko-motor (Devinişsel) Alan
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bilgi ➤ Kavrama ➤ Uygulama ➤ Analiz ➤ Sentez ➤ Değerlendirm e 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Alma ➤ Tepkide Bulunma ➤ Değer Verme ➤ Örgütleme ➤ Nitelenmişlik 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uyarılma ➤ Kılavuz Denetiminde Yapma ➤ Beceri Haline Getirme ➤ Duruma Uydurma ➤ Yaratma

Sönmez (2004: 37), eğitimde bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanın her basamağında bir ders için hedef yazarken uyulması gereken temel kurallara şu şekilde değinmiştir.

- Hedef tümcesinin sonunda “bilgisi, becerisi, gücü, yeteneği, oluş, ilgililik, farkındalık, hoşgörülük” gibi sözcüklerden biri bulunmalıdır.
- Hedefler öğrenci davranışına dönüştürülecek ve öğrenme özelliğini belirtecek nitelikte yazılmalıdır.
- Hedefler öğrenme ürününü dile getirmelidir.
- Konu başlıkları hedef olamaz.
- Hedef kapsamlı ve aynı zamanda sınırlı olmalıdır.
- Hedeflerin hangi konu içeriğiyle ilgili olarak gerçekleştirileceği belirtilmelidir.
- Hedefler binişik olmamalı, tamamlayıcı yani bitişik olmalıdır. Bir hedefin kapsamı, diğer hedef ya da hedeflerin kapsama girmemelidir.
- Hedefler hangi alanla ilgili yazılıyorsa, o alanın niteliklerine ve basamaklarına uygun olmalıdır.
- Hedefler birbirlerini destekler nitelikte olmalıdır.

- Ders düzeyinde yazılan hedefler ünite ve bir, iki, üç saatlik dersler için belirlenirken kapsam ve sınırlılık açısından daralabilir.

1. 1. 2. 3. Hedef Davranışlar

“En genel anlamda, organizmanın bir uyarıcı karşısında eylemde bulunması olarak tanımlanabilen davranış, yetişeğin en önemli ögesidir. Davranışlar hem hedefler, hem de eğitim ve sınama durumlarıyla ilgilidir; çünkü eğitimde hedef bir öğrencinin planlanmış ve tertiplenmiş yaşantılar sayesinde kazanması kararlaştırılan ve davranış değişikliği veya davranış olarak ifade edilmeye elverişli olan özellik biçiminde tanımlanabilir” (Ertürk, 1975: 25).

Demirel’e (2006: 111) göre, hedeflerin sadece özellikler şeklinde belirtilmesi ve kalması yeterli olmayacaktır. Çünkü eğitim durumlarının düzenlenmesinde ve değerlendirmede ölçütler takımı olarak kabul ettiğimiz hedeflerin bir birey tarafından kazanılıp kazanılmadığına karar vermek ve bireyde gözlemek zorundayız. O halde, hedeflerin daha işlevsel olması ve amacımıza hizmet etmesi için davranışsal tanımlarının da oluşturulması gerekecektir. Bu nedenle hedeflerin davranışa dönüştürülmesi ve hedef ifadelerinin programda bir süs olmasından kurtarılması da sağlanmış olmalıdır (Aktaran: Öztopalan, 2010: 27).

Bir hedefin öğrenciler tarafından kazanıldığını gösteren etkinlikler, o hedefin davranışları olarak adlandırılır. Davranış cümlelerinin sonunda, “yazma, söyleme, seçip işaretleme, alma, tutma, çıkarma, düzenleme, isteme” gibi davranış ifade eden sözcüklerden biri olmalıdır. Davranışlar, kesinlikle hedefle tutarlı ve o hedefin kazanıldığını belirtmek için yeterli olmalıdır (Tan ve Erdoğan, 2004: 6).

Ertürk'e (1979: 56-57) göre hedefler davranışa dönüştürülürken, şu esaslara uyulmalıdır (Aktaran: Ekici, 2008: 28):

- Davranışlar, hedef alanını kapsamalı, tanımda bütün kritik davranışlar bulunmalıdır.
- Davranışların sınırları belli olmalı, her davranış, tanımdaki diğer davranışlardan tamamen ayrı olup, özelliğın belli bir dilimini yansıtmalıdır.
- Davranışlar kapsamlı olmalı, yani her davranış, ilgili birçok davranışı temsil edecek güçte olmalıdır.
- Davranış, gözlenebilir ve ölçülebilir olmalıdır.
- Bir grup öğrenci için, kritik davranışlar arasında bulunması gerekli görülen belli bir davranışın, söz konusu başka bir öğrenci için, kritik davranışlar arasında bulunmayabileceği hususu dikkate alınmalıdır.
- Hedef ve davranış ifadeleri karışıklıktan uzak, açık ve seçik olmalıdır. Bir hedef ifadesi, bir özellik, davranış ifadesi de, bir iş ve hareket göstermelidir.

Ertürk (1972: 54) ayrıca, hedef davranışa dönüştürülemediği, yani davranış olarak gözlenemediği durumlarda hedefin varlığından ya da gerçekleştirildiğinden söz edilemeyeceğini belirtmiştir.

1. 1. 2. 4. İçerik

İçerik, hedef davranışları kazandıracak biçimde ünite ve konuların düzenlenmesi gibi ele alınabilir. Bir içerik; hedef davranışlarla tutarlı, çağdaş bilimsel, sanatsal ve felsefi bilgiyle donanık, öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyine uygun, somuttan soyuta, basitten karmaşığa, kolaydan zora ve birbirinin önkoşulu,

bilinenden bilinmeyene, kendi içinde mantıki bir tutarlılığı olacak şekilde düzenlenmelidir. Ayrıca içeriğin “soyutlama, düzey, şema, vardama, materyal örgütlenme, alıştırma (soru), görsel düzen, değişik öğrenme-öğretme etkinlikleri ve içerik” ilkelerine uyması da gerekmektedir (Sönmez, 2004: 110).

Demirel’e (2006: 124) göre içeriğin düzenlenmesinde temel ölçütler, “öğrenme” ve “fayda”dır. İçerik, öğrencinin kısa zamanda öğreneceği şekilde örgütlenmeli, bireyin ihtiyaçlarına dönük olmalı ve problem çözme becerisini geliştirmelidir. İçerikte kavramlar, ilkeler, fikirler, önceden belirli bir bütünlük içinde düzenlenmeli, öğrenci de, düzenlenen bilgiyi anlamlı biçimde içselleştirmelidir.

“Eğitimde içerik seçimini, yeni bilgi birikimlerinin programlara yansıtılamaması ile bilim ve teknolojiye hızlı gelişme ve bilgi patlaması gibi iki önemli özellik etkilemektedir. Bu nedenle, okullar günlük yaşantıya hizmet etme konusunda geride kalmakta, birey, okul dışında kendini farklı bir dünyada bulmaktadır. İçeriğe alınacak bilginin seçiminde, bir geçerlik ölçütü olarak ele alınabilen “zaman”, aynı zamanda bir kontrol mekanizmasıdır. İçeriğe alınacak bilginin geçerli ve güvenilir olması, yani sağlam ve dayanıklı olması, istenir bir özelliktir. Bilginin etkinlikle kullanılabilmesi de, kendi içinde değer taşıması, mantıksal ve bilimsel bir işleve sahip olmasına bağlıdır. Belirlenen amaçların en ekonomik ve yararlı biçimde gerçekleştirilmesi amacıyla, içerik ve öğrenme yaşantıları birlikte düşünülmelidir. Bilgi, öğrencinin en iyi şekilde ve kolayca anlayabileceği biçimde, öğrenilebilir ve kullanılabilir bir yapıya sahip olmalıdır. İçeriğin yapısı, içerikte yer alan bilginin özellikleri ve bunların birbirleriyle bağlantısı açısından ele alınmalıdır” (Demirel, 2006: 120).

İçerik düzenlenirken kazandırılmak istenen hedef davranışlar göz önüne alınmalıdır. Bu iş yapılırken basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta, yakın çevre ve zamandan uzağa, birbirinin önkoşulu ve çağdaş bilgi ve beceriyle donanık olacak şekilde içerik yazılmalıdır. Ayrıca öğrencinin ihtiyaçları göz önüne alınmalıdır (Sönmez, 2004: 124).

1. 1. 2. 5. Eğitim Durumları

Planlı eğitim etkinlikleri ile istendik davranışları meydana getiren öğrenme yaşantıları oluşturmaya çalışmak, geçerli öğretme durumları, yani eğitim durumları yaratmak demektir (Ertürk, 1979: 85). Demirel'e (2006: 135) göre ise eğitim durumları, program geliştirme çalışmalarının süreç boyutunu oluşturmaktadır. Öğrencilere istenilen davranışların kazandırılmasını sağlayan öğrenme yaşantılarının düzenlenmesi, eğitim-öğretim durumlarında ele alınmaktadır. Öğrencilerde istenilen davranışların gelişebilmesi amacıyla, öğrenme yaşantılarının düzenlenmesinde belli ölçütlerin olması ve öğrenmelerin nasıl olduğunun bilinmesi gereklidir. Bu nedenle, eğitim durumları, öğrenci açısından öğrenme yaşantıları düzeneği, öğretmen açısından da öğretme yaşantıları düzeneği olarak iki şekilde düşünülebilir.

Eğitim durumları, istendik davranışları her bir öğrenciye kazandırmak için işe koşulan, her türlü zihinsel ve işlemsel faaliyetler olarak da tanımlanmaktadır. Eğitim durumlarında olması gereken değişkenler, ipucu, dönüt, düzeltme, ünitelerin aşamalı dizilmesi, zaman, öğrenme ve öğretme strateji, yöntem ve teknikleri, öğrenme ortamının fiziki yapısı, öğrenci katılabilirliği, eğitim teknolojisi (araç-gereç, donanım), öğretmenin niteliği, sevgi ve yetiştirmeye dönük değerlendirme başlıkları altında sıralanabilir (Sönmez, 2005: 45-46).

Demirel'e (2006: 149-150) göre eğitim durumları, şu özelliklere sahip olmalıdır:

- **Hedefe Görelik:** Eğitim durumları, öncelikle belirlenen hedeflere hizmet edici, yani belli davranışları geliştirici nitelikte olmalıdır.
- **Öğrenene Görelik:** Öğrencinin gereksinimlerini giderici olmalı, onu tatmin etmelidir. Öğrenen, geçirdiği eğitimsel yaşantıdan haz almalıdır. Ayrıca, öğrencinin öğrenme gücünü aşmamalı, hazır bulunuşluk (bilgi, zeka, yetenek, ilgi, alışkanlık, tutum, değer) düzeyine uygun olmalıdır.
- **Ekonomiklik:** Araç-gereç ve öğretme zamanı açısından ucuza maledilmelidir.

- **Diğer Yaşantılarla Kaynaşıklık:** Her öğrenme yaşantısı, diğer yaşantılarla tutarlılık içinde olmalı, yaşantılar birbirini desteklemelidir.

Eğitim durumlarını düzenlemede en önemli değişkenler arasında öğretme stratejileri, yöntem ve teknikleri yer almaktadır (Demirel, 2011: 165). Öğretme stratejileri, yöntem ve teknikleri aşağıda verilmiştir.

1. 1. 2. 5. 1. Sunuş Yoluyla Öğretme Stratejisi

Bir konuyla ilgili ön öğrenmelerin yeterli olmadığı durumlarda veya konunun başlangıcında sunuş yoluyla öğretme stratejisi kullanılabilir. Bu stratejide, sununun öğretmen tarafından etkili bir şekilde organize edilerek yapılması, konunun en somut ve öğrencilerin duyu organlarını harekete geçirecek şekilde anlatılması, öğrencilerin aktif olarak katılımının sağlanması, önce ve yeni öğrenilenler arasındaki etkileşimin sağlanması, öğrencinin bilgiyi yeni durumlara yönelik kullanması için sorular, projeler ve problem durumlarından yararlanılması önerilmektedir (Aktaran: Piji, 2006: 38).

Bu strateji kullanılırken aşağıda belirtilen ilkelere uyulmalıdır:

1. Hedef ve davranışlar, bilişsel alanın bilgi, duyuşsal alanın alma, devinişsel alanın uyarılma basamaklarından birinde olmalıdır. Davranışlar, ezberden söyleme, yazma, tanıma ve hatırlama gibi özellikleri taşınmalıdır.
2. Öğretmen önce, bilgi düzeyindeki kavramları sınıfta öğrenciye anlatmalı ve her bir kavram ile ilgili yaşamdan en az bir örnek vermelidir.
3. “Anlatamadığım bir yer var mı?” diye sormalıdır. Varsa, tekrar anlatıp, değişik bir örnek daha vermelidir.

4. Öğrencileri arkaya yaslatıp, anlattığı ve örnek verdiği kavramları sınıfa sormalı ve içinden 5'e kadar saymalıdır. Yanıtlamayan ya da, eksik yanıtlayan öğrenciyeye "Doğru yanıtı arkadaşın söyleyecek. Dikkatlice dinle. Sana tekrarlayacağım." demeli ve doğru yanıtı ona söyletmelidir. Öğretmen doğru yanıt veren her öğrenciyeye pekiştirmeç vermelidir.

5. Kavramların tanımlarını her bir öğrenciyeye tekrarlattırdıktan ve yukarda aşamalı olarak belirtilen dört basamaktaki işlemleri yaptıktan sonra, öğrencilerden kavramların her birine yeni birer örnek istemelidir.

6. Bu stratejide öğretmen sürekli 7-8 dakikadan fazla konuşmamalıdır.

7. Öğretmen eğitim ortamında sınıfı sürekli denetlemeli ve her bir öğrenciyeye göz iletişimi kurmalıdır.

Bu stratejiyi kullanan öğretmen düz anlatım yöntemini; soru-cevap, takdir, informal öğretmen konuşması, vb. teknikleri eğitim ortamında işe koşabilir. Soru-cevap tekniğinde sorular kapalı uçlu olmalıdır (Sönmez, 2004: 201-203).

1. 1. 2. 5. 2. Buluş Yoluyla Öğretme Stratejisi

Buluş yoluyla öğretim stratejisi, belli bir problem karşısında veri toplama, analiz ederek soyutlamalara ulaşma gibi amaçlar taşıyan, öğrenci etkinliğine dayalı, güdüleyici bir stratejidir. Güdüleyici ve özendirici niteliğiyle, öğretimde önemli görülen düşünme gücünü geliştirme konusunda üstün olan bir yöntemdir (Aktaran: Piji, 2006: 39). Öğrenci faktörünün ön planda olduğu buluş yoluyla öğretim, hangi verilerden sonuçlara varılacaksa o veriler üzerinde gözlem yapılmasına olanak sağlayan bir öğretim stratejisidir. Motivasyon, yapı, sıra ve pekiştirme, buluş yoluyla öğretim stratejisinin dört temel ilkesidir (Yılmaz ve Sünbül, 2000: 94-95).

Bu strateji kullanılırken aşağıda belirtilen ilkelere uyulmalıdır:

1. Hedef davranışlar bilişsel alanın kavrama, analiz ve değerlendirme, duyuşsal alanın tepkide bulunma ve değer verme basamaklarından en az birinde olmalıdır.
2. Öğretmen, ilke bulduracak nedeni, niçini, niyeyi vb. bulunduracaksa bunlarla ilgili uygun en az iki-üç örneği sınıfa getirmeli; öğrencilere dağıtmalı; ya tahtaya çizmeli; yazmalı; ya da yansılarla göstermelidir.
3. Öğrencilerin örnekler üzerinde gerekli işlemleri yapmalarını sağlamalıdır. Hedef davranışlarla ilgili, açık uçlu (nedenli, niçinli, niyeli, nasıllı) soruları öğrencilere sormalı; her soruyu sorduktan ve işlemleri yaptıktan sonra içinden 20'ye kadar saymalıdır. Bu sürenin sonunda en az beş öğrenciden yanıt almalı; alınan yanıtın her gerekçesini istemeli; sınıfta tartışma ortamını açmalıdır. Bu tartışma ve öğrencinin yapacağı işlemler doğru bulunana dek sürdürülmelidir. Doğru bulununca sınıfa pekiştirici verilmelidir. Özellikle bu tür stratejide "Karşıt görüşte olan var mı?" diye sorulmalı eğer varsa onların görüşleri gerekçeli olarak alınmalıdır.
4. Öğretmen, bu stratejide hiçbir açıklamada (ipucu hariç) ve anlatımda bulunmamalıdır. Yalnız yol gösterici olmalıdır. Doğru yanıtı, öğrenci bulacağından dolayı, öğretmen tutarlı bir orkestra şefi gibi davranmalıdır.
5. Genellikle öğretmen bu stratejide tümevarım, aklın tekrar probleme dönmesi, analogi, diyalektik, akıl yürütme türlerinin öğrencilerce kullanılmasını sağlayacak etkinlikleri öğrenme-öğretme ortamında işe koşmalıdır.
6. İlkeyi, nedeniyle, niçiniyle, nasılıyla bulduktan sonra öğrenciden bunlara uygun düşen yeni örnekler istenmelidir.
7. Öğretmen, tartışmanın başka bir konuya kaymasına izin vermemeli; böyle bir durumla karşılaşınca "Bizim konumuz o değil, onu daha sonra işleyeceğiz. Şimdi şu

soru üzerine düşünün vb.” ifadelerle tartışmanın çeşitli yönleri kaymasını önlemelidir (Sönmez, 2004: 242).

Bu stratejiyi kullanan öğretmen güdümlü tartışma ve örnek olay yöntemlerinden birini, küçük grup, büyük grup tartışması... vb. teknikleri eğitim ortamında işe koşmalıdır. Ayrıca öğrenciler bilgi düzeyindeki önkoşul davranışları kazanmamışlarsa, bilgi düzeyindeki eksiklik giderilmeden bu strateji kullanılmamalıdır (Sönmez, 2004; 242).

1. 1. 2. 5. 3. Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisi

Araştırma inceleme yoluyla öğretim stratejisi geçmişte yalnızca matematik, fen bilgisi gibi doğa bilimlerinde uygulamalı olarak kullanılırken, bugün bütün konu alanlarında kullanılabilir. Bu strateji, bilimsel yöntemleri günlük ders oturumu gibi küçük zaman dilimlerine sıkıştıran ve araştırmalar vasıtasıyla öğrencileri direkt bilimsel bakış açısının içine alan bir yaklaşımla derinlemesine düşünülmesini sağlayan bir öğretim stratejisidir (Yılmaz ve Sünbül 2000: 99-100).

Bilen'e (1999: 62) göre bu yaklaşıma uygun bir araştırma dört bölüme oluşur:

1-Problem hissedilmesi, tanımlanması: Problem veya problemler konu ile ilgili olmalıdır.

2-Denencelerin kurulması: Bu aşamada problemin çözümü için gerekli nitelikte ve sayıda denence kurulur. Denenceler probleme geçici çözüm yolları önerir ve toplanması gerekli veriler için yol gösterir.

3-Verilerin toplanması: Denencelerin sınanmasına yarayacak nitelikte veri toplama aşamasıdır.

4-Verilerin analizi ve denencelerin sınanması.

Bu strateji uygulanırken aşağıda belirtilen ilkelere uyulmalıdır:

1. Hedefler uygulama ve daha yukarı düzeyde olmalıdır. Davranışlar: İlkeleri kullanma, problem çözme, karar verme, yapıp gösterme gibi özellikleri kapsmalıdır.
2. Toplumsal olgularla ilgili problem çözülecek ya da karar verme süreci kullanılacaksa, öğretmen toplumsal olgularla ilgili üç problemi öğrenci sayısı kadar çoğaltıp ders sırasında öğrencilere sırasıyla, teker teker dağıtmalı ve birini onların okumasını sağlamalıdır. Öğrenciler problemi okurlarken, problem çözmede ya da karar vermede izlenecek basamakları tahtaya yazmalı, bunları dersin sonuna dek silmemelidir.
3. Eğer problem çözme süreci ya da bilimsel yöntem kullanılacaksa, yukarıdaki işlemlerden sonra öğretmen sırasıyla “Bu problemde verilenler nelerdir? İstenilenler nelerdir? Bu problem nasıl çözümlenebilir? (denenceler nelerdir?) vb.” soruları teker teker sınıfa sormalı; onlardan gerekçeli yanıt almalıdır.

Bu stratejide bilgi-işlem ve güdüsel tasarım kuramları; örnek olay, gösterip yaptırma yöntemleri ve workshop, soru-cevap, beyin fırtınası, problem çözme, karar verme... vb. teknikler eğitim ortamında kullanılabilir (Sönmez, 2004: 280-282).

1. 1. 2. 5. 4. Tam Öğrenme

Öğrenci nitelikleri, öğrencilerin bir dizi öğrenme ünitesini öğrenebilmeleri için gerekli olan bütün bilgi, beceri ve yeteneklerini kapsayan bilişsel giriş özellikleri ile öğrencilerin belli bir dersle ilgili olan duyuşsal özellikleri, okula karşı tutum, kişinin kendi kendine tutumunu kapsayan duyuşsal giriş özelliklerini içermektedir. Diğer bir değişken olan öğretim hizmetinin niteliği kapsamında, öğrenciye, neyin öğrenileceğini açıklayıcı mesajlar olan ipuçları, bir davranışı gösterme eğiliminin güçlendirilmesi süreci olan pekiştirme, öğrencinin öğrenme süreci sırasında kendine sunulan ipuçları ve yönergeler doğrultusunda yaptığı şeyler olan katılık ve

öğrencilere neyi öğrenip neyi öğrenemediklerini bildiren dönüt ve düzeltme işlemleri yer alır. Öğrenci nitelikleri ve öğretim hizmetinin niteliği gereken düzeye ulaşınca tam öğrenme gerçekleşmektedir. Öğrencilerde değişik düzeylerde hedef ve hedef davranışlar kazandırılmasında hedef davranışların alan basamaklarına göre “Tam Öğrenme Stratejisi” kullanılabilir (Demirel, 2011: 161).

Bloom’ca sunulan öğrenme modelinde, girdi ve işlem değişkenleri olarak aşağıdaki özellikler yer almaktadır (Sönmez, 2004; 314-342).

1. Öğrencinin bilişsel giriş davranışları ve duyuşsal giriş karakteristikleri bilinmelidir.
2. Öğretim hizmetinin ise, en azından şu niteliklerle donanık olması gereklidir.
 - a) Her eğitim durumunda işaretler (ipuçları) bulunmalıdır.
 - b) Her eğitim durumunda pekiştireç bulunmalıdır.
 - c) Her eğitim durumunda öğrencinin etkin katılımı sağlanmalıdır.
 - d) Her eğitim durumunda dönüt ve düzeltme bulunmalıdır.
 - e) Ders, ya da kursun üniteleri aşamalı olarak sıralanmalıdır.

1. 1. 2. 5. 5. Öğrenme-Öğretme Yöntem ve Teknikleri

Yöntemler, eğitim hedeflerinin gerçekleşmesinde ve eğitim durumlarının düzenlenmesinde çok önemli bir yere sahiptir. Bununla birlikte, diğer tekniklerle birlikte bir bütün oluşturduğu zaman anlam taşımaktadır. Bir kimse ulaşacağı amaçlara yönelik yollar bilmiyorsa, onu gerçekleştirecek yöntemi de seçemeyecektir. Bu nedenle etkili bir yöntem seçiminde eğitim psikolojisi, eğitim felsefesi ve konu alanının katkıları dikkate alınmalıdır (Bilen,1990). Öğretim yöntem ve tekniklerinin etkisi öğrenci özelliklerine, konu alanlarına, kazanılmak istenen hedeflere göre değişir. Bu nedenle öğretmen adaylarının bu yöntem ve teknikleri çok iyi bilmesi ve kullanacağı duruma en uygun yöntemi seçmesi gerekir (Erden, 1998).

Yöntem seçimini etkileyen bazı faktörler şöyle sıralanabilir:

- Ulaşılabacak hedefler
- Öğretmenin yöntem konusundaki becerisi
- İçeriğin yapısı
- Süre ve maliyet
- Kullanım kolaylığı
- Öğrenci sayısı, derslik ve büyüklüğü
- Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyi vb. olarak sıralanabilir (Demirel, 2011: 168).

1. 1. 2. 5. 5. 1. Düz Anlatım Yöntemi

Bu yöntem, öğretmen merkezli bir öğretim yöntemi olup, daha çok öğretmenin bilgiyi öğrenenlere aktarması sürecini içermektedir. Eğitim sistemimizde kullanılan geleneksel bir öğretim yöntemidir (Demirel, 1998: 45).

“Sunuş yolu stratejisi temele alındığı zaman ona uygun yöntem de genellikle düz anlatım olabilir; çünkü bu yöntemle bilişsel alanın bilgi, duyuşsal alanın alma ve tepkide bulunma, devinişsel alanın uyarılma basamağındaki davranışlar kazandırılabilir. Böyle olmakla birlikte günlük ders planı düzenlenirken, daha üst düzeydeki hedef davranışların kazandırılması sırasında dikkati çekme, güdüleme, gözden geçirme ve geçiş basamaklarında, ara ve son özetle, tekrar güdüleme, kapanışta bu yöntemle başvurulabilir” (Sönmez, 2004: 204).

Düz anlatım yönteminde istendik davranışlar kazandırılırken, öğretmen zamanı gelince değişik konuşma türlerine ve öğrenme-öğretim tekniklerine başvurulabilir. Düz anlatım yönteminde kazandırılacak hedef ve hedef davranışların düzeylerine göre: günlük konuşma, panel, diyalog, forum, komite görüşmesi, sunu, sempozyum, konferans, söylev ve demeç teknikleri kullanılabilir (Sönmez, 2004: 210-212).

1. 1. 2. 5. 5. 2. Güdümlü Tartışma Yöntemi

“Tartışmanın bir türü olan güdümlü tartışma, öğrencilerin hedef davranışları kazanmaları için yaşantı ve görüşlerini paylaştıkları, öğretmenin gözetiminde yapılan grup kontrol sürecidir. Güdümlü tartışma zgr tartışma ve denetimli akran seminerinden farklıdır. Serbest tartışmada öğrenciler akıllarına geleni söyleyebilirler. Bu nedenden dolayı, çok seyrek olarak bu yöntemle hedef davranışlar gerçekleşebilir. Denetimli akran grubu semineri ise, hazırbulunuşlukları birbirine denk gruplar tartışmayı yönetecek nitelikte öğrencilerin bulunmasını gerekli kılar” (Sönmez, 2004: 244). Güdümlü tartışma kazandırılacak hedef ve hedef davranışların düzeylerine göre: küçük grup tartışması, büyük grup tartışması, çember tekniği, zıt panel, münazara ve açık oturum teknikleri kullanılabilir (Sönmez, 2004: 247-248).

1. 1. 2. 5. 5. 3. Görüşme Yöntemi

Günlük yaşamda pek çok kişi belli konularda karşılıklı olarak konuşur. Bu tür konuşmada da bilgi, duygu ve düşünce alışverişi, yaşantıların paylaşılması söz konusu olabilir; fakat her karşılıklı konuşmada görüşme yöntemi kullanılamayabilir. Görüşme yöntemiyle belli hedef ve davranışların gerçekleştirilmesi gerekir (Sönmez, 2004: 265).

Saha araştırma uzmanlarının, savcı ve yargıçların, yönetici ve gazetecilerin vb. belli bir konuda gerekli bilgiyi almak için, diğer bireyle ya da uzman, sanatçı... ve tanınmış kişilerle yaptıkları amaçlı konuşmalar, görüşme yönteminin kapsamı içindedir. Güdümlü tartışma yönteminde de olduğu gibi, görüşme yönteminde de soru-yanıt formu kullanılabilir. Görüşme yöntemi ğretmen, uzman, öğrenciler arasında ve sınıf ortamında genellikle bilişsel alanın kavrama, analiz, değerlendirme; duyuşsal alanın tepkide bulunma ve değer verme ilgili hedef davranışların kazandırılması için kullanılan bir öğrenme-öğretme yöntemidir (Sönmez, 2004: 265).

1. 1. 2. 5. 5. 4. Örnek Olay Yöntemi

Örnek olay yöntemi, öğrencilerin problemleri bir olay hakkında gerekli verileri toplamak, bu verileri analiz etmek ve bir sonuca varıp değerlendirmek suretiyle bilgi elde etmelerini sağlar (Hesapçioğlu, 2008: 304). Örnek olay yöntemi, öğrencilerin sorun çözme becerilerini, kavram geliştirme, soru sorma, tartışma, yaratıcı ve kritik düşünme becerilerini geliştirmektedir. Bu yöntemin uygulamasında, olay öğrenciler tarafından oynanır ya da olayın sözel aktarımı yapılır. Gazete ve diğer yayım araçlarından alınan bir olayın, video veya bilgisayarda izletilmesi gibi teknolojik yollarla da örnek olay yöntemi uygulanabilir (Aktaran: Piji, 2006: 44).

Bu yöntem, daha çok buluş yoluyla öğretme stratejisinde yer verilir ve bu yöntem kavrama düzeyindeki davranışların kazanılmasına yardımcı olur. Örnek olay yöntemi sayesinde öğrenciler öğrendikleri bilgileri uygulama yaparak deneyimleme şansına sahip olurlar. Ayrıca öğrenciler bu sayede, bir problemi çözmeyi, analiz edip sonuca ulaşmayı öğrenirler (Demirel, 2007: 83). Örnek olay yönteminde kazandırılacak hedef ve hedef davranışların düzeylerine göre: workshop, beyin fırtınası, problem çözme ve karar verme teknikleri kullanılabilir (Sönmez, 2004: 291-292).

1. 1. 2. 5. 5. 5. Gösterip Yaptırma Yöntemi

“Gösterip yaptırma, bir teknik ya da bir işlemin uygulanmasını, araç-gereçlerin çalıştırılmasını, önce gösterip açıklayarak, sonra da öğrenciye alıştırmaya ve uygulama yaptırarak kazandırmanın amaçlandığı ortamlarda kullanılan bir öğrenme-öğretme yöntemidir. Bu yöntemde fiziksel ya da zihinsel beceriler, önce en olgun biçimiyle usta ya da öğretmence gösterilir. Gerekli açıklamalar yapılır; daha sonra öğrencilerin aynı becerileri tekrarlaması ve uygulaması istenir. Yanlışlar anında düzeltilir; çünkü yanlış kazanılmış becerinin sonradan düzeltilmesi çok zor ve zaman alıcıdır. Gösterip yaptırma yöntemi, gösterip ve yaptırma tekniklerinin birlikte kullanıldığı birleşik bir yöntemdir” (Sönmez, 2004: 308).

Gösterip yaptırma yöntemi, bir konuya ilişkin bilgilerin açıklanması ve bu bilgilerin beceriye dönüştürülmesi için gerekli uygulamaların yapılması sırasında işe koşulabilir. Bu yöntem daha çok araştırma-inceleme yoluyla öğretme stratejisi ile duyuşsal alanın değer verme, örgütleme, kişilik haline getirme hedef davranışlarının ve devinişsel (psikomotor) becerilerin kazandırılmasında etkili bir şekilde kullanılabilir. Gösterme işlemi öğretmen merkezli, yapma işlemi ise öğrenci merkezlidir (Aktaran: Eldemir, 2010: 27).

Gösterip yaptırma yönteminde kazandırılacak hedef ve hedef davranışların düzeylerine göre: problem çözme, karar verme, gösterme, yaptırma, demonstrasyon, dramatizasyon, yaratıcı drama, deney, gözlem, gezi, sergi, eğitsel oyunlar, arkası yarım, proje ve yarışma gibi teknikler kullanılabilir (Sönmez, 2004: 310).

1. 1. 2. 5. 5. 6. Karma Yöntem

Bir derste öğrenciye kazandırılacak hedef davranışlar bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve sezgisel alanın değişik basamaklarında olabilir. Kazandırılacak hedef davranışların alan basamaklarına yönelik düzeyleri farklıdır. Bu nedenden dolayı, her hedef davranışa uygun öğrenme stratejisi ve yöntemi seçilip uygulanmalıdır. Yani, bilgi düzeyi için sunuş yolu stratejisi ve düz anlatım; kavrama için buluş yolu stratejisi ve güdümlü tartışma; uygulama için ise araştırma-soruşturma stratejisi ve örnek olay ya da gösterip yaptırma yöntemi seçilip kullanılmalıdır. İşte birden fazla farklı düzeyde hedef davranışları kazandırmak için uygun ve değişik yöntemlerin bir arada kullanılmasına “karma yöntem” denir (Sönmez, 2004: 347).

Öğrenme-Öğretme ortamında karma yöntemle aşağıdaki nedenlerden dolayı başvurulabilir.

1. Değişik alanlarda ve basamaklardaki hedef davranışlar tek bir yöntemle kazandırılmaz. Bu nedenden dolayı hedeflere uygun öğrenme-öğretme yöntem ve stratejilerin bir arada işe koşulması zorunludur.

2. Bazı ünite, konu ya da içerik değişik düzeylerdeki hedef davranışları kapsar. Ünite, konu ya da içeriğin kendi iç yapısı, onu uygun parçalara ayırmayı olanaksız kılabilir. Böyle durumlarda karma yöntemin kullanılması zorunlu olabilir.

3. Karma yöntem, hem daha etkili, hem de daha ekonomiktir. Değişik öğrenme ve öğretme yöntemlerinin bir ders süresi içinde, yeri ve zamanı gelince işe koşulması öğretme ortamının havasını değiştirebilir. Ayrıca öğrencilerin dağılan dikkatlerini hedef davranışlara çekebilir; onların derse katılmalarını artırabilir.

4. Karma yöntemle yetiğin sağlamlığı ve verimliliği de denetlenebilir. Ayrıca işe koşulan öğrenme-öğretme yöntemlerinin, ipucu, dönüt, düzeltme, pekiştirici, araç-gereçlerin, kullanılan örüntülerin ve akıl yürütme süreçlerinin etkinliği ve verimliliği de denetlenebilir.

5. Her strateji, yöntem, teknik ve akıl yürütmenin üstün ve yetersiz yanları vardır. Karma yöntemde, her yöntemin üstün yanları alınıp işe koşulabilir. Böylece her bir yöntemin eksikleri ve yanlışları giderilebilir (Sönmez, 2004: 347-348).

“Bir eğitim durumunda, davranışlar öğrenciye kazandırılırken aşamalı sıraya uyulması; ipucu, düzeltme, dönüt, pekiştiricilerin uygun yer ve zamanda kullanılması; öğrenci katılmasının sağlanması; uygun öğrenme-öğretme strateji, yöntem ve tekniklerle akıl yürütmelerin iç içe düzenlenmesi gerekir. Eğitim durumu her uygulama sonucu değerlendirilmelidir. Bu değerlendirme sonucuna göre işleyen yanlar elde tutulmalı, eksiklikler giderilmeli, işlemeyen değişkenler ya yeniden düzenlenmeli ya da değiştirilmeli; son basamakta bu düzenlenen eğitim durumu yeniden uygulamaya konmalıdır. Bu süreç biteviye sürdürülmelidir; çünkü olmuş bitmiş bir eğitim durumu söz konusu olmayabilir” (Sönmez, 2004: 127, 175).

1. 1. 2. 6. Değerlendirme

Eğitim programı tasarısının en son ögesi değerlendirmedir. Bu aşamada, öğrencilerin hedeflere ulaşma dereceleri çeşitli ölçme araçları ile saptanır. Değerlendirme sonucu elde edilen bulgular, öğrencilere hedeflere ulaşma dereceleri, öğretmenlere ise gerçekleştirdikleri öğretim faaliyetlerinin etkililiği hakkında dönüt sağlayarak eğitim ve öğretim durumlarının niteliğine yönelik tespitlerde bulunur (Erden, 1998: 10).

Bilen'e (1999: 13) göre değerlendirme, bireyde istendik yönde davranış değişmelerinin, önceden belirlenen ölçütlerin ışığında oluşup oluşmadığını ortaya çıkarma sürecidir. Bir eğitim programının değerlendirilmesine, hedeflerin kapsadığı davranışların, öğrenciler tarafından ne derece kazanıldığının ölçülmesiyle başlanır. Programın etkililik derecesi hakkında yargıda bulunmak için, hedeflerin açık seçik bir biçimde saptanmış olması gerekir. Bir program, hedeflere ulaşma oranında etkili ve verimli sayılır (Aktaran: Ekici, 2008: 43).

Tekin'e (1982: 27) göre ise; değerlendirme, Tanıma ve Yerleştirmeye Yönelik Değerlendirme olmak üzere iki nedenle yapılmaktadır;

1. Öğrencilerin, belli bir kurs, ders ya da ünitenin önkoşulu olan giriş davranışlarına sahip olma derecesini belirlemek,
2. İlgili kursun geliştirmeyi hedeflediği davranışlardan, öğrenciler tarafından önceden edinilenler olup olmadığını belirlemek. Böylece, öğretimin başlangıç noktası saptanarak, öğretim öğrenci düzeyine göre ayarlanabilmektedir.

Biçimlendirme-Yetiştirmeye Yönelik Değerlendirme: Öğretim sürecinin bir parçası olarak görülmelidir. Temel işlevi, öğretim sürerken, her bir ünitedeki öğrenme eksikliklerini ve güçlüklerini belirlemek ve bunların giderilmesi için her öğrenciye önerilerde bulunmaktır. Ünite sonundaki eksik öğrenmelerin tamamlanması hedef ve hedef davranışların kazanılmasında önemli görülmektedir.

Değer Biçmeye Yönelik Değerlendirme: Genellikle eğitim dönemi sonunda, ara ara dönem içinde, program hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığına bakılarak, öğrenci, öğretmen ve programa yönelik yargılarda bulunulur.

Eğitim açık bir sistem olmasından dolayı, yetişenin değerlendirilmesi de bu sistemin öge ve özelliklerine göre yapılmalıdır. Yetişenin öğelerine bakıldığında, eğitim sisteminin değerlendirilmesi altı basamakta gerçekleştiği görülmektedir (Sönmez, 2004: 411).

1. Sistem ve öğelerine, öğeler arası ilişkilere kuramsal açıdan bakılarak yapılan değerlendirme,
2. Yalnız çıktılara bakılarak yapılan değerlendirme,
3. İşlemlere ve çıktılara bakılarak yapılan değerlendirme,
4. Girdiler ve çıktılara bakılarak yapılan değerlendirme,
5. Girdiler, işlemler ve çıktılara bakılarak yapılan değerlendirme (Astin and Panos: 1972: 733, 751),
6. Girdiler, çıktılar, belirleyiciler (konu alanı, iş alanı, toplumsal gerçek ve insan nitelikleri, doğa) ile süzgeçlere bakılarak yapılan değerlendirme (Sönmez, 1984: 45, 48).

Öğretimi değerlendirme, yapılan öğretim planının ve uygulanan öğretim etkinliklerinin, hedef davranışları ne derece gerçekleştirdiğinin, yani öğrenmeyi sağlama derecesinin belirlenmesidir. Öğretimi değerlendirme sonucuna göre, öğretimi planlama, öğretimi uygulama, öğretimi ölçme ve değerlendirme etkinliklerine dönüt verilerek, gerekli öğelerde düzeltme ve geliştirme çalışmaları yapılmalıdır. Böylece, daha sonra yapılacak öğretim geliştirilerek, daha üst düzeylerde öğrenme sağlayacak şekilde gerçekleştirilebilir. Ayrıca öğrenilen bilgilerin daha kalıcı olacağı ve ileri düzeydeki hedef ve hedef davranışların kazandırılmasında sınıfın hazırbulunuşluk düzeyini yüksek tutacağı düşünülebilir. (Senemoğlu, 2005: 428).

“Ölçme olmadan, yani belli bir özelliği ya da durumu gözleyip gözlem sonuçlarını sayı ya da simgeyle göstermeden, değerlendirme olamaz. Herhangi bir ders için bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanların her basamağı için belirlenen hedef davranışlara uygun sorular yazılmalıdır. Bu sorular ölçme-değerlendirme ilkelerine uygun olmalıdır. Bunun için önce belirtke tablosu¹ hazırlanmalıdır. Sonra, hangi amaç için değerlendirme yapılacaksa o belirlenmeli ve onun ilkelerine uygun olarak ölçme aracı düzenlenmelidir” (Sönmez, 2004: 460).

1. 2. Türkiye’de Müzik Öğretmeni Eğitimi

Cumhuriyet Türkiye’inde müzik öğretmeni yetiştirme çabaları, 1924’te 439 sayılı Orta Tedrisat Muallimleri Kanunu’nun 8. maddesinde müzik öğretmeni olabilecek kişilere açıklık getirilmesi ile başlamış ve öğretmenlik mesleği yasal dayanağa kavuşturularak orta öğretime öğretmen yetiştiren kurumlar açılmaya başlanmıştır. Bu kurumlardan müzik öğretmeni yetiştirme görevini gerçekleştiren ilk kurum, 1924’te açılan ve 1925’te ilk yılı hazırlık olmak üzere İlkokul üzerine dört yıllık eğitim veren “Musiki Muallim Mektebi”dir (Yayla, 2003: 1).

Bu okulun zamanla yalnızca “sanatçı” yetiştiren bir kuruma dönüştürülmesi üzerine 1937-38 öğretim yılında Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü’nde açılan Müzik Şubesi’ne aktarılmasıyla müzik öğretmeni yetiştirmede yeni bir döneme girilmiştir. Türkiye’de müzik öğretmeni yetiştirmenin birbirini izleyen iki temel ve ana kurumu olan Musiki Muallim Mektebi (1924–1937) ile Gazi Terbiye Enstitüsü Müzik Şubesi (1937’den günümüze) müzik alanında öncü kabul edilmişlerdir. Cumhuriyet kültürü ve eğitimine verdiği unutulmaz hizmetler ve katkılardan, Cumhuriyet çocuklarına ve gençlerine kazandırdığı paha biçilmez değer ve niteliklerden dolayı her zaman saygıyla ve övgüyle anılmışlardır. Kurucularının tümü yurt içinde yetişmiş olan bu kurumlar, tam ve özgün bir Türk yapımı, bütünüyle yepyeni bir Türk okulu, tam bir Atatürk ve katıksız bir Cumhuriyet kurumu olmuşlardır (Uçan, 2004: 32).

¹ Belirtke Tablosu, hedef davranışların içerikle birlikte sunulduğu bir tablodur (Sönmez, 2004: 422).

Mesleki sanat eğitimi veren tüm yükseköğretim kurumları 1982’de yürürlüğe giren 41 sayılı Yasa Hükmünde Kararname ve 1983’te onun yerini alan 2809 sayılı yasa ile YÖK kapsamına alınarak üniversitelere bağlanmıştır. Bu düzenleme Türkiye’deki mesleki sanat eğitime, üniversiter temelde bir bütünlük kazandırmış ve yepyeni gelişme olanakları sağlamıştır. Böylece 1982’de Yüksek Öğretmen Okulları Üniversitelere bağlanarak Eğitim Fakülteleri’ne, Müzik Bölümleri de Müzik Eğitimi Bölümlerine dönüştürülmüşlerdir. Müzik öğretmenliği de üniversiter ortamda-yapıda akademik öğrenimli lisans diplomalı bir meslek olma niteliğine kavuşmuştur (Uçan, 1994: 106).

“Müzik öğretmenliği eğitimi, son iki yapılanmasını ve program düzenlemesini ise, 1997-1998 ve 2006-2007 öğretim yıllarında yaşamıştır. Bunlardan birincisi, eğitim fakültelerinin ilköğretime öğretmen yetiştiren programlarının, 1997-1998 eğitim-öğretim yılında başlanan sekiz yıllık zorunlu İlköğretim uygulamasının gereklerini karşılayacak biçimde düzenlenmesi ile gerçekleşmiştir. Bu düzenlemeyle birlikte Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı (MEABD) olarak yeniden yapılandırılmıştır” (Eskioğlu, 2007: 40).

Duru ve Köse’ye (2012) göre, 2006 yılından itibaren uygulanan yeni müzik öğretmeni yetiştirme programı oldukça yoğun ders yükü ile karmaşık bir görüntü içinde olmakla beraber, yine eğitim araştırmacılarının odağındadır.

Tablo 2. Müzik Öğretmenliği Lisans Programı

I. YARIYIL

Kod	DERSİN ADI	T	U	K
A	Müziksel İşitme Okuma Yazma I	2	2	3
A	Piyano I	1	0	1
A	Bireysel Çalgı I	1	0	1
A	Bireysel Ses Eğitimi I	1	0	1
A	Okul Çalgıları II (Gtr.-Bağ.- Blokflüt)	0	2	1
GK	Müzik Kültürü	2	0	2
GK	Felsefe	2	0	2
GK	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2
GK	Yabancı Dil I	3	0	3
MB	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3
TOPLAM		19	4	21

II. YARIYIL

Kod	DERSİN ADI	T	U	K
A	Müziksel İşitme Okuma Yazma II	2	2	3
A	Piyano II	1	0	1
A	Bireysel Çalgı II	1	0	1
A	Bireysel Ses Eğitimi II	1	0	1
A	Okul Çalgıları II (Gtr.-Bağ.- Blokflüt)	0	2	1
A	Koro I	0	2	1
GK	Genel Müzik Tarihi	2	0	2
GK	Türkçe II:Sözlü Anlatım	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2
GK	Yabancı Dil II	3	0	3
MB	Eğitim Psikolojisi	3	0	3
TOPLAM		17	6	20

III. YARIYIL

Kod	DERSİN ADI	T	U	K
A	Müziksel İşitme Okuma Yazma III	2	2	3
A	Piyano III	1	0	1
A	Bireysel Çalgı III	1	0	1
A	Bireysel Ses Eğitimi III	1	0	1
A	Koro II	2	2	3
A	Armoni-Kontrpuan-Eşlik I	2	0	2
A	Geleneksel Türk Halk Müziği	2	0	2
A	Okul Çalgıları III (Gtr.-Bağ.- Blokflüt)	0	2	1
GK	Türk Müzik Tarihi	2	0	2
GK	Bilgisayar I	2	2	3
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3
TOPLAM		18	8	22

IV. YARIYIL

Kod	DERSİN ADI	T	U	K
A	Müziksel İşitme Okuma Yazma IV	2	2	3
A	Piyano IV	1	0	1
A	Bireysel Çalgı IV	1	0	1
A	Bireysel Ses Eğitimi IV	1	0	1
A	Koro III	2	2	3
A	Armoni-Kontrpuan-Eşlik II	2	0	2
A	Geleneksel Türk Halk Müziği Uygulaması	0	2	1
A	Elektronik Org Eğitimi*	0	2	1
GK	Bilgisayar II	2	2	3
GK	Türk Eğitim Tarihi*	2	0	2
MB	Ölçme ve Değerlendirme	3	0	3
TOPLAM		16	10	21

V. YARIYIL

Kod	DERSİN ADI	T	U	K
A	Müziksel İşitme Okuma Yazma V	2	0	2
A	Piyano V	1	0	1
A	Bireysel Çalgı V	1	0	1
A	Armoni-Kontrpuan-Eşlik III	2	0	2
A	Koro IV	1	2	2
A	Orkestra/Oda Müziği I	1	2	2
A	Geleneksel Türk Sanat Müziği	2	0	2
A	Eşlik Çalma*	0	2	1
A	Eğitim Müziği Dağarı	2	0	2
GK	Güncel ve Popüler Müzikler*	2	0	2
MB	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2	2	3
TOPLAM		16	8	20

VI. YARIYIL

Kod	DERSİN ADI	T	U	K
A	Müziksel İşitme Okuma Yazma VI	2	0	2
A	Piyano VI	1	0	1
A	Bireysel Çalgı VI	1	0	1
A	Armoni-Kontrpuan-Eşlik IV	2	0	2
A	Koro V	1	2	2
A	Orkestra/Oda Müziği II	1	2	2
A	Geleneksel Türk Sanat Müziği Uygulaması	0	2	1
A	Çalgı Bakım Onarım Bilgisi*	0	2	1
A	Müzik Biçimleri	2	0	2
MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2
MB	Özel Öğretim Yöntemleri I	2	2	3
TOPLAM		14	10	19

VII. YARIYIL

Kod	DERSİN ADI	T	U	K
A	Piyano VII*	1	0	1
A	Bireysel Çalgı VII	1	0	1
A	Koro VI	2	2	3
A	Orkestra/Oda Müziği III	1	2	2
A	Türk Müziği Çözümlendirme*	0	2	1
A	Özel Öğretim Yöntemleri II	2	2	3
GK	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2
GK	Oyun, Dans ve Müzik*	0	2	1
GK	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2	0	2
MB	Rehberlik	3	0	3
MB	Okul Deneyimi	1	4	3
TOPLAM		14	16	22

VIII. YARIYIL

Kod	DERSİN ADI	T	U	K
A	Koro ve Yönetimi	0	2	1
A	Orkestra/Oda Müziği ve Yönetimi	1	2	2
A	Bireysel Çalgı ve Öğretimi	1	0	1
A	Okul Öncesi Müzik Eğitiminde Genel Yaklaşımlar*	0	2	1
A	Eğitim Müziği Besteleme	2	2	3
A	Piyano ve Öğretimi	1	0	1
MB	Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5
MB	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2
MB	Özel Eğitim*	2	0	2
TOPLAM		11	14	18

GENEL TOPLAM	Teorik	Uygulama	Kredi	Saat
	125	76	163	201

A: Alan ve alan eğitimi dersleri, **MB:** Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri, **GK:** Genel kültür dersleri

Türkiye’de eğitim ile ilgili karar ve uygulamalar merkezi sistem esaslarına göre tek elden düzenlenmektedir ve dikkate değer bir değişim öngörülmezsizin tüm yurttta geçerlidir. Genel eğitim okullarındaki müzik derslerini ve çalışmalarını yürütecek olan öğretmenler de, bütün Türkiye’de standartlaştırılmış bir programla üniversitelerin eğitim fakültelerinde yetiştirilmektedir (Kalyoncu, 2006:120).

Müzik Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalları ortak bir merkezi program ile 8 dönemlik lisans eğitimi sonrasında, genel eğitimin tüm alanlarına yönelik tek tip müzik öğretmeni yetiştirmektedir. Mezunlar Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalları’ndan aldıkları tek bir diploma ile Okulöncesi, İlköğretim, Ortaöğretim ve Güzel Sanatlar Liseleri gibi kurumların tümüne atanabilmektedirler. Bu eğitim kurumları yapıları ve hedefleri itibariyle özel alan uzmanlığı gerektiren kurumlardır. Ayrıca mezun olan öğrenciler İlköğretim ikinci kademe ve Ortaöğretim kurumlarına (Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri dahil) atanmalarının yanı sıra, özel eğitim ve uygulama merkezleri, üniversitelerin eğitim fakülteleri, konservatuarlar, müzik ve sahne sanatları fakülteleri, güzel sanatlar fakültelerinin ilgili bölümleri ve daha bir çok özel kurum ve kuruluşlarda görev alabilmektedirler. Tarman (2009) ise “Müzik Öğretmenliği Lisans ve Lisansüstü Programları İçin Yeniden Yapılanma Zorunluluğu ve Bir Model Önerisi” adlı çalışmasında Müzik Eğitimi Bölümlerinin kendi içinde; A-Genel Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, B-Mesleki Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, C-Okul Öncesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı şeklinde yeniden yapılandırılması gerektiğini ve Genel Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’ndan mezun olan öğretmen adaylarının İlköğretim ikinci kademe ve Ortaöğretim kurumlarımızda; Mesleki Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’ndan mezun olan öğretmen adaylarının “alanında dal uzmanı olarak” Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri ile ilerleyen yıllarda yüksek öğretim düzeyindeki mesleki müzik eğitimi kurumlarımızda; Okulöncesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’ndan mezun olan öğretmen adaylarının da Okulöncesi eğitim kurumlarında ve İlköğretim birinci kademe okullarında görev alabileceklerini belirtmiştir.

1. 3. Dünya'nın Farklı Üniversiteleri'ndeki Müzik Eğitimi Programlarına Genel Bir Bakış

Müzik öğretmeni eğitimi düzenlemelerinde pek çok ülkedeki farklılıklara rağmen üç belirgin tip müzik öğretmeni ve buna bağlı olarak üç ayrı tip müzik öğretmeni eğitimi modeli saptanılabilir (Aktaran: Eskioğlu, 2007: 14).

1) Müzik Öğretmeni Olarak Sınıf Öğretmeni: Bu öğretmen tipi genellikle İlköğretim seviyesine ya da lisede sondan bir önceki sınıfa atanmıştır ve müzik de dahil neredeyse her konuyu öğretmekle sorumludur. Bu öğretmenlerin hazırlanmasındaki farklılıklar sadece üniversitede aldıkları özel müzik derslerinden kaynaklanmaktadır.

2) Sanatçı ya da Konser Temsilcisi Olarak Müzik Öğretmeni: Bu tip müzik öğretmeni eğitimi sadece bir tek konuda uzmanlaşmaya yöneliktir. Çalışmaları uygulamalı müzik eğitimi üzerinde toplanmaktadır ve öğrencilerin temel çalgılarında beceri kazanmalarına önderlik ederler. Okulda canlı müzikal bir yaşamı desteklemek görevine getirilebilir ya da böyle müzikal bir aktivitenin okulun ününü arttırması beklendiğinde bu öğretmenler devreye girerler.

3) Müzikle Bağlantılı Eğitimde Uzman Olarak Müzik Öğretmeni: Bu üçüncü tip müzik öğretmeni eğitimi diğer iki model arasında bir bağdır. Bu modelde, uygulamalı müzik eğitimi ve akademik disiplin olarak müzikoloji ve müzik eğitimi eşit öneme sahiptir. Bu tip müzik öğretmeninin öncelikli görevi müziği anlamayı ve öğrenmeyi özendirmek olduğundan, hem müzikal anlamda geniş bir deneyime sahip olması hem de müziksel eğitim sürecinde tasarlama ve planlama yapabilmesi gereklidir. Bu tip müzik öğretmenleri akademik disiplin olarak müzikte uzmandırlar ve aynı zamanda genel olarak eğitim konusunda tam bilgi sahibidirler.

Okuldaki müzik, “genel müzik eğitimi” mi yoksa “enstrümantal beceri eğitimi” mi anlamına gelmektedir? Bunun yanında “Hangi dereceye kadar, bir müzik enstrümanı genel müzik eğitiminin ayrılmaz parçasıdır?” Bu sorulara yanıt olarak bazı ülkeler genişletilmiş müzik eğitimi veren okullar açmışlardır. Ancak bu

uygulama ikili yeteneklere -hem genel müzik eğitiminde hem de enstrümantal beceri eğitiminde uzmanlaşmış- sahip olması gereken öğretmenleri gerektirmiştir (Aktaran Eskiöğlü, 2007: 86).

Çağdaş toplumlarda çok kültürlü gelişmeler ve enternasyonalleşmeye olan eğilim müzik öğretmeni eğitimi için son derece önemlidir. Genelde, pek çok gelişme ortaya çıkmaktadır. Müzik stillerinde hızlı değişimler olmakta, daha önce duyulmamış çeşitli eş zamanlı stiller ortaya çıkmakta ve müzikle ilgilenen medyada önemli ilerlemeler olmaktadır. Pek çok yerde ‘popa karşı klasik’ problemi yaşanmaktadır. Öğretmenlerin hem popa hem de klasik tarza aşına olması kesinlikle evrensel bir durum değildir. Benzer bir problem de modernle çağdaş müziğe aşına olma konusunda ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak ülkeler arasındaki sınırların açılması da yine benzer şekilde müzik öğretmeni eğitiminde değişik müzik kültürlerinde sınırların aşılmasını gerektirmektedir (Aktaran: Eskiöğlü, 2007: 86).

Duru ve Köse’nin (2012; 242) Avrupa ve Amerika’daki müzik öğretmenliği eğitimi yapılanmalarını konu alan çalışmasına göre, Graz Üniversitesi’nde (University of Music and Dramatic Arts) müzik öğretmeni yetiştirme görevini Müzik ve Sahne Sanatları Üniversiteleri yürütmekte ve müzik eğitimi bölümü çatısı altında vokal ağırlıklı müzik öğretmeni olmak üzere 2 tip müzik öğretmeni yetiştirilmektedir.

Finlandiya’da Lahti ve Lahti Politeknik Üniversitesi’nde (Institute of Music and Drama) müzik öğretmeni yetiştirme işlevini üniversiteler ile politeknikler yürütmektedir. Üniversitelerde eğitim fakültelerinin eğitim bilimleri ve öğretmenlik eğitimi bölümüne bağlı Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda yetiştirilen müzik öğretmenleri, tüm öğretim kademelerinde görev yapabilmektedirler. Aynı şekilde politekniklerin Müzik ve Drama Bölümleri’ne bağlı müzik öğretmenliği mezunları da genel müzik eğitimi alanında eğitim verebilmektedirler. Politekniklerde ayrıca “Okulöncesi Müzik Öğretmenliği” bölümü de bulunmaktadır. Bu bölümden mezun olan öğrenciler müzik anaokullarında ve okulöncesi eğitim kurumlarında müzik eğitimi

verebilmektedirler. Bu bağlamda Finlandiya’da örnek olarak seçilen üniversitelerde 2 tip müzik öğretmeni yetiştirildiği görülmektedir.

Danimarka’daki Royal Müzik Akademisi ve Kopenhag Üniversitesi’nde müzik öğretmeni yetiştirme işlevini üç farklı kurum yürütmektedir: Konservatuvarlar, üniversiteler ve pedagoji akademileri. Konservatuvarların ritmik eğitim bölümlerinde genel müzik eğitime yönelik öğretmen yetiştirilmektedir. Üniversitelerin Sanat ve Kültür Bölümleri’ne bağlı müzikoloji bölümü mezunları da formasyon dersleri olarak öğretmenlik yapmaya hak kazanmaktadır. Pedagoji akademilerinde ise genel eğitime yönelik olarak yetiştirilen öğrenciler temel alan olarak müzik eğitimini seçebilmektedir. Genel olarak bakıldığında Danimarka’da 2 tip müzik öğretmeni yetiştirilmektedir (Duru ve Köse, 2012: 243).

Avustralya Edith Covan Üniversitesi’nde (Western Australian Academy of Performing Arts) müzik eğitimi; “Müzik Eğitimi Programı” ve “Uzman Müzik Eğitimi Programı” olarak iki ana bölümde yer almaktadır. Müzik eğitimi bölümleri akademideki diğer disiplinlerin (kompozisyon, müzik teknolojisi, çağdaş müzik, klasik ve caz performansı) dersleriyle ilişkili olduklarından dolayı öğretmen adayları klasik, caz ve çağdaş müzik alanlarının herhangi birinde uzmanlaşabilmektedirler. Ayrıca 5 yıllık bir eğitim-öğretim dönemine sahip olan University of New South Wales’ta ise müzik eğitimi; müzisyenlik, müzikoloji, stüdyo müzisyenliği ve pedagojik yöntemleriyle kapsamlı bir program sunmaktadır.

Montreal şehrinde yer alan ve Kanada’nın en eski üniversitesi olan McGill Üniversitesi’nde iki tip müzik öğretmeni yetiştirilmektedir. Bunlardan ilki, dört yıllık lisans eğitimi sonunda öğretmenlik sertifikası ile 120-121 kredi ile tamamlanan program, ikincisi ise müzik eğitimi ve müzik bölümünün paralel olarak 137 kredi ile tamamlanan eşzamanlı müzik programıdır. Eşzamanlı müzik programı ile farklı tür ve tekniklere ilişkin verilen teorik ve uygulamalı derslerle öğrenciler hem iyi bir eğitimci hem de profesyonel bir müzisyen olarak yetiştirilmesi sağlanmaktadır.

A.B.D.’nin Texas Eyaleti’ndeki Texas Teknoloji Üniversitesi’nde müzik bölümleri üniversitenin “Müzik Okulu” ile anılan bölümleri içerisinde müzik eğitimi, müzikoloji, müzik teknolojisi, kompozisyon, performans gibi pek çok müziksel alan bir arada bulunmaktadır. Müzik eğitimi bölümü kendi içinde 4 ayrı alana yönelik eğitim vermektedir. Grup Müziği (band) ana dalı, koro ana dalı, orkestra ana dalı ve piyano ana dalı olmak üzere 4 tip müzik öğretmeni yetiştirmektedir. Öğretim süresi ise 9 dönemdir.

Midwestern Devlet Üniversitesi Müzik Bölümü’nde (The Lamar D. Fain College of Fine Arts) ise müzik öğretmenliği diploması, fakültelerin müzik bölümlerinden 4. veya 5. yarıyılından itibaren başlanarak ve o döneme kadar olan not ortalamasının da en az 2.75 olmak şartıyla devam eden öğrencilere programın sonunda öğretmenlik sertifikası ile verilmektedir.

“Almanya’da müzik öğretmeni yetiştirme yaygın olarak Müzik ve Sanat Yüksekokulları, üniversite ve bazı eyaletlerde de Pedagoji Yüksekokullarında gerçekleştirilmektedir. Müzik öğretmenliği eğitimi programları, ilk ve orta dereceli okullar için ayrı olarak oluşturulmaktadır. Müzik Yüksekokulları Almanya’da mesleki müzik eğitiminin belkemiğini oluşturmaktadır” (Kılbaş, 2007, 93). Hemen her alanda müzisyenlik mesleğine yönelik eğitim programlarına yer veren bu kurumlarda; opera ve orkestra sanatçıları, solist sanatçılar, dans ve bale müziği sanatçıları, ilk ve ortaöğretim kurumları için müzik öğretmenleri, müzik okulları için uzman eğitimciler, müzikbilimciler, kiliseler için orgcular ve koro şefleri, sahne sanatları için teknik elemanlar, işletmeciler ve kültür eğitim uzmanları yetiştirmektedir. Bazı müzik yüksekokullarında caz, rock gibi popüler müzik alanlarında da eğitim olanaklarına yer verilmekte, bu alanlar için ayrıca sanatçılık ve öğretmenlik programları uygulanmaktadır. Müzik Yüksekokullarının dikkate değer en önemli uygulaması, öğretmen yetiştirme program ve politikasında kendini göstermektedir. Bu okullara ilköğretim ve ortaöğretim müzik öğretmenliği için ayrı, lise müzik öğretmenliği için ayrı, lise dengi okullar için ayrı bölümler bulunmakta ve dolayısıyla farklı düzeylerde programlar uygulanmaktadır. Müzik okulları için ve

mesleğini serbest olarak sürdürecektir müzik öğretmeni adayları için ise daha farklı eğitim olanakları sunulmaktadır (Arslangiray, 2006: 90-93).

Avusturya’da, anaokulundan üniversiteye kadar genel eğitim okullarının tümünde müzik dersi bulunduğu için dolayı eğitim kademelerine göre çeşitli şekillerde müzik öğretmeni yetiştirilmektedir. Okulöncesi eğitimcileri, Anaokulu Eğitimi Enstitüsü veya Koleji’nde yetiştirilmektedir. İlkokul öğretmenliği, ortaöğretim-I, esas okul ve lise alt kademesindeki öğretmenler, programın türü ve ders saatlerine bağlı olarak 3 yıllık Pedagoji Akademileri’nde yetiştirilmektedir. Ortaöğretim-II. devresinde görev alacak müzik öğretmenleri ise Müzik Ve Sahne Sanatları Bölümleri’nde eğitim alırlar. Üniversitedeki müzik öğretmenliği eğitimi iki kısma ayrılmış ve asgari süresi dokuz sınıftır. Ayrıca öğrenciler bir üniversitede akademik bir konuyu çalışabilecekleri gibi, iki enstrüman üzerine veya aynı zamanda ses eğitimi alanında uzmanlaşabilmektedirler (Kılbaş, 2007: 115).

Polonya’da müzisyen ve müzik öğretmeni yetiştirme genel olarak Müzik Akademileri’nde gerçekleşmektedir. Bünyesinde farklı fakülteler barındıran Müzik Akademileri’nde; Kompozisyon ve Müzik Teorisi Fakültesi, Enstrüman Fakültesi, Koro ve Oyunculuk Fakültesi, Koro Şefliği, Müzik Eğitimi, Ritim Eğitimi ve Kilise Müziği Fakültesi ile Pedagojik Eğitim veren fakülteler bulunmaktadır. Bu akademilerin birinde öğrenimini tamamlayan öğretmen adayı, tüm kademelerdeki okullar için öğretmenlik yapma hakkını elde eder. İlköğretim, Ortaöğretim I. Kademesi, Ortaöğretim II. Kademesi (Gimnazjum) için müzik öğretmeni yetiştiren kurumlar farklılık göstermez. Aksine tüm seviyelerdeki müzik öğretmenleri aynı okul ve düzeyde eğitim görürler. Yeni yapılanma ile akademilerde sürdürülen 5 yıllık müzik öğretmenliği lisans programı, 3 yıl lisans, 2 yıl master eğitimi şeklinde uygulanacaktır. 5 yıllık eğitim sürecini tamamlayan müzik öğretmenleri bu yapılanma ile birlikte master derecesine sahip olarak mezun olacaklardır (Kılbaş, 2007: 133-135). Polonya ve Türkiye’deki müzik öğretmeni yetiştiren kurumlar benzerlik göstermekle birlikte her iki ülkenin müzik eğitimi programları incelendiğinde ders içeriklerinin oldukça farklı bir biçimde programlandığı görülecektir.

Töreyin'in (2002), "Türkiye'nin Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sisteminde Türkiye ile Avrupa Ülkeleri ve Türk Cumhuriyetleri Arasındaki Etkileşim" konulu çalışmasının bulgularına göre Bulgaristan'ın müzik eğitimi sisteminde iki yöntem olduğu görülmektedir. Birinci sistemde, ilkokuldan itibaren yatılı olarak 11 yıl müzik eğitimi verilip (lise sona kadar) isterlerse konsevatuvara, durumları çok iyi olanlar da isterlerse yurt dışında lisans eğitimlerine devam ederek sanatçı olmaktadır. İkinci sistemde ise devletin açtığı ve kurs sistemi gibi, önceleri ücretsiz, şimdi ise sembolik bir ücret karşılığında anaokulundan başlayan normal okullara paralel olarak, lise sona kadar devam edilebilen müzik okulları olduğu görülmektedir (Öztürk, 2002). Bulgaristan'daki müzik öğretmeni yetiştirme modelinde eski Sovyetler Birliği eğitim sisteminin etkisi görülmektedir. Yılmaz (1994) araştırmasında müzik öğretmenliği eğitiminin üniversitelerin eğitim fakültelerinde veya eğitim yüksek okullarında gerçekleştirildiğini belirtmektedir. Ayrıca, bu okulların okul öncesi ve ilkokullara müzik öğretmeni yetiştirdiği, Sofya Devlet Konservatuvarı'na bağlı olan Filibe Müzik Pedagoji Enstitüsü'nde ise ortaokullara yönelik müzik öğretmeni eğitimi verildiği belirtilmektedir.

Araştırmanın Moldova Cumhuriyeti'ne ilişkin bulgularında ise, Bulgaristan'daki müzik eğitimi sistemine çok benzeyen bir model olduğu görülmektedir. 7+4 yıllık sistemde müzik okullarından mezun olan öğrencilerin, bu okullarda müzik öğretmeni olarak görev alabileceklerini belirtmiştir. Diğer taraftan 10 yıl boyunca öğrenim görmüş ve müzik lisesini bitirenlerin devam edebileceği eğitim fakültelerine bağlı müzik bölümlerinin mevcut olduğunu ve bu eğitim fakültelerinden mezun olan öğrencilerin ilkokul, ortaokul ve liselere müzik öğretmeni olmak üzere yetiştirildiğine değinilmiştir.

Azerbaycan'daki müzik eğitimcisi yetiştirme sistemi, yedi yıllık müzik okulu ile başlayarak, dört yıllık müzik kolejiyle (orta ihtisas eğitim okulu) devam etmektedir. Buradan pedagojik enstitüye devam eden öğrenciler ilkokul, ortaokul ve liselere müzik öğretmeni olmakta, konservatuvara gidenler ise profesyonel sanatçı olmaktadır. Bunların içinden de çok iyi durumda olanlar konser sanatçısı olurken,

diğerleri dört yıllık müzik kolejlerine öğretmen olma hakkını elde etmektedirler (Aktaran: Töreyin, 2002).

Türkmenistan'ın müzik öğretmenliği eğitimi de diğer Türk Cumhuriyetleri ve Balkan ülkeleri gibi Sovyetler Birliği sisteminin özelliklerini taşımaktadır. İki ayrı müzik eğitimi sistemi oluşturulan Türkmenistan'da, birinci sistemde; normal okullara paralel olarak sekiz yıllık müzik ilkokullarını takip eden ve 17-18 yaşlarından itibaren eğitim veren, dört yıllık müzik ortaokulları bulunmaktadır. Şan ve koro bölümleri, bu müzik okullarında başlamakta ve toplam 12 yıl müzik eğitimi verilmektedir. İkinci sistemde ise kesintisiz 10 yıl devam eden müzik okulu bulunmakta ve 6 yaşında başlatılan müzik eğitimi 16-17 yaşında sona ermektedir. Bu iki sistem arasındaki en önemli fark, ilk sistemin 8+4 yıl olarak kesintili olmasına karşı, ikincisinde0 hiç ara verilmeden 10 yıl devam etmesidir (Töreyin, 2002).

Türk Cumhuriyetleri'ndeki müzik eğitimi sisteminde ortak olan bir başka husus da, mesleki müzik eğitiminde ağırlıklı olarak klasik müzik eğitiminin yanında, geleneksel halk müziği, pop, caz gibi diğer türlerin eğitimine de yer verilmesidir. Diğer birçok Avrupa ülkesinde müzik öğretmenliği eğitimi, pedagojik formasyon veren eğitim fakülteleri veya onlara denk yüksekokullar tarafından verilmekte olup, burada hemen hemen hepsinde ortak olan durum, mesleki müzik eğitime güçlü bir şekilde hazırlayan ön hazırlık okullarının olduğu gerçeğidir (Töreyin, 2002). Aynı zamanda Avrupa'da bir çok ülkede, "Erken Müzik Eğitimi", "İlköğretim Okulları Müzik Öğretmenliği", "İlköğretim İkinci Kademe", "Ortaöğretim Müzik Öğretmenliği"... gibi eğitimin tür ve düzeyine göre birbirlerinden az çok farklı biçimde adlandırılıp nitelendirilen çeşitli öğretmenlik modelleri uygulanmaya başlanmıştır (Uçan, 1999).

Kalyoncu'nun (2006), "Türkiye ve Avrupa Ülkeleri'nde Genel Eğitim Okullarına Müzik Öğretmeni Yetiştirme" adlı karşılaştırmalı inceleme çalışmasında, 1999 Helsinki Zirvesi'nde Avrupa Birliği'ne adaylığı kabul edilen Türkiye'de ve birçok Avrupa ülkelerinde okul öncesi, ilk ve orta dereceli genel eğitim okullarına

müzik öğretmeni yetiştirme konusu ele alınmaktadır. Araştırma örneklemini, yaygın Avrupa kültürü resmini temsil eden Batı Avrupa Ülkeleri'nden Almanya, Avusturya, Çek Cumhuriyeti ve İsviçre'deki müzik öğretmenliği eğitiminden oluşan araştırmanın sonuçlarında, Avrupa ülkelerinde müzik öğretmeni yetiştiren programların Türkiye'dekine oranla daha işlevsel olduğunu ve müziğin, Avrupa'da başlı başına bir disiplin olarak tanındığını ortaya koymuştur. Araştırmanın ortaya koyduğu sonuçlardan Türkiye ve Avrupa ülkelerinin arasındaki müzik eğitimi ile ilgili olanları aşağıdadır.

1) Eğitim işleri merkezi olarak yönetilen Türkiye'de, genel eğitim okullarına müzik öğretmeni yetiştiren kurum ve programlar standartlaştırılarak, 8 dönem süreli tek tipe indirgenmiştir. İncelenen federatif Batı Avrupa ülkelerinde ise, 6-12 dönemlik müzik öğretmenliği eğitimi programları, tüm ülke için belirlenen ortak ilke ve standartlara bağlı kalınarak eyaletler ve üniversitelerce özerk olarak oluşturulmakta ve böylece çeşitlilik göstermektedir.

2) Avrupa'da öğretmen yetiştiren programlar, adayların birkaç dalda uzmanlaşıp müzik öğretmenliğini ana ya da yan dal olarak seçmelerine olanak vermektedir. Türkiye'de ise tek dal uygulaması yürürlüktedir.

3) Türkiye'de üniversitelerin Eğitim Fakülteleri'nde gerçekleşen müzik öğretmenliği öğrenimi, Avrupa ülkelerinde üniversite ve üniversitelerle eşit haklara sahip olan yüksekokul, akademi gibi türlü kurumlarda yürütülmektedir. Avrupa'da müzik öğretmenliği eğitimi, lise öncesi kademe için yaygın olarak eğitim bilimi ağırlıklı kurumlarda gerçekleşirken, okul düzeyi yükseldikçe Müzik Yüksekokulu, Müzik Akademisi ya da Müzik Üniversitesi gibi mesleki müzik eğitimi kurumlarında organize edilmektedir.

4) Türkiye ve Avrupa ülkelerindeki müzik öğretmenliği programlarının dersleri, benzer olarak müzik alan bilgisi, müziksel performans, eğitim bilimi, didaktik ve okul uygulaması alanlarından seçilmektedir. Bununla birlikte, Avrupa'da okul düzeyi yükseldikçe içerikler de çeşitlenmekte ve çap kazanmaktadır. Avrupa müzik

öğretmenliği programı derslerindeki diğer önemli bir fark ise, müzik eğitimi bilimi ve müzik didaktik alanlarıyla ilgilidir. Türkiye'deki programda sadece eğitimsel ve didaktik dersler yer almakta, bunların müzikle ilişkisi kurulmamaktadır.

Kalyoncu aynı zamanda, Türkiye'deki tek tip merkezi Müzik Öğretmenliği Lisans Programının özgün yaklaşım ve fikirleri içine alamaması sorununun, müzik öğretmeni yeterliklerine göre asgari standartlar belirlenip zorunlu tutulduktan sonra, üniversitelerin kendi profillerini oluşturmalarına olanak verilmesi ve ilk ve ortaöğretim müzik öğretmenleri için ayrı programlar oluşturulması ile çözülebileceği inancındadır.

Kılbaş ise (2007: 151-152) farklı kademe okul tipleri için uzmanlaşmış müzik öğretmenleri yetiştirme programının, Türkiye'de de dikkate alınmasını, okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim müzik öğretmenleri Almanya ve Avusturya gibi AB ülkeleri örneğinde olduğu gibi farklı düzey ve eğitim süresine sahip programlarla yetiştirilmesini önermiştir. Ayrıca farklı düzey ve seviyede öğretmen yetiştirme işini konservatuvarlar da sahiplenmeli, konservatuvarlar; sadece sanatçı değil müzik liseleri ve müzik öğretmenliği bölümleri için öğretim elemanı kadrosunu yetiştirecek programlar geliştirip uygulayan kurumlar haline getirilmesi inancındadır.

1. 4. Müzik Biçimleri

Tarih boyunca anlatım değerleri ve biçimlerine destek aranmış, deneyimlerden sonuçlar çıkarılmaya çalışılmıştır. Örneğin, dinginlik, korku, dehşet, kararsızlık, öfke, kin, şefkat, tutku, fırtına, gece, ışık, güneş gibi olgu ve kavramların müzik diliyle verilmesinde ne gibi anlatım araçları kullanılabileceği üzerinde durulmuştur. Dinginliğin, sakin bir ortamın dile getirilmesinde geçkilere yer verilmez, ses renkleri ve seslerin süre değerleri benzer biçimde uzar gider. Dehşet ve korkuda, eşit olmayan değerler kullanılır, tempo hızlanır, uyumsuz seslerden yararlanma yoluna gidilir. Kararsızlığın anlatımında, eşit olmayan, gecikmeli süre değerlerine yönelik vardır, hız değişkendir. Öfke ve kin, geçkilerin, diatonik ve kromatik dizi cinslerinin

kullanılmasına açıktır; gergin, hırçın akor bileşimlerine yöneliş vardır. Şefkat, tatlı nüanslara, tempoda ılımlı davranmaya genelde doyurucu ama yumuşak aksanlara yer vermeyi öngörebilir. Fırtına, aceleci ve değişken hızları, forte'ye giden crescendoları, aksatımları, kargaşalı ritimleri değerlendirmeye yönelir. Gece, hafif ve tatlı nüanslardan, uyumsuz seslerden yararlanır. Işık ve güneş ise çoğunlukla güçlü, parlak nüansların, düzenli tartımların dilini konuşTUR (Say, 2002: 35).

Sanatlarda, özellikle müzikte formun amacı, birinci planda anlaşılmayı hedef alır. Bir fikir ve onun gelişimi ile bu gelişimin nedenlerini izleyen bir dinleyici, psikolojik olarak güzellik kavramına en çok yaklaşmış ve müzikteki gerilimlerden sonraki çözümlerde rahatlığa ermiş olur. Sanat, açıklık ve anlaşılma ister; sadece düşünsel olarak değil, aynı zamanda duygusal olarak da rahatlığa eriş için bu gereklidir (Cangal, 2004: ix). En yalın biçimiyle müzikle anlatılıp iletilen bu duygu ve düşünceler, insanların eğitim ve kültür düzeyine bakılmaksızın ruhsal ifadelerle iç dünyalarının birbirleriyle bütünleşmesini sağlar. Bu bütünleşme, besteciden yorumcuya, yorumcudan dinleyiciye ulaşır. Yorumcunun, dinleyiciyle olan iletişimini sağlamak için öncelikle bestecinin kurguladığı esas düşünceyi kavraması ve kurgulaması gerekir.

Müzik formları bilgilerini öğrenmenin gereklerini, Cangal beş başlık altında özetlemiştir. Bestecilik alanında, müzik formlarının bir bestecilik bilgisi olduğunu ve yaratıcı güce sahip olan bir kimsenin, içyapı malzemelerini (melodi, ritim, armoni) bu bilgisiyle yoğurarak besteler meydana getirdiğini belirtmiştir. Yorumculuk alanı için, müzik yapan kimselerin (yöneticiler, çalıcılar, söyleyiciler) eserin formunu iyi bilmesi zorunlu olduğunu, bir eserin anlaşılır ve güzel bir şekilde seslendirilmesi (yorumu), o eserin özelliklerini ve yapısını iyice bilmekle mümkün olabileceğini belirtmiştir. Öğreticilik alanı olarak, bir müzikçinin form bilgilerini bilmesi, müzik kültürünün genişlemesine katkıda bulunduğunu dile getirmiştir. Ayrıca, müzik öğretmeni müzik formlarını okullarda öğreteceği için, bu bilgileri etraflıca bilmesi gerektiğine değinmiştir. Araştırmacılık alanında, bestecilerin eserleri üzerinde yapılacak araştırma (eser tahlili-çözümleme) ile eserlerin anlaşılması ve değerlendirilmesinin, ancak formu bilmekle mümkün olabileceğini belirtmiştir.

Dinleyicilik alanında ise, eserlerin kuruluşunu, biçimini çözümleyerek -bilerek dinlemek- daha iyi anlaşılmasını sağlayacağı için, bir dinleyici olarak da müzik formlarını bilmenin büyük yararı olduğundan söz etmiştir. Bir müzik öğretmenliği programının çıktılarında bestecilik, yorumculuk, öğreticilik, araştırmacılık ve dinleyicilik boyutlarının her birini içerdiğinden müzik formlarının bilinmesi, müzik öğretmenleri için gerek mesleki açıdan yeterli olmaları gerekse müzikal gelişimlerini sürdürebilmeleri açısından önem taşımaktadır.

Çalgı eğitiminde başarılı olabilmek için, bireyde devinişsel ve duyuşsal yeteneğin gelişmesi gerekir. Devinişsel yetenek, çalgı çalmaya dönük vücudun fizyolojik ve özellikle kişiye özgü yapısıyla ilgilidir. Duyuşsal yetenek ise müziksel beğeni, müziğe karşı duyarlılık ve müzikaliteye ilişkin davranışlarımızla ilgilidir. Başarıya ulaşmak için bu iki yeteneğin de dengeli olarak gelişmesi gerekir. Çalgı eğitiminin amacı da sağlam bir teknikle beraber öğrencinin müzikal gelişimini sağlamaktır (Ertem, 1997). Bu görüşe paralel olarak bireyin müziksel yeteneğin gelişmesiyle birlikte herhangi bir müzik eserinin yorumlanmasında o eserin form yapısının bilinmesi oldukça önemli olduğu gibi, eserin form özellikleri göz önünde bulundurularak seslendirilmesi bestecinin daha net anlaşılmasına ve dönem ruhunun yansıtılmasında etkili olacaktır.

Bestecilerin oluşturduğu her bir yapıt kendi içinde ruhsal bir bütünlük oluşturmaktadır. Bir eserin doğru ve etkili bir şekilde ifade edilebilmesi için, öncelikle hangi formda yazıldığı konusunda gereken bilgiye sahip olunması gerekir. Müzik formlarının temel öğeleri olan motif, cümle ve dönem ilişkisinin anlaşılması eserin seslendirilmesinde oldukça önemlidir. Bunun yanı sıra, müzik yapıtı yorumlanırken, seslendirilecek eserin dönem özellikleri ve teorik çözümlenmeleriyle birlikte keşfedilen yeni fikirlerle de özümsemesi gerekir. Böylece eserin karakteri yorumcunun da ifade gücüyle, eserin yorumlanmasında farklı bakış açıları kazandırılabilir. Bu sebeple, herhangi bir eser yorumlanırken öncelikli olarak yapıtın en küçük yapı taşları olan motif ve cümle ilişkisinden başlanarak her bir bölümün kendi içinde müzikal analizi yapıldıktan sonra yorumlanmalıdır. R. Schumann, “Ancak eserin formunu apaçık anladığında onun özünü kavrayacaksın” sözleriyle,

yorumlamada eserlerin form yapısının önemine ve gerekliliğine dikkati çekmiştir. Bu görüşe paralel olarak da S. Rachmaninoff, eserin ana fikri büyük çizgiler halinde ortaya çıkarılmadığı takdirde icranın çorbaya benzeyeceğini belirtmiştir. Hodeir'e (1971: 7) göre de biçim, bir eserin birlik ve bütünlüğüne erişme yoludur. Bunun içine ne denli çok çeşitlilik girerse biçim o denli zengindir; ele alınan çeşitli değişiklikler bir bütün içinde ne denli düzenli iseler eser de o denli kusursuz olur.

Bunun yanı sıra, mesleki müzik eğitiminin bir parçası olan müzik öğretmenliği eğitiminde, temel müzik bilgisi, armoni bilgisi, eser çözümlene bilgisi, stil ve biçim bilgisi eğitimi bir bütün oluşturur. Öğretmenlik eğitimi süresince içeriği belirlenen gereksinime göre sınırlandırılarak verilen bu derslerde amaç, müziğin uygulamalı yönüne bir alt yapı sağlayacak kuramsal birikimi oluşturmaktır (Erdal, 2003: 9, 10). MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nca hazırlanan İlköğretim ve Ortaöğretim müzik dersi öğretim programlarında müzik biçimleri dersini konu alan öğrenme alanları yer almaktadır. İlköğretim müzik dersi öğretim programının müzik biçimleri dersi ile ilgili olan programının genel amaçları şu şekildedir:

- Müzik yoluyla estetik yönünü geliştirmek,
- Duygu, düşünce ve deneyimlerini müzik yoluyla ifade etmelerine imkân sağlamak,
- Yaratıcılık ve yeteneğini müzik üretme yoluyla geliştirmek,
- Yerel, bölgesel, ulusal, uluslararası müzik kültürlerini tanımak,
- Müzik aracılığıyla zihinsel becerilerinin gelişimini sağlamak,
- Müziksel algı ve bilgilerini geliştirmek.

İlköğretim müzik dersi öğretim programında Müzik Biçimleri dersini konu alan öğrenme alanları: “*müziksel yaratıcılık, müziksel algı ve bilgilenme, müzik. kültürü ve dinleme-söyleme-çalma*”dır. Bu öğrenme alanlarının müzik biçimleri dersi ile doğrudan ilgili olan kazanımları ise aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3. İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı'ndaki Müzik Biçimleri Dersine İlişkin Kazanımlar

SINIF	ÖĞRENME ALANI	KAZANIMLAR
I		
5	Müziksel Yaratıcılık	C.1. Dinlediği müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini ifade eder.
5	Müziksel Algı ve Bilgilenme	B.4. Müziklerde farklı bölümleri ritim çalgılarıyla ayırt eder.
5	Müzik Kültürü	D.1. Bireysel müzik arşivi oluşturmaya istekli olur.
5	Müzik Kültürü	D.3. Farklı türlerdeki müzikleri dinleyerek müzik beğeni ve kültürünü geliştirir
6	Dinleme, Söyleme, Çalma	A.9. Yurdumuzdaki müzik türlerinden seçkin örnekler seslendirir.
6	Müziksel Algı ve Bilgilenme	B.2. Müziklerde aynı ve farklı bölümleri ritim çalgılarıyla ayırt eder.
6	Müziksel Yaratıcılık	C.1. Dinlediği değişik türdeki müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini farklı anlatım yollarıyla ifade eder.
6	Müziksel Yaratıcılık	C.5. Kendi oluşturduğu ezgileri seslendirir.
6	Müzik Kültürü	D.1. Yurdumuzdaki başlıca müzik türlerini ayırt eder.
7	Dinleme, Söyleme, Çalma	A.7. Yurdumuzdaki müzik türlerinden eserler seslendirir.
7	Müziksel Yaratıcılık	C.1. Kendi oluşturduğu ezgileri seslendirir.
7	Müziksel Yaratıcılık	C.3. Dinlediği değişik türdeki müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini ifade eder.
7	Müzik Kültürü	D.2. Uluslararası müzik türlerini tanır.
7	Müzik Kültürü	D.3. Dinlediği uluslararası müzikleri türlerine göre ayırt eder.
8	Dinleme, Söyleme, Çalma	A.6. Uluslararası müzik türlerinden eserleri dinlemekten ve çalmaktan hoşlanır.
8	Müziksel Yaratıcılık	C.4. Kendi oluşturduğu ezgileri seslendirir.
8	Müzik Kültürü	D.1. Geleneksel Türk müziklerine ilişkin türleri ayırt eder.
8	Müzik Kültürü	D.2. Dinlediği değişik türdeki müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini açıklar.
8	Müzik Kültürü	D.4. Dinlediği değişik türdeki müziklerden arşiv oluşturur.

Ayrıca 6. sınıfın öğretim programında yer alan “Yurdumuzdaki başlıca müzik türlerini ayırt eder” kazanımının açıklamalarında Geleneksel Türk Halk ve Türk Sanat Müziği, Pop Müzik ve Çağdaş Çoksesli Türk Müziği hakkında örnekler verilmesi, bu türlerin doğuşu ve genel özellikleri hakkında açıklamalar yapılmasının gerektiği üzerinde durulmuş, 7. sınıfın öğretim programında yer alan “Uluslararası müzik türlerini tanı” kazanımının açıklamalarında ise “Klasik, caz, pop vb. müzikler üzerinde durulması ve bu müziklerin doğuşu, genel özellikleri hakkında öğrencilere bilgilerin verilmesi” üzerinde durulmuş ve 8. sınıfın öğretim programında yer alan “Dinlediği değişik türdeki müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini açıklar” kazanımının etkinlik örneğinde ise öğrencilere kağıtlar dağıtılıp ve bu kağıtlara dinledikleri müziklerle ilgili dinletilen müziğin türü, müziğin bestecisinin kim olduğu, müziğin ne hissettirdiği, kullanılan enstrümanların neler olabileceği, şarkının dinamiksel grafiğinin nasıl olduğu gibi sorulara cevap yazmaları istenmiştir.

Ortaöğretim müzik dersi öğretim programı, İlköğretim müzik programının devamı niteliğinde olup Ortaöğretim müzik dersi öğretim programının araştırma ile ilgili olan programın genel amaçlarında öğrencilerin bilinçli bir müzik dinleyicisi olmaları, müzik dağarcığı oluşturmaları ve ülkemiz müzik türleri ile birlikte evrensel bir müzik kültürüne sahip olmaları amaçlanmaktadır. Programa kaynak oluşturan diğer yaklaşım ise MMCP (Manhattanville Music Curriculum Project)’dir. Amerikan Eğitim Bakanlığı tarafından ortaya konulan bu proje kapsamında İlköğretim 3. sınıftan Ortaöğretim 12. sınıfa kadar kapsamlı bir program geliştirilmiştir. MMCP yaklaşımında besteleme ve doğaçlama etkinlikleri ana öğrenme alanı olarak kabul edildiği gibi iyi bestelenmiş eserlerin kullanımı da önemlidir. Böylece öğrenci bu eserleri sadece dinlemekle kalmayıp onları yönetir, seslendirir, bu eserlerden esinlenerek yeni çeşitlemeler üretir ve yeni besteler ortaya koyar.

Ortaöğretim müzik dersi öğretim programının yapılandırılmasında, yukarıda bahsedilen yaklaşımların yanı sıra, Amerika’daki Müzik Eğitimcileri Ulusal Konferansı (Music Educators National Conference – MENC-) adlı dernek tarafından saptanan ve dokuz maddeden oluşan ulusal standartlardan da faydalanılmıştır.

Bu standartlar Amerikan ulusal müzik eğitiminin genel hedefleri olup öğrencilerin müzik alanında ulaşması istenilen amaçlar olarak aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

1. Bireysel ve toplu olarak şarkı söyleme ve bir dağarcığa sahip olabilme,
2. Bireysel ve toplu olarak çalabilme ve bir dağarcığa sahip olabilme,
3. Melodi, eşitleme, eşlik doğaçlamaları yapabilme,
4. Belirlenen yönergelerle beste ve düzenleme yapabilme,
5. Müziği okuyup yazabilme,
6. Müziği dinleyebilme, analiz ve tasvir edebilme,
7. Müziği ve müzik performansını değerlendirebilme,
8. Müziği diğer sanatlar ve sanat dışındaki disiplinlerle ilişkilerini kavrayabilme,
9. Müziğin tarih ve kültürle ilişkisini kavrayabilme.

Ortaöğretim müzik dersi ğretim programında Müzik Biçimleri dersini konu alan öğrenme alanları ise: “*müziksel yaratıcılık, müziksel algı ve bilgilenme, müzik kültürü, dinleme*” dir. Bu ğrenme alanlarının müzik biçimleri dersi ile doğrudan ilgili olan kazanımları ise aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4. Ortaöğretim Müzik Dersi Öğretim Programı'ndaki Müzik Biçimleri Dersine İlişkin Kazanımları

SINIFI	ÖĞRENME ALANI	KAZANIMLAR
9	Dinleme	B.2. Uluslararası sanat müziği tür-biçimlerini dinlemeye istekli olur.
9	Dinleme	B.4. Dünya'nın farklı bölgelerindeki müzikleri tanır.
9	Müziksel Algı ve Bilgilenme	C.8. İki ve üç bölümlü biçimleri ayırt eder.
9	Müzik Kültürü	D.3. Ülkemizdeki müzikleri türlerine göre sınıflandırır.
9	Müzik Kültürü	D.5. Türk sanat müziği biçimlerini (form) tanır.
10	Dinleme	B.1. Dinlediği eserler arasından Barok Döneme ait olanları ayırt eder.
10	Dinleme	B.2. Dinlediği eserler arasından Klasik Döneme ait olanları ayırt eder.
10	Dinleme	B.5. Rondo biçiminde yazılmış eserleri ayırt eder.
10	Dinleme	B.6. Tema ve çeşitleme (varyasyon) biçiminde yazılmış eserleri ayırt eder.
10	Müziksel Algı ve Bilgilenme	C.5. Rondo biçimini tanır.
10	Müziksel Yaratıcılık	E.1. Yarım bırakılan ezginin devamını kendi oluşturduğu ezgi ile tamamlar.
11	Dinleme	B.3. Dinlediği müzik eserleri arasından Çağdaş Dönem bestecilerine ait olanları ayırt eder.
11	Dinleme	B.6. Dinlediği sonat, konçerto, senfoni biçimlerini tanır.
11	Müzik Kültürü	D.5. Uluslararası sanat müziği tür-biçimlerini ayırt eder
12	Dinleme	B.1. Dinlediği müzikleri türlerine göre ayırt eder.
12	Dinleme	B.2. Uluslararası sanat müziğinin seçkin eserlerini dinlemekten zevk alır.
12	Müzik Kültürü	D.7. Dünyaca ünlü orkestra şefleri ve çalışmaları ile ilgili örnekler sergiler.
12	Müziksel Yaratıcılık	E.2. Basit, bileşik ve aksak ölçülerde ezgi oluşturur.

Ülkemizde tek tip müzik öğretmeni yetiştirildiğinden dolayı, İlköğretim ve Ortaöğretim programlarında görev alan müzik öğretmenleri aynı zamanda Güzel Sanatlar Liseleri'nde de mesleki yaşantılarını sürdürebilmektedirler. Bu durumda müzik öğretmenlerinin Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Biçimleri Dersi Öğretim Programı'nda yer alan konu ve içeriklerini etraflıca bilmeleri ve yeterince donanımlı olmaları gerekmektedir. Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Biçimleri dersinin öğretim programında yer alan dersin genel amaçları ise şöyledir:

- Müzik yoluyla iletişim kurma yeteneği geliştirmelerini,
- Müziğin dilini ve biçimsel yapısını kavramalarını,
- Batı ve Türk müziğinin formal özelliklerini kavramalarını,
- Müziksel duyarlılık, düşünme, yorumlama ve yaratıcılık becerisi geliştirmelerini,
- Müzik eserlerini biçimsel bütünlüğü ile değerlendirmelerini,
- Müzik eğitimi yoluyla Türk toplumunun sosyo-kültürel gelişimine katkıda bulunmalarını,
- Müzik eğitimi yoluyla zamanını verimli kullanma, tek başına ve grup içinde sorumluluk alma ve disiplinli çalışma alışkanlığı kazanmalarını,
- Ülkemizi ulusal ve uluslararası müzik etkinliklerinde temsil etmelerini,
- Müzik yoluyla ulusal birlik ve beraberlik bilincini geliştirmelerini,
- Atatürk'ün müziğe ilişkin görüş ve düşüncelerini yorumlamalarını,
- Bilinçli bir müzik dinleyicisi olmalarını amaçlamaktadır.

Müzik Biçimleri dersi öğretim programında yer verilen ortak becerilerin yanında müzik formları alanına ait alt becerilerin kazandırılması da dersin esas amaçlarından birisidir. Müzik Biçimleri dersi alanına bağlı olarak belirlenen beceriler; öğrencilerin müzikal gereksinimlerine ve mesleki yeterliliklerin düzeylerine göre düzenlenmektedir. Bu beceriler bestecilik, yorumculuk, çözümlenme ve dinleme olmak üzere dört başlık altında toplanmıştır.

Öğretim programında ulaşılmaması beklenen alana özgü beceriler ise şunlardır:

Bestecilik Becerisi: Müzik formları bir bestecilik bilgisidir. Yaratıcılık gücüne sahip olan bir kimse, içyapı malzemelerini (melodi, ritim, armoni) bu bilgisi ile yoğurarak besteler meydana getirir. Bu dersin kapsamında motif, cümle, dönemleri oluşturma kurallarını kazanarak, örneğin; çocuk şarkıları besteleyebilecektir.

Yorumculuk Becerisi: Müzik yapan bireylerin (yöneticiler, çalgıcılar, söyleyiciler) eserin formunu iyi bilmesi zorunludur. Bir eserin anlaşılır ve güzel bir biçimde seslendirilmesi o eserin özelliklerini ve yapısını iyice bilmekle mümkün olabilir. Ünitelerde belirlenen formların genel yapısını kazanarak eserlerin ses ya da çalgıyla yorumlanması aşamasında bu beceriyi geliştirmesi beklenmektedir.

Çözümleme Becerisi: Bir eserin kuruluşunu ve biçimini çözümlemek o eserin biçimsel açıdan analiz edilmesiyle gerçekleşir. Bu da eserin motif, cümle ve dönem özelliklerinin birbirleriyle olan ilişkilerinin bilinmesiyle mümkündür.

Dinleme Becerisi: Eserlerin kuruluşunu ve biçimini çözümleyerek ve bilerek dinlemek, daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. Bir dinleyici olarak da müzik formlarını bilmek öğrencilere bilinçli bir dinleyici olma yolunu açacaktır.

Programda bestecilik, yorumculuk, çözümleme ve dinleme becerilerinin yer alması öğretmenlerin bu derste donanımlı olmalarının yanı sıra öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği sorumlulukla birlikte kendilerine yönelik bilgi ve becerileri de sürekli geliştirmeleri gerekmektedir. Güzel Sanatlar Lisesi 12. Sınıf Müzik Biçimleri dersi öğretim programındaki kazanımlarından bazıları ise aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5. Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Biçimleri Dersi Öğretim Programı'nın Kazanımları

GÜZEL SANATLAR LİSESİ MÜZİK BİÇİMLERİ DERSİ KAZANIMLARI	
ÜNİTE	KAZANIM
1. Ünite	1. Kazanım: Müzik eserinde motifi fark eder.
1. Ünite	11. Kazanım: Bir dönemlik parça yazar.
2. Ünite	3. Kazanım: Üç dönemli şarkı formunun özelliklerini belirler.
2. Ünite	5. Kazanım: Şarkı formunda yazılmış eser türlerini tanıır.
3. Ünite	5. Kazanım: Küçük rondo ile büyük rondoyu karşılaştırır.
3. Ünite	7. Kazanım: Büyük rondo formunda yazılmış bir yapıtı çözümler.
4. Ünite	2. Kazanım: Sonatin formundaki bir eseri çözümler.
4. Ünite	4. Kazanım: Sonat formundaki yapıtların çağ özelliklerini açıklar.
4. Ünite	5. Kazanım: Sonat formunda bir eseri çözümler.
5. Ünite	3. Kazanım: Füg formunun genel yapısını açıklar.
5. Ünite	4. Kazanım: Füg türlerini açıklar.
6. Ünite	2. Kazanım: Peşrev form yapısını açıklar.
6. Ünite	3. Kazanım: Peşrev formunda yazılmış bir yapıtı çözümler.
6. Ünite	6. Kazanım: Saz semai formunda yazılmış bir yapıtı çözümler.
6. Ünite	7. Kazanım: Oyun havası şekillerini tanıır.
7. Ünite	3. Kazanım: Ağır semai formunda yapılmış bir yapıtı çözümler.
7. Ünite	6. Kazanım: Yürük semai formunda yapılmış bir yapıtı çözümler.
7. Ünite	7. Kazanım: Şarkı formunun özelliklerini açıklar.
7. Ünite	8. Kazanım: Şarkı formunda yapılmış bir yapıtı çözümler.
7. Ünite	9. Kazanım: Türkünün özelliklerini açıklar.
7. Ünite	10. Kazanım: Gazelin özelliklerini açıklar.
7. Ünite	11. Kazanım: Bozlaşın özelliklerini açıklar.

İlköğretim, Ortaöğretim ve Güzel Sanatlar Lisesi'nin öğretim programlarında yer alan kazanımlara bağlı olarak Müzik Biçimleri dersi, bestecilik alanında temel becerilerin kazandırılmasında, çözümlenmeye dayalı iyi birer yorumcu ve nitelikli birer dinleyici olarak kişide birçok müzikal becerinin gelişmesiyle birlikte öğreticilik alanında da -ister çalgı ister kuram- müzik eğitiminin yapı taşlarındandır.

İşin bir başka önemli yanı da nitelikle ilgilidir. Genellikle öğrencinin, bir etüt ya da eseri baştan sona, bazı önemli ayrıntıları dikkate almadan çalışıyor olması, bulunduğu teknik düzeyin üstünde etüt ve eserleri diğer yaşlılarının ilerisinde çalabiliyor görünme güdüsüyle yetiştirilmesi yerine, öğrencinin teknik düzeyine uygun etüt ve eserlerin amaçlarına uygun bir biçimde titizlikle ve her türlü teknik ve müzikal ayrıntı sindirilerek öğrencinin gerçek anlamda öğrenmesinin sağlanması, çalınan etüt ve eserlerin daha nitelikli sesler elde edilerek daha etkili hale getirilmesi ve doğru çalışma alışkanlıklarının kazanılması konusunda öğrenciyi bilinçlenmeye yöneltecek yaklaşımlarda bulunulması son derece önemlidir. Daha basit anlamda ne çaldığından çok çaldığı eser ya da etüdü nasıl çaldığının çok daha önemli olduğunun, çalgı eğitiminin her aşamasında öğrenciye hissettirilmesi, öğrencinin çalgı çalmada nicelikten çok niteliğe yönelmesi açısından büyük önem taşımaktadır (Aktaran: Özkeleş, 2014: 16).

Müzik oluşturma süreçlerinin (besteleme, seslendirme/yorumlama ve doğaçlama) her birinde çözümlenmeli yaklaşımın zorunlu olduğuna inanılmaktadır. Özellikle seslendirme/yorumlama gibi performansa dayalı müziğin, kişinin bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve sezışsel alanlarının tümünü kullanmak zorunda bırakması, bu alanların birbirine dayalı etkileşiminin üst düzeyde olmasını gerektirmektedir. Daha etkili bir seslendirme/yorumlamaya yardımcı olacak söz konusu etkileşimin gerçekleştirilmesindeki ön koşul, çalışılan etüt ya da eserin düzeyi ne olursa olsun genel müzikal doğrular ve çalgı eğitiminin beklentileri ekseninde hem teknik, hem de müzikal disiplinler açısından analizinin yapılmasıdır (Bağçeci, 2001: 20).

Pamir'e (1984: 140-141) göre eserin yorumlanmasında müzikalitenin sağlanması için besteci farklılıklarına dikkat edilmelidir. Örneğin Mozart'ta doğallık ve sadelik ön plandadır, p-f, cresc-p ya da f-p'ları abartmamak gerekir. Çünkü o devrin çalgıları, tını doluluğundan ve zenginliğinden yoksundular. Beethoven'ın cümlelerinde ise anlatımın yüklendiği dinamizm çoğunlukla had derecede gerilimlidir, nüans işaretleri titizlikle uygulanmalıdır. Unutulmamalıdır ki, Beethoven'daki karşıtlıklar ve ani sürprizler kendine has özgünlüğüdür.

Müzikalitenin desteklenmesinde, eserin bestelendiği sanatsal dönem, yaşanan çağda insanların dünyaya bakış tarzı ve bestecinin eserdeki bireysel anlayışı gibi faktörlerin göz önünde tutulması önemlidir. Bunun için derinlemesine bir müzik kültürüne ve genel kültüre ihtiyaç vardır. Bunu daha iyi anlayabilmek için çalmadan bir partisyonun ifadesini ne derecede anlayabildiğimize bakmak gerekir. Sanatsal dönemleri tanımak işte burada devreye girer (Şen, 1999: 6). Müzik tarihi derslerinde verilen Uluslararası Sanat Müziği'nin dönemsel özellikleri de öğrencilerdeki stil bilgisi ve müzikal fikirlerin gelişmesi açısından eserlerin yorumlanmasında oldukça etkilidir.

Müzik biliminde stil bir müzik, estetik ve kültür değerlendirme ölçütü olarak tanımlanabilir. Müzikte stil, içerik ve formun dialektik bağlılığını yansıtan çok geniş ve anlamlı bir kavramdır. Eserin içeriğine bağlı olan stil, müzikal ve ifade araçları (müzik dili, form oluşumu, kompozisyon teknikleri vs) bir arada iken form anlamında daha yakın olabilir. Üstadların sosyal ve tarihi şartlar etkisinden oluşan dünya görüşü, kendini ifadesi, stilin içeriğinde hissedilir (Györrfy, 2013: 125).

Stil nedir? Stil müziğin özel ve farklı bir niteliğidir. Yorumlanan müziğin arkasında bestecinin, icracının, yorumcunun kişiliği hissediliyor ve yansıtılıyorsa söz konusu eserin, icranın stil özelliğini taşıdığı söylenebilir. Müzik yapıtları genetiği belirlenmiş bir ortaklık içindedir (bestecinin mirası, ekol, akım, devir, toplum). Stil niteliği ile doğal olarak hissetme, tanıma, belirleme olanağı sağlar. Ünlü Rus eleştirmen ve müzikolog B. Asafyev “Konçertolar Kılavuzu” adlı çalışmasında stili şöyle tanıtmaktadır: “ Bir bestecinin eserini diğerinden ayırtedebilme veya eserin belli bir tarihi döneme ait olduğunu belirleyebilme stilin esas özelliği ve temel çizgisidir” (Aktaran: Györrfy, 2013: 126). Stil yukarıda söz edilen açılardan kendi içinde sınırlandırılarak değerlendirilebilir. Stil kelimesi bazen yöntem veya akım, biçim, içerik özelliği, yazım tarzı anlamında da kullanılmaktadır. Stil ve biçim kelimelerini karıştırmadan eseri tanımaya yardımcı olma yaklaşımı da önemlidir. Müzikte element, araç, öğelerin üslupların bir arada toplu şekilde kullanılmasının son hali stil olarak adlandırılabilir. Stil tanımının içeriğinde armonik, melodik, polifonik, ritmik materyal bulunmaktadır ve bunların kullanımı söz konusudur (Aktaran:

Györrfy, 2013: 126). Stil sanat eserini yaratan kişinin yaşadığı dönemin ideolojik içeriğine ve sanatsal formuna yaklaşımı, kişisel tarzı ve sanatın belli bir dönemdeki akımın etkilerinin ve belirtilerin birlikteliğidir. Stil bir sanat eserinin, sanat akımının ve bilimin kendine özgü, özel dili ve toplu olarak ifade araçlarının kullanım şeklidir (Mazel, 1979).

Yorumculuk, stili yorumlanan eserin içeriğinden ve formundan kaynaklanır. Dönemin zevk anlayışı ve çalma üslupları her zaman yaratıcılık akımlarının etkisi altındadır. Yorumun esas şartlarından birisi de yorumcunun eserin temposu, dinamiği, nüansları, ses rengi, cümleme gibi öğelerin kavraması ve icrasdır. Ama bütün bu icracılık ifadesinin elementleri belli bir stil çerçevesinde gerçekleşmelidir. Çünkü her eser ayrıcalık taşımaktadır. Eser belli bir dönemin sanatsal hayatının stilistik sisteminin bir parçasıdır. Bu parçada mikrokosmosdaki (küçük evren) gibi önceki dönemin müzik yaşantılarının yansımaları ile beraber yaşanan dönemin özellikleri de yansıtılmaktadır (Feynberg, 1969).

Tabii ki farkı dönemlerin bir veya birkaç eseri ile bir bestecinin stili hakkında konuşmak doğru olmaz. Bestecinin stilini tanıma onun yaratıcılığının ve hayatının derinden incelenmesi ile sağlanır. Bunun için bestecinin onlarca eserini çalmak, dinlemek, onun çağdaşı olan bestecilerin de eserlerini dinlemekte fayda vardır. Aynı zamanda, yaşadığı çağın tarihin incelenmesi, resim, şiir, tarih, felsefe, edebiyat, mimari gibi sanatın bütün türlerini tanımak da stili daha iyi anlamaya yardımcı olur. Ancak bu kadar amaçlı yaklaşımla yorumcu stilin esas derinliğini gösterebilir (Györrfy, 2013: 145). Bu görüşe paralel olarak eserlerin müzikal kimlikleri ile iç ve dış yapılarını oluşturan özün, stil ekseninde hareket ederek bir bütün oluşturduğu düşünülebilir.

Bir eserin tür, biçim ve deyiş bakımından sergilediği sorunlar, dinleyiciyi pek ilgilendirmez. Daha ilginç olan bu sorunların seslendiriciler tarafından da pek önemsenmeyişidir. Seslendiriciler çoğunlukla bütün varlığını notaları yorumlamaya verir, onların amacı, eserin dış görünüşünü sunmaktır. Üstelik 10 seslendiriciden 9'unun biçim sorunlarından habersiz olduğu da unutulmamalıdır (Say, 2002: 73).

Akıncı (2011), uzmanların ve öğretim üyelerinin, müzik öğretmenliği anabilim dalında okuyan öğrencilerin, ses müziği ve çalgı müziği alanlarında müzik eserlerini yorumlarken müziğin biçimsel öğelerine yeterli seviyede dikkat göstermediklerini, sadece gördükleri notaları çalarak hata oranını en alt seviyede tutma kaygısıyla seslendirme yaptıklarını ve beklenen müziksel estetik yoruma dikkat etmedikleri görüşünde birleştiklerini belirtmiştir. Küçükosmanoğlu (2013: 43), Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinin, bireysel çalgı dersine ilişkin genel çalışma durumlarını tespit etmek amacıyla hazırlanmış olduğu çalışmada ankete katılan öğrencilerin %44,1'i çalışılan eserler üzerinde armonik, formal analiz çalışmaları "kısmen" yaptıklarını belirtmiş, %27,1'i "büyük ölçüde", %15,2'si "çok az", %11,9'u "hiç", %1,7'si "tamamen" seçeneklerini işaretlediklerini tespit etmiştir. Ayrıca Özkeleş'in (2014) lisans öğrencilerinin çalıştıkları eserleri tanıma ve seslendirme düzeylerine ilişkin görüşleri adlı araştırmasında öğrencilerin seslendirme ve yorumlama süreçlerinde eserlerin biçimsel ve armonik yapılarına ilişkin çözümlenmelerini yapılmadıkları sonucuna ulaşmıştır.

Yapılan araştırmalarda ortaya çıkan bu durum, hem mesleki hem de sanatsal açıdan oldukça düşündürücü ve kaygı vericidir. Müzik öğretmeni adaylarının seslendirilecek eserleri kuramsal ve uygulamalı boyutta eksiksiz ve hatasız bir biçimde ele alınarak yorumlamaları, müziğin ve mesleğin gerektirdiği öz disiplin açısından büyük önem taşımaktadır (Özkeleş, 2014: 2). Eserlerin sadece notaları doğru ve temiz çalma kaygısı ile seslendirilemeyeceğini bununla birlikte eserlerin bulunduğu dönemin sosyo-kültürel özellikleri, bestecinin stili, iç ve dış yapıların çözümlenmesiyle birlikte öğrencinin müzikal kişiliğiyle yorumlaması gerektiği bilincinin kazandırılması son derece önemli ve gereklidir. Eserin müzikal kimliğini çözemeyen bir yorumcu, müziğin gereği olarak anlatılmak istenen duygu ve düşünceler yoluyla besteci ile yorumcunun ve dolayısıyla yorumcu ile dinleyici arasındaki iletişimin de kurulamamasına neden olacaktır. Bu sebeptendir ki; eserlerin seslendirilmesinde çalgı dersini yürüten öğretim elemanlarının biçimsel öğelere yeterli derecede dikkat etmedikleri düşünüldüğünde bireysel çalgı derslerinin yanında Müzik Biçimleri dersine de büyük sorumluluklar düşmektedir. Çöl'de bu

görüŖe paralel olarak (2012: 460), nitelikli ve etkili bir çalgı eğitiminde, öğrencilerin zihinlerinde müziği algılayabilmeleri, kurgulayabilmeleri, ifade edebilmeleri, müzikal bütünlüğü kavrayabilmeleri ve müzikal bütünlüğe ulaşabilmeleri, kısaca çalgılarını iyi alabilmek için biçimsel çözümleme merkezli bir çalgı eğitim sürecinin zorunluluk olduğunun kaçınılmaz bir gerçek olduğunu belirtmiştir.

Müzik ğretmeni adaylarının müzik biçimleri dersinden edineceği bilgilerden yararlanma durumu oldukça geniş ve kapsamlı olduğu, yapılan araŖtırmalar ve ğretim programlarının müfredatları aracılığı ile ortaya konulmuŖtur. Ayrıca müzik ğretmenliği lisans programında Müzik Biçimleri dersinden iki dönem sonra yer alan Eğitim Müziği Besteleme dersinde motif ve cümle yazma, ocuk Ŗarkıları ve küçük Ŗarkı formlarını inceleme, bu formlarda sözsüz ezgiler yazma, prozodi kuralları, sözlü Ŗarkılar yazma, çalgı eğitimine yönelik alıŖtırma, etüt ve ezgi yazma gibi alıŖmalar bulunmaktadır. ocuk Ŗarkılarından, algı eğitimi için etüt ve ezgi yazmaya kadar geniş olan bu ders için de, adaylarda uygulamaya yönelik alıŖmalarında mutlak bir biçim bilgisi gerekir. Eğitim müziği besteleme dersindeki yaratma alıŖmalarında birincil derecede gerekli olan motif, cümle ve dönem kavramları bu dersin kazanımları arasında bulunmaktadır.

1. 5. Amaç ve Önem

Müziğin anlamlandırılıp yorumlanmasında çok önemli bir yere sahip olan müzik biçimleri dersinin müzik öğretmenliği programlarında ders süresinin yarım dönem gibi kısa bir zaman dilimine sığdırılması, içeriklerin yüzeysel olarak verilmesi ve buna bağlı olarak sınırlı sayıda becerilerin kazandırılması geleceğin müzik eğitimcileri ve sanatçıları açısından önemli bir eksikliği gündeme getirmektedir. Ayrıca yeterli derecede öğretilmeyen-uygulanmayan bir müzik biçimleri dersi müzik kültürü, çözümleme, yorumlama ve bestecilik alanlarına yönelik hedef ve hedef davranışların gerçekleşme durumlarını olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülmektedir. Oysaki, öğrencilerin seslendirdikleri eserleri, tür ve biçim kavramının gerektirdikleri gibi algılayıp öğrenme alanlarının düzeylerine göre kavramaları gerekmektedir. Ayrıca öğrencilerin İlköğretim ikinci kademe ve Ortaöğretim'deki müzik dersleri ile Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Biçimleri ders müfredatlarındaki *müzik kültürü, müziksel yaratıcılık, müziksel algı ve bilgilenme, dinleme, söyleme ve çalma* öğrenme alanlarında bulunan kazanımları eksiksiz olarak edinmeleri gerekir. Bu sebeplerle ülkemizin ulusal müzik öğretmeni yetiştirme programı çerçevesinde, Müzik Biçimleri dersi kapsamında öğrenme alanlarında belirtilen kazanımlara ulaşılabilmesi için programlı bir öğretimin gerçekleştirilmesi önemli ve gereklidir.

Müzik öğretiminin geliştirilebilmesi için, ilk olarak müzik öğretmeni yetiştirme düzeni tüm aşamalarıyla etkili ve verimli olarak işletilmeli, Türkiye'nin gerçekleri ile çağın gereklerine uygun nicelik ve nitelikte müzik öğretmeni yetiştirilerek, etkin ve verimli olacak şekilde görevlendirilerek çalıştırılmalıdır. Müzik öğretim programları ve planları daha gerçekçi, daha çağdaş ve tutarlı biçim, kapsam ve içerikte düzenlenmelidir (Aktaran: Say, 1996: 152). Bu nedenle, Türkiye'nin gerçekleri ve çağdaş müzik eğitiminin gerekleri dikkate alınarak, müzik öğretmenliği eğitim programları geliştirmek ve bu yolla yeterli sayıda ve nitelikte müzik öğretmenleri yetiştirmek, eğitim, öğretim, araştırma ve uygulama programlarıyla, Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri'nin sorumluluğu ve görevidir (Uçan, 1997: 182).

Bu araştırmada da, ihtiyaç analizi kapsamında uzun yıllar müzik biçimleri dersini yürütmüş ve yürütmekte olan ğretim elemanlarıyla yapılan görüşmelerle ve dünyanın farklı ülkelerindeki üniversitelerin lisans programlarındaki müzik biçimleri ile ilgili olan dersler kapsamında, güzel sanatlar eğitimi müzik ğretmenliği bölümlerindeki müzik biçimleri dersine yönelik; daha tutarlı, daha sağlam, daha etkili ve çağın gereksinimlerine cevap verebilecek nitelikte ağdaş eğitim anlayışına uygun olarak hazırlanmış bir ğretim programı modeli oluşturulması amaçlanmıştır. Müzik Biçimleri dersi ğretim program geliştirilmesine yönelik yapılan ilk araştırma olması bakımından, müzik eğitimi alanında yapılacak program geliştirme çalışmaları için de yararlı olacağı umulmaktadır.

1. 6. Problem

Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik ğretmenliği Lisans Programı'nda yer alan Müzik Biçimleri dersinin, ihtiyaç analizi doğrultusunda saptanan hedeflerin ve hedef davranışlarının gerçekleştirilmesine yönelik, içerik, eğitim-ğretim durumları ve sinama durumları nasıl düzenlenmelidir?

1. 7. Alt Problemler

1. Türkiye Cumhuriyeti niversitelerinde mesleki müzik eğitimi veren bölümlerdeki müzik biçimlerine ilişkin derslerin içeriği nasıl düzenlenmiştir?
2. Dünyanın farklı üniversitelerinde müzik eğitimi veren bölümlerdeki müzik biçimlerine ilişkin derslerin içeriği nasıl düzenlenmiştir?
3. Müzik Biçimleri dersine yönelik ğretim elemanlarının dersin içeriği, süresi, öğrenme-öğretme durumları, kullanılan kaynakları, sinama durumları ve ortak programa ilişkin görüş ve nerileri nelerdir?

4. Müzik Biçimleri dersinin ihtiyaç analizi doğrultusunda bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alan basamaklarına yönelik hedef ve hedef davranışları nelerdir?
5. Müzik Biçimleri dersinin içerik durumu nasıl düzenlenmelidir?
6. Müzik Biçimleri dersinin yürütülmesinde hangi öğrenme-öğretme strateji, kuram, yöntem ve teknikler kullanılmalıdır?
7. Müzik Biçimleri dersinde bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alan basamaklarına yönelik sınav durumları nasıl düzenlenmelidir?

1. 8. Sınırlılıklar

Bu araştırma,

1. Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'nda 2013–2014 öğrenim yılı ve öncesindeki Müzik Biçimleri dersini yürütmüş olan öğretim elemanlarıyla,
2. Müzik Biçimleri ile doğrudan veya dolaylı olarak ulaşılabilen kaynaklarla,
3. Müzik Biçimleri dersine yönelik Güzel Sanatlar Fakültelerinden; Erciyes Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Karabük Üniversitesi, İnönü Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi'nin öğretim programları, Devlet Konservatuarları'ndan; Çukurova Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi ve Ege Üniversitesi (Türk Musikisi)'nin öğretim programları, Müzik ve Sahne Sanatları Fakülteleri'nden Bilkent Üniversitesi'nin öğretim programıyla,
4. Müzik Biçimleri dersine yönelik Polonya-Gdansk Müzik Akademisi, Almanya-Köln Müzik Yüksekokulu, İskoçya-Royal İskoç Müzik ve Drama Akademisi, Norveç-Norveç Müzik Akademisi, A.B.D.-California Devlet

Üniversitesi, Avustralya Edith Cowan Üniversitesi, A.B.D.-Grand Canyon Üniversitesi, A.B.D.-Midwestern Devlet Üniversitesi, A.B.D.-Fresno Devlet Üniversitesi, A.B.D.-Texas Teknoloji Üniversitesi, Ukrayna-K. D. Uşinskıy Güney Ukrayna Milli Pedagoji Üniversitesi, Avusturya-Graz Üniversitesi ve Kanada-McGill Üniversitesi'nin ilgili müzik eğitimi bölümlerinin ilişkili olan Müzik Biçimleri dersi öğretim programlarıyla,

5. Müzik Eğimi Anabilim Dalları'nda yürütülen Müzik Biçimleri dersine yönelik iki yarıyılık bir öğretim programıyla,
6. İhtiyaç analizi doğrultusunda EK-2'de sunulan Müzik Biçimleri dersi öğretim programındaki örnek etkinlikler Uluslararası Sanat Müziği Türleri Ünitesi ile sınırlandırılmıştır.

1. 9. Sayıtlar

Araştırmanın gerçekleştirilmesinde görüşlerine başvuru alan öğretim elemanlarının soruları içtenlikle yanıtladıkları varsayılmıştır.

2. BÖLÜM

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2. 1. Müzik Biçimleri İle İlgili Araştırmalar

Ercan'ın (2003) "Piyano Eğitiminde Müzikalite Kavramının Kazandırılması Açısından Genel Yaklaşımlar" adlı araştırmasında müziğin bir yaşam boyu süren beceri olduğunu, bu nedenle öğrencilere yaşamları boyunca müzikten zevk almalarını sağlayacak beceriler kazandırmak, onları tüm benlikleriyle şekiller ve seslerin sihirli dünyasına açarak biçim ve ses oluşturmalarına yardımcı olmanın öğretmene düşen en önemli görevler olduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda piyano eğitiminin sadece teknik beceriyi kapsamadığı, teknik yeterliliğin güzeli yaratmak için bir araçken, temelde öğrencilere kendilerini müzik yoluyla güzelce ifade etmelerini sağlayacak müzikal davranışlar kazandırmanın vazgeçilmez bir amaç olduğunun unutulmaması gerektiğini belirtmiştir. Ercan çalışmasında bu doktora araştırmasının kapsamı açısından ilgili olarak sunduğu önerileri aşağıdaki gibidir.

1. Öğrencilerin müzikalitesi ile her dersin başında ilgilenilmeli, aynı zamanda tonal kalite, karakter, ruh ve dinamik çizgilerinin geliştirilmesi her dersin bir bölümünde mutlaka yer almalıdır.
2. Dikkatli dinleme, müzikalite kavramının gelişmesine katkı sağlayan önemli faktörlerden biridir. Bu nedenle ilk derslerden itibaren öğrencilere ürettikleri sesleri ve kendi çalışmalarını eleştirel bir kulakla dinlemeleri öğretilmelidir.
3. Çalışılan parçadaki müzik fikirlerinin şarkı olarak söylenmesi cümlelerin şekillenmesi ve dinamiklerin yorumlanması açısından en etkili yollardan biridir; öğrenciye doğru çalışma alışkanlıkları kazandırılırken bu hususun da göz önünde tutulması, onun müzikal duyarlılığının gelişmesine katkı sağlayacaktır.

4. Öğrenciye çalıştığı eserin müzikal yapısı ile ilgili önemli noktaları hikayeleştirerek anlatmak, onun hayal gücü ile duyguları arasında bir bağ kurarak bunu piyano çalışmasına yansıtması müzikal becerisinin gelişmesine yardımcı olacaktır.
5. Çalışılan eserin bestecisinin hayatı, müzikal stili, yaşadığı dönemi, ayrıca o dönemin edebiyatı ve diğer sanat dalları hakkında bilgi sahibi olması öğrencinin eseri daha iyi anlayarak yorumlamasını sağlayacaktır.
6. Müzikal yorumu öğrenmesine katkıda bulunması açısından öğrenci farklı stillerde müzik dinlemeye teşvik edilmeli, bunun yanı sıra öğretmen derslerde çalışılan parçayı kendisi de öğrencisine sık sık çalarak müzikalite konusunda ona rehberlik etmelidir.

Erdal (2003)'in “Barok Dönemdeki Türler ve Biçimlerin Biçim Bilgisi İçindeki Yeri ve Biçim Bilgisi Dersinin Gerekliliği” adlı yüksek lisans tezinde biçim bilgisi dersinin müzik öğretmenliğinde yeri ile ilgili bir takım saptamalarda bulunmak ve Barok Müzik döneminin tarihsel süreçteki önemine bağlı olarak tür ve biçimlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada veriler literatür tarama ve görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırmanın evrenini Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalları (G.S.E. M.E. A.B.D.), Güzel Sanatlar Fakültesi Müzikoloji Bölümleri ve Devlet Konservatuvarları, örneklemini ise Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi (G.S.E. M.E. A.B.D.), Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi (G.S.E. M.E. A.B.D.), Marmara Üniversitesi (G.S.E. M.E. A.B.D.), Cumhuriyet Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzikoloji Bölümü, Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı ve Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı öğretim elemanları oluşturmuştur.

Uzmanlara yöneltilen sorular, “biçim bilgisinin önemi, biçim bilgisi dersi ile ilgili kaynaklar, biçim bilgisinin gerekliliği ve biçim bilgisi dersinde Barok Dönem'in tarihsel yeri” kategorilerinde gruplandırılarak veriler betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda görüşüne başvuru

uzmanların amaçlanan hedefler doğrultusunda müziğin kuramsal yanından uygulamalı boyutuna kadar, çözümlenmesi, icra edilmesi, değerlendirilmesi ve bütünsel bir anlayışla kavranabilmesi için biçim bilgisinin gerekliliği noktasında uzlaşmaktadırlar. Ayrıca Barok Dönem tür ve biçimleri belirlenmiş, günümüz müzik eğitimi bölümleri anabilim dalları ders programında biçim bilgisi dersinin gereken önem ve kapsamda uygulanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Erdal'ın çalışmasında biçim bilgisi açısından vardığı şu önerilerin, bu doktora araştırmasının kapsamı açısından özellikle önem taşıdığı düşünülmektedir:

1. Gerek çalgı, gerekse ses eğitiminde biçim bilgisinden aktif bir şekilde yararlanılmalı, çalışılan eserin analizi yapılırken biçimsel yönü göz ardı edilmemelidir.
2. Biçim bilgisinin yaratıcılığa sağladığı faydalar düşünülerek ele alınmalı bu yönde çalışmalar yapılmalıdır.
3. Elde bulunan kaynaklar belirli bir oranda gereksinime yanıt vermekle birlikte yeterli olduğunu söylemek olanaksız görünmektedir. Günümüz eğitim ve öğretim amaçları düşünülerek güncel yeni kaynakların hazırlanmasına gereksinim vardır. Bu alanda özellikle bestecilerin yapacağı çalışmalar büyük önem taşımaktadır. Bestecilerimiz, ülkemizde müzik eğitimi veren kurumların amaçlarına yönelik yeni kaynak kitaplar hazırlanmalıdır.
4. Biçim bilgisi kapsamında, uluslararası sanat müziğinin bütün dönemleri amaca göre belirli bir oranda ele alınmalıdır.

Kahramansoy (2006) “Müzik Öğretmenliği Programlarında Görevli Piyano Öğretim Elemanlarının Müzik Alan Bilgisini Derse Transferi: Bir Üniversite Örneği” isimli yüksek lisans tezinde Müzik Öğretmenliği Lisans Programları'nda görev yapan piyano öğretim elemanlarının, müzik alan bilgisinin piyano dersine transfer edilmesine ilişkin görüşlerinin, bu konuya ders planlarında verdikleri yerin, ders

sirasındaki transfer düzeylerinin ve transfer yöntemlerinin belirlenmesini amaçlamıştır. Çalışma Kuzeybatı Anadolu illerinden seçilen bir üniversitenin Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda uzmanlık alanı piyano eğitimi olan öğretim elemanlarıyla sürdürülmüştür. Gerekli verileri toplayabilmek için, öğretim elemanlarıyla naratif görüşme yapılmış, ders planlarının nitel içerik analizi yapılmış ve piyano dersleri gözlemlenmiştir. Araştırma sonucunda, öğretim elemanlarının müzik alan bilgisi kapsamındaki dallardan Müzik Tarihi, Form ve Çokseslendirme Bilgisi'nin piyano dersine transfer edilmesi gereğine inandıkları tespit edilmiştir. Buna karşın, dersin planlama aşamasında bu dallara yönelik bir ilişkilendirme yapmadıkları ve uygulamada bu dallara ait bilgileri “Hiç” düzeyinde transfer ettikleri saptanmıştır. Bununla birlikte Akyıldız, Arseven ve Şentürk (2004)'ün yaptıkları araştırmanın sonuçlarına göre öğretim elemanlarının kendi repertuarlarında bulunan ve öğrencilere de ödev olarak verdikleri, büyük formlardaki parçaların çoğunluğunu form yönünden analiz edemedikleri belirlenmiştir. Bu araştırmanın sonucundan da yola çıkılacak olunursa, öğretim elemanlarının derste form analizini “Hiç”e yakın düzeyde yapmalarının bir başka nedeninin de, bu konuda yeterli alt yapılarının olmamasından kaynaklandığı düşünüldüğü belirtilmiştir.

Eren'in (2007) “Müzik Sanatında Biçim ve Yorumlama” adlı sanatta yeterlik çalışmasında, müzik sanatında biçim anlayışının ya da yapıya yönelik düşünce tarzının ve bu doğrultuda gerçekleştirilecek olan yorum sanatının üzerinde durmuştur. Önce edebiyat sanatındaki biçimcilerden bahsedilerek, biçimin ve yapının tanımını ayrıntılı bir şekilde ele almıştır. Edebiyatta “organik birlik” olarak bilinen, müzikte karşılığı “bütünsellik” olan yaklaşımın tanımı yapıldıktan sonra, bu bakış açısının müzisyenler üzerindeki etkileri ve doğurabileceği sonuçları değerlendirmiştir. Biçim sorgulanmadan kişisel duygularla ortaya konan anlayışın yorumlamayı ne şekilde etkilediği, Orta Avrupa Ekolü piyano edebiyatından seçilen eserlerin analizleriyle açıklamıştır.

Canbay'ın (2007) “İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı “Müzikte Örgü, Doku, Biçim, Tür” Ünitesi ve Uygulamalarının Değerlendirilmesi” isimli doktora tezinde İlköğretim II. Kademe 7. sınıf “Müzikte Örgü, Doku, Biçim, Tür” ünitesi ve

bu ünite için hazırlanan öğretim planları ile bu planlara ilişkin uygulamaların değerlendirilmesini amaçlamıştır. Bu amaçla araştırmada betimsel yöntemle dayalı bir desen kullanılmıştır. Araştırma, 2005-2006 eğitim öğretim yılının II. döneminde, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Ankara ili Çankaya, Mamak ve Altındağ ilçelerindeki İlköğretim okullarından oluşturulan örneklem üzerinden yürütülmüştür. Araştırmada “İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı”, “Müzikte Örgü, Doku, Biçim, Tür” ünitesinin tasarısı incelenmiş, planlama ve uygulama boyutlarının niteliği üç ay süren bir uygulama süreciyle belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda ünitenin yapısı, planlanması, uygulanması ve üniteye ilişkin öğretmen görüşleri önce ayrı ayrı, daha sonra birbirleriyle olan ilişkileri bakımından değerlendirilmiştir. Veri toplama aracı olarak, öğretmenlerin üniteye ilişkin görüşlerinin alınmasına yönelik “Anket Formu”, planlama ve uygulamaların betimlenmesine yönelik “Gözlem Formu”, ünite ve ünitenin içinde yer aldığı öğretim programına yönelik görüşler için ise “Yapılandırılmış Görüşme Formu” kullanılmıştır.

Araştırmanın sonucunda, ünite programının öğretmenler tarafından gereği gibi algılanıp yorumlanmadığı, ünitenin ve derslerin planlanma aşamasında yeterli özenin gösterilmediği ve uygulamaların bu doğrultuda yetersiz kaldığı ayrıca, ünite programının uygulanması için öngörülen sürenin tekrar gözden geçirilmesinin gerekli olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bulgulardan; ünite programı ile onu kapsayan öğretim programının yeniden ele alınarak geliştirilmesi, müzik öğretmeni yetiştiren kurumların ilgili ders programlarının bu yönde düzenlenmesi, müzik öğretmenlerine yönelik hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim etkinliklerinin artırılması ve ayrıca ünitenin uygulanmasında önemli olumsuzluklara neden olan ders saatlerinin artırılması gerektiği sonucuna varılmıştır. Canbay ayrıca programın gereği gibi algılanıp uygulanabilmesi için, müzik öğretmeni yetiştiren kurumların eğitim programları toplumsal yapıda meydana gelen sosyo-kültürel değişimleri göz önünde bulundurularak yeniden düzenlenmesini, “Eğitim Programı” ve “Planlama” konularını içeren dersler lisans öğrenimi boyunca gerekli biçimde verilmesini ve öğretmenlerin mesleki yaşamlarında planlama konusunda duyarlı davranmalarına özen gösterilmesi gerektiğini önermiştir. Müzik Öğretmeni yetiştiren kurumların

programlarında müzik öğretmenlerinin program, müziksel içerik ve konu bilgisi eksikliklerini giderici dersler ve etkinliklere de yer verilebileceğini belirtmiştir.

Bulur (2010) “Mesleki Müzik Eğitimi Veren Kurumlarda Uygulanan “Müzik Biçimleri” (Form Bilgisi) Ders İçeriklerinin Karşılaştırılması” adlı çalışmasını, mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda uygulanan “Müzik Biçimleri” (Form Bilgisi) dersinin hedef, kapsam, süre, kullanılan yöntemler, kaynak kitaplar açısından incelenmesi amacıyla yapmıştır. Bu amaç doğrultusunda, tarama yöntemi kullanılarak örneklem grubunda yer alan okulların “Müzik Biçimleri” ders programlarına ulaşılmıştır. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda ve İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı’da yürütülen “Müzik Biçimleri” ders programlarıyla sınırlandırılan çalışmada, programlar karşılaştırılarak, olumlu ve olumsuz yönleri belirlenmiştir. Araştırmacı, Müzik Biçimleri ders programlarıyla ilgili olarak özellikle şu önemli saptamalarda bulunmuştur.

1. M. Ü. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda, İ.Ü. Devlet Konservatuvarı Opera Anasanat Dalı’nda uygulanan programa benzer bir müzik biçimleri programı uygulandığı, İ.Ü. Devlet Konservatuvarı Opera Anasanat Dalı’nda okutulan müzik biçimleri dersinde, opera öğrencileri için düzenlenmiş bir program uygulanmasından ötürü daha çok vokal formların işlendiği görülmektedir. M. Ü. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda vokal formlara ek olarak çalgısal formların da öğretildiği, ancak bu kadar yoğun içeriğin tek dönemde yüzeysel olarak işlenmesinin dersin hedeflerine uygun olmadığı görülmektedir. Bu dersin en az iki döneme yayılmasıyla, müziksel gelişmelere yüzeysel bir yaklaşım da engellenmiş olacaktır. M. Ü. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda müzik analizine biraz daha vakit ayrılması, öğrencilere bu becerileri de kazanabilmeleri için bir fırsat sunacaktır.

2. Müzik Biçimleri üzerine yazılmış çok sayıda kaynaktan beslenmek ve bu kaynaklardan, eğitimin amacına uygun bir şekilde yararlanmak gerekir. Ancak her iki kurumda da kullanılan kitaplar, öğrencilerin kullanabileceği nitelikte değildir. Bu ders için yazılmış Türkçe kaynakların, ihtiyaca yeterince cevap vermediği

görülmektedir. Her iki okulun amaçlarına uygun, kolay anlaşılır Türkçe bir eğitim kitabı ve çok sayıda örnekle dolu bir çalışma kitabı yazılması nitelikli öğrenciler yetiştirebilmek için yararlı olacaktır.

3. Müzik Biçimi hangi amaçla öğrenildiği ve hangi amaçla kullanılacağı konusunda farklı süreler ve farklı yaklaşımlar gerektirebilir. M.Ü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı müzik biçimleri ders programı alana ve amaca uygun olarak tekrar gözden geçirilmelidir.

4. Çeşitli örneklerden bilgiye ulaşmak, analiz etmek, uygulaması yapılmış örneklerin birikiminden oluşmuş geniş bir repertuarın edinilmesini de sağlayacaktır. Çoksesli müziğin içinden alana yönelik seçilmiş yapıtların yapısal özelliklerini müzikal analiz yöntemleriyle kavratılabilmek, hem sanatçı adaylarına hem de müzik öğretmeni adaylarına önemli katkılar sağlayacaktır.

5. Araştırma, iki okulun müzik biçimleri ders programı incelenerek oluşturulmuştur. Daha kesin yargılara varmak için Türkiye’de mesleki müzik eğitimi veren daha fazla kurumun müzik biçimleri ders programları incelenip karşılaştırma yapılarak araştırmanın boyutları genişletilebilir.

Akıncı’nın (2011) “Müzik Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı 3. Sınıf Öğrencilerinin Ses Müziği Yapıtlarını Yorumlamada Müzik Biçimleri Dersine Ait Kazanımlarını Kullanabilme Durumları” adlı yüksek lisans tezinde, 3. sınıf öğrencilerinin, ses (vokal) müziği yapıtlarını yorumlamalarında müzik biçimleri kazanımlarından yararlanıp yararlanmadıklarını ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Yarı deneysel olan bu araştırmada Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı 3. sınıf öğrencilerinin ses müziği yapıtlarını yorumlamada müzik biçimleri dersi kazanımlarını kullanabilme durumlarını tespit etmek için üç adet ses müziği yapıtı belirlenmiştir. Uzman görüşleri alınarak seçilmiş olan üç şan yapıtı, piyano eşlikli olarak 3. sınıfın ilk yarıyılı sonunda ve müzik biçimleri dersinin bitişi olan 2. yarıyılı sonunda, çalışma grubundaki her birey tarafından yorumlanarak performanslar video aracılığı ile ses ve görüntü kaydına alınmıştır. Elde edilen ön test son test (test ve

tekrar test) kayıtları uzman görüşleri alınarak oluşturulmuş olan performans değerlendirme formuna göre değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin, müzik biçimleri dersini aldıktan sonra, ses müziği yapıtlarını yorumlarken motif ve cümleleri göz önünde bulundurarak seslendirmede olumlu yönde gelişme gösterdiğini ortaya koymuştur. Ayrıca öğrenciler motif ve cümlelerle nüans terimlerini birlikte kullanarak seslendirme durumunda olumlu yönde gelişme göstermiştir.

Çöl'ün (2012) "Biçimsel Çözümlemeli Çalgı Eğitimine İlişkin Öğrenci Algıları" adlı araştırmasını, 2010-2011 eğitim öğretim yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı'nda Lisans II, Lisans III ve Lisans IV. sınıfta öğrenim gören keman öğrencilerinin biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimine ilişkin algılarının belirlenmesi amacıyla hazırlamıştır. Araştırmanın temelini oluşturan "Biçimsel Çözümlemeli Çalgı Eğitimi" süreci betimsel ve deneysel olmak üzere iki boyutludur. Betimsel boyutta konuya ilişkin yurt içi ve yurt dışı kaynaklar incelenmiş, deneysel süreçte kullanılmak üzere ders planları hazırlanmış, uzman kanısı alınarak gözlem formu ve deney işleminde kullanılacak olan etüt ve eserler belirlenmiştir. Deneysel süreçte ise 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı Lisans II, Lisans III, Lisans IV keman ve viyola öğrencileri olmak üzere toplam 20 öğrenci ile çalışılmıştır. 10'u deney, 10'u kontrol grubunda yer alan öğrencilerden deney grubuna beş haftalık "Biçimsel Çözümlemeli Çalgı Eğitimi" verilmiştir. Bu eğitim sürecinde motif-cümle-dönem ilişkileri gözetilerek ve uzman kanısı alınarak belirlenen etüt ve eserler üzerinde çalışılmıştır. Çalışılan etüt ve eserlerde motif-cümle-dönem ilişkilerini gözeterek ve biçimi ortaya çıkararak icraya yönelik temel birtakım açıklamalara ve uygulamalara yer verilmiştir. Araştırmadaki biçimsel çözümleme eğitimi alan öğrencilerin algılarına ilişkin en dikkat çekici sonuçlardan biri; öğrencilerin eğitim öncesinde eserleri icra ederken özellikle temiz ve ritmik çalmaya yoğunlaştıkları, motif-cümle-dönem ilişkilerini göz ardı ettiklerini, eserin biçimsel analizini yapmadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu, eserin biçimini, motif-cümle-dönem ilişkilerini bilinçli bir şekilde çözümleyerek çalıştıklarında, müziğin ruhunu ortaya

koyabildiklerini, daha zevk alarak istekli çalıştıklarını, özgüvenlerini arttırdıklarını ve motive olduklarını dile getirmişlerdir. Ayrıca, eğitimin müzikal cümleme konusunda da önemli ölçüde gelişimlerine katkısı olduğunu belirtmişler, tekdüzelikten uzak bir icra için çözümlemenin önemli olduğunu ifade etmişlerdir.

Ertenli'nin (2014) "Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan Müzik Türlerini Dinleme Durumlarına ve Programın Müzik Türü Tercihleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Görüşleri" isimli yüksek lisans tezinde ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin, İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı kazanımlarındaki müzik türlerini dinleme durumlarını ve programın öğrencilerin müzik türü tercihleri üzerindeki etkisini tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırmanın amacına yönelik olarak Ortaokul 8. sınıf kazanımlarında yer alan müzik türleri analiz edilmiş ve uygulanan anket ile öğrencilerin bu müzik türlerini dinleme durumları saptanmıştır. Programda yer alan müzik türleri tespitlerine göre hazırlanmış olan ankette elde edilen verilere göre öğrencilerin büyük bir kısmı pop müziği "tamamen" dinlerken; caz müziğini, Türk halk müziğini, Türk sanat müziğini ve klasik Batı müziğini "hiç" dinlemediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca programda yer almayıp öğrenciler tarafından dinlenen müzik türlerine ilişkin örneklem grubunda yer alan 350 öğrencinin %39.43'ü rock, %16.57'si metal, %10.29'u rap, %2.86'sı hip hop, %1.71'i arabesk sınıftaki müzik türlerini dinledikleri belirtilmiştir. Ertenli, müzik türlerine ilişkin olarak kazanımlarda yer alan müzik türlerinin çeşitlendirilmesi, öğrencilerin ulaşma fırsatları olmadıkları ve hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları müzik türleri ile tanıştırılarak, müziksel yaşantılarına olumlu katkıda bulunacağı önerisinde bulunmuştur.

Özkeleş'in (2014) "Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim Dalları Öğrencilerinin Çalıştıkları Eserleri Tanıma ve Seslendirme Düzeylerine İlişkin Görüşleri" adlı yüksek lisans tezinde müzik eğitimi anabilim dalı lisans öğrencilerinin çalıştıkları eserleri tanıma ve seslendirme düzeylerine ilişkin görüşlerini saptamak ve öğrencilerin çalgı eğitimi ile müzikal performans alanlarında çalıştıkları eserlerin doğru ve etkili seslendirmelerine ilişkin öğrenme-öğretme süreçlerine katkıda bulunmayı amaçlamıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak,

araştırmacı tarafından geliştirilen ‘‘Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Lisans Öğrencilerinin alıştıkları Eserleri Tanıma ve Seslendirme Düzeylerine İlişkin Görüş Anketi’’ kullanılmıştır. Dört bölümden oluşan anketin birinci bölümünde öğrencilerin seslendirdikleri eserlerin parmak numaralarına ve dinamiklerine dikkat etme, eserleri temposuna ve stillerine uygun olarak yorumlama gibi çalma tekniklerine ilişkin maddeler bulunmaktadır. Elde edilen bulgular sonucunda, lisans öğrencilerinin çalıştıkları eserleri tanıma ve seslendirme düzeylerine ilişkin görüşlerinde çalgı tekniğine ve süsleme işaretlerine büyük ölçüde dikkat edildiği, seslendirme ve yorumlama süreçlerinde ise eserlerin biçimsel ve armonik yapılarına ilişkin özömlerinin yapılmadığı sonucuna varılmıştır. Araştırmacı ayrıca Müzik Biçimleri ile ilgili olarak özellikle şu önemli tespitlerde bulunmuştur.

1. Müzik eğitimi anabilim dalı lisans öğrencilerinin yarısının farklı döneme ait eserleri seslendirme durumlarında dönem özelliklerine göre yorumlamaya çalıştıkları, diğer yarısının ise eserlerin seslendirilmesinde dönem özelliklerine yeteri kadar dikkat etmedikleri,

2. Müzik eğitimi anabilim dalı lisans öğrencilerinin büyük bir bölümünün eserlerine çalışmadan önce eserin dönem özellikleri (besteci ve bestecinin özellikleri, sosyo-kültürel yaşam vb.) hakkında araştırma yapmadıkları,

3. Müzik eğitimi anabilim dalı lisans öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun eserlerine çalışmadan önce çalgı öğretmenleri ile eserlerin biçimsel yapısını özömlemedikleri,

4. Müzik eğitimi anabilim dalı lisans öğrencilerinin %65’inin çalıştıkları eserlerin armonik analizini ve %56’sının eserlerin biçimsel özömlerini yapmamalarına rağmen, %45’inin (büyük bir bölümü) alıştıkları eserleri cümlelerine uygun biçimde seslendirdiklerini düşündükleri,

5. Müzik eğitimi anabilim dalı lisans öğrencilerinin büyük bir bölümü çalıştıkları eserlerin armonik analizini yapmadıkları,

6. Müzik eğitimi anabilim dalı lisans öğrencilerinin büyük bir bölümü eserlerine çalışmadan önce çalgı öğretmenleri ile eserlerin armonik analizini yapmadıkları tespit edilmiştir.

Özkeleş'in çalışması Müzik Biçimleri kapsamı açısından sunduğu bu önerilerle özellikle önem taşımaktadır.

1. Eseri yorumlamadan önce bestecisi, yaşanan dönemin sosyolojik boyutu, bestecinin esere kazandırdığı stil özellikleri gibi faktörlerin araştırılmasının müzikalitesi yoğun ve sanatsal bir yorum için gerekli olduğu bilinci öğrencilere kazandırılmalıdır. Öğrencilere çalıştıkları eserler üzerinde araştırma yapmanın incelikleri aktarılmalı, bu konuda öğrenciler ödevlendirilmeli ve bu durumun alışkanlık haline getirilmesi sağlanmalıdır. Ancak böyle bir çalışma ilkesiyle öğrencilerin müzikalite ve estetik kimlikleri kalıcı ve başarılı hale getirilebilir.

2. Bireysel çalgı derslerinde eserlerin tüm boyutlarıyla anlaşılabilmesi için biçim bilgisinin önemi vurgulanmalı, çalışılan eserlerde motif-cümle-dönemlerin arasındaki ilişkinin yanı sıra, bestecilerin kompozisyonları, stil ve dönem özellikleri hakkında etraflıca bilgi verilmelidir. Doğru ve etkili bir müzikal yoruma, çalışılan eserlerin kimlik ve stil analizleri ile ulaşılabileceği unutulmamalıdır.

3. Bir yapıtın müzikal bütünlüğe ulaşabilmesi için öncelikle özünün keşfedilmesi, rengini ve desenini oluşturan çizgilerin belirlenmesi gerekir. Bu sebepten eserin karakterini oluşturan müzik cümlelerinin armoni biliminin gerektirdiği biçimde birbirlerinden ayrılarak, eserin müzikal düşüncesi yaşanmalı ve paylaşılmalıdır.

4. Eserlerin yapısal ve duygusal bağları arasında köprü kuran armonik yapı seslendirme ve yorumlama süreçlerinde oldukça gerekli ve önemli bir yere sahiptir. Eserdeki motif ve cümlelerin tespit edilmesinde (tam kararlı-yarım kararlı), eserin ifadesinin algılanmasında, gerilim-çözülüm ilişkisinin hissettirilmesinde, müzikal ayrıntıların fark edilmesinde eserlerin biçimsel yapılarının çözümlenmesinin özünde

şüphesiz armoni bilgisi gereklidir. Dolayısıyla, daha bilinçli ve özgün bir seslendirme için sürekli armoni bilgisine başvurulmalı, öğretim elemanlarının öncülüğünde çalışılan eserlerin armonik yapıları üzerinde tartışılmalı, seslendirilerek çözümlenmeli ve bu konuda öğrenciler teşvik edilmelidir.

5. Müzikal yorumlamada öğrencilerde gerekli bilgi, beceri ve donanımlara sahip sağlam bir alt yapının oluşturulması için Bireysel Çalgı dersi ile ilişkili olan Müziksel İyileme Okuma Yazma, Müzik Tarihi, Armoni-Kontrpuan-Eşlikleme ve Müzik Biçimleri dersleri birbirleri ile eşgüdümlü olarak yürütülmelidir.

2. 2. Müzik Eğitiminde Program Geliştirme İle İlgili Araştırmalar

Uçan'ın (1982) "Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Bölümü Müzik Alanı Birinci Yıl Yetiştirilmesinin Değerlendirilmesi" adlı doktora tezinde, programın yapısını ve etkinliğini belirleyerek program geliştirme çalışmalarına katkıda bulunmayı amaçlamıştır. Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Bölümü'nün 1980-1981 öğretim yılında birinci sınıf öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada veriler giriş, vize-final sınav sonuçları, kaynak tarama ve görüşme yöntemi ile toplanmış, değerlendirmede ise ölçüt olarak program hazırlama esasları ve programın hedefleri seçilmiştir. Araştırmanın sonuçlarında ise müzik alanı birinci yıl yetiştirilmesinde, içerdiği öğeler ve hazırlanmasında izlenen yaklaşım açısından, eğitimde yetiştirme esaslarına uygun olmadığı, yetiştirilmesindeki dersler arasında, anlamlı derecede dayanışıklık ve aşamalılık ilişkisi bulunduğu, hedeflerin gerçekleştirilmesinde, yetiştirilmesinin etkililik derecesi geçerli öğrenme düzeyinde olduğu ve yetiştirilmesinde bulunan toplam 12 dersten 11'i, hedeflerin gerçekleştirilmesi açısından etkili olduğu saptanmıştır.

Bilen'in (1983) "Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Okutulan Müzik Öğretim Yöntemleri Dersinin Program Geliştirme Açısından Değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezinde "Müzik Öğretim Yöntemleri" dersi programının geliştirilmesi için öneriler sunmayı amaçlamıştır. Araştırmanın verileri bu dersi okutan öğretim elemanları ve son sınıf öğrencilerine anket uygulanarak toplanmış ve araştırmada

“Müzik Öğretim Yöntemleri” dersinin amaçlarının açık olmadığı, ders içeriğinin amaçlara yeterince hizmet etmediği, derse yönelik kaynakların yetersiz olduğu dersin teorik bölümü için var olan değerlendirme tekniklerinin uygun, ancak dersin uygulama bölümünün değerlendirme tekniklerinin uygun olmadığı sonuçları elde edilmiştir (Aktaran: Ekici, 2002: 82).

Biber (1986) “Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde Ortaokullarda Uygulamaya Konulan Müzik Eğitim Programlarının Çağdaş Program Anlayışı Bakımından İncelenmesi ve Değerlendirilmesi” isimli yüksek lisans tezinde Türkiye’deki müzik eğitimi programlarını inceleyerek, çağdaş program anlayışına göre geliştirilmesine katkıda bulunmayı amaçlamıştır. Türkiye’de uygulanmış ve uygulanmakta olan müzik eğitimi programlarına yönelik müzik öğretmenlerinin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre çağdaş eğitim programlarında bulunan, hedefler, hedef davranışlar, eğitim durumları ve değerlendirme durumlarının, müzik eğitimi programlarında yer almadığı belirtilmiştir.

Kocabaş’ın (1993) “1986 - Lise Müzik Dersi Öğretim Programı’nın Ege Bölgesinde Görevli Müzik Öğretmenlerinin Görüşlerine ve Çağdaş Program Geliştirme İlkelerine Göre Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde, 1986 Lise Müzik Dersi Öğretim Programı’nın, Ege bölgesinde görevli müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda, durumunu saptayarak bir değerlendirme yapmış ve lise müzik dersi programlarının geliştirilmesine yönelik yeni öneriler sunmayı amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini, 1992-1993 öğretim yılında, Ege bölgesinde, genel liseler, Anadolu liseleri ve Fen liselerinde görevli müzik öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada veriler, kaynak tarama, program çözümleme ve müzik öğretmenlerine anket uygulanarak elde edilmiş, elde edilen bulgular ve yorumları sonucunda da, 1986 - Lise Müzik Dersi Öğretim Programı’nın, bir programda olması gereken hedefler, hedef davranışlar, içerik, öğrenme-öğretme durumları, ölçme ve değerlendirme durumlarını tam olarak içermediği sonucuna varılmıştır.

Kalyoncu'nun (1996) "Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinde Piyano Öğretim Programlarının Hedeflerine Ulaşma Durumu" adlı yüksek lisans tezinde AGSL hazırlık sınıflarında uygulanan piyano dersinin devinişsel hedeflerine ulaşma düzeyinin saptanmasını amaçlamıştır. Ankara, Bolu ve Diyarbakır AGSL'de derecelendirme ölçęi şeklinde performans testleri uygulayarak değerlendirmesini yapmıştır. Bu değerlendirmenin sonucunda, AGSL Müzik Bölümleri Hazırlık Sınıflarında uygulanan piyano dersinin devinişsel hedeflerinin gerçekleşme düzeyi "geçerli öğrenme düzeyi" olarak belirlenmiştir. Araştırmanın yapıldığı üç ilde okullar arasında hedeflere ulaşma düzeyi açısından anlamlı bir fark bulunarak, teknik becerilerin gerçekleşme derecesinin, müzikal becerilerin gerçekleşme derecesinin altında kalmış olduğu sonucu elde edilmiştir.

Finney (2000), 40 müzik öğretmenine anket uygulayarak gerçekleştirdiği araştırmasında, İngiliz Ulusal Programı'nın, ses eğitime etkilerinin bir değerlendirmesini yapmıştır. Araştırma, İngiliz Ulusal reformları ışığında, öğretmenlerin şarkı söyleme ile ilgili çalışmalarını nasıl geliştirebilecekleri, şarkı söyleme ile diğer müziksel aktivitelerin bağlantısı ve ses eğitimi çalışmalarında karşılaşılan sorunların neler olduğu konularında yoğunlaşmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin beklentisi, yeni programın daha akılcı, tekdüzelikten uzak, pratik uygulamalar içeren ve gelişmeye açık olması gerektiği yönündedir. Bunun yanında, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarla ortak amaçlar doğrultusunda işbirliği halinde yapılacak çalışmaların, müzik eğitiminin gelişmesine katkı sağlayacağını düşünmektedirler. Çünkü araştırma sonuçlarına göre, birçok öğretmenin şarkı söyleme pedagojisiyle ilgili sınırlı bilgiye sahip olduğu ve bu konuda güven eksikliği yaşadıkları saptanmıştır. Şarkı söyleme ile ilgili bulgular; şarkı söylemenin, genelde müziksel işitme, nota okuma-yazma, müziksel yaratıcılık, müziksel bellek ve performans gelişimi için temel oluşturduğu yönündedir. Ayrıca, solo ve düet çalışmaları ile seyirci karşısında söyleme performansları (konser, resital vb.), öğrencilerdeki bireysel çaba ve güven geliştirmede ve motivasyonu artırmada etkili olmaktadır. Araştırmada son olarak, müziği ve şarkı söylemeyi sevdirmede, "etkili öğretmen, ilgi çekici yöntem" anlayışının önemi ve gerekliliği vurgulanmıştır (Aktaran: Ekinci, 2008: 87/ 88).

Acim (2004) “Müzik Eğitimi Programları “Elektronik Org Eğitimi” Dersinin ve Amaçlarının Yeniden Gözden Geçirilmesi” konulu çalışmasında, Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Öğretmenliği Programları’nda okutulmakta olan “Elektronik Org Eğitimi” dersinin amaçları ve uygulama yöntemlerini gözden geçirmiştir. Bu amaçla bu dersi yürüten öğretim elemanlarının cevaplaması için bir anket hazırlanmıştır. Bu ankette, “Elektronik Org Eğitimi” dersinde hangi kaynaklardan yararlandığı, dersin verilişinde takip edilen müfredat programlarının varlığı, dersi alan öğrencilerin sahip oldukları önbilgilerin niteliği, dersin amacının neler olabileceği, dersin uygulanmasında izlenen dizge, dersi daha önceki yıllarda almış öğrencilerin meslek yaşamlarında bu dersin sonuçlarının geri dönüşüm bilgileri çerçevesinde gözden geçirilip geçirilmediği sorgulanmıştır. Programda da açıklanan hedeflere ilişkin olarak, dersin sadece 1 yarıyıl verildiğini ancak hedefine ulaşması açısından 2 (iki) yarıyıl olarak verilmesinin daha doğru olacağı, Müzik Öğretmenliği Programı’nda eğitim alan öğrencilerin, öğrenme, kavrama, pekiştirme süreci daha uzun sürdüğü gerçeğinden yola çıkarak, bu dersin uzun süren bir hazırlık süreci olması gerektiği, bu hazırlık sürecinde öğrenciye klasik armoni bilgisi, detaya girmeden, daha küçük bilgi kutucukları şeklinde verilmesi ve caz armonisi ile ilgili küçük bilgilerin, klasik armoni ile karşılaştırmalı olarak verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Acim, “Dünya Bankası projesiyle yeniden yapılandırılan Eğitim Fakülteleri ve bu fakültereye bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri, yapısal değişikliklere uğratılmış, eski adı Müzik Eğitimi Bölümü olan kurumlar, bilim dalı haline dönüştürülerek eğitim bilimsel zayıflığa sürüklenmiştir. Bunun doğal sonucu olarak, değiştirilen ders programlarında ciddi pedagojik hatalara göz yumulmuş ve bir ülkenin en önemli kurumlarından biri olma niteliği taşıyan Eğitim Fakülteleri, eğitim bilimsel açıdan en olumsuz zamanlarını yaşamaya başlamıştır. Bu olumsuzluk Müzik Öğretmenliği eğitimine de yansımış, ders programları ülke gerçeğinden uzaklaştırılmış, müzik eğitiminin temel ilkelerinden uzaklaştırılmış bir şekilde, Müzik Öğretmenliği programları yaşantılarını sürdürmektedirler” şeklindeki görüşünü ise araştırmasının sonuç bölümünde sunmuştur.

Otacıoğlu'nun (2005) "Müzik Öğretmenliği Piyano Eğitimi Dersi İçin Bir Model Denemesi" isimli doktora tezinde, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda uygulanmakta olan klasik piyano öğretimine bir eleştiri getirerek, Türkiye koşullarına uygun bir piyano öğretim modelinin, programlandırılmış öğretime dayalı olarak geliştirilmesini ve etkililiğinin denenmesini amaçlamıştır. Deneysel olan bu araştırmada, "Kontrol Gruplu Ön Test-Son Test Deney Deseni" kullanılmıştır. Deney öncesinde her iki gruba, araştırmacı tarafından geliştirilen, "Başarı Testi", "Müzikal Algılama Testi", piyano dersi için hazırlanan "Gözlem Formu" ve sosyal bilgiler dersi tutum ölçeğinden piyano dersine uygulanan, "Piyano Dersi Tutum Ölçeği" uygulanarak, her iki grubun bağımsız değişkenler yönünden başlangıç düzeyleri belirlenmiştir. Deney grubuna, güz döneminde programlandırılmış öğretime dayalı piyano dersi öğretimi verilmiştir. Kontrol grubundaki öğrenciler ise, klasik piyano öğretimine dayalı piyano derslerine devam etmişlerdir. Sürecin sonunda, başlangıçta uygulanan testler öğrencilere tekrar uygulanarak, bağımsız değişkenler yönünden öğrencilerin son düzeyleri belirlenmiş ve deneysel çalışma tamamlanmıştır. Araştırma sonucunda ise 1.sınıf güz dönemi piyano dersi için geliştirilen öğretim modelinin ve yönteminin, klasik piyano öğretimine dayalı olarak verilen piyano dersinden daha etkili ve geliştirici olduğu kanıtlanmıştır.

Özyörük'ün (2006) "Müzik Öğretmeni Yetiştiren Yükseköğretim Kurumlarında Uygulanmakta Olan Bireysel Çalgı Eğitimi (Gitar) Dersi Öğretim Programlarına İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri" konulu yüksek lisans tezinde, Türkiye'deki müzik öğretmeni yetiştiren yüksek öğretim kurumlarında görev yapan gitar öğretim elemanlarının, uygulanmakta olan Bireysel Çalgı Eğitimi (Gitar) dersinin öğretim programları yönünden genel durumuna ilişkin görüşlerini ortaya koyarak alana katkı sağlamayı amaçlamıştır. Araştırmada veriler kaynak tarama yöntemi ve öğretim elemanlarına uygulanan anket formlarıyla elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda; kurumlarda uygulanan programların, birbirlerinden farklı olduğu, altı ögeli çağdaş öğretim programına çok az yer verildiği, ders saatinin programların sağlıklı yürütülebilmesi için yetersiz olduğu saptanmıştır. Öğretim elemanlarının, kullanılan kaynaklar, dağar, ölçme-değerlendirme şekilleri gibi temel konularda birbirlerinden farklı uygulamalar yaptığı ve farklı kurumlardaki öğretim

elemanlarının birbirleriyle iletişim içinde olmadıkları, ortak çalışmalar yürütmedikleri görülmüştür. Ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda, alana yarar sağlayacağı düşünülen öneriler de getirilmiştir.

Aksu (2007)'un, "İlköğretim 8. Sınıf Müzik Programının Hedeflerine Ulaşma Düzeyinin Değerlendirilmesi" adlı doktora tezinde ilköğretim 8. sınıf müzik programının hedeflerine ulaşma düzeyini belirlemeyi amaçlamıştır. "Tek grup öntest-sontest deseni" ne göre ele alınan çalışmada, örneklemdaki 426 öğrenciye 2005-2006 Eğitim-Öğretim yılında, eğitim-öğretim yılının başlangıcında, dönem içinde ve sonunda, hazırlanan testler ve formlar uygulanmıştır. Bu farklı uygulamalar arasındaki ilişkilerin hangi yönde olduğunun tespitine dönük bazı istatistiksel işlemler uygulanmış, hedeflerin gerçekleşme düzeyleri saptanmaya çalışılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre, ilköğretim 8. sınıf müzik programının uygulanması aşamasında öğrenme etkinliklerinin organizasyonunda ve işletilmesinde önemli sorunlar vardır. Bunların sonucunda da bilişsel ve devinişsel alan hedeflerine ulaşma düzeyi yetersiz bulunmuştur. Programın duyuşsal alan hedeflerine ulaşmada başarılı olduğunu ancak öğrencilerin zaten sürece girerken müzik dersine karşı olumlu bir ilgiye sahip oldukları ve eğitim-öğretim sürecinde bu ilgiyi korudukları belirlenmiştir.

Özdemir'in (2007) "Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri'nde Uygulanan Viyola Öğretim Programına Dayalı Üçüncü Sınıf Düzeyinde Devinişsel Hedeflere Ulaşma Durumları" adlı yüksek lisans tezinde Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde okuyan üçüncü sınıf viyola öğrencilerinin mevcut öğretim programında öngörülen devinişsel hedeflere ulaşma durumlarını tespit etmek ve karşılaşılan sorunlara çözüm önerileri getirmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak hazırlanan bir ölçek formu, MEB Orta Öğretim Genel Müdürlüğü'ne bağlı Ankara, Adana, Adıyaman, Antalya Ticaret ve Sanayi Odası, Bolu, Denizli Hakkı Dereköylü, Diyarbakır, İçel Nevit Kodallı ve Muğla Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde uygulanmış ve elde edilen veriler, istatistiksel yöntemlerle değerlendirilerek yorumlanmıştır. Araştırmadan elde edilen genel sonuçta, AGSL

üçüncü sınıf viyola öğrencilerinin mevcut programda öngörülen devinişsel hedeflere %73,6 oranında ulaşabildiği tespit edilmiştir.

Dural'ın (2007) “Yan Flüt Eğitiminde Diyafram Nefesinin Önemi ve Diyafram Nefesinin Türkiye’de Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Yan Flüt Dersi Öğretim Programlarındaki Yeri” adlı yüksek lisans tezini yan flüt eğitiminde diyafram nefesinin önemini vurgulama ve Türkiye’de müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki yan flüt dersi öğretim programlarında diyafram nefesine ne derece yer verildiğini tespit etme amacıyla yapmıştır. Araştırma sürecinde “Yan flüt eğitiminde diyafram neden önemlidir?” ve “Türkiye’de müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki yan flüt dersi öğretim programlarında diyafram nefesi eğitimine ne derece yer verilmektedir?” sorularına cevap aranmıştır. Araştırmada diyafram nefesi ile ilgili kaynaklar taranmış, diyafram nefesinin nitelikleri ve yan flüt eğitimine etkileri açıklanmaya çalışılmıştır. Türkiye’de müzik öğretmeni yetiştiren 22 kurumun 8 tanesinin yan flüt dersi öğretim programlarına ulaşılmış, ulaşılan programlar incelenmiş, içeriklerinde diyafram nefesi eğitimine ne derece yer verildiği tespit edilmiştir. Bu araştırmanın sonucunda Türkiye’de müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda uygulanan yan flüt dersi öğretim programlarında, diyafram nefesi eğitimine çok az derecede yer verildiği tespit edilmiştir.

Ekici'nin (2008) “Müzik Öğretmeni Yetiştirmede Bireysel Ses Eğitimi Dersine Yönelik Bir Program Geliştirme Çalışması” isimli doktora tezinde, müzik öğretmenliği lisans programında yer alan “Bireysel Ses Eğitimi” dersi programının geliştirilmesine yönelik bir çalışma yapmayı amaçlamıştır. Tarama modeli ve nitel araştırma yönteminin kullanıldığı araştırmada veriler; Literatür taraması, Bireysel Ses Eğitimi öğretim elemanları, müzik öğretmeni adayları ve çalışmakta olan müzik öğretmenlerine yönelik görüşme formları ve ihtiyaç analizine yönelik, öğretmen adayları için geliştirilmiş ölçek ile toplanmıştır. Araştırmanın evrenini, en az 25 yıllık deneyimi olan Eğitim Fakültelerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dalları oluşturmuştur. İhtiyaç analizine dayalı olarak, Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik hedef ve hedef davranışlar saptanmış, ilgili eğitim durumları düzenlenmiş ve değerlendirme ölçeği geliştirilmiştir.

Modiri'nin (2009) "Okul Öncesi Dönemi 60-72 Aylık Çocuklar İçin Çoklu Zekâ Kuramına Göre Düzenlenmiş Bir Müzik Eğitimi ve Bireysel Enstrüman Eğitimi Programı Geliştirilmesi: Piyano Eğitimi Örneği" isimli doktora tezini okul öncesi dönemi 60-72 aylık (5-6 yaş) çocuklar için çoklu zekâ aktiviteleriyle donatılmış bir Müzik Eğitimi Programı ve Piyano Eğitimi Programı geliştirme amacıyla yapmıştır. Geliştirilen Müzik Eğitimi Programı; bir adet Program, Öğretmen Kılavuz Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı, 14 VCD'den oluşmuş ve İstanbul'da 6 İlköğretim okuluna bağlı 15 okul öncesi sınıfta ilgili yaş grubuna sınıfların kendi öğretmenleri tarafından 14 hafta boyunca uygulanmış ve her ünitenin sonunda yer alan Gözlem ve Değerlendirme Formları ve uygulama bitiminde ilgili öğretmenlere uygulanan Görüşme Formlarının değerlendirilmesiyle programdaki eksiklikler saptanmış ve programda gerekli görülen değişimler yapılarak, programa son hali verilmiştir. Bireysel enstrüman eğitimine örnek olarak geliştirilen Piyano Eğitimi Programı ise; bir adet Program, Öğretmen Kılavuz Kitabı ve 7 zeka türü için 7 farklı Öğrenci çalışma Kitabı'ndan oluşmuş ve İstanbul'un Kadıköy ilçesindeki bir ilköğretim okulunun ana sınıflarından Tele Çoklu Zeka Envanteri uygulanarak farklı baskın zekalara sahip, daha önce hiç piyano dersi almamış çocuklar arasından seçilen eşdeğer 2 çalışma grubuna (n=7+7) program geliştirmeci tarafından 14 hafta boyunca uygulanmıştır. İlgili program Deney Grubu'na çoklu zekâ aktiviteleriyle uygulanırken, Kontrol Grubu'na klasik piyano öğretim yöntemleriyle uygulanmıştır. Uygulama bitiminde piyano eğitimcilerinden oluşan bir jüri oluşturularak, öğrencilerin performansları, yine program geliştirmeci tarafından hazırlanan "Gözlem ve Değerlendirme Formu" aracılığıyla jüri tarafından değerlendirilmiş ve gerekli analizler yapılmak üzere program geliştirmeciye sunulmuştur. Elde edilen veriler SPSS aracılığıyla Mann Whitney U testi ile analiz edilmiş ve Deney ve Kontrol grupları arasında Deney grubu lehine $p < 0.01$ düzeyde anlamlı fark elde edilmiştir.

Araştırmanın sonunda uygulama öğretmenlerinden gelen geri bildirimler her ünite için ayrı ayrı analiz edilmiş ve okul öncesi dönem (90-72 Aylık) çocuklar için geliştirilen programın; ünite VCD'leri, Öğrenci Çalışma Kitabı'ndaki aktiviteler ve Öğretmen Kılavuz Kitabı'ndaki çoklu zeka aktiviteleri bakımından bir bütün olarak

birbirini destekler nitelikte, uygulanan yaş grubuna uygun, ilgi çekici, kolay uygulanabilir nitelikte olduğu ve öğrencilerin sosyalleşmelerine, müzik kültürü ve müzik bilgisi edinmelerine, kendilerini ifadeye özgüven sahibi olmalarına ve yaratıcılıklarına katkı sağlar nitelikte olduğu ve programın okullarda bu yaş grubunda kolaylıkla uygulanabilir olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca baskın zekâları ne olursa olsun, tüm çocukların piyano çalabileceği bir programın geliştirildiği; öğrencilerin bireysel baskın zekâlarını kullanan kişiye özel aktivitelerle donatılmış programın daha başarılı olduğu ve programın okullarda kolaylıkla kullanılabilir olduğu genel sonucuna ulaşılmıştır.

Öztopalan (2010) “Viyolonsel Öğretiminde İlk Bir Yılda Uygulanacak Program Taslak Önerisi” adlı doktora tezinde Talim Terbiye Kurulu’nun 27 Ocak 1997 tarih ve 2470 sayılı MEB Tebliğler Dergisi’nde yayınlanan “Temel Sanat Eğitimi (Çalgı-Viyolonsel) Dersi Öğretim Programı”nın konularını, hedef ve hedef davranışlarını, öğrenme-öğretme durumlarını ve değerlendirme ölçütlerini temel almıştır. Konuyla ilgili ihtiyaç analizi doğrultusunda yapılan görüşmeler sonucu ortaya çıkan farklı yaklaşımlar yeni bir program taslağına yansıtılmış ve program yeniden yapılandırılmaya çalışılmıştır. Tarama modeli ve nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırmada veriler; literatür taraması, ihtiyaç analizine yönelik 20 viyolonsel öğretim elemanı ve öğretmenlerine yönelik görüşme formları ile toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Ege Bölgesi’nde yer alan bütün Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri, Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim Dalları ve Devlet Konservatuvarları oluşturmuştur. Araştırmanın bulgularına dayanarak, Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri’nin birinci yılının (9. sınıf) viyolonsel eğitimi dersine yönelik konular, hedef ve hedef davranışlar, öğrenme-öğretme durumları ve değerlendirme ölçütleri yeniden düzenlenmiştir.

Eldemir’in (2010) “Geleneksel Türk Sanat Müziği Dersinde Dizgeli Öğretim Yönteminin Öğrenci Erişisine ve Kalıcılığa Etkisi” isimli doktora tezinde Eğitim Fakültelerine bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dalları Lisans Program’ında yer alan Geleneksel Türk Sanat Müziği dersi öğretim sürecinin planlanma, uygulanma ve değerlendirme durumlarını betimleyerek

değerlendirmek ve bu derste uygulanan Dizgeli Öğretim yönteminin öğrenci erişisi üzerindeki etkisini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmanın ilk bölümünde Eğitim Fakülteleri'ne bağlı Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'ndaki "Geleneksel Türk Sanat Müziği" dersinin planlanma, uygulanma ve değerlendirme durumları anket formu yoluyla toplanmış ve veriler betimlenerek değerlendirilmiş, ikinci bölümünde ise Geleneksel Türk Sanat Müziği dersinde uygulanan Dizgeli Öğretim yönteminin öğrenci erişisi üzerindeki etkisine bakılmıştır. Bu bölümde yer alan problemlerin çözümü için gerekli olan veriler ise hazırlanan Geleneksel Türk Sanat Müziği dersi öğretim programı ve erişim testi yoluyla toplanmıştır.

Anketler üzerinde yapılan çözümlenmeler sonucunda, Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'ndaki Geleneksel Türk Sanat Müziği derslerinin, modern programcılık anlayışına göre hazırlanmış öğretim programları çerçevesinde yürütülmediği ve en yaygın kullanım alanına sahip program türünün, Tanımsal Program olduğu saptanmıştır. GTSM formlarına ilişkin olarak Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'ndaki GTSM derslerinde, Kâr ve Beste formlarına ilişkin temel bilgilere % 66,7 oranında, Ağır Semaî, Yürük Semaî ve Şarkı formlarına ilişkin temel bilgilere % 83,4 oranında, Peşrev, Medhâl ve Saz Semaisi formlarına ilişkin temel bilgilere % 83,4 oranında, Longa, Sirto ve Taksim formlarına ilişkin temel bilgilere %75 oranında, Mevlevî Ayini ve Kaside formlarına ilişkin temel bilgilere %54,1 oranında yer verilmediği tespit edilmiştir. Formlar ünitesinin genel olarak önemsendiği buna karşın, her formun ayrıntılı bir biçimde öğretilmesinin aynı derecede gerekli görülmediği belirtilmiştir.

Ataman'ın (2010) "Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Bireysel Çalgı (Flüt) ve Öğretimi Dersine Yönelik Flüt Öğretim Program Tasarısı" isimli doktora tezinde Müzik Eğitimi Anabilim Dalı mevcut kur tanımlarının sekizinci yarıyılında yer alan "Bireysel Çalgı (Flüt) ve Öğretimi" dersine yönelik bir flüt öğretim program tasarısının oluşturması amaçlanmıştır. Araştırmada gerekli olan veriler, literatür taraması, yapılandırılmış görüşme ve anket teknikleri yoluyla toplanmıştır. Araştırmada, yapılandırılmış görüşme tekniği, flüt eğitimcilerine ve flüt öğrencilerine uygulanan, "Bireysel Çalgı (Flüt) ve Öğretimi" dersi ve bu derse

yönelik oluşturulacak flüt öğretim program tasarısı ile ilgili anketlerin içeriğinin belirlenmesi amacıyla kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda Flüt eğitimcilerinden ve flüt öğrencilerinden elde edilen görüşler ve literatür taraması yoluyla toplanan verilerden hareketle “Bireysel Çalgı (Flüt) ve Öğretimi” dersine yönelik Flüt Öğretim Program Tasarısı oluşturulmuştur. Tasarıda, çağdaş bir öğretim program tasarısında yer alması gereken öğelerin tümüne yer vermeye çalışılmıştır. Oluşturulan program tasarısının flüt öğretimi açısından flüt eğitimcilerine, flüt öğrencilerine, alanla ilgili program geliştirme çalışmalarına ışık tutacağı umulmuş ve hem oluşturulan program tasarısının hem de “Bireysel Çalgı (Flüt) ve Öğretimi” dersinin daha işlevsel bir yapıya kavuşması amacıyla çeşitli öneriler sunulmuştur.

Nolan’ın (2009) “American Elementary Music Programs: Current Instructional Methods, Goals, Resources, and Content Standards by Geographic Region and Grade Level” adlı doktora tezinde, Amerikan ilköğretim okullarındaki müzik programlarının özelliklerini uygulama, amaçlar, içerik standartları vs. yönünden saptamaya ve okullarda bu programların hangi düzeyde uygulandığını ortaya koymaya çalışmıştır. Araştırma için Amerika okullarındaki 963 ilköğretim müzik öğretmeni katılımcı olarak yer almıştır. İlköğretim öğrencilerine en çok okutulan dersler: % 84,57 genel müzik, %5,36 Orff-Schulwerk ve %3,12 orkestra olarak ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin %81’inden fazlasının, dersleri geliştirirken, devlet standartlarını göz önüne aldıkları ortaya çıkmıştır. Katılımcıların ancak %38’inin her zaman belli bir programı takip ettikleri ortaya çıkmıştır. Katılımcıların %48’inin basılı müzik yayınlarını bazen, %36’sının daima kullandıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin müziği öğretirken farklı alanları da kullandıkları görülmüştür, bunlar: %73,31 dil sanatı, %66,03 matematik, % 55,77 sosyal çalışmalar, %39,87 bilim ve %33,21 tarih alanlarıdır. En çok kullanılan, tercih edilen müzik programlarında hedef olarak öğrenciye müziği yaşam boyu sevdirmeye, müzik beğenisi, temel müzik becerileri ve müzik okuma becerilerinin olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak araştırmacı, coğrafi bölge ve sınıf düzeyine uygun tepkileri karşılaştırırken, her anket ögesi için önemli farklar bulmuştur (Aktaran: Öztopalan, 2010: 53).

3. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli ve deseni, çalışma grubu, araştırmada kullanılan verileri toplamada kullanılan araçlar ve araçların geliştirilmesi, verilerin toplanması, toplanan verilerin işlenmesi ve çözümlenmesinde kullanılan yöntem ve teknikler yer almaktadır.

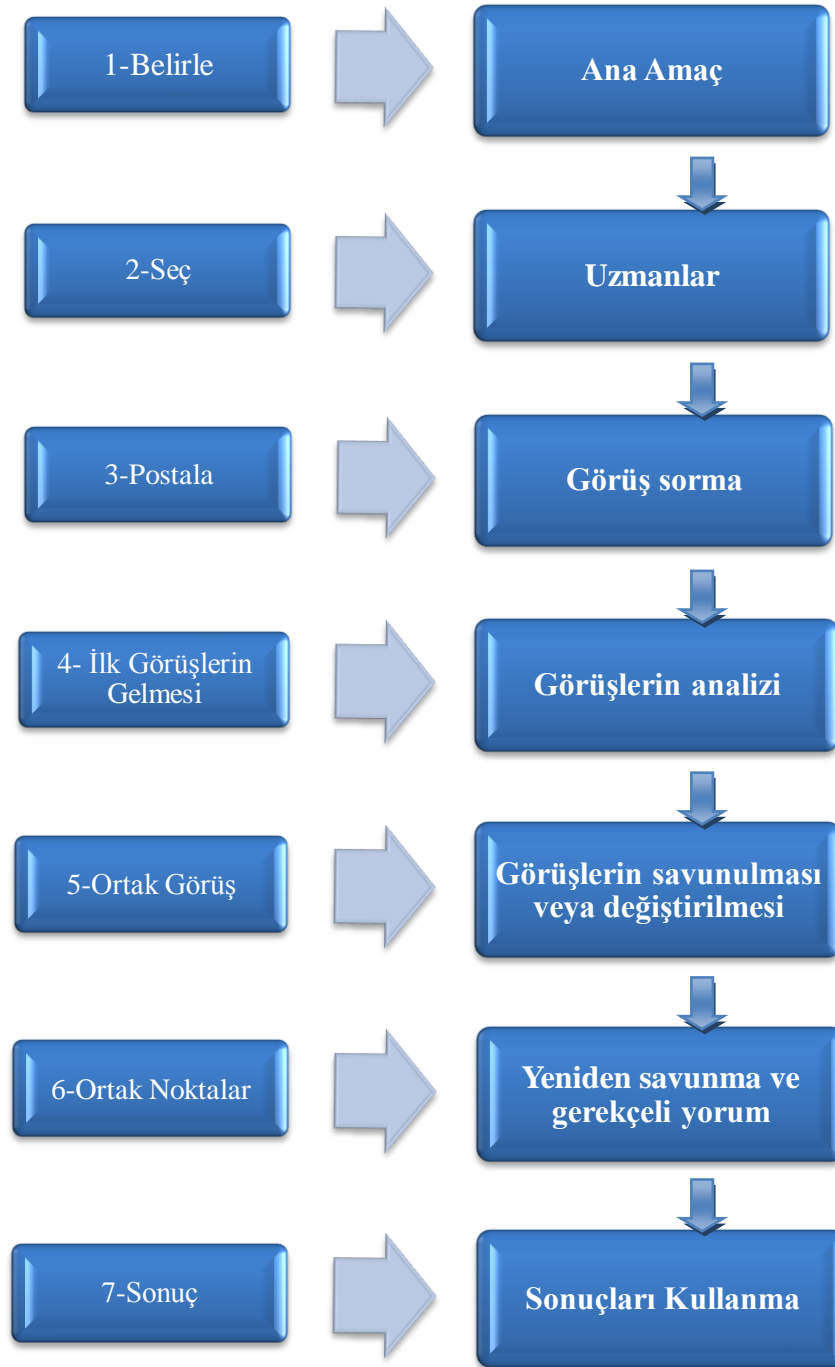
3. 1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma ihtiyaç analizi doğrultusunda Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı'nda yürütülmekte olan Müzik Biçimleri dersinin hedefleri, hedef davranışları, içeriği, öğrenme-öğretme süreçleri ile sınama durumlarını belirlemeye yönelik tarama modelinde betimsel bir program geliştirme çalışmasıdır.

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Tarama modelleri, bir araştırmada tek başına uygulanmakla birlikte, taramanın yer almadığı bir araştırma modelinin tek başına var olması düşünülemez (Karasar, 2002: 77).

Bu araştırmada eğitim programı geliştirme modellerinden Delphi Tekniği kullanılmıştır. “Belli bir konuda birçok görüş ve düşünce tek bir görüşten daha anlamlıdır” ilkesine dayanan Delphi Tekniği, 1946 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde RAND teşkilatı tarafından literatüre geçirilmiş olup geçerli ve güvenilir bir tekniktir. (Paykoç ve Ok, 1990: 15, 20; Demirel, 1999: 92; Başaran, 1992: 210, Simpson and Brown, 1994: 2). Araştırmanın modeli Şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 2. Delphi Tekniği'nin İşleyişi

Araştırmada, Müzik Biçimleri dersinin ana amacı saptanarak ihtiyaç analizi için uzmanlar seçilmiş ve görüşme formu ile elde edilen verilerle doküman analizi sonucunda Müzik Eğitimi Bölümleri'nin lisans programlarında yer alan Müzik Biçimleri dersi için ortak noktaların bulunduğu bir program modeli oluşturulmuştur.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme ve görüşme tekniklerinden yararlanılmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2004: 35).

3. 2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'nda Müzik Biçimleri dersini yürütmüş ve yürütmekte olan öğretim elemanları oluşturmaktadır. Çalışma grubunu araştırmanın odağı ve veri miktarı dikkate alınarak en az yüksek lisansını tamamlamış, 5 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahip olan öğretim elemanları oluşturmuştur. Katılımcılar, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi ABD, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi ABD, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi ABD, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi ABD, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi ABD, Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi ABD, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi ABD, Harran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi ABD, Balıkesir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi ABD, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi ABD ve Gazi Osman Paşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi ABD'nda görev yapmaktadırlar. Katılımcı olan öğretim elemanlarına "K1, K2, K3,... K16 vb. numaralar verilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Eğitim Düzeylerine İlişkin Bilgiler

Eğitim Düzeyi	f	%
Doktora	11	68,75
Sanatta Yeterlik	2	12,5
Yüksek Lisans	3	18,75
TOPLAM	16	100

Tablo 12'ye göre öğretim elemanlarının %18,75'inin yüksek lisans, %12,75'inin sanatta yeterlilik ve %68,75'inin ise doktora yaptıkları görülmektedir. Buna göre çalışma grubunun çoğunluğunu doktora derecesine sahip öğretim elemanlarının oluşturduğu söylenebilir.

Tablo 7. Katılımcıların Mesleki Deneyimlerine İlişkin Bilgileri

Mesleki Deneyim		f	%
0-5	<i>Yıl</i>	1	6,25
<i>K16</i>	5		
6-10	<i>Yıl</i>	4	25
<i>K15</i>	7		
<i>K14</i>	9		
<i>K13</i>	10		
<i>K12</i>	10		
11-15	<i>Yıl</i>	3	18,75
<i>K11</i>	12		
<i>K10</i>	15		
<i>K9</i>	15		
16-20	-	-	-
21 ve Üstü	<i>Yıl</i>	8	50
<i>K8</i>	22		
<i>K7</i>	25		
<i>K6</i>	31		
<i>K5</i>	34		
<i>K4</i>	35		
<i>K3</i>	36		
<i>K2</i>	40		
<i>K1</i>	48		
TOPLAM		16	100

Tablo 13'e göre ğretim elemanlarının 5 yıldan daha fazla süredir bu görevi yaptıkları, %6,25'inin 5 yıl, %31,25'inin 6-10 yıl, %18,75'inin 11 ve 15 yıl, %50'inin ise 21 ve üstü yıl görev süresince çalıştıkları görülmektedir. Buna göre ğretim elemanlarının çoğunun 21 yıldan fazla görev yapan, eğitim ve öğretimde de yeteri kadar bilgi ve tecrübe sahibi oldukları söylenebilir.

3. 3. Veri Toplama Araçları

3. 3. 1. Doküman İnceleme

İhtiyaç analizi yaparken, özellikle son yıllardaki literatürün taranması ve dünyadaki eēilimlerin hangi yönde olduğunun ortaya çıkarılması, hem yurtiçi, hem de yurtdışındaki literatüre ulaşılacak Şekilde kapsamlı bir inceleme yapılması öngörülmektedir (Demirel, 1999: 103) Bu araştırmada da veriler, Türkçe ve yabancı dillerde yayımlanmış olan ilgili kaynaklar, YK tarafından hazırlanan Müzik ğretmenliēi Lisans Programı ile Konservatuvar ve Güzel Sanatlar Fakülteleri'nin Müzik Anabilim/Anasanat Dalları'nda uygulanmakta olan Müzik Biçimleri dersi ğretim programları ile MEB Talim ve Terbiye Kurulu'nca hazırlanan İlköğretim birinci ve ikinci kademe (2007) ile Ortaöğretim (2009) müzik dersi ve Güzel Sanatlar Liseleri'nin Müzik Biçimleri dersi ğretim programlarından (2006) yararlanılmıştır. Ayrıca Gdansky Müzik Akademisi (Polonya), Köln Müzik Yüksekokulu (Almanya), Royal İskoç Müzik ve Drama Akademisi (İskoçya), Norveç Müzik Akademisi (Norveç), California Devlet Üniversitesi (A.B.D.), Edith Cowan nivesitesi (Avustralya), Grand Canyon Üniversitesi (A.B.D.), Midwestern Devlet Üniversitesi (A.B.D.), Fresno Devlet Üniversitesi (A.B.D.), Texas Teknoloji Üniversitesi (A.B.D.), Graz Üniversitesi (Avusturya), K. D. Uşınskiy Güney Ukrayna Milli Pedagoji Üniversitesi (Ukrayna) ve McGill niversitesi'nin (Kanada) ilgili müzik eēitimi bölümlerinin ğretim programları ve müzik biçimleri ile ilişkili olan derslerin içerikleri incelenmiştir.

Döküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Dökümanlar, nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır. Nitel araştırmalarda gözlem ve görüşme gibi diğer veri toplama yöntemleriyle birlikte kullanıldığında “verinin çeşitlendirilmesi” (data triangulation) amacına hizmet edecek ve araştırmanın geçerliğini önemli ölçüde arttıracaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 187, 188).

3. 3. 2. Görüşme Tekniği

Araştırmada, nitel araştırmada en sık kullanılan yöntemlerden biri olan “Görüşme Yöntemi” kullanılmıştır. Patton görüşmeyi; (1987: 108) görüşmenin beceri, duyarlık, yoğunlaşma, bireyler arası anlayış, öngörü, zihinsel uyanıklık ve disiplin gibi pek çok boyutu kapsamaya açılarından, hem sanat, hem de bilim olduğunu belirtmiştir. Stewart ve Cash (1985) ise görüşmeyi, “önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim süreci” olarak tanımlamıştır.

Bu araştırmada da görüşme türlerinden standartlaştırılmış açık uçlu görüşme yaklaşımından yararlanılmıştır. Bu yaklaşım, dikkatlice yazılmış ve belirli bir sıraya konmuş bir dizi sorudan oluşur ve her görüşülen bireye bu sorular aynı tarzda ve sırada sorulur (Patton, 1987: 112).

Müzik eğitimi bölümündeki Müzik Biçimleri dersine yönelik öğretim programının oluşturulması amacıyla ihtiyaç analizini yapabilmek için görüşme formu hazırlanmıştır. İhtiyaç analizi yaparken en çok kullanılan tekniklerden biride görüşme tekniğidir. Görüşme yüz yüze değil de yazılı olarak anket formları ile de yapılabilmektedir (Demirel, 2011: 100). Bu araştırmada da görüşme yöntemi verinin odağı ve miktarına göre çalışma grubunda belirtilen Müzik Eğitimi Bilim Dalı’ndaki Müzik Biçimleri dersini yürüten öğretim elemanlarına yüz yüze ve görüşme formu ile her iki şekilde de uygulanmıştır. Görüşme soruları hazırlanırken soruların açık ve

anlaşılır olmasına, sade bir dille yazılmasına, mantıklı bir biçimde düzenlenmesine, içerik açısından amaca hizmet edebilecek niteliğe sahip olmasına ve ayrıntıya yönelik sondaların kullanılmasına özen gösterilmiştir. Sorular; içerik, süre, öğrenme-öğretme süreçleri, kaynaklar, sınanma durumları, ortak program, görüş ve öneriler olmak üzere 7 kategoride düzenlenmiştir. İçerik soruları, İlköğretim 5, 6, 7 ve 8. sınıfların müzik dersi öğretim programları, Ortaöğretim 9, 10, 11 ve 12. sınıfların müzik dersi öğretim programları ve Güzel Sanatlar Liseleri'nin Müzik Biçimleri dersi öğretim programının ihtiyaç ve gereksinimlerine yönelik olarak hazırlanmıştır. Görüşme soruları Ek-1'de yer almaktadır.

Yüz yüze görüşmelerin her biri yaklaşık 60-70 dakika sürmüş ve verilerin büyük bir kısmı kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Verilerin bir bölümü ise videoya alınmıştır. Toplanan veriler bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra, görüşülen katılımcılar için 52, görüşme formunda elde edilen veriler için de 50 sayfa olmak üzere toplam 102 sayfalık ham veri metinleri elde edilmiştir.

3. 3. 3. Geçerlik

Eğer bir araştırmada toplanan bilgiler geçerli ise aynı türden başka bir araştırmada aynı olmasa bile benzer bilgileri elde etme olasılığı yüksektir. Bu nedenle nitel araştırmada geçerlik konusu güvenilirlik konusuna göre daha öncelikli hale gelmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 256). Toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır.

3. 3. 3. 1. İç Geçerlik

Araştırmada elde edilen bulguların kendi içlerinde tutarlı ve anlamlı bir bütün oluşturması, dökümanların incelenmesiyle bulguların örtüşmesi ve daha önce oluşturulan kavramsal çerçeveye uyumlu olmasıyla çalışmanın iç geçerliliği

sağlanmıştır. Görüşme sorularının geçerliliğini sağlamak için çalışma grubuna yöneltilecek sorular alanında uzman olan beş öğretim elemanın incelemesine sunulmuş ve sorulara son şekli verilmiştir. Ayrıca görüşme soruları beş adet öğretim elemanına sorularak bir pilot uygulama yapılmış, soruların açık ve anlaşılır olup olmadığına bakılmıştır. Görüşme soruları anlaşılır bulunmuş ve üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Çalışma grubundan toplanan veriler ayrıntılı bir rapor halinde katılımcılara gönderilerek verilerin tamlığı, analizlerin kendi gerçekliklerini yansıtmadaki yeterlilikleri ve sonuçların kendi algılarını ve yaşantılarını yansıtip yansıtmadıkları sorularak dönütte bulunan dördüncü katılımcının verileri düzenlenerek tekrar işlenmiştir.

3. 3. 3. 2. Dış Geçerlik

Araştırmada katılımcılardan toplanan ham veriler ortaya çıkan kavram ve temalara göre düzenlenmiş bir biçimde okuyucuya yorum katmadan ve verinin doğasına sadık kalınarak sunulmuş, ayrıca verilerin ayrıntılı betimlenerek okuyucuya kendi sonuçlarına ulaşma fırsatının verilmesiyle birlikte araştırmanın dış geçerliği sağlanmıştır.

3. 3. 4. Güvenirlik

3. 3. 4. 1. İç Güvenirlik

LeCompte ve Goetz'e (1982) göre araştırmanın iç güvenirligi; toplanan verilerin öncelikle betimsel bir yaklaşımla doğrudan sunulmasıyla ilgilidir. Yani araştırmacı; görüşme, gözlem ve dökümanlar yoluyla elde ettiği verileri herhangi bir yorum katmadan okuyucuya sunmalı ve yorumunu daha sonraya bırakmalıdır. Doğrudan alıntılarla zenginleştirilebilecek bu tür betimlemeler, araştırmacının daha sonra yapacağı yorumlara ve açıklamalara temel olacaktır. Bu araştırmada da

katılımcıların görüşlerini yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara yer verilmiş ve yorumlar daha sonraya bırakılarak iç güvenilirlik sağlanmıştır.

3. 3. 4. 2. Dış Güvenirlik

Araştırmanın yöntemleri ve aşamaları açık ve ayrıntılı bir biçimde tanımlanmış, veri toplama, işleme, analiz etme, yorumlama ve sonuçlara ulaşma aşamaları açık bir biçimde açıklanmış ve çalışma grubundaki katılımcıların farklı görüşlerine yer verilerek araştırmanın dış güvenirligi sağlanmıştır. Analizlerin güvenirligi için ise kayıtlar iki ayrı araştırmacı tarafından metne dökülerek analiz edilmiştir. Elde edilen verilerin güvenirligini saptamak üzere, veri kaynaklarına tekrar dönülerek veriler teyit edilmiştir.

3. 4. Verilerin Analizi

Wolcott (1994) veri analizinde üç yol önermektedir. Birinci yol, toplanan verinin özgün (orijinal) formuna mümkün olduğu kadar sadık kalarak ve gerektiğinde araştırmaya katılan bireylerin söylediklerinden doğrudan alıntı yaparak betimsel bir yaklaşımla verileri okuyucuya sunmaktır. Bu yaklaşımda, veriler ve ulaşılan sonuçlar birbirine “anlatım” olarak çok yakındır. Örneğin, görüşmelerden uzun aktarımlar yapılabilir ve gözlem notları özgün haline yakın bir biçimde betimlenebilir. İkinci yol ise, birinci yaklaşımı da içeren bir biçimde, bazı nedensel ve açıklayıcı sonuçlara ulaşmak amacıyla “sistemik analiz” yapmaktır. Yani veriler betimsel bir yaklaşımla sunulur ve buna ek olarak belirlenen bazı temalar ve temalar arası ilişkiler belirlenir. Bu yaklaşımda araştırmacı, veri analizini bir adım öteye götürmekte ve okuyucuya yardım olabilecek birtakım ek analizler yapmaktadır. Üçüncü yaklaşımda ise araştırmacı, birinci veya ikinci yaklaşımı temel alır ve buna ek olarak, veri analiz sürecine kendi yorumlarını da dahil eder. Burada araştırmacının katılımcı ve öznel yönü daha çok ön plana çıkmakta, veri toplamanın yanında veri analizinde de, kendi yorumları ve anlayışı ile araştırmacı daha etkin bir rol

üstlenmektedir. Bu araştırmada da üçüncü yaklaşımdan hareketle veriler basitten karmaşığa doğru bir yol izlenerek benzer ve farklı sonuçlar tümevarımcı yaklaşımla okuyucuya sunularak yorumlanmıştır.

Araştırmada ilk olarak katılımcıların görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilerek doğrudan alıntılara yer verilmiştir. “Ne” sorusuna yanıt aranan veriler önce betimsel analiz ile Müzik Biçimleri dersinin içeriği, süresi, öğrenme-öğretme durumları, derste kullanılan kaynaklar, sınama durumları, görüş ve öneriler ile ilgili bölümler bir araya getirilmiş ve gruplandırılmıştır.

İkinci aşamada ise betimsel bir yaklaşımla fark edilmeyen kavram ve temalar içerik analizine tabi tutularak neden sorusunun yanıtları aranmıştır. Her kod belirlenen yaklaşımla irdelendiğinde ilgili temanın bütüncül resmine ulaşılmaya ve böylelikle tümevarımcı yaklaşımla bulgular okuyucuya sunulmaya çalışılmıştır. İçerik analizinde veriler dört aşamada analiz edilmiştir.

1. Verilerin Kodlanması: İçerik aşaması ile verilerin analizinden önce Müzik Biçimleri dersinin öğretim programının oluşturulması ile ilgili gereken genel bir kavramsal yapı oluşturularak veriler bu yapıya göre kodlanmıştır.

2. Temaların Bulunması: Müzik Biçimleri dersi öğretim programına yönelik ihtiyaç analizinin ilk aşamasında ortaya çıkan kodlardan hareketle, verileri genel düzeyde açıklamak için kodları belirli kategoriler altında toplanmış ve kodların arasındaki ortak yönlerin de incelenmesiyle temalar tespit edilmiştir. Tematik kodlama yapılırken, ortaya çıkan temanın altında yer alan verilerin anlamlı bir bütün oluşturmasına (iç tutarlığa) ve ortaya çıkan temaların tümünün araştırmada elde edilen verileri anlamlı bir biçimde açıklayabilmesine (dış tutarlığa) dikkat edilmiştir.

3. Verilerin Kodlara ve Temalara Göre Düzenlenmesi ve Tanımlanması: Ayrıntılı kodlama ve tematik kodlama işlemlerinin sonucunda toplanan verilerden bir sistem oluşturulmuş ve veriler işlenmiş bir biçimde tanımlanmıştır.

4. Bulguların Yorumlanması: Müzik Biçimleri dersinin öğretim programı ile ilgili tanımlanan ve sunulan bulguların yorumlanması, benzer ve farklı sonuçların çıkarılması bu son aşamada yapılmıştır.

4. BÖLÜM

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde, elde edilen verilerin çözümlenmesiyle ulaşılan her alt probleme ait bulgulara ve bulguların yorumlarına yer verilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti üniversitelerinde mesleki müzik eğitimi veren bölümlerdeki müzik biçimlerine ilişkin derslerin içeriklerine ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıdadır.

4. 1. Türkiye Cumhuriyeti üniversitelerinde mesleki müzik eğitimi veren bölümlerdeki müzik biçimlerine ilişkin derslerin içeriği nasıl düzenlenmiştir?

Ülkemizde, üniversiteler bünyesinde mesleki müzik eğitimi veren kurumlar Müzik Eğitimi Anabilim Dalları, Güzel Sanatlar Fakülteleri, Devlet Konservatuvarları, Türk Müziği (Türk Musikisi) Devlet Konservatuvarları ile Müzik ve Sahne Sanatları Fakülteleri'dir. Bu kurumlar misyon ve vizyonlarına göre farklı amaçlara yönelik öğrenci yetiştirmektedir.

Güzel Sanatlar Fakülteleri, Eğitim Fakülteleri'nden bağımsız olarak öğretim programlarını fakülte kapsamında hazırladıklarından dolayı, ilgili müzik bölümlerindeki Müzik Biçimleri ders içerikleri ulaşılan kaynaklara göre farklı isimlerle adlandırılmış, değişik süre ve dönemlerde yer aldığı görülmektedir. Bazı üniversitelerde Türk müziği formları başlı başına bir ders olarak ayrılırken, bazı üniversitelerde ise müzik türlerine ilişkin formlar tek bir ders adı altında birleşmektedirler. Müzik Eğitimi ABD öğretim programlarında Müzik Biçimleri olarak isimlendirilen ders, Güzel Sanatlar Fakülteleri'nde; *Müzik Formları*, *Türk Müziği Form Bilgisi*, *Stil ve Biçim Bilgisi*, *Eser Dinleme ve Tanımlama*, *Eser Çözümleme*, *Müzikal Analiz*, *Tonal Müzik Analizi* ve *Makamsal-Modal Müzik Analizi* gibi isimlerle karşımıza çıkmaktadır. Derslerin bulunduğu dönem/dönemleri ve süreleri birbirlerinden oldukça farklılık göstermekle birlikte ders tipi zorunlu ve seçmeli olarak iki şekilde yer almaktadır.

Tablo 8. Güzel Sanatlar Fakülteleri'ndeki İlgili Müzik Biçimleri Derslerine İlişkin Durumları

Üniversite	Dersin Adı	Süresi	Dönemi	Dersin Tipi
Erciyes Üniversitesi	Müzik Formları -I	2	5	Seçmeli
	Türk Müziği Form Bilgisi-I	2	5	Seçmeli
	Müzik Formları -II	2	6	Seçmeli
	Türk Müziği Form Bilgisi-II	2	6	Seçmeli
	Eser Çözümleme -I	2	7	Seçmeli
	Eser Çözümleme -I	2	7	Seçmeli
Atatürk Üniversitesi	Müzikal Analiz -I	1	7	Zorunlu
	Müzikal Analiz -II	1	8	Zorunlu
	Müzikal Formlar -I	1	7	Seçmeli
	Müzikal Formlar -II	1	8	Seçmeli
Marmara Üniversitesi	Müzikal Analiz -I	3	5	Zorunlu
	Müzikal Analiz -II	3	6	Zorunlu
Karabük Üniversitesi	Form -I	2	3	Seçmeli
	Form -II	2	4	Seçmeli
	Eser Analizi -I	2	7	Seçmeli
	Eser Analizi -II	2	8	Seçmeli
İnönü Üniversitesi ²	Biçim ve Stil Bilgisi	2	3	Seçmeli
	Eser Dinleme ve Tanımlama	2	5	Seçmeli
Dokuz Eylül Üniversitesi ³	Tonal Müzik Analizi -I	2	5	Seçmeli
	Makamsal-Modal Müzik Analizi- I	2	5	Seçmeli
	Tonal Müzik Analizi -II	2	6	Seçmeli
	Makamsal-Modal Müzik Analizi- II	2	6	Seçmeli

² Fakültede Müzik Teknolojileri ve Müzikoloji Anabilim Dalları bulunmaktadır. Araştırmada ise diğer üniversitelerin müzik programları ile benzerlik gösterdiğinden Müzikoloji Anabilim Dalı'nın program içeriğinden yararlanılmıştır.

³ Fakültede Müzik Bilimleri ve Müzik Teknolojileri bölümlerinin program içeriğinden yararlanılmıştır.

Sanatçı yetiştirmeye yönelik eğitim veren Devlet Konservatuvarları'nın lisans öğretim programları incelendiğinde Müzik Biçimleri dersinin süresi ve çeşidi konservatuvarların anasanat dallarına göre yapılandırılmıştır. Genel adıyla “Form Bilgisi” olarak adlandırılan ders sonraki dönemlerde “Analiz” adıyla programda yerini almıştır. Çukurova Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nda çalgı anasanat dallarında farklı olmak üzere Müzik Biçimleri dersi, Yaylı Çalgılar ve Piyano Anasanat Dalları'nda ilk iki yıl, Üflemeli ve Vurmalı Anasanat Dalı'nda ikinci sınıfta, Opera ve Şan Anasanat Dalı'nda ise dördüncü sınıfta seçmeli ders olarak programda yer almaktadır. Uludağ Üniversitesi Devlet Konservatuvarı öğretim programında ise Yaylı Çalgılar ASD, Piyano ASD ve Üflemeli ve Vurmalı ASD'nda ayırım gözetilmeksizin tüm anasanat dallarında iki yıllık bir süre ile yer almaktadır.

Bilkent Üniversitesi MSSF kompozisyon bölümünde ise Müzik Biçimleri dersi “*Form and Analysis*” -Form ve Analiz I/II- adı altında 5. ve 6. yarıyıllarda 2 saat zorunlu olarak bir yıl süreyle verilmektedir. Bu derse ek olarak 5. yarıyılıda da “*Polyphony and Fugue*” -Polifoni ve Füg- dersi verilmektedir. Türk müziği formuna ilişkin bilgiler ise 4. sınıfta bir dönem olarak “*Traditional Turkish Music and Divan Music*” -Geleneksel Türk Müziği ve Divan Müziği- dersinde verilmektedir.

Türk Müziği Devlet Konservatuvarlarımızdan Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Temel Bilimler bölümünde (TSM-THM) Müzik Biçimleri dersi “Tür ve Biçim Bilgisi” olarak beşinci dönemden itibaren başlayarak sekizinci dönemde dahil olmak üzere iki yıl süre ile verilmektedir.

Tablo 9. Konservatuvarlar'ın ve MSSF'nin İlgili Müzik Biçimleri Derslerine İlişkin Durumları

Üniversite	Dersin Adı	Süresi	Dönemi	Dersin Tipi
Çukurova Üniversitesi	Form Bilgisi	2	1-2-3-4	Zorunlu
	Analiz	2	5-6-7-8	Zorunlu
Uludağ Üniversitesi	Form Bilgisi	2	1-2-3	Zorunlu
	I-II-III			
	Form Bilgisi IV	2	4	Seçmeli
	Müzikal Analiz-I	2	5	Zorunlu
	Müzikal Analiz-II	2	6	Zorunlu
Ege Üniversitesi	Tür ve Biçim Bilgisi	2	5-6-7-8	Zorunlu
Bilkent Üniversitesi	Form ve Analiz-I/II	2	5-6	Zorunlu
	Polifoni ve Füg	2	5	Zorunlu
	Geleneksel Türk Müziği ve Divan Müziği	2	5	Zorunlu

Müzik Biçimleri dersi, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Eğitimi Bölümleri'nde ise altıncı dönemde ve toplamda haftada sadece iki saat olarak verilmektedir. YÖK, bir dönemlik ve haftada iki saat olarak yürütülen müzik öğretmenliği lisans programında yer alan dersin içeriğini şöyle tanımlamaktadır: “*Biçim kavramı ve gerekliliği, müzikte biçimin temel öğeleri, motif cümle, dönem (periyod) ve aralarındaki ilişkiler; Klasik Batı Müziği'nde kullanılan şarkı formları, çeşitleme, suit, rondo, sonat, sonat allegro formu, füg, diğer tür ve biçimler, Geleneksel Türk Halk ve Sanat Müziği ve Uluslararası Popüler Müzikte Biçimler*”.

Müzik Biçimleri dersinin, mesleki müzik eğitimi veren kurumların yapılanmalarına göre değişiklik gösterebileceği kabul edilebilir. Ancak YÖK'ün Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda belirttiği içerik bütün müzik tür ve

biçimlerini kapsadığından dolayı müzik öğretmeni adaylarının içerikte belirtilen tüm tür ve biçimlerini, bir dönem ve haftada iki saatlik bir zaman diliminde öğretilmesi ve öğretebilecek düzeye getirilmesi mümkün görünmemektedir. Ayrıca Öğretmenlik mesleği gereğince müzik öğretmenlerinin gerek İlköğretim ve Ortaöğretim kurumları gerekse Güzel Sanatlar Liseleri'nde çalışacakları kurumların bilgi düzeylerine göre genel müzik eğitimi kuramları kapsamındaki bestecilik, yorumculuk çözümlene ve dinlemeye yönelik hedef davranışlarının kazanmış olmaları beklenir.

İlaveten müzik öğretmenlerinin MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığın'ca hazırlanan İlköğretim ve Ortaöğretim Müzik Dersi Öğretim Programları'nın Müzik Biçimleri dersi ile ilgili olan programının genel amaçlarını, Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Biçimleri dersinin genel amaçlarını, MMCP (Manhattanville Music Curriculum Project, Amerikan Eğitim Bakanlığı Projesi)'nin öğrenme alanlarını ve Amerika'daki Müzik Eğitimcileri Ulusal Konferansı (Music Educators National Conference-MENC) adlı dernek tarafından ulusal standartlarda ulaşması istenilen amaçları yerine getirmeleri gerekmektedir. Tüm bu açıklamalardan sonra aşağıdaki tabloda mesleki müzik eğitimi veren kurumların lisans programlarındaki Müzik Biçimleri'ne ilişkin derslerin süreleri gösterilmiştir⁴.

Tablo 10: Mesleki Müzik Eğitimi Veren Kurumların Lisans Programları'ndaki Müzik Biçimleri'ne İlişkin Derslerin Süreleri

Üniversite	Haftalık Ders Saati	Haftalık Toplam Saat	Dersin Bulunduğu Dönem	Toplam Dönem Sayısı	Derslerin Toplam Saati
Erciyes Üniv. GSF	2	12	5-6-7	3	168
Uludağ Üniv. D. K.	2	12	1-2-3-4-5-6	6	168
Ege Üniv. T.M.D.K.	2	2	5-6-7-8	4	112
Bilkent MSSF	2	6	5-6	2	112
<i>Müzik Öğretmenliği</i>	2	2	6	1	28

⁴ Ders saatlerinin süreleri üniversitelerin akademik takvimlerine göre 14 hafta üzerinden hesaplanmıştır.

Ayrıca bu noktada karşımıza başka bir sorun daha çıkmaktadır. Bilindiği üzere “MEB TTKB 20.02.2014 Tarih ve 9 Sayılı Karara Göre, Öğretmenliğe Kaynaklık Eden Program/Bölüm/Dal Mezunlarının Atanabileceği Alanlar” arasında müzik öğretmenliği de yerini almıştır. Bu karara göre mesleki müzik eğitim veren kurumlarda pedagojik formasyon programını tamamlayan tüm öğrencilere müzik öğretmeni olarak atanma hakkı verilmiştir. Mesleki müzik eğitimi veren kurumlardaki Müzik Biçimleri’ne ilişkin derslerin seçmeli olarak yer aldığı programların varlığı düşünüldüğünde, İlköğretim, Ortaöğretim ve Güzel Sanatlar Liseleri Öğretim Programları’nda belirtilen Müzik Biçimleri dersi kapsamındaki hedef davranışların hangi düzeyde kazandırılacağı merak konusudur.

Dünya’nın farklı üniversitelerinde müzik eğitimi veren bölümlerdeki müzik biçimlerine ilişkin derslerin içeriklerine ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıdadır.

4. 2. Dünya’nın farklı üniversitelerinde müzik eğitimi veren bölümlerdeki müzik biçimlerine ilişkin derslerin içeriği nasıl düzenlenmiştir?

Kanada McGill Üniversitesi’nde (The Schulich School of Music) Müzik Biçimleri dersini temel alan konular “*Theory and Analysis*” (Teori ve Çözümleme) dersinde yürütülmektedir. Teori ve Çözümleme dersi programın ilk beş yarıyılında ve haftada 3 saat olmak üzere Müzik Biçimleri dersi ile ilgili içerikler ikinci yarıyıldan itibaren yer almaktadır. İkinci yarıyılıda; motif, cümle ve dönem ile birlikte kolay biçimlerin analizi; üçüncü yarıyılıda 17. ve 18. yy’da klasik sonat formları da dahil olmak üzere yaygın olan biçimlerin analizi, dördüncü yarıyılıda; küçük ve büyük formların karakteristik analizleri, müzikal yapıların etkileşim düzeyleri ile yazı şekilleri ve çözümleme becerisinin birbirleriyle olan ilişkilerini algılama; beşinci yarıyılında ise 20. ve 21. yy müziklerinin ritim, perde ve tını vb. örgütlenmelerin açıklamaları ve bu repertuar içerisindeki kompozisyon tekniklerini estetik bir görüş açısıyla çözümleme becerilerine yönelik içerik bulunmaktadır.

Avusturya Graz Üniversitesi’nde (University of Music and Dramatic Arts) Müzik Biçimleri dersini temel alan konular “*Formenlehre 1-2*” (Müzikal Biçim

Çalışmaları 1-2) ve “Musikanalytik” (Müzik Çözümleme) derslerinin çatısı altında toplanmıştır. Müzikal Biçim Çalışmaları dersi 2012-2013 eğitim öğretim döneminde öğretim programının 4. ve 5. yarıyıllarında haftada birer saat olarak uygulanmış, 2013-2014 eğitim öğretim döneminde ise 5. yarıyılında ve haftada 2 saat olarak yerini almaktadır. Öğrencilerin tipik biçim yapılarını belirleyerek, müzikal bir üslup oluşturma bağlamında anlayış geliştirmeyi amaçlayan dersin içeriğinde Beethoven’ın piyano eserlerinden dinletiler, şarkı formlarından örnekler verilerek dönem ve temaların/ana fikirlerin belirlenmesi, müzikal kimliğin yapısal şekilleri ile uygulama prensipleri ve Scherzofrom, Adagioform, Sonat ve Rondo formları bulunmaktadır.

Müzik Çözümlemesi dersi ise öğretim programının 6. yarıyılında ve haftada 3 saat okutulmaktadır. Derste öğrencilerin müzik tarihinde yer alan bütün biçimlerine mümkün olduğunca aşina olmak ve literatürü bağımsız analiz yöntemleriyle belirlenen temel boyutlarda analiz edip değerlendirmeleri hedeflenmiştir. Dersin içeriğinde ise W. A. Mozart’ın K. 488 Piyano Konçertosu, J. Brahms’ın ve Paganini’nin varyasyonları/çeşitlemeleri ve farklı dönemlere ait seçilmiş diğer örnek eserler bulunmaktadır.

A.B.D.’nin Texas Eyaleti’ndeki Texas Teknoloji Üniversitesi’nde Müzik Biçimleri dersi “*Form, Analysis and Synthesis*” (Biçim, Çözümleme ve Sentez) adı ile 5. yarıyılında ve haftada 3 saat olarak yer almaktadır. Derste Klasik, Romantik, Empresyonist ve Çağdaş akımların stil özelliklerini, küçük ve büyük formlarda olmak üzere armonik ve armonik olmayan prensiplere göre çözümlemeleri ele alınmaktadır. Midwestern Devlet Üniversitesi’nin müzik öğretim programında ise “*Analysis of Musical Form*” (Müzikal Biçimlerin Çözümlemesi) adı altında 5. yarıyılında ve haftada 3 saat olarak yürütülen ders, iki ve üç bölümlü formlar olmak üzere Rondo, Sonat Allegrosu ve kontrpuantal uygulamaların müzikal analizini içermektedir.

A.B.D.’nin Arizona Eyaleti’ndeki Grand Canyon Üniversitesi’nde ise Müzik Biçimleri dersi iki ayrı derste toplanmıştır. Dersler 3. sınıfta ve her biri birer dönem olmak üzere haftalık 4 saat olarak yürütülmektedir. Derslerden biri “*Form and*

Analysis” (Biçim ve Çözümleme) bir diğeri ise “*Counterpoint*” (Kontrpuan)’dır. Biçim ve Çözümleme dersinde motif, cümle, dönem, iki ve üç bölümlü formlar, Varyasyon, Rondo, Sonat ve en karmaşık biçimler de olmak üzere müzik yapısındaki çeşitli örgütlenmeleri ele alan çalışmalar bulunmaktadır. Kontrpuan dersinde ise 18. yy. kontrapuntal çalışmalarının uygulamaları bu dersin araştırmaları içerisindedir. Dersin diğeri bir alanı ise polifonik biçimlerde çoksesli örnekler yazmaktır. 16. yy. da önde gelen kontrpuan çeşitlerine örnekler verilerek, 18. yy. da Bach’ın stiliyle yazılan Envansiyon ile Füg Biçimleri analiz edilir. Böylelikle 20. yy. kompozisyonlarında kullanılan kontrpuan çalışmalarına da giriş yapılması sağlanır.

California Devlet Üniversitesi’nde de Müzik Biçimleri dersi 3. sınıfın her iki döneminde ve haftada 5’er saatlik süreyle verilen *Form and Analysis I-II* (Biçim ve Çözümleme I-II) dersidir. Bu dersin ilk döneminde, tarihsel dönemlerin ve çeşitli kültürlerin biçimlerinden seçilmiş kompozisyonların analizi yer almaktadır. Sonatın tüm bölümlerinin biçimsel tasarımı ve ifade yapısının araştırılması sayesinde edinilmiş müzikal senaryonun, hem biçimsel yapıların ilkelerini anlama hem de var olan kriterlerin gelişimlerini değerlendirme çalışmaları bulunmaktadır. İkinci dönemde ise Konçerto ve Kontrpuantal formlarda vurgulanan ve seçilmiş kompozisyonların analizleriyle ortaya çıkan müzikal süreklilik ve biçimsel yapıların prensipleri ile 20. yy. kompozisyonlarında kullanılan Küme Teorisi, Neoklasizm, Empresyonizm ve Serializm teknikleri, caz sembollerinin ve üçlü armoni (tercian harmony) analizlerinin kullanılması, bu dersin içeriğinde yer alan başlıca konulardır. Ayrıca Fresno Devlet Üniversitesi Müzik Biçimleri ders içeriğinde müzikal çözümlemenin ve biçimlerin yanı sıra “Schenker Analizi” yöntemi de bulunmaktadır.

Avustralya Edith Cowan Üniversitesi’ndeki müzik biçimleri dersine ilişkin bilgiler, üçüncü yarıyılıda haftada 5 saat “*Music Techniques 3: Renaissance and Baroque*” (Müzik Teknikleri 3: Rönesans ve Barok) ve dördüncü yarıyılıda “*Music Techniques 4: Classical and Romantic*” (Müzik Teknikleri 4: Klasik ve Romantik)” olarak isimlendirilen derslerle yürütülmektedir. Bu derslerde içerik, klasik müziğin dönemsel özelliklerine göre iki şekilde ele alınmıştır. Müzik Teknikleri 3 dersinde Rönesans ve Barok döneminin besteleme teknikleri incelenmekte ve 1500 ile 1750

yılları arasındaki müzikal stiller ve biçim yapılarının çözümlenmeleri yapılmaktadır. Müzik Teknikleri 4 dersinde ise Klasik ve Romantik döneminin besteleme teknikleri incelenmektedir. Ayrıca 20. yy. müziğinde uygulanan stil ve formlar karşılaştırmalı olarak ders içeriğinde bulunmaktadır. Buna ek olarak Müzik Teknikleri dersi, Caz Müzik Eğitimi Programı ve Çağdaş Müzik Eğitimi Programı'nın özelliklerine göre yapılandırıldığı görülmektedir.

Norveç Müzik Akademisi'nde Müzik Biçimleri dersinin içerikleri "Musikkforståelse (Müziği Anlamak) ve "Utvidet Musikerkompetanse I-II" (Genişletilmiş Müzisyen Yetkinlikleri I-II)'de yer almaktadır. Müziği Anlamak dersi ilk iki yarıyılıda ve haftada 10 saat olarak düzenlenmiştir. Derste konuyla ilgili olarak müzikte 1800'lü yıllar, Caz, Pop ve Rock müziği türleri ile Geleneksel Norveç Halk Müziği'ne ilişkin bilgiler bulunmaktadır. "Genişletilmiş Müzisyen Yetkinlikleri I" dersi üç ve dördüncü yarıyılıda haftada 2,5 saat olarak düzenlenmiştir. Derste; öğrencilere türlere ilişkin bilgilerin öğretilmesinin yanı sıra, enstrümanlarıyla türlere özgün bir repertuar oluşturulması ve grup çalışmalarıyla birlikte bu becerilerin kazandırılması üzerinde durulmaktadır. Dersin devamı niteliğinde olan "Genişletilmiş Müzisyen Yetkinlikleri II" de ise etnik müzik kültürlerinden, dünyadaki müzik türlerine kadar geniş bir yelpazede her tür müzik hakkında geniş bir bilgi sahibi olabilme, müzik türlerinin kültürel kimliğine karşı eleştirel bir bakış açısı oluşturabilme ve türler ile biçimler hakkında repertuar oluşturabilme, dersin başlıca konu alanlarıdır. "Müziği Anlamak" ve "Genişletilmiş Müzisyen Yetkinlikleri" derslerinin içeriklerinde müzik biçimleri dersine ait konular yer almakla birlikte, en genel anlamda müzik biçimleri dersi ile özdeşleşen en yakın ders "Satslære I-II" (Müzik Türlerini Öğrenme⁵) dir. Dersin ilk bölümü birinci sınıfın iki yarı yılında da haftada beş saat olarak programda yerini almıştır. Bu bölümde eserlerin müzikal yapıları hakkında bilgiler edinmek, çeşitli müzik türlerini tanımlamak, eserlerin armonik fonksiyonlarını analiz etmek ve düzenlemek dersin hedefleri arasında yer almaktadır. Ayrıca öğrencilerin çalıştıkları eserlerdeki kuramsal yapı anlayışının geliştirilmesine de yardımcı olunması amaçlanmıştır.

⁵ Dersin adı ilgili müzik koduyla belirtildiğinden dolayı öğrenme çıktılarına ve hedeflerine de bakılarak "müzik türlerini öğrenme" olarak çevrilmiştir.

Dersin devamı olan “Satsllære II” de ise ikinci sınıfın iki yarıyılında ve yine haftada beş saat olarak yürütülmektedir. Bu dersin ikinci yılında ise daha çok öğrenilen kuramsal bilgilerle eserlerin tür ve yapıları hakkında öğrenci görüşlerinin alınması, analiz çalışmaları (kontrpuantal yapılar, romantik armoni, 20. yy. müziği) ve bağımsız yaratıcı çalışmalarla çeşitli çalgı ve vokal toplulukları için düzenlemelerin oluşturulması başlıca hedeflerdir.

Royal İskoç Müzik ve Drama Akademisi’nde Müzik Biçimleri dersinin konuları “*Practical Musicianship 1-2*” (Uygulamalı Müzisyenlik 1-2) dersinde yer almaktadır. Uygulamalı Müzisyenlik dersi birinci ve ikinci yılda olmak üzere dört dönem ve haftada iki saat olarak programda bulunmaktadır. Dersin birinci yılında teori ve çözümleme, eserlerin temel bileşenleri, biçim ve yapı konuları gibi temel bilgiler bulunmaktadır. Bunlarla beraber sorulan melodik yapıları uygun biçimde tamamlama ve çeşitli müzik araçlarından dinletilen müziklerin biçim ve elemanlarının ayırt edilmesi gibi kazanımlar yer almaktadır. Dersin ikinci yılında ise çalıştıkları repertuarla ilgili olarak çözümleme yeteneklerini yansıtan incelemelerin geliştirilmesi, geniş bir yelpazede yer alan çalışmalar üzerinde üslup sorunlarının tartışılması ve tarihsel bağlamda biçimlerin yorumlanması ele alınmaktadır.

Almanya Köln Müzik Yüksekokulu’nda Müzik Biçimleri dersi *Eser Analizi*, *Form Bilgisi* ve *20. yy. Müzik Teknikleri* derslerinde yürütülmektedir. Form Bilgisi ve 20. yy. Müzik Teknikleri dersi birinci ve ikinci dönemde haftada birer saat olarak yer almaktadır (Kılbaş, 2007: 98). Bu derslerde farklı dönemlere ait formlar ve türler hakkında bilgiler yer alırken beşinci ve altıncı dönem haftada iki saat yürütülen Eser Analizi dersinde ise, farklı analiz teknikleri bilgisi, yeni müzik dahil olmak üzere farklı dönemlere ait eserlerin bağımsız analizleri bulunmaktadır.

Ukrayna K. D. Uşınskiy Güney Ukrayna Milli Pedagoji Üniversitesi’nde Müzik Biçimleri dersi müzik yazılarının çeşitlerine göre iki farklı düzeyde yürütülmektedir. Polifonik biçimler *Kontrpuan* dersinde, homofonik biçimler ise *Müzik Biçimleri* dersinde yürütülmektedir. Kontrpuan dersinde genel olarak Kanon, Envansiyon ve Füg Biçimleri yer alırken, Müzik Biçimleri dersinde ise basit ve

karışık iki-üç bölümlü formlar, Rondo, Varyasyon ve türleri, Sonat ve Rondo-Sonat Biçimi, Suit, Senfonik-Sonat Döngüsü, Senfonik-Vokal Döngüsü, Opera ve Bale Müziği yer almaktadır.

Polonya Gdansk Müzik Akademisi'nde müzik biçimleri dersi ilk dört yarıyıl ve haftada iki saat olarak “*Analiza dzieła muzycznego*” (Müzikal Analiz) dersinde yürütülmektedir. Dört dönemde de genel olarak analiz ve amacına uygun analiz yöntemlerini seçme yeteneği, analitik hakim ve müzikal çalışma analizinin yorumlanması ve sunulması yer almaktadır. Dersin ilk yarıyılında analiz ve sentez yöntemlerine ait temel kavramlar, müzikal materyaller, müzikal formlar ve müzik edebiyatından küçük eserlerin dönemleri yer almaktadır. İkinci yarıyılında Varyasyon Formu ve Varyasyon tekniği, Füg, Kanon ve diğer polifonik biçimler (Prelüd, Koral, Capriccio, Toccata, Fantezi, Envansiyon), üçüncü yarıyılında Sonat Döngüsü, Sonat Formu (Sonat Allegro) ve Rondo Sonat Döngüsü, piyano, solo ve üçlü-dörtlü enstrümanlar için sonatlar (18. 19. ve 20.yy. sonatları), dördüncü yarıyılında da bu zamana kadar kazanılan becerileri bir arada kullanabilecekleri Barok, Klasik, Romantik ve Neo-Klasik Dönemlerden oluşan bir repertuar ile konser yer almaktadır.

Ülkemizde müzik öğretmenliği bölümlerinde Müzik Biçimleri adı ile yürütülen ders, Dünya'nın farklı ülkelerindeki müzik eğitimi öğretim programları incelendiğinde aşağıdaki şekillerde adlandırıldığı görülmektedir:

- *Teori ve Çözümleme*
- *Müzikal Biçim Çalışmaları*
- *Müzik Çözümleme*
- *Biçim, Çözümleme ve Sentez*
- *Müzikal Biçimlerin Çözümlemesi*
- *Biçim ve Çözümleme*
- *Kontrpuan (Polifonik yapıların çözümlenmesi)*
- *Biçim ve Çözümleme*
- *Müzik Teknikleri*
- *Müziği Anlamak*
- *Genişletilmiş Müzisyen Yetkinlikleri*

- *Uygulamalı Müzisyenlik*
- *Müzikal Analiz*
- *Form Bilgisi*
- *20.yy. Müzik Teknikleri*
- *Eser Analizi*
- *Müzik Türlerini Öğrenme*

Üniversitelerin müzik biçimleri ders kazanımları incelendiğinde öğrencilerde kazandırılması gereken beceriler dört grupta toplanmıştır. Bunlar: “*Müzik Kültürü Alanı, Bestecilik Alanı, Çözümleme Alanı ve Yorumlama Alanı*”dır. Aşağıda ise müzik öğretim programları incelenen ülkelerin müzik biçimleri dersi çerçevesinde belirledikleri kazanımların ışığında “*müzik kültürü alanı, bestecilik alanı, çözümleme alanı ve yorumlama alanına*” ilişkin genel beceriler açıklanmıştır.

Müzik Kültürü Alanı

Dünyadaki farklı müzik kültürlerine ait müzik türlerinde analiz ve sentez yöntemlerini kullanarak, biçimlerin karakteristik yapılarını, stil ve form arasındaki ilişkiyi, etnik müzik kültürlerinden dünyadaki farklı müzik türlerine kadar geniş bir yelpazede yer alan her tür müzik hakkında bilgi sahibi olabilmek ve müzik türlerinin kültürel kimliğine karşı eleştirel bir bakış açısı oluşturabilmek.

Bestecilik Alanı

Müzik tarihinin farklı dönemlerinden seçilen kompozisyonların besteleme tekniklerinden yararlanılarak melodik yapılarını uygun biçimde tamamlamak, çalgı ve vokal toplulukları için teksesli ve çoksesli boyutta bağımsız yaratıcı çalışmalar yapmak ve düzenleyebilmek.

Çözümleme Alanı

Müzik literatürünü, tarihsel dönemlerdeki (Barok, Klasik, Romantik, Çağdaş vb.) çeşitli müzik türlerinden seçilen kompozisyonların müzikal stillerini ve biçim yapılarını; armonik, kontrapuntal ve armonik olmayan çağdaş-açık formların

(Müzikal Küme Teorisi, Serializm Teknikleri, Schenker Analizi vb.) prensiplerine göre, amacına uygun analiz yöntemlerini seçerek farklı analiz teknikleri ile temel boyutlarda estetik bir görüş açısıyla çözümleyebilmek.

Yorumlama Alanı

Öğrencilerin bireysel veya grup çalışmalarıyla, tarihsel bağlamda geniş bir yelpazeden farklı müzik türlerini içeren stil ve analiz çalışmaları üzerinde üslup sorunlarını tartışarak, çözümlene yeteneklerinin ve müzikal kimliklerinin gelişmesinde katkıda bulunmak ve kazanılan bu becerilerle hazırladıkları repertuarı müzikal etkinliklerle sunarak yorumlayabilmek.

Ülkemizdeki Müzik Eğitimi Bölümleri'nin Müzik Biçimleri Dersi Öğretim Programı incelendiğinde ise ağırlıklı olarak çözümlene alanına yönelik bir eğitimin verildiği görülmektedir. Marmara Üniversitesi'nde müzik biçimleri dersinin amacı; başlangıcından günümüze kadar tek ve çoksesli müziğin ezgi, ritim, armoni ve formla ilgili yapılarını inceleyerek mevcut formlar hakkında gereken bilgileri vermeyi, müzik eserlerinin yapı ve şekillerini tanıtmaktır. Dokuz Eylül Üniversitesi'nde dersin amacı; müzik formlarının yapı taşlarını kavrayabilmek, formlar hakkında bilgi sahibi olabilmek, tek sesli ve çoksesli müzik eserlerinin biçimsel yapısını analiz edebilmek ve dinlenen bir müziğin biçimsel yapısını belirleyebilmektir. Uludağ Üniversitesi'nde dersin amacı; öğrencinin müzik biçimlerine ait bilgileri kavrayarak duyduğu, okuduğu, söylediği ve çaldığı bir eserin biçimini tanımasını ve eseri biçimine uygun olarak icra edebilmesini sağlamaktır. Aşağıda ise müzik eğitimi açısından en eski ve köklü olan üniversitelerimizden, Gazi Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi'nin Müzik Eğitimi Lisans Programı'ndaki Müzik Biçimleri dersinin haftalık ders içerikleri gösterilmiştir.

Tablo 11. Gazi Ü., Marmara Ü., Uludağ Ü. ve Dokuz Eylül Ü. GSE ABD Müzik Eğitimi Bilim Dalı'ndaki Müzik Biçimleri Dersine İlişkin Ders İçerikleri

Hafta	GAZİ Ü.	MARMARA Ü.	ULUDAĞ Ü.	9 EYLÜL Ü.
1	Motif ve yapısı...	Tür ve Biçim Kavramı...	Cümle	Müzikte form tanımı, önemi...
2	Cümle ve Dönem'in İşlenmesi	Müzik Biçimlerinin Öğeleri	Cümlelerin Gelişimi	Motif, Figür ve Doku Kavramları.
3	Bir Bölmeli Şarkı Formu	Klasik Müzikte Kullanılan 1,2,3, Bölmeli Şarkı Formları	Dönem	Motif yapısındaki gelişmeler... (eser üzerinde)
4	İki Bölmeli Şarkı Formu	Motif ve Cümle Yapısı...	Dönemin Gelişimi	Motif yapısındaki gelişmeler...
5	Üç Bölmeli Şarkı Formu	Tema tanımı ve gelişmeleri...	Demet Yapılar	Cümle ve Periyod Kavramları
6	Katli Şarkı Formu	Genişletilmiş Şarkı Formu	Giriş-Codetta, Prelude-Postlude	Şarkı Formları... (analiz)
7	Çeşitleme	Büyük Biçimler (Çeşitleme Biçimi)	Çift Dönem	Şarkı Formları... (analiz)
8	Süit Formu	Süit Biçimi	Bir Bölmeli ve İki Bölmeli Şarkı Formları	Ara Sınav
9	Şarkı Formlarının Tekrarı	Sonat Allegrosu Biçimi	Genel Değerlendirme	Rondo Formu.
10	Küçük Rondo Formu	Rondo Biçimi	Üç Bölmeli Şarkı Formları	Rondo Formu... (dinleme)
11	Büyük Rondo Formu	Polifon Biçimler (Kanon ve Envansiyon)	Rondo Formları	Form analizi çalışmaları.
12	Rondo Formlarının tekrarı	Füg Biçimi	Sonat Allegrosu	Sonat Formları.
13	Sonat ve Sonat Formu	Çağdaş Açık Biçimler	Varyasyon Formları	Sonat Formları... (analiz)
14	Füg Formu	Biçim yönünden çeşitli eserlerin incelenmesi	Genel Tekrar	Form analizi çalışmaları

Yukarıdaki tabloya göre 14 haftalık bir zaman diliminde derse yönelik olarak yalnızca Uluslararası Sanat Müziği biçimlerinin bir bölümüne yer verilebildiği görülmektedir. Geleneksel Türk Sanat Müziği, Geleneksel Türk Halk Müziği ve Uluslararası Popüler müziklerin biçimleri programda belirtilmemiştir. Derslerin içeriklerine bakıldığında kolaydan zora, basitten karmaşığa ilkeleri benimsenmiş fakat süre konusunda belirsizlikler dikkat çekmektedir. Şarkı formlarına ayrılan süreyle, füg formuna ayrılan süreler benzerlik göstermektedir. Müzik Eğitimi Bilim Dalları'nın hepsinde olmamakla beraber Füg Biçimi 14 haftada 2 saat olarak yürütülürken, Konservatuvarlar'da ayrı bir ders adı altında iki/üç dönemlik sürelerde yer almaktadır. Yine geleneksel müziğimizin formları Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Müzik ve Sahne Sanatları Fakülteleri'nde ayrı birer ders olarak yürütülmekte iken Müzik Eğitimi Bilim Dalları'ndaki öğretim programlarında belirtilmemiştir. Ayrıca üniversitelerin müzik biçimleri dersinin öğrenme çıktıları incelendiğinde, ağırlıklı olarak çözümlenmeye yönelik bir anlayışla eğitim verildiği gözlemlenirken, yorumlama ve bestecilik alanlarındaki becerileri kazandırmaya yönelik herhangi bir öğrenme kazanımına yer verilmemiştir. İlköğretim, Ortaöğretim ve Güzel Sanatlar Liseleri'nin öğretim programlarında bulunan müzik biçimleri dersinin becerileri göz önüne alındığında, yukarıdaki koşullarda mezun olan müzik öğretmeni adaylarının, öğrencilerde sadece çözümlenmeye yönelik becerileri kazandırabileceği düşünülmektedir.

Dünya'daki Farklı Üniversiteleri programları ile ülkemizdeki müzik öğretmenliği programlarındaki müzik biçimleri dersinin süreleri karşılaştırıldığında, ülkemizdeki Müzik Biçimleri dersine ayrılan sürenin oldukça yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır. Aşağıdaki tabloda da Kanada, Avustralya, Norveç, A.B.D., Polonya, Almanya, İskoçya, Avusturya ve Türkiye'nin de aralarında bulunduğu müzik öğretmenliği eğitimi veren üniversitelerde yürütülen müzik biçimleri dersinin süreleri ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Tablo 12. Kanada, Avusturya, Norveç, A.B.D., Polonya, Almanya İskoçya, Avustralya ve Türkiye Cumhuriyeti’nde Müzik Eğitimi Bölümlerindeki Müzik Biçimleri Dersinin Sürelerine İlişkin Bilgiler

Üniversite	Haftalık Toplam Saat	Dönemlik Hafta Sayısı	Dönemi	Toplam Dönem Sayısı	Toplam Saat
Kanada, McGill Üniversitesi	5	14	2,3,4,5	4	280
Avustralya, Edith Cowan Üniversitesi	10	13	3,4	2	260
Norveç Müzik Akademisi ⁶	5	13	1-2-3-4	2	260
A.B.D. California Devlet Üniversitesi	10	10	5-6	2	200
Polonya Gdansk Müzik Akademisi	2	15	1,2,3,4	4	120
Almanya Köln Müzik ve Dans Akademisi	2+2	14	1,2-5,6	4	112
İskoçya Royal Müzik Akademisi	2	11	1,2,3,4	4	88
Avusturya Graz Üniversitesi	2+3	16	5-6	2	80
Türkiye Cumhuriyeti Üniversiteleri	<u>2</u>	<u>14</u>	<u>6</u>	<u>1</u>	<u>28</u>

Dünya’daki farklı üniversitelerin Müzik Öğretmenliği Programları’ndaki Müzik Biçimleri kapsamındaki dersler incelendiğinde, ülkemizde verilen müzik biçimleri dersine oranla gerek içerik, gerekse süre bakımından oldukça geniş ölçüde ele alındığı tespit edilmiştir. Ülkemizde de Müzik Biçimleri dersi öğrencilerin her türlü müzikal gelişimine cevap verebilecek nitelikte ve çağın her türlü gereksinimlerine karşı bilgi ve becerileri kazandırılacak şekilde planlanması gerekmektedir. Gelişmiş dünya ülkelerinde olduğu gibi ülkemizdeki öğretmenlerin de daha çağdaş ve ileri bir topluma ulaşmak adına daima daha fazla bilgi ve birikime sahip olmaları, şüphesiz ülkemizin müzik kültürünün gelişimine katkı sağlayacaktır.

⁶ Müzik eğitim programına yer alan “Genişletilmiş Müzisyen Yetkinlikleri I/II ile Müziği Anlamak” derslerinde, müzik biçimleri dersinin içeriğinden başka konulara da yer verildiğinden dolayı bu dersin süresi tabloya dahil edilmemiştir. 2013-2014 Akademik takvimine ulaşamadığından dersin süresi 2012-2013 Akademik takvimine göre hesaplanmıştır.

Müzik Biçimleri dersi öğretim programına yönelik öğretim elemanlarının görüşlerine ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıdadır.

4. 3. Müzik Biçimleri dersine yönelik öğretim elemanlarının dersin içeriği, süresi, öğrenme-öğretme durumları, kullanılan kaynakları, sınama durumları ve ortak programa ilişkin görüş ve önerileri nelerdir?

1. Görüşme sorusu şöyledir;

YÖK, Müzik Biçimleri dersinin içeriğini şu şekilde tanımlamıştır: “Batı müziğinin temel öğeleri olan motif, cümle, periyod ile şarkı formları, çeşitleme, suit, rondo, sonat, füg vb. türleri, Geleneksel Türk Halk Müziği ve Geleneksel Türk Sanat Müziği Formları ile Uluslararası Popüler Müzik Formları”. Bu bağlamda Müzik Biçimleri dersinde öğrencilerde bestecilik, yorumculuk, çözümlene ve dinleme becerileri geliştirilirken dersin içeriği nasıl düzenlenmelidir?

Soru 1. 1. Katılımcıların 1. sorunun 1. sondasında “*Öğretim programında yer alan, Uluslararası Sanat Müziği, Geleneksel Türk Sanat Müziği (GTSM), Geleneksel Türk Halk Müziği (GTHM) ve Uluslararası Popüler Müzik Formları’na herhangi bir konu sınırlaması getirilmeli midir? Neden?*” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde müzik biçimleri dersindeki konuları sınırlama durumları üç tema altında toplanmıştır.

1. Konu Sınırlaması Getirilmelidir: Bu görüşe göre katılımcılar Müzik Biçimleri dersi kapsamında gerek Uluslararası Sanat Müziği, gerek GTSM, GTHM ve gerekse Uluslararası Popüler ve 20. yy. müziğinde kullanılan formların (biçimlerin) oldukça geniş ve kapsamlı olduğunu belirtmişlerdir. Bu sebepten dolayı konu sınırlaması yapılması gerektiğini ve bu sınırlama yapılırken de günümüz müzik türlerinde kullanılan, yaşayan ve seslendirilen formlar üzerinde durulması yönünde görüş bildirmişlerdir.

K1: “Şimdi bir müzik öğretmeni adayının bu biçimlerin hepsini bilmesi gerekir. Ama bir müzik biçimleri, müzik formları dersi dediğiniz zaman bu derste günümüz müziğinde kullanılan ve yakın gelecekteki müziklerde kullanılma olasılığı olan tüm temel ana biçimleri kapsarız. Bunun içine sonat biçimi girer, füg de girer. Çünkü füg biçiminde hala müzik icra ediliyor, yani yaşayan bir biçim. O açıdan o da gerekli. GTHM ile GTSM biçimlerinin yaşayan biçimleri bence önemli. Bu bakımdan bu derste tüm ana türlerimizin GTHM, GTSM, Çağdaş Türk Müziği, Popüler Müzik hatta Öncü Müzik/ Avangart Müzik yapılar var. Şimdi bunlarda bu derste kapsamlı. Bu ders böyle standartlaşmayla sağlanmalı. Hem genel olarak müzik öğretmenliğinin genel müzik kültürü içinde bu yapıların eserleri vardır. Günümüzde yaygın olan müziklerden, yeni, özgün, değişik biçimsel yapıları olanları özellikle saptayıp onların biçimsel yapılarını yeni bir gereği olarak ders içine sokmak gerekiyor. Sanıyorum burada bir sıkıntı var. Burada önemli bir eksiklik var. Örneğin; Caz Müzik türünün belli bir takım yapılar, mesela eksik bu müzik formları derslerimizde”.

K2: “Şimdi tabii ki adlarının kesin olarak konulmasında yarar var. Örneğin; Uluslararası Sanat Müziği söz konusu olduğunda şarkı formları çok önemli. Şarkı formlarıyla başlayıp biten bir sürü repertuar var. Dolayısıyla bu anlamda şarkı formları oldukça önemli. Halk Müziği’nde de, Geleneksel Müziklerde de, Uluslararası Sanat Müziğinde de bu böyle. Çalgı derslerine giren öğretim elemanlarının çoğu, çalınan eserlerin formlarına ilişkin bilgi vermedikleri bilinen bir şey. Acaba çalgı programları yapılırken yoksa bu müzik biçimlerindeki biçimler düşünülerek mi konular belirlense? Ve tabii ki de başından sonuna kadar bence bütün formları ele almakta yarar var. Farklı formların farklı kazandıracakları şeyler vardır. Öğrencide ilgi uyandırabilecek, her tür sınıfta konu olarak işlenmeli, ilgi duymayacağı herhangi bir biçimi almaktansa bir dans biçimini almaktansa şu anda hala bölgede yaşayan “Tango” gibi daha anlamlı olur. Türk Müziği Formları’nın hepsinin işlenmesi kuramsal olarak, ezberde kalır. Halbuki bunlar öğrencinin müziksel yaşamına geçmeli, müziksel yaşamında bunu kullanabilmeli. Yani günlük yaşamın bir parçası olmalı. Dolayısıyla, çok fazla abartmayıp belli

şeyleri tanıma düzeyine kalacağına, yaşama geçirmek çok daha anlamlı. Türk Sanat Müziği söz konusu olduğunda, bir kere birinci olarak Şarkı Formu olmalı. Fantezilerden örnek verilebilir. Belli bir kalıba, belli bir biçime bağlı kalmayıp özgürce verilen eserler var. Onlara da değinilebilir. Onun dışında Saz Semaileri, Peşrevler mutlaka alınmalı. Peşrevler, Saz Semaileri mutlaka Uluslararası Sanat Müziği'nin Rondosu ile ilişkilendirilmeli. Terennümlü bir parçayı da mutlaka tanısınlar çocuklar, yani. Çünkü sıradan bir şey değil bu. Mutlaka bir Yürük Semai işlenmeli. Sırf o nedenle o "tenneni"lerin uyduruk bir şey olmayıp, sırf orada söz bulamayıp da böyle bir şeyle geçiştirmeyip, bunun çok farklı bir anlamı olduğunu bilsinler. Tabii bunun dışında da Geleneksel Türk Sanat Müziği'nin çok kıvrak formları var; sirtolar var, longalar var. Mutlaka onlardan söz etmekte yarar var. Kanto... Longa deyince bakın şu longadır, şu sirtodur deyip en azından köklerini bilmeli. Türkü formları mutlaka işlenmeli. Kırık havaların içinde dans havaları var, halaylar, zeybekler, karşılamalar, barlar, köçekçeler... Uzun havalarda, ağıtlar... Her bir şeyde örnek görmesinde yarar var. Hatta ve hatta lise geçliğinin günümüzde dinlediği klasikleşmiş eserler vardır; belli toplulukların ünlü eserlerini konu olarak işlemekte yarar var; Beatles, Elvis Presley, Rolling Stones gibi... Bunlar da mutlaka işlenmeli".

K7: *"Müzik formlarında herhangi konu sınırlaması getirilmelidir. Çünkü öğretim programında yer alan konular; (1) İlköğretim, ortaöğretim ve lise müfredat programında yer alan şarkı örneklerini kapsamalı, (2) Klasik müziğin dönemlerini kapsamalı, (3) GTSM ve GTHM'nin sözlü ve enstrümantal eserleri ile popüler müzikte kullanılan şarkı formlarına göre sınıflandırılıp, öğretmen adaylarının okullarda karşılaştacağı/kullandıkları repertuar ile sınırlandırılabilir".*

2. Konu Sınırlaması Getirilmemelidir: Bu görüşe göre katılımcılar bir müzik öğretmenin ister yorumculuk, isterse öğreticilik alanında tüm formları öğrenmesi ve bilmesi gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

- K13:** *“Hayır. İçerikte verildiği üzere her aşamada uygun örneklerle desteklenerek ve okul müziği dağarcığı ile bağlantılı olarak yer verilmesi gerekir”.*
- K5:** *“Getirilmemelidir. Çünkü Batı Klasik Müzik Formları olan Sonat, Konçerto, Aria, Serabande, Serenat vs. Türk Klasik Müziği Formları, Peşrev, Saz Semai, Mevlevi Ayini'ninden tutunda oyun havası vs. Türk Halk Müziği'nde ki formlar, uzun havalar, kırık havalar, Zeybek, Horon, Hora, Halay, Karşılama vs, tüm bu bilgileri öğrenciye vermek gerek”.*
- K6:** *“Yani şu anda müzik özellikle form bakımından yalnızca bunları kapsamıyor. Bunların dışında da özellikle çağdaş formlar dediğimiz formlar var. Ya da daha değişik akımlar var işte bunları da tabii kapsamalı. 12 ton besteleme tekniği var, onun ayrı bir formu var. Ayrı bir grafik şeması var. Rastlantısal müzik dediğimiz Aleatorik Müzik çeşitleri var. İşte John Cage'in Amerika da yaptığı 1912'lerde onların da ayrı bir grafiksel şemaları var. Onlar da bir formdur yani. Artık özellikle 20. yy. sonlarında, günümüzdeki 1900'lerle 2000 arasındaki müziksel formlar artık neredeyse arayışlar sonucunda matematiksel öğeler haline gelmiş. Öğrencilere bunların da aktarılması gerekir. Gerek Batı Müziği'ndeki bahsettiğimiz Sonat, Sonatin, Rondodan diğer katlı şarkı formlarına kadar, Türk Müziği'ndeki formlar, Halk Müziği formlarının yanında bunların da öğretilmesi gerekiyor. Sınırlama zaten işin doğasına aykırıdır. Mutlaka bütün formları öğretmek gerekiyor”.*
- K3:** *“Hayır. Çünkü hepsini aynı temel mantıkla öğretip farklı özellikleri belirlemek daha doğrudur”.*

3. Konuların Çeşitli Durumlara Göre Düzenlenmesi: Bu görüşe göre ise, katılımcılar türlere ilişkin temel olan ortak konuların daha ayrıntılı olarak işlenmesi, konuların İlköğretim ve Ortaöğretim müfredatları kapsamında ve müzik eğitimi dağarcığında kullanılan okul şarkılarıyla uygulamalı olarak işlenmesi ve GTSM, GTHM ile Uluslararası Popüler müzikte kullanılan formlara ilişkin bilgilerin ilgili derslerin

içeriklerinde bulunduğundan dolayı ağırlıklı olarak Uluslararası Sanat Müziği formlarına yer verilmesi gerektiği gibi düşünceleri dile getirmişlerdir.

K4: *“Müzik formlarının işlenişinde kimi konular daha ayrıntılı, kimileri daha yüzeysel işlenebilir. Örneğin motif, cümle, şarkı formları gibi temel konular tüm türlerde ayrıntılı olarak verilmeli, uygulamalı örnekleri yapılmalı ancak füg ve benzeri yapıdaki eserler daha yüzeysel olarak işlenebilir. Öncelikle ders saati ve öğrenci alt yapısı bu konuları işlemek için yeterli değil. Ayrıca müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda form bilgisi öğrenciye yaptığı işi baz alarak öğretilmelidir. Şarkı formunda eser yazmayı, bir şarkının, türkünün vb. form analizini kolaylıkla yapabilmeyi, ayrıca öğretmenlik mesleğine katkıda bulunacak şekilde/ölçüde verilmeli diye düşünüyorum”.*

K8: *“Getirmenin bir anlamı yok ki. En azından bilmeli. Öğreticiliği var, yorumculuğu var, besteciliği var, dinleyiciliği var, araştırmacılığı var. Bunların hepsini biliyor olması lazım. Füg çalılıyorsa füg çaldığını bilecek. Füg bestelemeyecek belki ama en azından eserin yapısını, ne çaldığını bilecek. Bizde şöyle, GTSM’ nin ayrı bir dersi ve hocaları var biz onlara bırakıyoruz. Biz zaten Batı Müziği’ni işliyoruz. GTSM-GTHM, Popüler Müzik Formları’ nı da işleyebiliyoruz da, GTSM-GTHM derslerinde ayrı ayrı var aslında. Bahsediyoruz yani son 2 ders (2 saat). Peşrev, Saz Semaisi, Şarkı Formu. Zaman yetmiyor ki zaten. Hepsini bir dönemde yetiştiremiyoruz. Ancak bir yıl olursa bunlar devreye girer”.*

K10: *“Öncelikle en küçük yapı taşı motiftan başlayarak büyük formlara doğru kurgu biçimlenişi verilmelidir. Algıyı oluşturabilmek için örn. motif örnekleri ve işlenişi anlatıldıktan sonra öğrenciden bu konuda örnekleme yapması istenebilir. Sırasıyla konular işlendikçe çeşitlilik artar. Asıl düşünülmesi gereken hangi tip okulda bu dersi hangi hazırbulunuşluk düzeyinde öğrenciye verdiğinizdir. Çünkü dersin kurgusu elinizdeki materyalin ne olduğuna göre değişebilir”.*

K11:“*Bir dönem süresince ders içerisinde ya da sınıf dışındaki yapılan ödev çalışmalarının incelenmesi ile Batı Müziği formları konularının yetişmesi çok zor. Konular sadece teorik işlenirse daha kısa sürede yol alınabilir. Ancak öğrencilerin uygulama yaptığı bir öğrenme süreci gerçekleşiyorsa bir dönem Batı Müziği'nin konularına dahi yetmiyor. O nedenle GTSM, GTHM ve Uluslararası Popüler Müzik Formları'na ilişkin çalışmalarla ilgili kısıtlama olabilir. Çünkü programımızda bu konuların işlenebileceği başka dersler yer almaktadır*”.

K14:“*Konu sınırlamasının ötesinde öğrencilere bu ders içerisinde hemen her türde örneklerin öğretilmesi yoluyla bestecilik, yorumculuk konularında farkındalıklar yaratılması gereklidir*”.

K15:“*Bu dersin tek dönemde yapılması, geleneksel Türk Müziği Formları'nın işlenebilmesinde sıkıntı yaratmaktadır. Tek dönemde yapılan bu derste sadece Batı Müziği Formları işlenmeli ve ders ismi de buna paralel değiştirilmelidir. Ancak Müzik Biçimleri dersi iki döneme yayıldığı takdirde ilk dönem Batı Müziği Formları, ikinci dönemde ise Türk Müziği Formları işlenebilir. Böylece konuların işlenmesinde uygulamalara daha çok zaman ayrılacaktır*”.

Katılımcıların konu sınırlamasındaki ortak görüşleri doğrultusunda, tür ayırımı gözetmeksizin günümüz müziğinde kullanılan, müziğin her türlü alanına (yorumculuk, öğreticilik, bestecilik, dinleyicilik vb.) öncülük eden ve İlköğretim-Ortaöğretim müfredatlarında yer alan biçimlerin uygulamalı olarak işlenmesi, müzik kültürü kapsamında ise tüm müzik türlerinin öğretilmesi gerektiği şeklinde genellenebilir.

Soru 1. 2. Katılımcıların 1. sorunun 2. sondasında “*Ders yürütülürken müzik türleri arasında herhangi bir sınıflandırma (öncelik-sonralık ilişkisi vb.) yapılmalı mıdır? Neden?*” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde, büyük çoğunluğu müzik türleri arasında herhangi bir sınıflandırma yapılmasından ziyade biçimler

arasında bilinenden bilinmeyene, kolaydan zora, basitten karmaşığa ilkeleri doğrultusunda yürütülmesi gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

K1: *“Bence burada türler arasında öncelik sonralık götürmeye gerek yok. Biçimler arası öncelik olur. Yani temelden tabana doğru, küçükten, yalın biçimlerden, basit biçimlerden, birleşik ve karmaşık biçimlere doğru bir sıra izlenmeli. Burada türlere özgü bir sıraya göre gitmeye gerek yok”.*

K2: *“Zaten eğitimde bilinen belli ilkeler vardır, o ilkelere göre hareket edilmelidir. Kolaydan zora. Kolay nedir? Şarkı formlarıdır. Tutup da bir sonatın rondosuyla işe başlamak çok uygun olamaz doğrusu ya da bir süitle uygun olmaz. Çünkü danslar arka arkaya gelmiş, süit bir demet oluşturmuş, onların her birini ayrı ayrı ele alıp ondan sonra parçanın bütününi, eserin bütününi gören süite gitmekte yarar var. Çeşitlemeye gitmeden varyasyon, ne bilim küçük bir motifin ne olduğunu, o motifin geliştirilerek ya da bir cümlelin geliştirilerek, armonik yapının, biçimsel yapının belki farklı şeylerde... çünkü çeşitlemelerde bölümlerle anlatılabilir. Yani aynı ölçü sayısı ile gitmek zorunda değil, bazen bir bölüme bakarsınız açılmış saçılmıştır, artık bütün varını yoğunu ortaya koymuştur. Dolayısıyla yalından zora doğru bir sınırlama düşünmekte yarar var. Onlarda şarkı formları, türküler, danslar, popüler müziğin bilindik popüler şarkılarından yola çıkılarak yapılabilir. Oradan başlanmalı”.*

K3: *“Hayır. Çünkü sonuç olarak biz ses ve müziğin biçimlendirilmesini öğretiyoruz”.*

K4: *“Tür ayrımı olarak düşünmüyorum. Tonal, makamsal şarkılar ayırt edilmeden örneklerle öğrenciye motif, cümle kavramı verilmeli. Daha sonra şarkı formları başta olmak üzere diğer konulara yer verilebilir. Ancak farklı bir yöntem de olabilir. Örneğin; sistemli bir eğitim-öğretim programı olduğu için tonal müzikteki formlar önce öğretilir, daha sonra diğerlerine yer*

verilebilir. Burada önemli olan iyi bir plan, program ve örneklerle öğretimin yapılması ve örneklerin tüm müzik türlerini kapsayacak biçimde olması”.

K6: “Müzik türleri arasında zaten bir sınırlama yapmak müzik eğitimi veren bir kurum için son derece yanlış olur. Burada amaç türler arasında sınıflamanın kaldırılarak kaliteli müziğin öğrencilere öğretilmesi, iyi müziklerin öğretilmesi. Yani insanın psikolojisine ve ruhsal yapısına iyi gelecek müziklerin öğretilmesi bizim esas amacımız zaten. Program içerisinde tabi ki sınıflandırma yapacak. Şimdi örneğin armoniden örnek vereyim; bir kontrpuan konusunu işlemeden incelemeyen kontrpuan tekniği ile yapılmış çağdaş eserleri anlatamazsın. Füg ve envansiyon formları içinde geçerli tabi. Şimdi nereden geldiğini bilmesi lazım öğrencinin. O teknikleri basitte olsa öğretmek lazım. Bu kontrpuan tekniğini öğrenmesi lazım ki günümüzdeki uzantılarını anlamlandırısın. Yoksa gelişi güzel seslerin bir araya gelmesi gibi zanneder, ki olmaz”.

K7: “Öncelikle İlköğretim-Ortaöğretim programlarına öğretmen yetiştirdiğimizi göz önünde tutarak, müzik programında yer alan konuları, şarkı örneklerine göre bir sınıflandırma yapılmalıdır. Örneğin; Klasik müziğin dönemleri, çalgı ve ses müziği biçimleri ve türleri, okul müzik eğitiminde en çok kullanılan/karşılaşılan biçimler ve türlere göre sınıflama yapılabilir. Aynı şekilde GTSM, GTHM ve Popüler müziklerine de yer verilmelidir.”

K8: “Yok yapılmamalıdır. Şöyle düşün; motif-cümle-dönem kalktığı zaman bunların hepsi aynı. Burada temel olan şey, cümle-motif-dönemin sağlam oturması. Doğru bir teknikle çalmaya başlamazsan ilerleyemezsin”.

K9: “Tarihsel yaklaşım belli noktalarda yardımcı niteliktedir. Çünkü formlar da bir günde gelişmemiştir. Basit formlardan karmaşığa doğru giderken öncelik sonralık ilişkisi kendiliğinden ortaya çıkmaktadır”.

K12: “Sırası ile motif, cümle, periyod, 1-2-3 ve katlı şarkı formu konuları işlendiğinden sıralamayı (öncelik-sonralık) bu formlara uygun şekilde yapıyorum”.

K13: “Öncelikle küçük biçimlere, daha sonra birleşik biçimlere, büyük biçimlere daha sonra polifon biçimlere vb. şekilde aşamalı olarak sınıflandırmalı ve dersin basitten-karmaşığa (kolaydan-zora), bilinenden bilinmeyene doğru öğretim ilkelerine uygun olarak verilmesi gerekmektedir”.

K14: “Ders yürütülmesi konusunda en temel düzeyde eserlerden başlayarak gitgide daha kapsamlı düzeye doğru eser seçimleri ile tüm türlere dair örneklemeler sunulmalıdır”.

K15: “Türler burada araçtır. Amaç, konunun (müzik biçimlerinin) öğrenilmesidir. Kısaca, hangi müzik türünün kullanılması gerektiği ikinci plandadır. Ancak form konusu kaynağını Batı Müzik kültüründen alması sebebi ile dersin genel hatları Klasik Batı Müziği ekseninde oluşturulup diğer türlere yönlendirilmelidir”.

Katılımcıların çok az bir kısmı ise ders yürütülürken her müzik türünün kendi içinde konuları koparmadan bir bütün olarak işlenmesi ve türlerin dönemsel özellikleri ile en çok kullanılan biçimlere göre sınıflandırma yapılarak yürütülmesi yönünde görüş bildirmiştir.

K11: “Batı Müziği formları dışında GTSM, GTHM ve Uluslararası Popüler Müzik türleri ile ilgili çalışmalar da yürütülecekse türlerin kendi içinde bir bütünlük sağlayacak biçimde sıralanması uygun olacaktır. Çünkü her bir müzik türüne ilişkin konuların birbirinden kopmadan arka arkaya verilmesi gerektiğini düşünüyorum”.

Soru 1.3. Katılımcıların 1. sorunun 3. sondasında “Türler paralel şekilde mi, yoksa çeşitlerine göre gruplandırılarak mı işlenmelidir? Neden?” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde, büyük bir kısmı türlere özgü biçimler işlendikten sonra

anlatılan biçimlerin diğer müzik türlerinde de benzer kullanımları mevcut ise, bu biçimlerin türler arasındaki kullanımları karşılaştırılarak ilişkilendirilmesinin kavrama düzeyinde yararlı olacağı yönünde görüş bildirirken, bir kısım katılımcı ise türlere özgü biçimlerin gruplandırılarak öğretilmesinin daha uygun olacağı görüşündedirler.

K1: *“Şöyle; her türden bir örnek verebilirsin, ana türlerde belki veya ulusal müziklerimiz ağırlıklı olmak üzere. Bu biçimler her türde kullanılıyor değil mi? Bunların birçoklarının türlerde karşılığı var, belki bazılarının yok. Yani burada biçimler arasındaki dengeyi sağlayabilirsin”.*

K2: *“Bence iki yarıyılık bir ders olmalı bu. Birinci yarıyılıda tanımlar yapıldıktan sonra Türk Sanat Müziği'nin şarkıları, Halk Müziği'nin şarkıları yani türküler, Popüler Müziğin şarkıları, bunların hepsi anlatıldıktan sonra ikinci dönemde karşılaştırılmalı bunlar. Yani popüler müzikteki şarkıyla, Türk Sanat Müziği'ndeki şarkı arasında biçimsel anlamda nasıl bir fark var ya da nasıl bir ilişki var. Yani böyle ele alınırsa daha iyi olur. Bilirsiniz eğitimde belirli aşamalar vardır. İlk aşama belleme, bellemenin üzerinde kavrama vardır, uygulama vardır, çözümleme, analiz, sentez ve en son değerlendirme. Dolayısıyla belleme çok sınırlı bir düzeyde olan şeydir, tanıma düzeyindedir belleme. Ve bugünkü, işte ülkemizde ki bütün üniversiteye girinceye kadar ki bütün öğrenme düzeyindeki belleme, tanıma düzeyinde. Halbuki kavrama, ilişkilendirme ile ancak mümkün. O nedenle bence kavrama düzeyinde en azından bu konular öğrenmiş olmalı, dolayısıyla da biçimleri birbiri ile ilişkilendirebilmeli. Paralel olarak belli bir düzeyde bunları ilişkilendirmede yarar var. Mesela Uluslararası Sanat Müziği'nde motif ögesinden bahsettik. Buna aynı zamanda da Türk Halk Müziği'nden örnek vermeliyiz. Sonra da büyük formlar kendi aralarında ilişkilendirilmeli. Bu aşama aşama götürülebilir. Bizim de halk dans ezgilerimiz var, batının da halk dans ezgileri var. Onların ki bütün form bilgisi kitaplarına girmiş A' dan Z' ye kadar ancak bizimkiler girememiş ama bizim de var yani. Dolayısıyla onları da mutlaka paralel şekilde götürmekte yarar var”.*

- K3:** *“Paralel biçimde daha doğrudur”.*
- K4:** *“Öğrencinin alt yapısı, dersin işleniş şekli öğrenmeyi etkileyen nedenler arasındadır. Her ikisi de olabilir, ancak türlerin çeşitlerine göre gruplandırarak öğrenmenin, daha kolay, kalıcı ve sistematik olacağını düşünüyorum. Ancak tüm türler öğrenildikten sonra karşılaştırmalı olarak örneklerle konu pekiştirilebilir”.*
- K6:** *“Mesela Batı Müziği’ndeki şekilleri anlattıktan sonra -ama aradaki paralellikler gösteren Türk Müziği ile ilgili şeylerde de ortak bağ kurabildik- Türk Müziği’ndeki şu formla çok yakın alakalıdır, birbirine çok benzer gibi. Ama konuyu konu içerisinde karıştırmadan yapmak lazım, öğrencide dağılır bu sefer. Batı Müziği’ndeki işte o formları Sonat, Sonatin, Rondo gibi, yerli yerinde verdikten sonra Türk Sanat Müziği ya da Halk Müziği bunların sıralaması önemli değil ama her müziği kendi içerisinde ele alıp türlere göre vermek bana göre daha uygun olur”.*
- K7:** *“İki şekilde de ele alınabilir; ama çeşitlerine göre gruplandırarak işlenmesi daha öğretici olabilir”.*
- K8:** *“Grup grupta olur ama paralel şekilde daha uygun olur, örneklerle verilebilir. Hatta burada müzik türleri arasında sınıflandırma yapmak uygun değil. Halk Müziği’ndeki, Sanat Müziği’ndeki ya da Batı Müziği’ndeki bir şarkının formu iki bölümse iki bölümlüdür. Şekil olarak belli, etkileşimli olarak Peşrevde bir nevi Rondo’nun tersi. Yani şu olmasın; Halk Müziği’ndeki şarkı sanki Batı Müziği’ndeki farklıymış gibi bir mantık yok. İki bölümlüyse iki bölümlü. Halk Müziği olsa ne olur, Sanat Müziği olsa ne olur, Batı Müziği olsa ne olur yani, üç bölümlüyse üç bölümlü. Şarkı şarkıdır, ister Halk Müziği’nden örnek veririsin ister Batı Müziği’nden, ister Pop Müziği’nden örnek veririsin. Müzik Biçimlerinde türlerde değilse, müzikte iki bölümlülük olarak algılanmalıdır”.*

- K10:** “Elverdiği ölçüde iki türlü de incelenebilir. Motif, cümle, dönem vb. örneği verirken her türden örneklendirirsiniz. Ancak Sonat Allegrosu anlatırken elbette ki konu kendiliğinden sınırlanır”.
- K11:** “Gruplandırılarak işlenmesinin uygun olduğu görüşümdedir. Ancak önceden işlenmiş bir konuyla benzerlik gösteren konularda bağlantı kurulabilecek esneklik olmalıdır”.
- K12:** “Çeşitlerine göre gruplandırarak işliyorum. Benzer dönem türlerini aynı ders saati içinde öğretmeye çalışıyorum (Dönem özelliklerinin ve aralarındaki farkların daha iyi anlaşılmasını sağlayabilmek için.)”.
- K13:** “Müzik biçimleri çeşitlerine göre gruplanarak işlenebilir. Örneğin; ezginin ön planda olduğu (a) şarkılı biçimler, daha sonra daha çok armoninin ön planda olduğu (b) etüt ve benzerleri, daha sonra ise ritim ögesinin ön planda olduğu (c) dans biçimleri şeklinde işlenebilir”.
- K14:** “Yeri geldiğinde paralel yeri geldiğinde ise özelliklerine göre gruplandırılmalıdır”.
- K15:** “Sınıfın hazırbulunuşluk düzeyine göre öğretim yöntemi belirlenmelidir. Kalıcı bir öğrenmenin sağlanması durumunda, iki türlü öğretim yöntemi de etkili olacaktır”.
- K16:** “Kolaydan karmaşığa doğru gidilmelidir”.

2. Görüşme sorusu şöyledir;

Sizce müzik öğretmeni adaylarının Müzik Biçimleri dersini işe vuruk ve uygulamalı olarak kullanabilmeleri için dersin süresi nasıl olmalıdır?

Soru 2. 1. Katılımcıların 2. sorunun 1. sondasında “Hangi öğretim döneminden itibaren yer almalı” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde, müzik biçimleri dersinin başlangıç dönemine ilişkin görüşleri iki tema altında toplanmıştır.

1. Model'de; katılımcıların bir kısmı öğrencilerin ikinci sınıfta gerek bireysel, gerekse toplu müzikal çalışmalarında temel formlara sahip eserleri seslendirme, yorumlama çalışmaları içerisinde olduklarından, anlaşılır ve bilinçli bir seslendirme, bilgili bir dinleyici ve müzik biçimleri dersi ile ilişkili olan dersler arasında eş güdümün sağlanması ve buna bağlı olarak öğrencilerin müzikal yaşamlarında öğrenme sürecini olumlu yönde etkileyeceğinden, müzik biçimleri dersinin ikinci sınıfın güz dönemi ile (3. yarıyıl) başlaması gerektiği görüşünü benimsemişlerdir. Ayrıca katılımcılardan bazıları bireysel çalgı ve piyano derslerine giren öğretim elemanlarının, eserlerin formlarına ait bilgilere yer verilmediğini, buna bağlı olarak bireysel derslerde de bilgili ve bilinçli bir seslendirmenin gerçekleştirilmesi için müzik biçimlerine yer verilmesi gerektiğini belirtmektedirler.

K1: *“Bir defa ilk 2 yılın bitiminde en geç 3. sınıfın başında verilmeli. Niye orada verilmeli, çünkü küçük ölçekli de olsa, orta ölçekli de olsa öğrenciler bu biçimlerde eserler çalmaya, dinlemeye başlamışlardır. Bireysel derslerinde, ne bileyim koro derslerinde, orkestra derslerinde... Artık bu biçimdeki müzikleri bunların hem eğitim, hem genel yaşamlarında vardır. Şimdi bunun geciktirilmesi bu biçimdeki eserlerin daha bilgili ve bilinçli olarak çalınmasını, dinlenmesini, söylenmesini engeller. Yani onlara katkı sağlamaz. Daha erken verilmesi de -yani ilk bir yıl içinde- öğrenci henüz sonat çalma düzeyine, konçerto çalma düzeyine gelememiştir. Havada kalır, soyut kaçar. Yani öğrendiği biçim öğreneceği yaşamında en az birkaç bölmeyle yer almalı. İşte o derste öğrendiğini müzik yaşamında uygulamalı. Bu çok önemli bir şey. Öğrenmede transfer diyoruz değil mi? Boyut bu bakımda 3. sınıfın ilk yarısı kanımca belli bir düzen içinde en iyi yer. 3. sınıfın 2. yarıyılı biraz geç. Hatta şunu söyleyeyim yeri gelmişken; burada keşke bu ders iki yarıyıl olsa da birisi birinci sınıfta, en geç ikinci yarıyıldan itibaren, o zaman birinci veya ikinci yarıyıldan itibaren, diğeri de üçüncü sınıfın birinci veya ikinci yarıyılında olsa. Şöyle ki; ilk derste*

temel biçimleri öğretirsin, motif, cümle, dönem, şarkı biçimi, yani yalın basit biçimler. Çünkü bu biçimlerde alıştırma çalıyor, etüt çalıyor ne olursa olsun. O zaman buna rondo da katılabilir, en çok bizim kavuştaklı biçimler dediğimiz nakaratlı biçimler. Şimdi bu zaten yaşamda da var. O zaman burada o derste sonat biçimi işlenmez, konçerto biçimi işlenmez, füg işlenmez örneğin. Ama temel biçimler bütün dünyanın biçimleri ve müzik türleri için geçerli olan en temel biçimler ve biçim öğeleri işlenir, dersler içerisinde onunla yoğrulur. Üçüncü sınıfa gelindiğinde de bir ders daha; o zaman işte sonat, konçerto, senfoni, değişik-daha karmaşık biçimlere doğru gidilebilir. Benim kafamdaki esas model odur. Yani tek ders değil, çift ders”.

K4: *“Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersi kapsamı içinde motif, cümle ve şarkı formlarına 1. sınıftan itibaren yer verilmektedir (en azından ben böyle yapıyorum). Öğrenci ön bilgi edindiği için 2. sınıftan itibaren müzik biçimlerini daha kolay anlayacağını düşünüyorum”.*

K7: *“Müzik Biçimleri dersi 2. sınıf 3. dönemden itibaren yer almalı, 2. sınıf 4. dönemde de devam etmeli. Şu derslerle; müzik tarihi, armoni, enstrüman ve besteleme dersleri ile bağlantı kurarak yürütülmelidir”.*

K12: *“Müzik Biçimleri dersi mevcut ders programında 3. sınıfta yer almaktadır. Fakat öğrenciler 1. sınıftan itibaren Bireysel Çalgı ve Piyano dersini görmektedirler. 1. sınıfta Piyano ve Bireysel Çalgıları için temel teknik davranışları kazandıklarını varsayarsak 2. sınıftan itibaren nitelikli ve belirli bir form çerçevesinde eserler çalmaktadırlar. 2. sınıftan itibaren çaldıkları eserlerin form analizini yapabilmeleri ve türleri tanımaları gerekiyor diye düşünüyorum. Örnek vermek gerekirse, sonat, sonatin, rondo, menüet vb. türleri işlediğim zaman birçok öğrencinin 3. sınıfa kadar bu türlerde eserler çaldığını, fakat tam olarak türlerin yapılarını, usul ve ritmik özelliklerini, dönem özelliklerinin neler olduğunu, icra sırasında nelere dikkat etmeleri gerektiğini vb. bilmediklerini gözlemliyorum”.*

K13: “Müzik Biçimleri dersi mevcut programda 6. yarıyılıda işlenmektedir. Öğrencilerin diğer dersleri göz önüne alındığında, eserlerin biçimsel yapısının kavranabilmesi ve analiz edilebilmesi öğrenme sürecini hızlandıracak bir etken olacaktır. Bu açıdan, birinci yılın ardından bu ders ikinci sınıfın herhangi bir döneminde verilebilir. Diğer taraftan piyano vb. derslerin öğretim programlarında da müzik biçimlerine yer verilmelidir ve çalışılan eserlere ilişkin biçim analizi yapılması gerekir. Bu ise anlaşılır ve güzel bir seslendirme için gerekli bir süreçtir”.

2. Model'de ise katılımcıların diğer bir kısmı Müzik Biçimleri dersini alacak olan öğrencilerin gerek kuramsal, gerekse işitsel boyutta belirli bir bilgi ve birikime sahip olmaları gerektiğinden dersin üçüncü sınıfın güz döneminden (5. yarıyıl) itibaren başlanması yönünde görüş bildirmişleridir.

K2: “Bence 3. sınıfın başından sonuna kadar olabilir. Birinci döneminden başlayıp devam eden bir ders halinde olabilir. Ama yine de müzik kuramlarıyla ilişkilendirilerek bunu ta birinci sınıftan, hatta güzel sanatların birinci sınıfından başlatmakta yarar var. Yani tekerleme deyip geçmeyin, tekerlemelerinde biçimleri var. Biçime, ta o noktadan başlamakta, yani aşama aşama yıllar içinde müziksel işitme okumayla ilişkilendirip götürmekte yarar var. Daha kalıcı izli olur o zaman”.

K5: “Müzik bölümlerinin, 3. ve 4 sınıfında”.

K6: “Yani bu ders biraz birikim gerektiren bir ders. Yani belli bir inşayı belli bir birikimin üzerine yapması gerekiyor. Öğrencideki algısında yüksek olması lazım. Dolayısıyla yani şimdi eski öğrencilerimiz biliyorsunuz güzel sanatlar mezunu olmadan gelen öğrencilerimizde bazı şeylere hemen başlayamazdık, nerdeyse sıfırdan ele alırdık. Ama şimdi bu gelen öğrenciler iyi kötü çok istediğimiz düzeyde hesapta olmasalar, belli bir düzeyde geldikleri için artık hemen onlara bazı şeyleri verebiliyoruz; işitme, armoni anlamında. Dolayısıyla da ikinci sınıftan da başlatılabilir. Normalde üçtür ama. Birazda sınıftaki

denklemin öğrencinin yapılarına da bağlıdır. Bazı sınıfta öyle o dönemde gelen öğrencilerin kaliteleri yüksekteki sınıflara toplanmıştır ki, belli bir seviyenin üzerindedir zaten. Sizin ona alttan başlatma şansınız yok. İşitmede de, armonide de, formda da. Dolayısıyla da o sınıfa erkende verebilirsiniz. Yani bir bakmışsınız hazırsınız zaten, ne dediyse onu anlıyor. İkinci sınıfın hemen başında ya da ikinci sınıfın ikinci döneminde başlatılabilir. Ama genel anlamda üçüncü sınıftır yani”.

K8: *“Üçüncü sınıf uygun, ama birinci sınıftan itibaren işitme derslerinde eşgüdümsel olarak motif nedir, cümle nedir, dönem nedir, bu kavramların alt yapısını hazırlıyoruz. Yarım kararı, tam kararı, motifi, cümleyi, dönemi diğer derslerden işleniyormuş, beyne kazılmış gibi algılıyoruz. Diğer derslerde bu alt yapıyı hazırlayıp sunmak, Müzik Biçimleri dersindeki bilgileri çalmadıktan sonra kağıt üzerinde anlat bitti bu kadar. Çalmadıktan sonra ne anlayacak. Sergi, gelişme, yeniden sergi, ne anlam ifade ettik? Diğer derslerle bu alt yapıyı hazırlayıp sunmak lazım. Tek piyanoya kalsa da yürümez, işitmeye kalsa da yürümez, müzik biçimleri dersine kalsa da yürümez. Biz bu dersi işliyorken eşgüdümlü olarak birbirlerini takip ediyormuş gibi düşünüyoruz. Bunu bağımsız bir ders olarak versen, her sene versen de bir işe yaramaz. İşitme dersinde bu bilgiler veriliyor. Bunun nasıl çalındığını çalgı dersinde öğreneceksin. Birinci sınıfın ilk dersinden son derse kadar birbiriyle eşgüdümlü diyoruz. Bazı hocalar çalgı derslerinde çalıştırdıkları eserlerin formlarını bilmiyorlar. Bilmiyorlar ki ne versin. Sistemi sorgulamak gerekir. Her hoca yeterliymiş gibi tartışıyoruz”.*

K10: *“Dersler yalnızca ders saati ile ele alınmamalıdır. Öğrencilerin kendi çalışmaları da bu ders için ayrılacak mesai olarak düşünülmelidir”.*

K11: *“Bu dersin 3. sınıf 1. yarıyılında başlatılabilmesi uygun olurdu. Daha önceki yıllarda konular verilebilse dahi öğrenciler uygulama yapabilecek düzeyde olmuyorlar. O nedenle 3. sınıfta başlanılabileceğini düşünüyorum”.*

K15: “Güz döneminde Batı Müziği Formları, bahar döneminde ise; Türk Müziği Formları olarak ayrılmasının yararlı olacağını ve bu şekilde haftada iki saat olarak düzenlenmesi gerektiğini düşünmekteyim”.

Ayrıca katılımcıların çoğu Müzik Biçimleri dersinin farklı dönemlerden başlaması üzerine görüşleri olsa da dersin alanı ile ilişkili olan kuramsal, işitsel, bireysel çalgı, piyano ve ses eğitimi dersleri ile Müzik Biçimleri dersinin eş güdümlü olarak yürütülmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Soru 2. 2. Katılımcıların 2. sorunun 2. sondasında “Haftada kaç saat olmalı (Teorik-Uygulama)” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde, katılımcıların çoğu genel olarak ders için haftada iki saatin yeterli olduğunu belirtmekle birlikte, dersi işleyen öğretim elemanının alanında uzman olması ve öğrenilen bilgilerin çalgı-piyano gibi bireysel ve işitsel derslerle paralel olarak yürütülmesi gerektiği yönünde ortak görüş bildirmişlerdir. Ayrıca katılımcılar, ders içerisinde teorik bilgilerle uygulamalı çalışmaların aynı hafta içerisinde yapılmasını düşündüklerini belirtmişlerdir.

K1: “Belki saati arttırılarak, 3 saat yapılarak burada zaman bakımından duyulan sıkıntı bir ölçüde giderilebilir. Bu bakımdan onları da tam doğru işleniyor var sayarak, 16 haftalık 3'er saatlik bir ders iyi bir biçimde, bu dersin uzmanı olan ders içinde pişmiş bir öğretim elemanı kılavuzluğunda işleyebilir ve amaçlarına erişebilir. Böyle bir durumda öğrencinin yapısına göre, düzeyine göre öğrenme hızı, öğretme hızı, derslerin işleniş sırası ve düzeni ayarlanabilir. Hani 3 saat dedim ya, gerekirse 1,5 saat ilk yılda, 1,5 saat 3. sınıfta. Veya 2 saat birinci sınıfta 2 saat ikinci sınıfta olmak üzere”.

K2: “14+14 olarak 28 hafta ve toplamında da haftada 2'şer saat olarak devam edebilir”.

K3: “4 ders saati, 2'si uygulamalı müzik dinletisi şeklinde kullanılmalıdır”.

- K4:** “Müzik teorisi ve işitme eğitimi dersi kapsamı içinde motif, cümle ve şarkı formlarına 1. sınıftan itibaren yer verilmektedir (en azından ben böyle yapıyorum) Öğrenci ön bilgi edindiği için 2. sınıftan itibaren müzik biçimlerini daha kolay anlayacağını düşünüyorum. Haftada 2 saat (bir saat teorik, bir saat uygulamalı)”.
- K5:** “En az 2 saat”.
- K6:** “Yani şu andaki mevcut durum, derslerdeki kredi ve saat sayıları çok sıkıntı yaratmadığından iki saat yeterli olur”.
- K7:** “Bu ders haftada 2 saat olmalıdır (1 saat teori, 1 saat uygulama)”.
- K8:** “Teori ve uygulamalı olarak haftada iki saat verilmesi uygun”.
- K9:** “Haftada 3 saat. (2 saat teori 1 saat uygulama)”.
- K11:** “2 saat teori ve 2 saat analiz ve yazma olacak biçimde uygulama olabilir”.
- K12:** “Teorik olarak 2 saat yeterli olduğunu, fakat uygulama olarak 2 saat ilave edilmesi gerektiğini düşünüyorum”.
- K13:** “Mevcut programda olduğu gibi haftada iki saat bu ders için uygun olabilir. Fakat bir önceki soruda bahsettiğim gibi konular diğer, piyano vb. dersler içerisinde ele alınmalıdır”.
- K14:** “... 2 saat yerine 3 saat olabilir. 2 saat teorik, 1 saat pratik”.
- K15:** “Programdaki diğer dersler de düşünüldüğünde 2 saat makul bir süredir. (1 Teori/1 Uyg.) (Ancak iki döneme yayılmış bir Müzik Biçimleri dersine göre söylemekteyim. Müzik Biçimleri I - Müzik Biçimleri - II)”.

Soru 2. 3. Katılımcıların 2. sorunun 3. sondasında “Kaç dönem süreyle programda yer almalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde katılımcıların büyük çoğunluğu ders için programda en az iki dönemin ayrılması konusunda görüş bildirmişlerdir.

K1: “Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi’nden mezun olan Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalları’ndaki öğrenci yapılarına da bağlı bu. Şimdi bu öğrenciler sonatta çalarak geliyorlar, konçerto da çalarak geliyorlar. Bütün o alt biçimlerin hepsini yapmış, uygulamış olarak geliyorlar. Şimdi böyle bir öğrenci grubu için Müzik Biçimleri dersinin işlenişi çok daha belki fuzuli şey geçebilir, daha üst biçimlere doğru çabuk yol alınabilir. Ama liseyi bitirmiş, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi’nde eğitim almış öğrencilerimizin çok gerisinde olan öğrencilerden oluşan bölüm, anabilim dallarında veya sınıflarda, dersin işlenme hızı, yürüyüşü, akışı daha yavaş seyredebilir. Bu, tabii öğrenci yapısına da bağlı bunun. Ama kanımca 3 saatlik bir program dengeleri içerisinde, haftaları kısıtlanmamış -bayram tatilidir, şey tatilidir- 14 haftalık/16 haftalık şey iniyor bazen 7-8 haftaya bu son derece kabul edilmez bir durum. Bu kabul edilemez durum bu derslerin işlenişini de etkiliyor. Hani 3 saat demiştim, 1,5 saat ilk yılda, 1,5 saat 3. sınıfta, ya da iki saat birinci sınıfta iki saat ikinci sınıfta olmak üzere. Yani tek ders değil, çift ders”.

K2: “İki yarıyıl olmasında yarar var”.

K3: “İki dönem daha verimli olur”.

K4: “İki dönem süreyle”.

K5: “4 dönem. 1. dönem Türk Müziği, 2. Dönem Türk Halk Müziği. 3. ve 4. dönemlerde Batı Klasik Müziği formları anlatılmalı”.

K6: “Normal şartlarda bu ders iki dönem olması lazım. Bir de, uygulamasını da kapsamaması lazım. Bir dönem üçüncü sınıfın birinci yarıyılında diyelim ki teorik

kısmını daha çok ağırlıklı veriyorsa, ikinci yarıyılı da dinlemeye dayalı uygulamalı kısmı, yaratmaya dayalı kısımların olmasında fayda var”.

K7: *“Bu ders 2. sınıfta 2 dönem olmalı ve devamında besteleme dersi ile bağlantı kurmak için 3. sınıfta bir dönem (5. dönem) seçmeli ders olarak programda yer alabilir”.*

K8: *“3. sınıfın birinci döneminden itibaren bir yıl süre ile yeterli”.*

K11: *“3. sınıf, 1. ve 2. yarıyıl yeterli olabilir”.*

K12: *“Mevcut ders saati geçerli olacaksa 2 dönem teoriye, 2 saat uygulama eklenirse 1 dönem yeterli olacaktır”.*

K15: *“İki dönem”.*

K16: *“Arka arkaya iki dönem olsa daha iyi olur”.*

Katılımcıların Müzik Biçimleri dersi ile ilgili süre planlamasına verdikleri yanıtlar genel olarak değerlendirildiğinde, dersin 3. sınıfın güz döneminden başlayarak beşinci ve altıncı yarıyıl olmak üzere iki dönem ve haftada iki saat uygulanması şeklinde genellenebilir. Yalnız, Müzik Biçimleri dersinde kazandırılan davranışlar birçok öğrenme alanını kapsadığından, dersin içerikleri üçüncü sınıfa bırakılmadan gerek işitsel, gerekse bireysel derslerde yerini almalıdır. Özellikle bilgili ve bilinçli bir yorumlama için bu durumun gerekliliği unutulmamalıdır.

3. Görüşme sorusu şöyledir;

Müzik Biçimleri dersinin öğrenme-öğretme sürecinde izlenecek yöntemler neler olabilir?

Soru 3. 1. Katılımcıların 3. sorunun 1. sondasında “Bestelemeye yönelik bilgi ve becerilerin geliştirilmesinde izlenecek yöntemler neler olabilir?” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde, Müzik Biçimleri dersinde öğrencilerdeki bestecilik becerisinin geliştirilmesinde genel olarak motif, cümle ve dönem kapsamında yaratma çalışmalarının yapılabileceği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcıların yanıtları değerlendirildiğinde ise genel görüşleri şunlardır:

1. Besteleme çalışmaları yapılmadan önce öğrencilere gerekli kuramsal bilgilerin öğretilmesi,
2. Motif yapısındaki değişim ve gelişmeler ile cümle çeşitlerinin gösterilmesi,
3. Farklı müzik türlerinden seçilen eserlerdeki motif ve cümle yapıları gösterilip dinletilerek, türlere özgü kullanım biçimlerinin fark edilmesi ve motif, cümle yaratabilecek yetkinliğe ulaşılması,
4. Ton, dizi, makam, ölçü sayısı ve süre fark etmeksizin türlere özgü motif, cevap ve dönem yaratma çalışmalarının yapılması,
5. Yapılan bir, iki veya üç dönemlik beste çalışmaları üzerinde çökseslendirme ve eşlik yazma çalışmalarının yapılması,
6. Okul şarkısı yaratabilecek düzeye gelinmesi.

K1: “Şimdi o yöne çok asılırsanız konuların işlenme hızı düşer. Bu ders bir besteleme dersi değil ama öğrencilere bir takım deneysel özgür denemeler yaptırılabilir. Bu ders Eğitim Müziği Besteleme dersi için bir zemin oluşturur. Cümle bilgisini öğreniyor, değişik türlerde cümle örneklerini dinliyor, söylüyor, çalıyor ve biçimlerde de düzenleme olarak cümle örnekleri yapıyor. Besteleme dersini aldığı zaman cümleye yönelik bilgi anlayışına sahip. Bunları da bestelerken kullanacak”.

K2: “Şarkı formuyla sınırlı kalmalı. Bu düzeyde motif-cümle-dönemle sınırlı olup, şarkı formlarıyla sınırlı olmak üzere bir biçim bilgisi alması yeterli diye düşünüyorum. Bu, Müziksel İşitme-Okuma-Yazma dersi ile ilişkilendirilebilir, ta yine birinci sınıftan itibaren motifin verilmesiyle birlikte her şeyin

arkasından biraz evvel paralel dedin ya, paralel şekilde yaratılarak götürülmeli. Motif konusu işlenirken herkes birer motif yapmalı. Ama sınırlamamalı; “iki ölçülük bir motif istiyorum herkesten” değil de “herkesten bir motif istiyorum, ölçüler serbest, bağımsız, isteyen 3/4’lük yapar, isteyen 5/8’lik yapar, ölçünün sayısını mı soruyorsunuz? O tamamen size kalmış bir şey” demeli. Bakalım kavranılabilmiş mi motifin ne olduğu? Özellikle THM söz konusu olduğunda yani bu bütün kuralları hiçe sayabiliyor. Sürekli ezgi tekrarlana tekrarlana, ta karar perdesine ulaşıncaya kadar ayıramıyorsun. Böyle durumlar da var. Dolayısıyla cümle işlendikten sonra cümle yazdırılmalı. döneme geçilince dönem yazdırılmalı. Herkes işte bağımsız, hatta tonunda da sınırlama yapılmayabilir. İster majör, ister minör, daha sonra isteyen şu makamda, bu makamda falan dileyen dilediğini yapabilir”.

- K4:** “Öğrenilen konuya uygun olarak yazılmış eserlerin form analizi yaptırılabilir. Bol miktarda eser dinlemeleri istenebilir. Öğrenciden öğrenilen formlarda eser yazması istenebilir”.
- K6:** “Mesela bu öğrettiğimiz bilgilerle ilgili küçük küçük besteleme ödevleri veriyoruz zaten derslerde de. Örneğin; motifi-cümleyi-dönemi/periodyları öğrettikten sonra, hadi diyoruz şunları kapsayan, işte şu tonda bize bir eser üretin ve onun eşliğini yapın getirin, burada uygulayın çalın. Dolayısıyla orada öğrenci hem kendi bestelediği formunu bildiği motifinden tutunda, cümlesine dönemine periyoduna kadar ve eşliğini yaptığı bir eser üretmiş oluyor ve onu da sınıfta öğrencilere çok sesli bir şekilde okutmuş oluyor, yani uygulatmış oluyor. Dolayısıyla bu bir teşvik oluyor. Bütün şeyleri hatta sınıfta toplatıyoruz. Diyoruz ki bu sizlerin eseri olsun, dönem sonunda bunlarla ilgili bir konserde yapabilirsiniz isterseniz. Tamamen öğrencilerin ürettikleri, bizim sınıfta öğrencilerle beraber haftada ürettiğimiz koraller, madrigaller, işte dört sesli parçalar, bunlardan konserler de yaptık. Bu anlamda öğrenciler çok büyük bir faydasını görmüşlerdir”.

- K7:** “Soru ve cevap cümlesi örnekleri vermek. Buradan yola çıkarak öğrencilere soru cümlesi verip, buna (koşut, benzer, zıt karakterli ya da ters yapı) cevap cümleleri yazmaları istenebilir. 1, 2 ve 3 bölümlü şarkı örnekleri verip, onlardan sırasıyla önce 1 bölümlü, sonra 2 bölümlü, daha sonra da 3 bölümlü (keman, flüt, çello vb. çalgılar için), önce tek sesli, sonra 2 sesli, piyano/gitar eşlikli ezgiler yazmaları istenebilir”.
- K8:** “Bestecilik bilgisinde motifin ne olduğunu algulamalı. Öğrenci, motifi ciddiye almalı. Bol bol pratik yapılmalı. Kısa kısa analizlerle, bol bol örnek inceleyecek. Dersi iyi takip ederse örneklerin ne anlama geldiğini anlayacak, okul şarkısını yazabilecek düzeye gelebilecek”.
- K11:** “Çalışılan her konu ile ilgili öncelikle bir eser inceleme, konuları bu eser üzerinde analiz etme çalışmaları yapılmalıdır. Teorik bilgilendirme ve analiz çalışmalarından sonra çalışılan konu ile ilgili olarak öğrencilere kendilerinin deneme yapmaları için çalışmalar verilmelidir. Öğrencilerin çalışmaları üzerinde tek tek çalışılmalı, bu çalışmalar üzerinden konular pekiştirilmelidir”.
- K12:** “Formlar ve türler öğretildikçe o türe ait küçük besteler yapmaları istenebilir”.
- K13:** “...Müzik Biçimleri dersi kapsamında ele alınan “motif yapısındaki değişim ve gelişmeler” konusunun ayrıntılı olarak ele alınması, temel fikirlerin oluşturulmasına önemli katkılar sağlayabilir”.
- K14:** “Tür farkı yapılmaksızın her türe ait can alıcı, güdüleyici özelliği yüksek popüler eserlerin yapılarının derslerde ana hatları incelenmelidir”.

Ayrıca öğrencilerdeki bestecilik becerisi geliştirilirken, Müziksel İşitme-Okuma-Yazma, Armoni ve Eşlik derslerinde öğrenilen bilgilerle Müzik Biçimleri dersinde yapılacak yaratma çalışmaları bir arada yürütülerek dersler arasındaki eşgüdümle uygulama alanı genişletilerek eşlikli ve çoksesli boyutta çalışmalar

yapılabilir, etkinlikler düzenlenebilir. Benzer çalışmalarla kazanılacak bilgi ve becerilerin Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nın son döneminde yer alan Eğitim Müziği Besteleme dersi için temel oluşturmasının yanı sıra ders verimini olumlu yönde etkileyeceği de düşünülmektedir.

Soru 3. 2. Katılımcıların 3. sorunun 2. sondasında “Yorumculuğa yönelik bilgi ve becerilerin geliştirilmesinde izlenecek yöntemler neler olabilir?” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde, büyük bir çoğunluğu müzik öğretmenliği mesleğinin bir gereği olarak meslek yaşamı boyunca seslendirme çalışmaları yapılacağından Müzik Biçimleri dersi kapsamında öğrencilerdeki yorumlama becerilerinin kazandırılmasına yönelik çalışmalara mutlaka yer verilmesi gerektiği görüşündedirler. Bireysel Çalgı dersini yürüten öğretim elemanlarının seslendirdikleri eserlerin rengi ve deseni hakkında bilgi sahibi olmaları ve Müzik Biçimleri dersini yürüten öğretim elemanlarının da kuramsal ağırlıklı bir öğretim yöntemi izlemesinden daha çok, yorumlama ağırlıklı bir yaklaşımla dersin işlenmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Katılımcıların yanıtları değerlendirildiğinde ise genel görüşleri şunlardır:

1. Eserin stil özelliklerine uygun olarak etkili ve müzikal bir anlayışla yorumlanması için öncelikle biçim bilgisi, armoni bilgisi, müzik tarihi ve müzik kültürü kapsamındaki bilgilerin kazandırılarak gerekli alt yapının tamamlanmış olması gerekir.
2. Müzikal ifade ve anlatım işaretlerinin (legato, non legato, portato, staccato vb.) cümlelerin yapısı üzerinde gösterilerek eserin yorumlanmasında yaratacağı etkilerin konuşulması ve tartışılması gerekir.
3. Çalışılan eserlerde ezgisel ve ritmik yapının dışında, cümlenin yapısı ve müzikal ifadelerle armonik analiz arasındaki bağlantının fark edilmesi gerekir.
4. Motif-cümle-dönem gibi kavramların hissettirilmesi için dersi yürüten öğretim elemanının sınıf ortamında bu kavramları örneklendirmesi ve öğrencileri de çalgılarıyla deneyerek yaşamaları için teşvik etmesi gerekir. İlaveten farklı müzik türlerinden seçilen işitsel ve görsel kaynakların (konser kayıtları vb.)

sunumu, öğrencilerdeki yorumlama becerisinin geliştirilmesinde etkili olacağı belirtilmiştir.

5. Öğrencilerin gerek bireysel çalgı derslerinde çalıştıkları eserler gerekse değişik tür ve formlara sahip örnek eserleri sınıf ortamında seslendirerek paylaşımları gerektiği görüşünü bildirmişlerdir.

K1: *“Bir cümle yapısının icrasının bir gelişim seyri var. Bu seyrin dinlenirken, çaldırırken, söylenirken yaşanması lazım. Bu, bu derste mutlaka işlenmeli. Bu eksiksiz kazandırılmaz demiyorum. Ama bu konu işlenmeli. Bu işlenmiyor. Motif bile işlenmiyor. Motifin bir ağırlık merkezi var. Bir yığılma yeri var. Bu hissettirilmiyor. Sadece sesler filan, motifin filan, bir anlamlı bütün gibi kavramlar havada kalıyor... Ağırlığı motif düzeyinde bile işlenmiyor. Bunlar eksik kalıyor. Bu da neden oluyor, müziği daha çok birisi kuramsal ağırlıklı, kuramcı yaklaşımıyla işliyorsa bunları veremez. Biraz işin içine icracı, yani bu dersi veren öğretim elemanının aynı zamanda müziği kendi ölçüsünde icracısı da olabilmeli. Öğrenci de denemeli, sinamalı, öğrenmeli. Yani bizim bu derslerimiz ihtiyaca göre, gereksinime göre, öğrencinin de yapısına göre farklı boyutlarda ağırlıklı, daha yoğun hale getirilebilir. Öyle bir sınıf düşünün ki çocukların 15’i 3. sınıf, bunun 10 tanesi bayağı icracı (4 yıl Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi’nde okumuş). Şimdi bunlar temel şeyleri çabuk kavrar. Öyle bir sınıfta bu seslendirme ve yorumlama yönü ağırlıklı olarak yürütülebilir, çünkü onların buna ihtiyacı vardır ve bunun altından kalkabilirler. Ama öyle bir grup var ki daha eli yeni çalgı tutmaya başlamış. Bu öğrencilerle çok fazla ileri düzeyde bir eğitim yapamazsın. Yani dersin işlenişi, öğrenme-öğretme durumları ve sinama-ölçme durumları yine öğrencilerin eğitim düzeyi ile tutarlı olması gerekir”.*

K2: *“Yorumculuk çok daha farklı, besteciliğe göre olay daha farklı. Herkes beste yapmayabilir ama sonuç olarak en yalınından en karmaşığına kadar her şekilde yorumculuk yapıyor yani. Biraz evvel dediğim gibi tekerlemeyi bile söylerken öylesine söylemiyorsun, dinleyenlerin hoşuna gitsin diye bir yerlerinde bir şeyler yapmaya çalışıyorsun. İşin içine sonuç olarak yorum*

giriyor. Doğru yorum için bir kere biçim konusunda gerçekten alt yapının olması gerekiyor. Alt yapısı iyi olmayan kişilerde; sanatçılarda, sanat eğitimcilerinde ya da öğrencilerde, bölümleri birbirinden ayırmak çoğu kez mümkün olmayabilir. Ama bak şurası birinci bölüm legato, ikincide bak staccato, non legato oldu şimdi, yani sırf bununla sınırlı değil. Eğer bölümü bir kuş bakışı olarak görebiliyorsa öğrenci, bölümdeki yapıyı hisseder. Bölümdeki yalnızca ezgisel, yalnızca ritmik yapı değil aynı zamanda armonik yapıda, yani şöyle resim olarak baktığında size bir şeyler söyler. İkinci bölüme baktığında yine resim olarak birbirinden ayrılır; birinci bölüm, ikinci bölüm. Bunların hepsi hissettirilmeli, konuşulmalı. Sonuç olarak müziksel biçimlemeyle alınabilecek, kazanılabilecek davranışlar. Kuşkusuz, özellikle eğitimde anahtar sözcüklerden bir tanesi sevgidir. Yani öğrenciye konuyu sevdirmektir. Öğrencide konuyu nasıl sevebilir, kendisi için içinde olursa sever. Yoksa öğretmen piyano başına geçip sürekli çalar söylerse çocuklar hayal alemine dalarlar ve koparlar. Oysa bir konu işlendikten sonra örneğin; dönem işlendikten sonra, herkes çaldığı çalgısı neyse, çalgısıyla bir dönemlik, yani eserin bir dönemini gösterecek ve sınıfta seslendirecek, kemancı kemanyıyla, udi uduyla, bağlamacı bağlamasıyla dönemleri gösterirse ders çok farklı bir hale gelir. Dolayısıyla dersi bu hale getirebilmek çok anlamlı, çok önemli. Örneklendirebilmek ve bu örnekleri öğrencinin kendisinden alabilmek çok anlamlı olur”.

K4: *“Yine çok miktarda eser dinlemeleri. Müzikal terimlerin, ifadelerin anlamları ve kullanıldığı yerlerle ilgili yeterli bilgi edinmeleri. Bir esere müziksel terimler bulup yazmaları istenebilir. (Forte, crescendo gibi ifadeler). Müziksel terimler ile armonik analiz arasındaki bağlantıyı bulmaları, fark etmeleri istenebilir”.*

K5: *“Formların sınıfta seslendirilmesi öğrenciler tarafından yapılmalı, yorumlama yetenekleri geliştirilmeli”.*

- K6:** “*O daha farklı. Yorumculuk becerisinin geliştirilmesiyle alakalı, öğrencinin tabii kendi kişisel çalışması çok önemli. Yani yorumculuk bunların hepsinin üstüne ayrı bir şeyler katmalı. Yorumcu çaldığı eserin alt yapısını çok iyi bilmek zorundadır; formunu, dönemini, periyodunu, hangi yüzyılda yazıldığını, hangi dönemin eseri olduğunu, bunları bilmek zorundadır. Dolayısıyla bu tip şeylerin de bilinmesi yorumcuya ayrı özellikler katar. Ayrı bir tecrübe, birikim katar”.*
- K7:** “*Form bilgisi yoluyla öğrencilerin çalacakları eserleri form yönünden incelemeleri, eseri tanımlarını sağlar (Müziğin akışı içinde müziksel biçim ve yapı öğelerini, cümleler, kalıplar, bölmeler, motifler, fonksiyonlar vb.)”.*
- K8:** “*Öğrencinin derste herhangi bir formu yaşayarak çalması, burada birinci tema girdi, şurada birinci bölüm bitti gibi etkinlikler yapılabilir. Sonuç olarak dersler arasında ki eşgüdüm bu. Çalgı hocalarıyla paralel gidecek. Bütün çalgı hocalarının müzik biçimlerini bilmesi gerekiyor. Bilmesi gerekiyor derken şekil olarak değil, rengini, desenini bilmesi gerekiyor. Eser çözümlemenin de ana hedefi yorumlamaktır. Çalacak yorumlayacak, yorumlayacak çalacak”.*
- K11:** “*Öğrencilerin Bireysel Çalgı derslerinde seslendirdikleri eserler üzerinden çalışılan konular incelenip, bu eserlerin Müzik Biçimleri dersinde edinilen bilgiler doğrultusunda nasıl yorumlanabileceği tartışılmalıdır”.*
- K12:** “*Bireysel Çalgı ve Piyano dersinde çaldıkları eserlerin analizini yapmaları ve türleri öğrendikçe eserlere daha bilinçli bir şekilde yaklaşmaları takip edilebilir”.*
- K13:** “*Lisans programı kapsamında yer verilen piyano, çalgı vb. derslerin çalışılan eserlere ilişkin müzik biçimlerine yönelik uygulamalara yer verilmesi, doğru ve anlaşılır bir yorumlama yapma becerisine ulaşılmasına katkı sağlayacaktır”.*
- K14:** “*Türler arasından seçilecek yine güdüleyici örneklere ait çeşitli görsel ve işitsel kaynakların dinletilmesi etkili olacaktır”.*

K15: *“Yorumculuk önemli bir alt konudur. Çünkü bu mesleği yerine getiren her ne çalarsa ya da söylerse söylesin, yorumculuk her zaman kıymettedir. Zaten derslerimde, öğrencilerimin bireysel çalgı ve piyano derslerinde çalıştıkları eserlerin biçimsel olarak analiz edilmesini sağlamaktayım. Bununla beraber bu dersi alan öğrencilerin çalgı ve piyano derslerinde daha derinlemesine eserlerini icra ettiklerini sezinlemekteyim. Kısaca Müzik Biçimleri dersinde diğer dersler ile ilişkili bir biçimde (özellikle çalgı ve piyano dersleri) dersin işlenmesi düşüncesini ben de taşımaktayım”.*

Katılımcılar ayrıca öğrencilerdeki yorumlama becerileri geliştirilirken Müzik Biçimleri dersinin bireysel derslerle eşgüdümlü olarak yürütülmesini, bireysel çalgı ve piyano dersini yürüten öğretim elemanlarının ders içinde müzik biçimlerine yönelik bilgilere yer vermelerini ve Müzik Biçimleri ile Bireysel Ses-Çalgı, Piyano dersini yürüten öğretim elemanlarının karşılıklı olarak öğrencilerin derslerdeki yorumlama becerilerine ilişkin durumlarının takip edilmesi gerektiği görüşlerini de bildirmişlerdir.

Soru 3. 3. Katılımcıların 3. sorunun 3. sondasında “Çözümlemeye yönelik bilgi ve becerilerin geliştirilmesinde izlenecek yöntemler neler olabilir?” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde, Müzik Biçimleri dersinde öğrencilerdeki çözümleme yeteneğinin geliştirilmesi için uyguladıkları çözümleme yöntemlerine ilişkin olarak; eserlerin sayfa üzerinden çözümlenmesi, eserlerin dinletilerek sayfa üzerinden çözümlenmesi ve eserlerin seslendirilerek çözümlenmesi olmak üzere üç tema altında toplanmıştır.

- 1. Eserlerin Sayfa Üzerinden Çözümlenmesi:** Sayfa üzerinden eseri oluşturan yapı taşlarının tek tek incelenmesi (motif ve cümlelerin arasındaki ilişkisi) armonik analizi (homofon-polifon) biçim analizi (formu, stil özellikleri), eserin bestecisi ve bulunduğu dönem hakkındaki bilgileri (dönem özellikleri), eserin karakteristik yapısı (dinsel, marş, dans vb.), ritim ve nüans öğeleri gibi etkinlikleri içeren çalışmalar.

- K1:** *“Biçimsel çözümleme diyelim. Bir yapının biçimsel çözümlemesi bu derste işlenmeli. Buna böyle standart kapsamlı bir eser çözümleme dersi demeyelim de, müziksel yapıların biçimsel çözümlemesi gibi bir çözümleme örneği mutlaka ne olmalı, sınırlı ölçüde yapılmalı. Temeli verilmeli bunda. Bir defa çalıştırılan her eserin bir çözümlemesi yapılır, analizi yapılır. Bu analizin ilk başta biçimsel çözümlemesini yaparız. Sonat çalıyor, konçerto çalıyor ne bilim süit/demet çalıyor, bir menuet bir rondo çalıyor, hangi biçimde eser veriyorsak onları çözümleriz ilk başta, çözümleriz birlikte. Bu, dersin doğal bir parçası. Çünkü çalacağı eserin yapısını bilecek kafasında. Bir eve gidiyorsunuz. Kaç odalı bir ev, salonu nerede, mutfağı nerede? Bir eser çalıyor, eserin bölümleri var, odaları var. Bu yapıyı bilecek ki ona göre eseri çalışacak. O bakımdan, biçimsel çözümleme her çalgı dersinin doğal bir döngüsü. İşte onun için ikinci sınıfın başında diyorum, yani geç kalmamalı diyorum”.*
- K5:** *“Çözümleme-tahlil- analiz- ayırıştırma; eserin motif, ibâre (phrase-fraz), cümle, devir (periyod) ilişkisinin çözümlemesi yapılmalı. Kaç bölümlü bir eser olduğu, hangi döneme ait olduğu, bestecisi vs...”*
- K6:** *“Çözümlemede zaten bütün bu alt yapı bilgilerini verdikten sonra, öğrencilere küçük küçük eserler önce verilir ve bunların analizini yaptırırız. Çözümleyin deriz. Onlar da bunların en ufak motifinden başlayarak işte dönemini, periyodunu, hangi yüzyıl eseri olduğunu, Türk-Batı fark etmez ona göre formunu, katlı şarkı mı, sonat mı, sonatin mi ondan sonra Türk müziği ise saz semaisi mi, işte beste formunda mı, türkü mü, gibi yani bunları parçanın üstünü, bütün bilgilerini kapatmak suretiyle bunların fotokopilerini veririz. Öğrenci orada onu çalışır. Dolayısıyla hep beraber sonra açar bakarız; bakın bu parça buymuş, sizin tespitiniz şunlar doğru şunlar yanlış, işte eserin formu şu, eserin yüzyılı şu, armonik analizi bu gibi”.*

K8: “Eserlerin biçimsel analizini, armonik analizini yapıyoruz. Cümleler nerededir tek tek inceliyoruz. Yarım kararlara dikkat ediliyor. Tek tek inceliyoruz. Öğrencide bitiyor iş, öğrencinin algılaması, ilgisi”.

K14: “Farklı türlerdeki eserlerin yapısal incelemeleri yapılmalıdır”.

2. Eserlerin Dinletilerek Sayfa Üzerinden Çözümlemesi: Sayfa üzerinden esere ilişkin her türlü müzikal analizin işitsel kaynaklarla eşgüdümlü dinletilerek yapılan etkinlikleri kapsayan çalışmalar.

K4: “Form ve armoni arasındaki ilişkinin fark edilmesi sağlanmalıdır. Bunun içinde form ve armoni dersi birbiri ile ilişkilendirilerek anlatılmalıdır. Form ve armonik çözümleme bir arada yaptırılabilir. Uygun eserler dinletilerek de form ve armonik analiz yaptırılabilir. Yine işitme-form-armoni sacayağı üçlüsü karşımıza çıkıyor. Bu derslerin birbirleri ile bağlantılı olarak işlenmesi fayda sağlar. Bu dersleri aynı öğretmen verebiliyorsa dersler arasındaki bağlantıyı daha kolay kurabileceği, böylelikle öğrencinin daha rahat anlayabileceğini düşünüyorum”.

K11: “Her konunun ardından örnek bir eser seçilip eserin notaları öğrencilere verilmelidir. Aynı zamanda incelenecek eserin kaydı dinletilerek inceleme çalışması işitsel olarak da desteklenmelidir. Eser öğretmenin rehberliğinde, ders içinde birlikte çözümlenmelidir”.

K12: “Değişik örnekler dinletilerek form bilgisi iyice kavratılıp, basitten karmaşığa ilkesi çerçevesinde eserlerin çözümlenmesi ödev verilerek derste toplu bir şekilde tekrarı yapılabilir”.

K15: “Dinleme etkinliklerine daha sık yer vermek çözümleme becerisini her defasında daha da geliştirecektir. Ancak bu durum süreklilik arz etmelidir. Bu yüzden de dört yıl çalgı ve piyano çalan bir öğrenci, bu dört yılda da öğretmeni tarafından eserlerinin analizini yaptığı takdirde, zamanla iş

alışkanlığa dönüşecektir. Böylece dinleme becerisi de, çözümlene becerisi de, hatta bestecilik becerisi de gelişkin bir durumda olacaktır”.

K16: *“Bol bol örnek yaptırarak, eseri dinleterek detayları ile ele alıp derinlemesine açıklama yaparak gerekli yerlerde sorular sorarak, öğrenciyi adım adım kendi kendine düşünmeye hazırlamak gerekir”.*

3. Eserlerin Seslendirilerek Çözümlemesi: Eserin müzikal analizi ile teknik analizinin seslendirilerek çözümlenmesiyle yapılan etkinlikleri kapsayan çalışmalar.

K13: *“Çalgı, piyano, vb. derslerde çalışılan eserlere ilişkin biçim analizi uygulamalarına yer verilmesi, çözümlene becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır”.*

K2: *“En çok yapılabilecek şey çaldığı eseri çözümlenmesi. Öncelikle kalın çizgilerle ayrılan yerlerin ayrı bir bölüm olduğu bilincinden başlayarak çaldığı eserlerden, söylediği eserlerden hareket edilmesinde büyük yarar var. İkinci anlamda da dinleme işin içine katılabilir. Bu anlamda belki herkes sürekli işin içine katılmak istemeyebilir”.*

K7: *“Öğrenilen konularla ilgili olarak; (1) Eserin notası üzerinde dinleyerek çözümlene,(2) Eserin notası olmadan dinleyerek çözümlene, (3) Öğrencinin eseri çalarak çözümlene yapması. Sınıfın teorik ve pratik seviyesine uygun eserlerin seçilmesi öncelikle önem taşımaktadır”.*

Ayrıca katılımcılar, öğrencilerdeki çözümlene becerileri geliştirilirken Müzik Biçimleri dersinin bireysel derslerle eşgüdömlü olarak yürütölmesi yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu görüşle birlikte gerek Piyano gerekse Bireysel Çalgı derslerinin biçimsel çözümlenmeli bir çalgı eğitimi yaklaşımı ile yürütölmesi, her türlü müzikal becerinin gelişmesinde de katkı sağlayacağı belirtilmiştir. Böyle bir çalışma disiplini süreci içerisinde yer alan öğrencilerde, düşünme ve sorgulama farkındalığı

oluşturularak eserlerdeki her türlü müzikal beklentilere cevap verebilecek yetkinliğe erişebileceği düşünülmektedir. Katılımcıların eserleri çözümüleme durumlarına ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde ise sınıfın seviyesi, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyi ve öğrencilerde kazandırılması gereken davranışlar dikkate alındığında çözümüleme becerilerine yönelik her üç tipte de etkinlikler düzenlenebilir.

Soru 3. 4. Katılımcıların 3. sorunun 4. sondasında “Dinlemeye yönelik bilgi ve becerilerin geliştirilmesinde izlenecek yöntemler neler olabilir?” sorusuna verdikleri yanıtlar genel olarak değerlendirildiğinde, Müzik Biçimleri dersinde dinleme becerileri geliştirilirken öncelikle öğrencilerde bilgili ve bilinçli bir dinleme alışkanlığını oluşturmak için müziğin yapısal öğelerini algılama ve kavrama becerilerinin kazandırılması gerektiği belirtilmiştir. Öğrencilerin sınıf içerisinde aktif katılımlarını sağlamak için sınıfın düzeyine uygun, aşamalı ve ilgi uyandıracak bir repertuar ile farklı müzik türlerinden seçilen ve değişik biçimsel yapılara sahip eserlerin açıklamalı müzik dinletisinin ardından, eserlerin biçimi, armonik yapısındaki değişimleri, bestecisi, stil ve dönem özelliklerine ilişkin soruların sorulabileceğini belirtmişlerdir. Bu etkinliklerle ilgili olarak farklı müzik türlerinden seçilen eserlerin biçimsel yapılarına ilişkin dinleme becerisini geliştirecek güdüleyici ödevler verilmeli ve bu ödevlerin sonucunda eserin biçimi, armonik yapısı, karakteri, bestecisi ve dönem özellikleri gibi bir takım notların alınarak sınıfta tartışılması gerektiği belirtilmiştir. Bu sayede öğrenci kendi kendine çalışabileceği farklı müzik türlerine ait bir dinleme dağarcığı da oluşturabilecektir. Bu görüşlerle beraber, dinletilen eserlerde gerilim ve çözümlerin, yarım kalışların nerelerde olduğu bilincine varılabilmesi için de armoni bilgisinin gerekli ve önemli olduğu belirtilmiştir.

Ayrıca katılımcılar türlerin formlarına ilişkin örneklerin dinletilmesinin yalnız Müzik Biçimleri dersine bırakılmaması gerektiğini, Piyano ve Bireysel Çalgı derslerinde de öğretim elemanlarının öğrencilerle çalıştıkları eserleri dinleyerek eserin biçim analizi, dönemi, türü ve stil özellikleri üzerinde durarak öğrenme sürecine katkıda bulunmalarını belirtmişlerdir. Bu bilinçle yapılan kapsamlı

etkinliklerle öğrenciler dinleyeceği her türdeki eseri çözümleme ihtiyacı duyabileceklerdir.

K1: *“Bilgili ve bilinçli dinleme. Yani müziği dinlerken yapısal öğelerin sıralanışını kuruluşunu kavrama, algılama ve onu bir yere oturtma becerisini de kazandırmalıyız gayet. Bunu kavratırken, bu dinleme örnekleri, çalma örnekleri ve burada en önemli örnekler daima bildikleri, bu derste bilmeden önce yaygın biçimde -dağarlarında olan söyleme dağarında olabilir, çalma dağarında olabilir, dinleme dağarında olabilir- dağarında olan örneklerden yola çıkarak hareket ederseniz işleme daha kolay olur. Ama daima bilinenden bilinmeyene, yalından karmaşığa, kolaydan zora ilkeleri burada da hep işbirlikli olmalı”.*

K2: *“Dinlemeyi daha somutlanabilmesi için bence müzik tabi ki hoş bir şey ama bir mesleki müzik eğitimi söz konusu olduğunda her zaman bir sıradan vatandaş gibi dinlememeli müziği; eline kağıdı kalemi alıp, bölümlerin şekillerini çizebilmeli. Şekil derken kendince bir çiçek şekli olabilir, ya da kendince başka bir geometrik şekil olabilir. Birinci bölüm buydu, şimdi ikinci bölüm başladı. İkinci bölümde başka bir çiçek ya da başka bir geometrik şekille falan. Bölümlerin birbirlerinden farkını bu şekilde göstermesi gerekir. Küçük bir bölümde ise üçgeni küçük yapar, ya da daha büyükse büyük bir üçgen yapar. Ya da büyük bir şeyse şöyle bir yıldız vardır. Sonuç olarak biraz işin içine çizim olursa daha anlamlı olur, daha somutlaştırılmış olur olay diye düşünüyorum. Dinlediği eserin hikayesini oluşturursa çok daha güzel olur”.*

K4: *“Önce öğrendiği form yapılarına uygun eserler seçilmelidir. Bu eserlerin önce kağıt üzerinde form yapılarının bulunması istenebilir. Daha sonra dinleyerek form analizi yapmaları istenebilir. Aslında yapılan tüm çalışmalar birbirini destekler. Dinleme, çözümleme, yaratma, armonik analiz hepsi birbirini destekleyen çalışmalardır. Öğretmenin dinleme için bir dağarcık oluşturması, dinlerken nelere dikkat edeceğine ilişkin ipuçları vermesinin de yararlı olacağını sanıyorum. Ayrıca öğrencinin öğretmen yardımı almaksızın dinleyip*

kontrolünü yapacağı, kendi kendine çalışabileceği bir kaynağının-dağarcığının bulunması yararlı olabilir. Ama bu konuda da öğretmenin yol gösterici olması ve sınıf dışı çalışmaların kontrolünü yapması gerekmektedir”.

K6: *“Dinleme becerisini geliştirmek için bir kere bol bol dinleme ödevleri verilmesi lazım ve dinleme ödevlerinin sonucunda da öğrencinin notlar almasını tavsiye etmek lazım. O dinlediği eserin işte form bilgileri ile ilgili notlar alması, işte mümkünse demin bahsettiğim eserin hangi formda olduğunu, hangi yüzyılda yazıldığını, bestecisini teşhis edebiliyorsa hangi besteci tarafından yazıldığını, işte buna benzer şeyleri dinlediği eserin gerilim çözülüm noktalarını... öğrettiğiniz her şeyi sorabilirsiniz ondan sonra. Daha sonra bu ödevler onları çok geliştirir. Sonra hep beraber eseri tekrar dinlersiniz. Bütün öğrenciler dinledikten sonra analizini birlikte yaparsınız. Bunlarda mutlaka öğrenciyi geliştirici yönde çalışmalardır. Yapılmasında da fayda var”.*

K7: *“Sınıfın teorik ve pratik seviyesine uygun eserlerin seçilmesi öncelikle önem taşır. Öğretmen çalışma öncesi aşamalı bir dinleme planı hazırlar ve bu plana göre öğrenciyi dinleme sırasında yazılı ya da sözlü olarak belli sorulara yönlendirir”.*

K8: *“Bol bol dinleme ödevleri veriyoruz. Dinledikleri eserleri incele getir diyoruz. Yine çalıştıkları eserlerin formlarını dinleyip getir diyoruz. Sınıfta hep birlikte inceliyoruz. Tartışıyoruz. Dinleme becerisinde armoni etkilidir, önemlidir. Gerilimi bilmezse cümlenin ne olduğunu, dönemin, yarım kalışın ne olduğunu bilemez”.*

K11: *“Form analizi çalışmaları eser kaydı dinletilerek gerçekleştirilmelidir. Öğrencilere bir eseri dinlerken ana tema, sekvensler, müzikal cümleler, ana temanın tekrar gelişi vs. konularında ilişkilendirmeler yaparak dinlemek gerektiği konusunda hatırlatmalar yapılmalıdır”.*

- K12:** “Öğretilen türlerin örnekleri ders esnasında dinletilmelidir. Bu gelişimlerin öğrenciye kazandırılması için sadece Müzik Biçimleri dersi kesinlikle yeterli olmayacaktır. Piyano ve Bireysel Çalgı derslerini yürüten öğretim elemanları, derslerinde mutlaka form analiz, dönem ve türler üzerinde durmalıdırlar”.
- K13:** “Tüm çalgı vb. derslerde müzik biçimlerine yönelik uygulamalara yer verilmesi, öğrencinin öğrenme sürecine doğrudan katkı yapacaktır. Bu kapsamda öğrenci müzik biçimlerine yönelik edindiği kazanımlarla dinlediği eserleri çözümleme ihtiyacı ya da isteği duyabilir”.
- K14:** “Öğrencilere ders esnasında ders dışı güdülenmelerini ve dinleme becerilerini geliştirebilecekleri ödevler”.
- K15:** “Bireysel Çalgı Dersleri ve Piyano Dersleri’nde “biçimi” öğrencinin yavaş yavaş hayatına sokmak ve en önemlisi sevdirmek”.
- K16:** “Öğrenciye eser dinletmek, dinletirken de açıklama yaparak sorular sormak gerekir”.

4. Görüşme sorusu şöyledir;

Müzik Biçimleri dersinde kullanılan kaynaklar hakkında ne düşünüyorsunuz?

Soru 4. 1. Katılımcıların 4. sorunun 1. sondasında “Nicelik (sayı) bakımından yeterli midir?” sorusuna ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde, tamamına yakını kaynakların yetersiz olduğunu ve daha çok yabancı kaynaklardan yararlandıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretim elemanlarının bir kısmı yabancı dildeki yazılı kaynakları çevirerek yararlandıklarını, öğrencilerin ise yabancı dil bilgisi düzeyleri yeterli değilse kaynaklardan yararlanamayacaklarını belirtmişlerdir.

K1: “Şimdi yazılı kaynaklar var, var da, şimdi onların basımı, yayımı onlara erişebilme konusunda sıkıntılar var. Onların bir defa güncellenmesi gerekir. İlhan Usmanbaş’ın çevirileri var. Başka kaynaklar var. Nurhan Cangal’ın Yıldıray’la çalışmaları var. Şimdi daha başkaları da var yani, bir de çoğaltım halinde derlenmiş toparlanmış ama yayım aşamasına geçmemiş değişik kurumlarımızda çalışmalar var. Bunların tümünün, bir ortaya çıkarılıp yeniden temel olanlarının incelenmesi gerekir... Çalıştay yapılabilir. İlgili öğretim elemanları bir araya gelebilir, orada bir küme çalışması yapılarak bir ortak kaynak oluşturulabilir. Bu da beklenir zaten. Ama bu tür çalışmalar az. Yani iş birliği az, yardımlaşma az, dayanışma az. Hala daha bu konularda bireysel anlayış ve yaklaşım çok egemen. Halbuki üniversal boyutta yenileşme, dayanışma, kaynaşma, bütünleşme ağırlıklı olmalı esas olarak”.

K2: “Ne yazık ki yeterli değil. Şu anlamda yeterli değil, basılı kaynak anlamında yeterli değil. Yoksa sınırsız müzik var. Git internetten indir, sayısız binlerce konçerto binlerce bilmem ne falan, karşına bunlar çıkar. Bunların hepsi materyal sonuç olarak ama yani bir kitaptan bunları alalım, işte bir sonatın ya da konçertonun çeşitli bölümlerini çocuklara, öğrencilerime nota üstünden gösterim dersiniz böyle şeyler sınırlı, yani yeterince yok. Basılı kaynaklar son derece az”.

K3: “Çok yetersiz”.

K4: “Türkçe kaynak olarak bakıldığında yeterli değil, ancak artık üniversitede görev yapan öğretim elemanları belli ölçüde yabancı dil bilmektedir. Ve birçok kaynak bulunabileceği kanısındayım. Sayı olarak kaynağın azlığı çokluğu kadar verilen bilginin işlenişi, öğretim yönteminin önemli olduğunu düşünüyorum”.

K5: “Hayır...”

K6: “Yani yetersiz, özellikle Türkçe kaynaklar yetersiz. İşte bir Nurhan Cangal’ın kitabı var. Onun dışında aktarma, öykünme bir iki kitaptan başka da yabancı dilde kaynaklar var. Öğrenci tabi dil bilgisi, dil düzeyi yeterli değilse onları anlayamıyor. Ama biz onları işte ne yapıyoruz, çevirilerini yaparak, mümkün oldukça Türkçeleştirerek derslerde öyle anlatıyoruz. Kaynak sıkıntısı var yani”.

K7: “Yeterli değildir ve çoğu yabancı kaynaktır”.

K8: “Çok kaynak varda Cangal’ın kitabını bile alsan öğretiliyor yani Her öğrencinin çaldığı eser aslında birer kaynak. Bas internete bul. Mühim olan öğretmen veya öğrenci ona yatırım yapıyor mu, önemli olan o. Cd, yazılı kaynak, görsel kaynak, öğrencinin kendi çalgısı, öğretmenin kendi çalgısı”.

K11: “Türkçe kaynak sayısının azlığı nedeniyle yabancı kaynaklara başvurmak gerekiyor”.

K12: “Değildir”.

K14: “Değildir”.

K15: “Sayı bakımından tabi ki yeterli değildir. Öğrencilerin kolay ulaşımı düşünüldüğünde hatta tektir diyebilirim”.

K16: “Yetersiz buluyorum”.

Soru 4. 2. Katılımcıların 4. sorunun 2. sondasında “Nitelik (içerik) bakımından yeterli midir?” sorusuna ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde, büyük bir kısmı kaynakların gerek Müzik Biçimleri dersinin öğretiminde, gerekse kuram ve uygulamalı olarak programda yer alan Geleneksel Türk Halk Müziği ve Geleneksel Türk Sanat Müziği’nin formları, Uluslararası Popüler Müzik formları ve 20. yy.

müziğine ait Çağdaş Müzik formlarının içerikleri dersi kapsadığından ders kitabı olarak kullanılan kaynakların yetersiz olduğu görüşünü bildirmişlerdir.

K1: *“Yeterli diyemem; çünkü her kaynak, yazıldığı/basıldığı dönemdeki genel geçer müzik anlayışına göre düzenlenir. Şimdi Fuat Koray’ın kitabında bugün birçok müzik türünün biçimleri de kapsamlı, dediğimiz durum o zaman söz konusu değildi. Geleneksel müziklerden hiçbirinin ne dersi vardı, ne uygulaması ne de kuramı vardı. Ama şimdi var. O yüzden şimdi bu açıdan bakılınca Fuat Koray hocamız kitabını eksik yazmış diyemeyiz. O dönemin gereksinimlerine göre yazdı. Şimdi yeni durum, yeni gereksinim, yeni bir çalışma gerektiriyor. Bunu yapmak gerekiyor. Şunu söyleyebilirim; Nurhan Cangal’ın kitabı öncekilere göre daha kapsayıcı, daha çok işe yarar örneğin bu açıdan. Ama daha yeni bir çalışmaya da ihtiyaç var. Hani hepsi eksik. Ama bu eksiklikleri bir takım doğal şeylere bağlıyorum. Önemin gereksinimlerini sınırlılığına bağlıyorum. Bugün daha geniş kapsamlı çok boyutlu tüm Avrupa üzerindeki belli başlı biçimsel yapıları kapsayan bir biçimsel çalışmaya ihtiyaç var”.*

K2: *“Onlarda, yani form kitabında bu anlamda donanımlı müzikçilerimiz vardı geçtiğimiz yıllarda ama belki ağırlığı başka alanlara verdikleri için yeterince bu alanda eser veremediler. En çok bu anlamda eser yıllardan beri Fuat Koray’ın “Müzik Formları” kitabı var, İlhan Usmanbaş’ın “Müzik Biçimleri” adlı bir kitabı var, o da İngilizce çeviri bir eserden, Gültekin Oransay’ın yine mektupla öğretim zamanlı MEB yayınlarından çıkmış “Türler ve Biçimler” diye bir eseri var. Örneğin; Ali Uçan’dan böyle bir yapıt beklerdik. Günümüzde ama en çok kullanılan hem de net bir şekilde açıklanmış, mektupla öğretimden gelen Nurhan Cangal’ın kitabı”.*

K4: *“Birden fazla kaynağa ulaşıldığında aradığımız bilgiye ulaşılacak nitelikte kaynaklar bulabilirsiniz. Ancak Eğitim Fakülteleri’nde Form Bilgisi dersi programına yönelik nicelik ve nitelikte kitap soruyorsanız ülkemizde yeterli sayıda ve nitelikte kaynağın olduğunu sanmıyorum”.*

K5: *“Hayır”.*

K6: *“Türkçe zaten Nurhan Cangal’ın kitabını öğrencilere tavsiye ediyoruz, o da tabii sınırlı işte, 20. yy. sınırlı o bilgiler. İlk bahsettiğim Çağdaş Müzik, Atonal Müzik’le ilgili bilgiler yok. Onun dışında temel anlamda müzik biçimleri konusunda öğrenciye bazı şeyler verebiliyor ama daha uzmanlaşmak isteyenler tabii farklı kaynaklara yönelmek durumunda kalıyor”.*

K7: *“Nitelik bakımından yeterli değildir”.*

K8: *“İçerik olarak herhangi bir sıkıntı yok. Mühim olan onlardan faydalanmayı bilelim”.*

K10: *“Günümüzde dil ve stil/ekol bilgisi olduğu sürece kaynak sıkıntısı yaşanacağını sanmıyorum ancak yine kuruma göre, onu öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyinde sunmak durumu, daha önemli bir durum”.*

K11: *“Bu derste işlenen konular bakımından yeterli buluyorum”.*

K12: *“Mevcut kaynaklardaki bilgilerin yeterli olduğunu düşünüyorum”.*

K14: *“Orta düzeyde yeterlidir”.*

K15: *“... konu başlıkları sıralı bir durumda olmasına rağmen alt başlıkların sıralamasında sıkıntıların olduğunu söyleyebilirim. Bunun dışında sadece Türk Müziği Formları ile ilgili herhangi bir kaynağın olmaması da sıkıntıların bir başkasını oluşturmaktadır. Türk Müziği kitaplarında bunlara değinilmiştir, ancak örnekler çok azdır ve yüzeysel bir durum söz konusudur”.*

K16: *“Yetersiz buluyorum”.*

Ayrıca katılımcılar kurumsal eğitim düzeyinde Müzik Biçimleri dersine yönelik ders konularının kapsamlı olarak ele alındığı, farklı müzik tür ve biçimlere ait yeterli sayıda örneklerin bulunduğu, yazılı bir çalışmaya ihtiyaç olduğunu da belirtmişlerdir.

Soru 4. 3. Katılımcıların 4. sorunun 3. sondasında “Ders içerisinde kullanılan diğer materyaller neler olabilir?” sorusuna ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde, öğrenme durumlarında işitsel öğelere mutlaka yer verilmesini ve dersin işitsel öğelerin yanında görsel öğelerle de (konser kayıtları gibi) desteklenerek öğrenilen kazanımların daha kalıcı izli olmasına katkıda bulunacaklarını belirtmişlerdir. Müzik Biçimleri dersinde yararlanılabilecek materyaller ise üç grupta toplanmıştır.

1. **Yazılı materyaller:** Müzik biçimleri ile ilgili yerli ve yabancı kitaplar, makaleler, tezler, ilgili eserlerin notaları vb.
2. **İşitsel materyaller:** Her türlü elektronik müzik çalar, CD/DVD, piyano, öğretim elemanın kendi çalgısı ve öğrencilerin çalgıları vb.
3. **Görsel materyaller:** Bilgisayar, projeksiyon, tepegöz vb.

K1: *“Burada müzik biçimleriyle ilgili eserlerin biçimsel yapılarıyla ilgili tezler olabilir, makaleler yayınlanabilir/yapılmış olabilir, yani başka kaynaklara da -ders kitabı dışındaki başka kaynaklara- açılmak gerekir”.*

K2: *“Öğrencilerin kendilerine ödevler verilebilir. Konular işlendikten sonra örneğin; Şarkı formları işlendikten sonra “herkes şarkı formundaki bir eseri kaydederek getirsin” işte “sınıfta tek tek dinleyeceğiz bakalım kimlerinki daha tam konuyla özdeşleşmiş”, “kiminkinde konu anlaşılmamış daha iyi ortaya çıkar” gibi... Mp3 çalarlarla her şeyi taşıyabiliyorlar. İnternete girsin, araştırsın, getirsin, sınıfta bakılsın, acaba anlaşılmuş mu konu? Öğrencilerin çalgıları da sınıfta paylaşılabilir”.*

K4: *“Teknolojinin geliştiği ve kolayca ulaşabildiğimiz günümüzde bu ders için materyal bulmanın kolaylaştığını düşünüyorum. Görsel ve işitsel olarak müzik dinlemeye yönelik her türlü araç (dvd, cd vb.). Bu araçlarla öğrenilen formlarda, çeşitli çalgılarla, çeşitli müzik toplulukları, çeşitli konser kayıtları dinlenebilir. Okullarda müzik dinleme, işitme eğitimi ve benzeri çalışmaların yapılabileceği stüdyoların bulunması bu tür derslere katkıda bulunabilir. Öğrenmede, işitmenin yanında görsellik de önemli olduğundan konser kayıtlarının görsel olarak da izlenmesi öğrenimin kalıcı olmasına katkıda bulunacaktır. Dinleme sonunda sınıfça yapılacak eleştiriler de öğrenime ayrı bir boyut ve katkı getirecektir”.*

K5: *“Bilgisayar, çalgılar, slayt, asetat, vs...”*

K6: *“Kitapların haricinde, dinletmek için elektronik araçlarla öğrencilere dinletiriz. Belki daha güzel bir ortam olması bakımından bir stüdyo kullanabiliriz müzik biçimlerinde. Öğretmen çalgıdan faydalanabilir ama bu derse giren her öğretmen çok iyi derecede piyano çalamayabilir. ... Müzik Biçimleri dersinde daha çok çoksesli boyutta düşündüğümüz zaman kullanılan enstrümanlar da çok önemli tabi. Onun için tabi ki enstrümandan yararlanıyoruz. Özellikle piyano olmazsa olmaz o derste. En çok kullandığımız enstrüman piyano”.*

K7: *“(1) İşitsel araçlar; Piyano, CD çalar vs. (2) Görsel araçlar; Projeksiyon, tepegöz. (3) Basılı araçlar; Nota, kaset, CD ve Asetat vs. (4) Görsel ve işitsel araçlar; Bilgisayar, VCD/DVD vs.”*

K8: *“Cd, yazılı kaynak, görsel kaynak, öğrencinin kendi çalgısı, öğretmenin kendi çalgısı ve piyanodan faydalanılabilir”.*

K10: *“Yansıtıcı, ses düzeneği vb. araçlar dersin vazgeçilmezleri”.*

K11: *“Eser kayıtları, eserlerin notaları”.*

K12: *“Piyano, bireysel çalgılar ve en önemlisi cd çalar, bilgisayar...”*

K15: *“Mutlaka sınıfta olması gereken materyaller; piyano ve bir dinleme cihazıdır. Görsellik önemli bir boyutu oluşturduğu için yansıtıcı olan bir sınıfta ders işlemek gerekmektedir”.*

K16: *“Müzik dinlemek için cd’lerimi ve bilgisayarımı kullanıyorum, slayt ta kullanıyorum, ayrıca analiz için piyano parçalarından oluşan bir ders materyali hazırladım, onu da kullanıyorum”.*

Soru 4. 4. Katılımcıların 4. sorunun 4. sondasında “Ders içerisinde yer alan araç ve gereçler etkili ve verimli şekilde nasıl kullanılabilir?” sorusuna ilişkin görüşlerinde öğretim elemanlarının:

1. Sınıfın düzeyine uygun bir ders planı oluşturmaları,
2. Ders planına uygun yöntem ve öğretim tekniklerini kullanmaları,
3. Piyanoyu dersin kapsamında yeterli derecede kullanabilmeleri ve örnek verebilmeleri,
4. Derste incelenecek uygun eserlerin seçilmesi, yorumlanacak eserlere hazırlık yapılması,
5. Sınıf içerisinde öğretilen bilgilerin beceriye dönüştürülmesinde, teori boyutu ile sınırlandırılmadan etkinliklerde kullanılan araç ve gereçlerin planlı bir şekilde program üzerinde gösterilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

K1: *“Bu öğrencinin gereksinimine göre, öğretim elemanının bunları ustaca yerli yerinde kullanma anlayışına bağlı bir şey. Ama dediğim gibi yalından karmaşığa, basitten bileşiğe, kolaydan zora, temelden ara ve ileri katmanlara doğru bir sıra ve düzen izlenirse hepsi yerli yerini bulur. Bu bir yöntem işinden çok bir anlayış ve yaklaşım işidir. Bu konuda öğretim elemanlarımız birtakım farklı modeller oluşturabilir ve bunların deneysel çalışmalarını da yapabilirler. Bu öğretme-öğrenme stratejileri konusu, bunun ayarlanması öğretim elemanının işidir. Bu konuda farklı modeller oluşturur öğretim*

elemanı. Farklı gruplara göre en uygun modeli uygulayabilir. Bunun için öğretim elemanının bir modeller dağıtı olması lazım. “Karşıma nasıl bir grup gelir? -üst düzeyde bir grup gelebilir, karma bir grup gelebilir-” Buna göre öğretim elemanı dersinin yapısını işleyişini düzenleyecektir”.

K4: *“Ders planına uygun olarak uygun zamanlarda, uygun eserlerin ele alınması ilk aklıma gelen noktalar. Teknik donanımın ders öncesi hazır olmasının da araç ve gerecin etkili ve verimli kullanılmasını etkileyeceğini düşünüyorum. Ders için bir stüdyonun olmasının, bu soruna katkı getireceğini düşünüyorum”.*

K5: *“Hocanın ve öğrencilerin yeteneği ölçüsünde daha verimli kullanılabilir. Hoca çalamıyorsa, örnek veremiyorsa, çalacak öğrencide yoksa verim düşünülemez”.*

K6: *“Zaten kaynakları etkili ve verimli değerlendirmek için dönem başında program yaparız. Konuları haftalara göre ayırırız -şu hafta şunu, bu hafta bunu öğretiriz-. Dolayısıyla o zamanı, o konuyu öğretmek için en verimli şekilde kullanmanın telaşında oluruz. Ve kaynaklarda ona göre mümkünse önceden öğrencilere kitap tavsiyesinde bulunduğumuz için, eğer o kitaptan öğretmeyeceğimiz şey ise fotokopisini dağıtırız eserlerin. Ya da bir ders önceden “Önümüzdeki hafta şu konuyu öğreneceğiz, şu konuyla ilgili de şu şu parçaların analizlerini yapacağız, form analizini yapacağız hazırlıklı gelin” anlamında bu şekilde etkili kullanabiliriz kaynaklarımızı. Yalnız süre çok önemli. Süreyi en verimli şekilde kullanmak gerekir, öteki türlü konular yetişmez. Bazen öyle oluyor ki özel gün ve bayramlar olduğu zaman arka arkaya aynı dersleri götürebiliyor. Dolayısıyla da verimli kullanamıyorsun ve sıkıştırmak zorunda kalıyorsun konuları”.*

K7: *“Çalışma öncesi hazırlanacak aşamalı bir çalışma planıyla kullanılabilir. Bu planın hazırlanmasında öğrencilerden de etkin olarak yararlanmak gerekiyor”.*

- K8:** “Araç ve gereçlerin etkili olarak kullanılmasından ziyade, mühim olan öğretmen veya öğrenci ona yatırım yapıyor mu, önemli olan o”.
- K12:** “Kullanılan araç-gereçlerin sadece öğretmen tarafından değil uygulamalı olarak öğrenciler tarafından da kullanılması sağlanmalıdır”.
- K13:** “Planlı bir öğretim yoluyla araç ve gereçler (bilgisayar, CD çalar vb.) etkili ve verimli bir şekilde kullanılabilir”.
- K14:** “Uygulamalı bir ders olma özelliği ile ders içerisinde gerek çalgısal, gerekse sözel eserlerin birebir uygulaması yapılmalı ya da internet vb. yollar ile en azından gösterimi yapılmalıdır”.
- K15:** “... Müzik Biçimleri dersini veren öğretim elemanının piyano becerisi gelişmiş durumda olmalıdır ki, etkili ve verimli bir ders işlenebilsin”.
- K16:** “Ders süresi iyi planlanırsa verimli bir biçimde kullanılabilir”.

Katılımcılar ayrıca öğrencilerin derse karşı tutumları, ilgileri ve hazırbulunuşluk düzeylerinin dersin verimini etkileyeceğinden, gerek analiz gerekse yorumlama çalışmalarında derse hazırlıklı gelmeleri gerektiğini de belirtmişlerdir.

5. Görüşme sorusu şöyledir;

Sizce Müzik Biçimleri dersi için öğrencilerin sınama durumlarında izlediğiniz yöntemler nelerdir?

Soru 5. 1. Katılımcıların 5. sorunun 1. sondasında “Bestelemeye yönelik bilgi ve becerilerin sınanmasında nasıl bir yöntem izlenmelidir?” sorusuna ilişkin görüşleri şunlardır:

1. Uygun motiflerin oluşturulması,
2. Motiflerin arasındaki yapısal bütünlük ve çeşitlerine göre (tam kararlı, yarım kararlı vb.) müzikaliteye dayanan cümlelerin oluşturulması,
3. Kuramsal boyutta yanlış cümleleme örneklerinin ayırt edilmesi. Cümle tamamlama çalışmalarının (soru, cevap cümlelerinin tamamlanması) yapılması,
4. Müziği oluşturan biçim öğelerinin ton ve ölçü kaygısı gözetmeden, ritmik, melodik ve armonik yapının estetik bir bütünlük içerisinde bulunduğu, özgün, küçük çapta eserlerin oluşturulması,
5. Sözlü beste oluşturmaya dayalı çalışmalarda ise, şarkı sözü verilerek aralarında soru cevap ilişkisi bulunan, içerisinde nakaratla birlikte farklı bölmelerden oluşan, ritmik, melodik ve armonik yapının estetik bir bütünlük içerisinde bulunduğu, özgün, küçük çapta eserlerin oluşturulması yönünde görüş bildirmişlerdir.

K1: *“Şimdi müzik cümlesi, bir cümle yapısının nasıl olduğu, bu cümle bilgisi bu dersin içerisinde verilecek zaten. Yalnız absorbe edilmiş her cümle öbeği bir cümle değildir elbette. Önce bir içi açık olacak, müziksel bir yapı olacak, motifsel yapıya dayanacak. Tek motifli cümle olabilir, iki, üç, dört motifli falan. Yani cümlelerin özelliği belli, yapısı-karakteri belli. Bunları taşıyan yapıya biz cümle diyeceğiz. Bu, bu derste öğrenilecek. Şimdi bir defa kuramsal olarak en doğru cümleleme örneğini verecek, yanlış cümle örnekleri seçilip dinletilecek. Bunlardan en doğru cümleleme örneğini bulması istenebilir. İkincisi de, bu uygulama olarak yaptırılır kendisine”.*

K2: *“Bir beste yapmaları istenir. “Bir dönemlik ezgi yapın.” denir ya da bir şarkı sözü verilebilir. Yani sözlerinin A’sını oluşturabileceği, sonra B’sini oluşturabileceği bir yapı, bir söz verilebilir. “Bu sözleri bir besteleyin bakalım.” denilebilir. Bakalım o iki şey arasındaki farkı görebilmişler mi? Yani ondan bir nakarat çıkarabilmişler mi? Tabi ki soru cevap bilgisi çok önemli. Ta başından sonuna kadar olay onun üstünde geliyor. Eğer soru cevap ilişkisi olmazsa zaten eserlerdeki şey beklediğimiz ölçüde olmaz. Akıcılık*

özelliğini yitirir eserler. Yani yalnızca armoni veremez bunu -akıcılığı, gerginliği- aynı zamanda müzik biçimi de bunu sağlar”.

K4: “Belli bir formda eser yazması istenebilir. Değerlendirme hem kurallara uygunluk hem de estetik yönden ele alınabilir. Kurallara uygunluk denince; istenilen forma, armonik yapıya, müzikal terimlere uygunluğu, diğer yönden estetik olarak değerlendirilebilir. Sınıf ya da okul içi yarışmalar yapılabilir. Küçük ödüllerle öğrenciler özendirilebilir. Yarışma ve ödüller değerlendirme kapsamı içinde tutulabilir”.

K6: “Tonunu ve ölçüsünü kendilerine bırakmak suretiyle hangi tonda isterlerse bir eser oluşturmalarını istiyorum. Kanonda bunu çok yapıyorum, imitasyonda yapıyorum ve kendi bir eser üretmiş oluyor. “Dört sesli bir canon üretin.” diyorum mesela. Dolayısıyla sınavın bir boyutunu böyle yapıyorum. Zaten en başta bir kere yarattığı şey estetik mi değil mi, müzikalite anlamında bir his uyandırıyor mu, yoksa gelişi güzel öğrendiği form bilgilerini matematiksel olarak birleştirmiş mi? Buna dikkat ediyoruz. Özgün olması gerekir. Yani müzikal bir estetik olarak bir şeyler ifade etmesi lazım. Dolayısıyla sırf matematiksel ifadelerden ibaret değildir, ona bakarım. Onun dışında öğrendiği işte o formsal bilgileri bu estetiği oluştururken ne denli kullanmış, yapısal şemasının farkında mı, biliyor mu, ona bakarız”.

K7: “(1) Soru ve cevap cümleleri yazdırmak. (2) Çalgıların ses sınırları, tınlama bölgeleri vb. özellikleri ile ilgili yazılı ve dinleme uygulamaları yapmak. (3) Farklı eserlerin üslup ve dönemleri açısından karşılaştırma yapmak”.

K8: “Yapılmış bir ezginin taklidini yap dersin, bir motif verirsin devamını istersin, bir cümle verirsin yarım kararı tamamlamasını istersin. Küçük çaplı bir bölümlü ve iki bölümlü şarkıların mesela; Schumann 1 numaranın taklidini yapmalarını, ya da üç numaralı üç bölümlüdür örneğin ona benzer bir şeyler yapmaları istenebilir. Önemli olan rengi görmesini sağlamaktır”.

K11: *“Sınavların, yazılı sınav ve öğrenciler tarafından yapılan çalışmaların sunumu biçiminde iki bölümlü olması gerektiğini düşünüyorum”.*

K12: *“Form bilgileri düzeyini ölçecek küçük testler yapılarak tespit edilecek herhangi bir türde küçük çaplı besteler yapmaları istenebilir”.*

K14: *“Yeterlilikleri düzeyinde öğrendikleri türde küçük besteler yapmaları, ya da var olan eserleri incelemeleri istenebilir”.*

Soru 5. 2. Katılımcıların 5. sorunun 2. sondasında “Yorumculuğa yönelik bilgi ve becerilerin sınanmasında nasıl bir yöntem izlenmelidir?” sorusuna ilişkin görüşleri şunlardır:

1. Seslendirecek eserlerin

- Biçimsel yapısı (formu, dönemi, bestecisi, stil özellikleri vb.),
- Armonik yapısı (tonalite ve tonalitedeki değişimler, gerilimler, çözümler vb.),
- Süsleme işaretleri,
- Müzikal ifadelerle ilişkin kuramsal bilgilerin sınanması,

2. Eserlerin yorumlanmasında

- Cümle yapılarına uygun olarak seslendirilmesi,
- Bölmeler ve bölmeler arasındaki farklılıkların hissettirilmesi,
- Farklı dönemlere ait eserlerin stil özelliklerine uygun olarak seslendirilmesine yönelik müzikal davranışları ölçen, performansa dayalı sınama durumlarının düzenlenmesi yönünde görüş bildirmişlerdir.

K1: *“Bir cümleyi doğru biçimde icra edebilmeli. Bir dönemi/periodyu icra edebilmeli. Periyot yapısına uygun biçimde bir seslendirme, yorumlama yapabilmeli örnek olarak”.*

- K2:** *“Adı üstünde, eseri çaldırılıp çalarken “acaba bölümler arasındaki farklılıkları tekniği ile ilişkilendirebiliyor mu, hissettirebiliyor mu?”. Anahtar sözcük o”.*
- K4:** *“Kağıt üzerinde bir eserin crescendo, decrescendo, piyano, forte vb. müzikal ifadelerini kendisinin eklemesi, dinlediği eser hakkında yorum yapması istenebilir. Kendi yazdığı eserlerdeki yorumu öğretmen ve diğer öğrencilerin değerlendirmesi istenebilir”.*
- K6:** *“Yorumculuk becerisini sınamak istiyorsanız eseri yorumlarken durdurursunuz “burada şu anda hangi formdasın, formun hangi döneminde, hangi tondasın?” gibi yorum yaparken onları da sorabilirsiniz öğrenciyi sınamak anlamında. Eseri düzgün çalabilmesini salık verirsiniz özellikle; mesela bazı eserler var ki, Barok dönemi eseri, dönemin ruhuna uygun çalınması gerekir. Bunlarda da özellikle süslemeler, triller, çarpma dediğimiz küçük notalar, bunların olması gerekir. Yorumlarken acaba onları düz mü geçiyor, yorumluyor mu bunlara dikkat ederiz. Yapıyor mu küçük notaları, o dönemin kendisine has o şeyleri? Yorumdan eğer sınıyorsam, bunlara dikkat ederim. Bazı eserler, Romantik dönemse o hissiyatla çalabiliyor mu? Eğer 20. yy. müzikleri ise ona göre biraz matematiksel dediğimiz şeyler varsa, onlara göre çalabiliyor mu bunlara dikkat ederim”.*
- K7:** *“(1) Çalacakları eser üzerinden sorular sormak. (2) Dönemsel yazı ve çalma stillerini öğrenip öğrenmediklerini dinleterek anlamaya çalışmak. Eserin döneme göre doğru yorumlanıp, yorumlanmadığını sormak ya da nasıl çalınacağını sormak” .*
- K8:** *“Eser çalarken cümlelerin farkına varıp, varmamaları olay aşında. Güya komisyon sınavlarında yapıyorlar. Dersin saati olsa, çaldıkları bir eserden ne anladıkları sorulur, soruları, cevapları, cümleleri bilerek çalmalarını görmelerini sağlamak olurdu” .*

K11: *“Öğrenciler sınavlarda kendi çalışmalarını çalgılarıyla seslendirebilir. Sınavlar öncesinde öğrencilerin yorumlama becerileri üzerinde çalışılabilir”.*

K12: *“Öğrendikleri türleri kendi çalgılarında veya piyanoda yorumlamaları istenebilir”.*

K13: *“Müzik biçimlerinin öğrenilmesi yalnızca “Müzik Biçimleri” dersine bırakılmamalı, diğer derslerin kapsamında da yer verilmelidir”.*

K14: *“Farklı eserlerden oluşan, çalgısal ya da sözel eserlerden oluşan, müziksel etkinlikler düzenlenebilir. Bu yolla bu amaca ulaşılabilir”.*

K16: *“Yorumculuk konusunda, bireysel çalgı ya da bireysel ses eğitimi veren hoca ile Müzik Biçimleri dersini veren hocanın irtibatta olması gerekiyor. Dönütler bireysel dersleri veren hocalardan alınmalı; “Öğrenci daha müzikal çalışıyor mu, cümle bilgisini edinmiş mi, cümle sonlarını diminuendo yapıyor mu?” vs”.*

Katılımcılar ayrıca öğrencilerin bireysel derslerde çalıştıkları eserleri (çalgısal-vokal) sınıf ortamında seslendirme durumlarında yorumlama becerilerine ilişkin saptamaların gözlemlenebileceğini ve Müzik Biçimleri dersini yürüten öğretim elemanı ile bireysel çalgı derslerini yürüten öğretim elemanları arasında öğrencilerin Müzik Biçimleri dersinde edindikleri bilgi ve becerilerin bireysel çalgı derslerinde kullanabilme durumlarının takip edilmesi gerektiğini de belirtmişlerdir.

Soru 5. 3. Katılımcıların 5. sorunun 3. sondasında “Çözümlemeye yönelik bilgi ve becerilerin sınanmasında nasıl bir yöntem izlenmelidir?” sorusuna ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde, analizleri yapılması istenen eserlerin notaları öğrencilere dağıtılarak ve eş zamanlı olarak işitsel araçlarla da (çalgı/piyano/elektronik müzik çalar vb.) dinletilerek aşağıdaki soruları ölçmeye yönelik yanıtların verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Eserin;

- Yapısal özellikleri,
- Biçim şeması (dış yapısı),
- Armonik yapısındaki değişim ve gelişmeleri (içyapısı),
- Dönemi (bestecisi, stil özellikleri).

K1: *“Çözümleme becerisinde sınama ölçme aşaması hem kavrama düzeyinde, hem de uygulama düzeyinde yapılabilir. Ölçme, değerlendirme ilke ve ölçütlerini de işlemlerini de buna göre belirleriz. Hepsi birbirine bağlı”.*

K2: *“Eser üstünde bir kağıt üzerinde bir şemayla göstermesi istenebilir”.*

K4: *“Eser çözümleme dendiğinde form ve armonik yapı birlikte akla gelmektedir. Her iki alandaki yeterlilik ya da yetersizlik çözümleme becerisini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyeceğini düşünüyorum. Değerlendirme yazılı, eser dinletme şeklinde yapılabilir. Yazılı değerlendirmede her ikisini de(form ve armoni) ölçmeye yönelik sorular sorulabilir. Ancak form analizi puanının, armonik çözümlemeden daha yüksek olmasına özen gösterilebilir. Eser dinletilerek form analizi yapılması beklenebilir. Öğrenci müzik tarihi biliyorsa form dersi çok daha yararlı ve çok boyutta işlenebilir”.*

K6: *“Bir boyutunu da eser analizi şeklinde yapıyorum. Onda da kriterlerimiz, öğrettiğimiz konular belli. Bunları yeterince öğrenmiş mi öğrenmemiş mi ona göre sorular soruyoruz. Yani “Aşağıdaki eseri şu açılardan inceleyiniz”. Formunu/şemasını soruyoruz zaten “A-B-A mı, Katlı Şarkı Formu mu, şu mu, bu mu, onun dışında formsal özelliği nedir bunun; Sonat mı, Sonatin mi?” Onun dışında dönemsellik itibarıyla dönemini, bestecisini, buna benzer şekilde soruyoruz. En güzeli ders içerisinde bir on dakika zaman verip “Hadi bunu analiz edin, yazın.” o şekilde de bilgisini sınavabilirsiniz. Öğrettiğiniz bilgileri yeterince öğrenmiş mi, öğrenmemiş mi?”.*

- K7:** “Öğrenilen konulardan yola çıkılarak öğrencilere bir eserin notasını dağıtıp, CD'den dinleterek ya da çalarak, aşağıda yer alan soruları yanıtlamalarını istemek”.
- K8:** “Klasik yöntem; eserler yazılı olarak fotokopilerle öğrencilere verilip dinletilerek eserin üzerinde dönemleri gösteriliyor, şeması gösteriliyor”.
- K10:** “Çözümleme ve dinleme becerisi aşamalı olarak gerçekleştirilir. Çalışılacak tür ile ilgili stil, dönem bilgisi eşliğinde, biçim yapıları belli bir dizge ile sunulmalıdır”.
- K11:** “Yazılı sınav içerisinde mutlaka yer alması gerektiğini düşünüyorum”.
- K12:** “Herhangi bir eserin notaları verilerek, hatta aynı zamanda dinletilerek nota üzerinde çözümlenmeleri istenebilir”.
- K14:** “Farklı türlerde eserlerden ödevler verilerek çözümlenmeleri, üzerinde yaptıkları yorumları sınıf ortamında paylaşmaları ile sağlanabilir”.
- K15:** “Analiz sorulacak ve değerlendirilecek”.

Katılımcılar ayrıca öğrencilerdeki çözümlemeye yönelik bilgi ve becerilerin sınanmasında eseri oluşturan biçimsel ve armonik yapıya ilişkin bilgilerin yeterince öğrenilmemesinin sınav durumlarını etkileyeceğini belirtmişlerdir.

Soru 5. 4. Katılımcılar 5. sorunun 4. sondasında “Dinlemeye yönelik bilgi ve becerilerin sınanmasında nasıl bir yöntem izlenmelidir?” sorusuna ilişkin olarak, iki farklı yöntem üzerinde görüş bildirmişlerdir.

- 1. Dinlemeye yönelik bilgi ve becerilerin işitsel ve görsel öğelerle eş güdümlü olarak sınanması:** Farklı müzik türlerinde verilen eserlerin biçim (biçimin yapısal özellikleri, biçim şeması vb.) ve armonik yapısına (dereceleri,

modülasyonlar vb.) ilişkin bilgilerin işitsel ve görsel araçlar kullanılarak sınama durumlarının düzenlenmesi.

K16: *“Eseri dinlerken analiz yapabiliyorlar mı, ölçülecek”.*

K8: *“Çözümleme ile dinleme eşgüdümlü olarak ilerliyor. Çalınan eseri renk olarak ayırt eder; A minörden, F majöre, tekrar A minöre geçmesi gibi bunları ayırt ettiriyoruz. Dominantta kaldığını, tonikte bittiğini, 3 bölümlü olduğunu, 3 ayrı renkte olduğunu, majör/minör olduğunu, minörde bittiğini... Dinletirken birde nota koyuyoruz ki görselde olsun. Armonik analiz de yapılıyor”.*

K11: *“Yazılı sınav süresince yapılabilecek bir değerlendirme yöntemi olabilir”.*

K4: *“Aynı şekilde eser dinletilerek form analizi yapması istenebilir. Eser hakkında yorum yapması beklenebilir”.*

2. Dinlemeye yönelik bilgi ve becerilerin işitsel yöntemlerle sınanması: Farklı müzik türlerinde verilen eserlerin biçim (biçimin yapısal özellikleri, biçim şeması vb.) ve armonik yapısına (dereceleri, modülasyonlar vb.) ilişkin bilgilerin işitsel araçlar (çalgı/piyano/elektronik müzik çalar vb.) kullanılarak sınama durumlarının düzenlenmesi.

K1: *“Dinleme becerisinin değerlendirilmesinde öğrencilere bilmedikleri yeni örnekleri çok olmamak üzere dinletirsiniz. Çoksesli müziğin armonik yapısıyla, biçimsel yapıyı öğreten başka özellikleri daha ağır basan bir eser getirirseniz, orda biçimsel yapıyı çocuk bile kavrayamayabilir, öğretmen de zorlanabilir. Yani kullanılan materyallerin uygun olması lazım. Bu da öğrenci düzeyine bağlı, öğretmenin işleme tarzına bağlı”.*

K2: *“Dinleme becerisinde de yine bir şema çizmesi istenebilir. Yani dinleyip dinlemediğini, ya da dinlediğini algılayıp algılayamadığını ancak belli bir şekilde ifade edilebilir. Armonik değişimler, ton değişimleri, ana temaya dönüş,*

modülasyonları fark etme, köprü konulmuş gibi... Kuşkusuz bu özellikleri fark etmeleri çok daha iyi olur ama bence o şeyleri kağıt üstünde gösterilmesinde öğrencinin inanması gerekir. Müzik soyut bir şey. Akıp gittiği için onları fark edemeyebilirler. Burada eserde, notanın üzerinde görüp ondan sonra dinletmek olursa öyle olur”.

K7: *“Dinleyerek çözümlenecek eserle ilgili aşamalı bir dinleme planı hazırlayıp, bu plana göre öğrenciyi dinleme sırasında yazılı ya da sözlü olarak eserle ilgili belli sorulara yönlendirmek”.*

K14: *“Dinleme için farklı türlerde örnekler önerilecek kontrollü bir yöntem izlenebilir”.*

Katılımcılar ayrıca dinlemeye yönelik sınama durumlarında sınıfın düzeyine uygun, biçim ve armonik yapının karmaşık olmadığı (belli bir biçimsel yapıya ve armonik bütünlüğe sahip) eserlerin seçilmesi gerektiğini, aksi takdirde örneklendirilmeyen farklı biçimler ve armonik kurulumlardan oluşan eserlerin kavrama düzeyindeki becerilerin sınama durumlarında öğrencilerin zorlanabileceklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerdeki dinlemeye ilişkin beceriler sınanırken hedef davranışlardaki basamakların düzeylerine göre her iki tipte de sınama durumları düzenlenebilir.

6. Görüşme sorusu şöyledir;

Sizce Müzik Biçimleri dersi için, ortak noktaların bulunduğu bir programın gerekliliğine inanıyor musunuz? Bunun önemi nedir?

Soru 6. Katılımcıların tamamına yakını Müzik Biçimleri dersi için ortak noktaların bulunduğu bir öğretim programının gerekliliği konusunda birleşmektedirler. Ortak programa ilişkin genel görüşler ise şunlardır.

Müzik Biçimleri dersi için oluşturulacak bu programla;

1. Dersi yürüten öğretim elemanlarının bilgileri ve deneyimleri doğrultusunda Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'nda asgari ölçüde ders kapsamındaki kazanımlara ulaşılabilir.
2. Çağdaş eğitim anlayışına uygun olarak müzik öğretmeni adaylarının günümüz müzik kültürü kapsamında tür ayrımı gözetilmeksizin her türe ait örnekleri bilmesi, öğrenmesi, uygulaması ve aktarması gerekir.
3. Derste istenilen hedefe ve beklenen düzeye ulaşılabilir.
4. YÖK'ün Müzik Biçimleri ders içeriğinde yer alan konuların tümünü içermelidir.
5. Müzik öğretmenliğinin gereği olarak programda zaman problemi yaşanmadan, konular ve türler arasında ayırım yapılmaksızın bütün konulara yer verilmesi gerekir.
6. Öğretilenlerin yalnız bilişsel düzeyde kalmayıp, çeşitli uygulamalarla kavrama düzeyine ulaşarak kalıcı olması gerekir.
7. Ülkemizdeki Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'nda programlı olarak yürütülecek olan Müzik Biçimleri dersi ile daha nitelikli, düşünen, sorgulayan, araştıran, çalgısını bilinçli bir düzeyde yorumlayan, müzikal becerilerle donatılmış müzik öğretmenlerinin yetiştirilmesi mümkün olabilir.
8. Müzik öğretmenliği programında bu ders kapsamındaki ulusal düzeyde öğrenme çıktılarına ulaşılabilir.
9. Dersi yürüten öğretim elemanları için referans niteliğine sahip olması ve örnek modeller geliştirilmesinde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

K1: *“Var. Hem tür bakımından, hem düzey bakımından. Kesinlikle var. Yani şimdi artık günlük olağan insanlarımızın günlük yaşamı bile çok türlü bir müzik yaşamı. Eskiden genellikle herkes belli bir türün üzerinde yoğunlaşmıştı. Aynen bir iki besinle beslenir gibi bir iki türle yetiniyordu. Günümüz insanları çok türlü bir müzik yaşamı yaşıyorlar. Yani her türden; klasik müziğe gider, halk müziğine gider, caza gider, ne bilim arabesk, hepsine giden şeyler bunlar. O bakımdan şimdiki insanlarımızın müzik yaşamlarının müzik kültür yapıları çok*

boyutlu, çoğulcu bir yapıya evrildi. Bunun içinde, müzik biçimleri de bu yapıya uygun olmalı. Unutmamalı ki, müzik öğretmeni adayı da bir insan. Onunda kendi kişisel gereksinimleri var”.

K2: *“Tabi ki olmalı. Zaten öyle olursa daha istenilen hedefe ulaşılabilir. Yoksa dersler arasındaki bilgi akışını sağlamak mümkün olmayabilir. Yani beklenen düzeyde hedefe ulaşlamayabilir. İstenilen kazanımlar sağlanamayabilir”.*

K4: *“Hangi ders olursa olsun, ortak noktaların bulunduğu bir program gereklidir. Böylece tüm eğitim fakültesi mezunları asgari ölçülerde bu derste bilinmesi gerekenleri öğrenmiş olarak mezun olacaklardır. Form dersini veren öğretmenlerin isteği, bilgisi doğrultusunda ortak bir noktada buluşulacaktır. Diğer yandan program iyileştirme çalışmaları ile daha yeni programlar oluşturulacak, öğretmenlerin bilgi, deneyim ve paylaşımları gündeme gelecektir. Şu anda tüm öğretim elemanları kendi çabaları, kaynakları ve bilgileri ölçüsünde bu dersi yürütmeye çalışmaktadırlar”.*

K6: *“Mutlaka olması lazım. YÖK’ün Müzik Biçimleri ders içeriğinde yer alan konuların hepsini kapsayıcı olmalı. Ve her Müzik Eğitim Anabilim Dalı’nda da bu aynı şekilde işlenmeli”.*

K7: *“Eğitim Fakülteleri’nde ortak noktaların bulunduğu bir programın gerekliliğine elbette inanıyorum. Çünkü müzik öğretmeni yetiştirmede birlik sağlanarak, daha nitelikli düşünen, araştıran, müzik yazan, dinleme, çözümlene ve yorumlama becerisi gelişmiş ve çalgısını iyi kullanan müzik öğretmenlerinin yetişmesi sağlanacaktır”.*

K8: *“Olur tabi, fakat öğrenci kalitesini göz önüne almak lazım. Şarkı formlarını iyi öğrenmiş olmalı. Süiti dinletiyor, dans formlarını dinletmiyor... Önemli olan kalıcı olması, öğretilenlerin kağıtta kalmaması. Varsa zaman, hepsini işleyeceksin. Adı müzik öğretmeni ise hepsini öğreteceksin. Çalmasa bile bilmeli. Öğrencinin duyumu açısından da armoni önemli bir şey. Mutlaka*

gerekli. Yarım karar ne oluyor, dominantta kalıyor diyoruz, onu bilmezse neyi ifade edecek”.

K11: *“Teorik olan her ders için gerekli olduğu gibi bu ders için de ortak bir program olmalı diye düşünüyorum. En azından çalışılması gerekli görülen konular ortak olmalıdır. Konuların işleniş biçimi zaten her öğretim elemanına göre değişecektir. Ancak işlenecek konularda net bir program olmalıdır”.*

K12: *“Kesinlikle inanıyorum. Her üniversitede farklı şeylerin üzerinde durulduğu bir program ileriki süreçlerde sıkıntı yaratmaktadır. Hem kaynak edinme açısından hem de öğretim elemanına yol göstericiliği bakımından ortak bir programın olması gerekmektedir”.*

K13: *“Ders öğretim programlarında bu durum dersin öğretim elemanı tarafından göz ardı edilmemeli, bölüm ya da birim yöneticileri tarafından kontrol edilmelidir. Ulusal düzeyde ortak öğrenme çıktularına ulaşabilmek için bu önemlidir”.*

K14: *“İçerisinde soru işaretlerinin bulunduğu, hiç bir konunun öğretim amacı taşımadığı düşünüldüğünde, bu konudaki soruların karşılıklarını bulduğu bir öğretim programı illaki gereklidir”.*

7. Görüşme sorusu şöyledir;

Soru 7. *“Müzik Biçimleri dersinin öğretim programı ile ilgili belirtmek istediğiniz başka görüş ve öneriniz var mı?” sorusuna yönelik olarak yanıt veren katılımcıların Müzik Biçimleri dersinin öğretim programına ilişkin önerileri şöyledir.*

- Müzik Biçimleri ders süresinin programda en az 2 yarıyıl yer alması,
- Müziğin yapı taşları olan motif-cümle-dönemin irdelenerek anlatılması,

- Bireysel Çalgı derslerini yürüten öğretim elemanlarının çalgı derslerinde biçim bilgilerine yer vermeleri gerektiği,
- Günümüz müzik kültürü kapsamında Müzik Biçimleri dersi ile müzik öğretmenlerinin ihtiyacı olan her türlü bilgi ve becerilerle donatılması gerektiği,
- Müzik Biçimleri dersi için özel bir Müzik Dinleme Laboratuvarı'nın oluşturulması,
- Yeni kaynakların oluşturulması gerektiği,
- Yurtdışındaki üniversitelerin Müzik Biçimleri dersi ile ilgili öğretim programlarının incelenmesi gerektiği,
- Müzik tarihi bilgilerinin Müzik Biçimleri dersinde kullanılarak öğrenimin çok boyutlu ve daha kalıcı bir yapıda olabileceği,
- Müzik Biçimleri dersinde İşitme, Armoni, Kontrpuan, Eşlik, Müzik Tarihi ve Bireysel derslerle eşgüdümlü olarak yürütülmesi gerektiği,
- Müzik biçimleri bilgisine birinci dönemden, Müziksel İşitme-Okuma-Yazma ve Bireysel (ses eğitimi, çalgı, piyano) derslerle beraber başlanması gerektiği,
- Yaratmaya yönelik olarak sık sık motif-cümle-dönem yazma çalışmalarına yer verilmesi gerektiği,
- Güncel popüler şarkıların biçimsel ve ezgisel yapılarının tartışılması,
- Çözümlenecek eserlerde renkli kalemlerin kullanılabilmesi,
- Farklı türlerde çok sayıda eser dinletilmesi,
- Müzik Biçimleri dersinde işlenen konuların ardından dinlemeye ve uygulamaya yönelik çalışmalara yer verilmesi,
- Müzik Biçimleri dersinde öğrenilen bilgilerin diğer derslere aktarılabilmesi, günlük müzik yaşamında kullanabilmesi,
- Müzik Biçimleri dersinde öğrencilerin dinleme, seslendirme, yaratmaya dayalı bilgi ve becerilerin biçimsel bilgi ve kavrayışla donatılması gerektiği önerilerini belirtmişlerdir.

K1: “Şimdi şöyle, yaşayan bir ders olmalı. Dersi alan öğrenci derste öğrendiklerinin her birini hemen dersin dışında da yaşamalı. Yaşanır olmalı. O zaman öğrencinin günlük müzik yaşamıyla Müzik Biçimleri dersinin kapsadığı içerikler olabildiğince örtüşmeli. Temel ilke bu olmalı. Ana amacı, ana hedefi, ana kazanımı bence öğrencilerimizin çalma, söyleme, dinleme, yaratma becerilerinin daha düzgün, becerili kalacak, biçimsel bilgiyle, anlayışla, kavrayışla donatmalıyız. Özü bu. Hiçbir türe kasıtlı olarak ağırlık verilmemeli, önemli olan insanlığın bütün uygarlıkların yarattığı müziksel yapıları biçimsel yönden sırayla bir düzene koyup, bu yapıyı oluşturup bunu kazandırmalı. Bunları kazanan öğrenciler her türde, ne olmalı; rahatça kullanabilmeli, uygulayabilmeli. Dinletme, çaldırma, söyletme düzeyine göre, hatta dedik ya bir ara sınırlı bir yaratma da var. Herkesi zorlamamak gerekir. İnsanların biçimsel biçim dünyasını açmak lazım. Her biçimden haberdar olması lazım. Ben de bir müzik öğretmeniyim. Çünkü müzik öğretmeni türçülük yapamaz. Aynı zamanda belli türlerin biçimciliğini de yapamaz. Bütün türlerin tüm biçimlerinin bir örneğini ve ortalamasını kendisi kavramış olmalı, yaşıyor olmalı. Aynı zamanda bu konuda mezun olduğu zaman öğrencilerine ilkökul, ortaokul ve lisede, okul düzeylerine göre bunlardan uygun olanlarını vermeli, aktarmalı. Çünkü müzik öğretmeni müzik kültürünü bir bütün olarak kavramalı. Kendi kişisel tercihleri olabilir, ama onun iki kimliği var; bir, kendi mesleğine bağımsız bir kimliği var, kişiliği var, bir de mesleki kimliğiyle kişiliği var. Mesleki kimliğine kişiliğin gereklerine göre konuşuyoruz. Orada hiçbir ayırım söz konusu olamaz”.

K2: “Derse, öğrencinin müzik eğitimine başlarken Müziksel İşitme-Okuma-Yazma, Bireysel Çalgı Eğitimi, Ses Eğitimi derslerinden başlanmalı. Sık sık motif-cümle-dönem olarak yazma ödevleri verilmeli. Okul şarkılarının ve çaldığı eserlerin üzerinde renkli kalemler kullanarak çözümlemesini yapmalı. Bol müzik dinletilmeli. En güncel popüler şarkılar tartışılmalı; sözü ne ölçüde anlamlı, mesaj var mı, ezgisi özgün mü, biçimsel yapısı nasıl?”.

K4: *“Bu program ile ilgili... öğretmen görüşleri alınmasının, diğer ülkelerdeki program ve yayınların gözden geçirilmesinin son derece katkı getireceğini düşünüyorum. Diğer ülkelerde her türlü çalışma için çok sayıda öğretmen bir araya gelmekte, bizde ise bu ne yazık ki yaygın değil. Halbuki bilgi, beceri ve uygulamaların sonucunda ortaya konarak yapılan her çalışmanın ister öğretim programı, ister ders kitabı olsun birden fazla kişiyle birlikte yapılmasının çok daha fazla yararlı olacağına inanıyorum. Bu ders ile ilgili yapılacak sempozyum ya da kongrelerden çıkan sonuçların, sorunları saptamada ve dolayısıyla oluşturulacak öğretim programına katkı getireceğini düşünüyorum. Okullarda müzik dinlemeye yönelik laboratuvar, stüdyo gibi yapıların olması, form, işitme ve benzeri birçok dersin işlenişine katkı getirecektir. Bu ders için dinlenecek olan eserlerin listesi ve bu eserlerin kayıtlı olduğu kaynakların oluşturulması büyük kolaylık getirecektir. Müzik tarihi bilgisini de içine alan bir program yapılabilse, herhalde çok daha yararlı olabilir. Ancak Müzik Tarihi dersinin daha önce verilmesi ve eşgüdüm ile çalışılması gerekir. Böylece Form, Armoni ve İşitme dersinin yanında müzik tarihi bilgisi de işin içine girebilir. Öğrenim çok boyutlu ve kalıcı bir yapıya bürünür”.*

K5: *“Herkes kendine göre ders anlatıyor... yalan-yanlış. Kimsede bu yanlışları demiyor. Çok kapsamlı bir kitaba ihtiyaç var...”.*

K6: *“Müzik Biçimleri dersi aslında çok önemli bir ders. “Neden önemli, önemi nereden kaynaklanıyor?” Öğrencinin yaptığı işi bilinçli bir şekilde yapmasına olanak sağlıyor. Yaptığı işi derken mesela dinlediği bir parçayı bilinçli bir şekilde dinlemesine olanak sağlayacak materyalleri öğretiyor. Dolayısıyla bu derste, aynı zamanda tarihsel bir süreç içerisinde müziğin biçimsel olarak nereden nereye geldiğini de öğrenebiliyor. Şematik olarak ve biçimsel olarak bu derste öğreniyor. Onun dışında en basit dediğimiz motiften, en karmaşık müziklerin form bilgilerine kadar bu derste öğrenilmesi mümkün. Yeter ki bu öğrendiği bilgileri kafasına iyice yerleştiresin, iyice öğrenebilsin. Çalgı öğretmenleri öğrencilere çalıştıkları eserlerin formlarına ilişkin detaylı bilgi*

vermiyorlar. Bir dönem yerine iki dönem yapılabilirse bir dönem teorik ağırlıklı bir dönemde uygulama ve yaratmaya yönelik ağırlıklı olabilir”.

K7: “Bu ders için; (1) 21. yüzyılın öğretmeninin ihtiyacı olan ünite ve konuların seçimi yapılırken, tüm eğitim fakültelerinde uygulanabilir olması göz önünde tutulmalıdır ve öğretim programı 5 basamaklı çağdaş program geliştirme temellerine dayalı olmalıdır. (2) Bu dersin içeriğinde yer alan konular ve uygulamalarla ilgili her türlü aracın yer aldığı bir “Müzik Dinleme Laboratuvarı”nın düzenlenmesi oldukça önemlidir”.

K8: “Dersin süresi ve öğrencinin kalitesi. Şematik yapı, hiyerarşik bir düzen içinde geliyor. Motif olmazsa cümle, cümle olmazsa dönem olmuyor. Motif nedir, cümle nedir, dönem nedir, şarkı formları, rondo, çeşitleme, füg, envansiyon, büyük formlar bunların hepsi öğretilmeli. Bir de derslerin arasında eşgüdüm var diye konuşuyoruz ama ilk başta öğretmeni de güzel çalacak, çalgı öğretmeni bizi oraya getirmiş olacak bizde toparlayıcı olacağız”.

K14: “En yaygın müzik türlerinin genel hatlarının anlatılabileceği, öğretilebileceği bir kaynak eksikliği vardır. Bunun eksiklerinin giderilmesi için adı geçen programın tamamlanmasının yanı sıra, öğretim elemanlarının da sınıfların ihtiyaçlarına göre gerekli zamanlarda özel bir program geliştirmeleri gereklidir”.

K15: “Bir dönemlik bir derse çok şey sığdırılmaya çalışılıyor, öğrencinin düzeyi de derse hazır olma durumları açısından yeterli değil. Üçüncü sınıftan başlayarak iki dönem uygulanabilir, böylece ders daha çok yönlü ve daha sağlıklı işlenebilir”.

Çalışma grubundan elde edilen veriler sonucunda gerek İlköğretim ve Ortaöğretim Müzik Dersi öğretim programlarındaki kazanımlara, gerekse Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Biçimleri dersi öğretim programındaki kazanımlara ulaşmada, Müzik Biçimleri dersinin çağdaş program geliştirme anlayışına uygun olarak

yapılandırılması gerekliliği doğmaktadır. Döküman inceleme ve görüşme yönteminden toplanan verilerle Müzik Biçimleri dersinin ihtiyaçları saptanarak; müzik kültürü, çözümlene, yorumlama ve bestecilik alanlarına yönelik hedef, hedef davranışlar, içerik, eğitim durumları ve sınama durumlarına göre düzenlenmesi gerekmektedir.

Müzik Biçimleri dersinin ihtiyaç analizi doğrultusunda bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alan basamaklarına yönelik hedef ve hedef davranışlara ilişkin bulgular aşağıdadır.

4. 4. Müzik Biçimleri dersinin ihtiyaç analizi doğrultusunda bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alan basamaklarına yönelik hedef ve hedef davranışları nelerdir?

Müzik biçimleri dersi öğretim programı modelinin ilk basamağında bulunan hedef ve hedef davranışlar ihtiyaç analizi doğrultusunda belirlenmiştir. Hedef ve hedef davranışların oluşturulmasında;

- Çalışma grubundaki katılımcıların görüşleri,
- Türkiye Üniversiteleri Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'ndaki Müzik Biçimleri dersinin öğretim programları,
- Dünya farklı bölgelerindeki üniversitelerin müzik öğretmenliği programlarında yürütülmekte olan Müzik Biçimleri kapsamındaki derslerin öğretim programları,
- YÖK'ün Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda yer alan Müzik Biçimleri dersinin içeriği,
- MEB Talim ve Terbiye Kurulu'nun hazırlamış olduğu İlköğretim 5, 6, 7 ve 8. sınıf müzik dersleri öğretim programları, ders kitapları ve kılavuz kitapları,

- MEB Talim ve Terbiye Kurulu'nun hazırlamış olduğu Ortaöğretim 9, 10, 11 ve 12. sınıf müzik dersleri öğretim programları, ders kitapları ve kılavuz kitapları,
- MEB Talim ve Terbiye Kurulu'nun hazırlamış olduğu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Biçimleri dersi öğretim programı ve ders kitabından yararlanılmıştır.

Müzik Biçimleri Dersine İlişkin Bilişsel Hedefler ve Hedef Davranışlar

Hedef: Müzik Biçimleri dersi ile ilgili kavramlar bilgisi.

Davranışlar

- Tür, Biçim, Deyiş ve Yapı kavramlarını tanımlama.
- Yukarıda belirtilen kavramlar arasındaki ilişkileri ayırt etme.

Hedef: Uluslararası Sanat Müziği türleri bilgisi.

Davranışlar

- Uluslararası Sanat Müziği türlerini yazma/söyleme.
- Uluslararası Sanat Müziği türleri ile ilgili kavramı bir dizi seçenek arasından seçip işaretleme.
- Uluslararası Sanat Müziği türlerini ayırt etme.
- Uluslararası Sanat Müziği türlerinden dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.

Hedef: Türk Müziği türleri bilgisi.

Davranışlar

- Geleneksel Halk Müziği türlerini yazma/söyleme.
- Geleneksel Halk Müziği türleri ile ilgili kavramı bir dizi seçenek arasından seçip işaretleme.
- Geleneksel Halk Müziği türlerini ayırt etme.
- Geleneksel Halk Müziği türlerinden dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.

- Tasavvufi Halk Müziği türlerini yazma/söyleme.
- Tasavvufi Halk Müziği türleri ile ilgili kavramı bir dizi seçenek arasından seçip işaretleme.
- Tasavvufi Halk Müziği türlerini ayırt etme.
- Tasavvufi Halk Müziği türlerinden dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.
- Geleneksel Sanat Müziği türlerini yazma/söyleme.
- Geleneksel Sanat Müziği türleri ile ilgili kavramı bir dizi seçenek arasından seçip işaretleme.
- Geleneksel Sanat Müziği türlerini ayırt etme.
- Geleneksel Sanat Müziği türlerinden dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.
- Tasavvufi Sanat Müziği türlerini yazma/söyleme.
- Tasavvufi Sanat Müziği türleri ile ilgili kavramı bir dizi seçenek arasından seçip işaretleme.
- Tasavvufi Sanat Müziği türlerini ayırt etme.
- Tasavvufi Sanat Müziği türlerinden dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.
- Cami Müziği türlerini yazma/söyleme.
- Cami Müziği türleri ile ilgili kavramı bir dizi seçenek arasından seçip işaretleme.
- Cami Müziği türlerini ayırt etme.
- Cami Müziği türlerinden dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.
- Eğlence Müziği türlerini yazma/söyleme.
- Eğlence Müziği türleri ile ilgili kavramı bir dizi seçenek arasından seçip işaretleme.
- Eğlence Müziği türlerini ayırt etme.
- Eğlence Müziği türlerinden dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.
- Askeri Müzik türlerini yazma/söyleme.
- Askeri Müzik türleri ile ilgili kavramı bir dizi seçenek arasından seçip işaretleme.
- Askeri Müzik türlerini ayırt etme.
- Askeri Müzik türlerinden dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.

- Çağdaş Türk Müziği türlerini yazma/söyleme.
- Çağdaş Türk Müziği ile ilgili kavramı bir dizi seçenek arasından seçip işaretleme.
- Çağdaş Türk Müziği türlerini ayırt etme.
- Çağdaş Türk Müziği türlerinden dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.

Hedef: Türk Devletleri'nin Ulusal Müzikleri'ni tanıma.

Davranışlar

- Türk Devletleri'nin Ulusal Müzikleri'ni yazma söyleme.
- Türk Devletleri'nin Ulusal Müzikleri ile ilgili kavramı bir dizi seçenek arasından seçip işaretleme.
- Türk Devletleri'nin Ulusal Müzikleri'ni ayırt etme.
- Türk Devletleri'nin Ulusal Müzikleri'nden dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.

Hedef: Caz Müziği türleri bilgisi.

Davranışlar

- Caz Müziği türlerini yazma/söyleme.
- Caz Müziği türleri ile ilgili kavramı bir dizi seçenek arasından seçip işaretleme.
- Caz müziği türlerini ayırt etme.
- Caz müziği türlerinden dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.

Hedef: Latin Müzik türleri bilgisi.

Davranışlar

- Latin Müzik türlerini yazma/söyleme.
- Latin Müzik türleri ile ilgili kavramı bir dizi seçenek arasından seçip işaretleme.
- Latin Müzik türlerini ayırt etme.
- Latin Müzik türlerinden dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.

Hedef: Popüler Müzik türleri bilgisi.

Davranışlar

- Popüler Müzik türlerini yazma/söyleme.

- Popüler Müzik türleri ile ilgili kavramı bir dizi seçenek arasından seçip işaretleme.
- Popüler Müzik türlerini ayırt etme.
- Popüler Müzik türlerinden dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.

Hedef: Dünya'nın farklı bölgelerindeki müzikleri tanıma.

Davranışlar

- Dünya'nın farklı bölgelerindeki müzikleri yazma/söyleme.
- Dünya'nın farklı bölgelerindeki müzik türleri ile ilgili kavramı bir dizi seçenek arasından seçip işaretleme.
- Dünya'nın farklı bölgelerindeki müzikleri ayırt etme.
- Dünya'nın farklı bölgelerindeki müzik türlerinden dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.

Hedef: Çağdaş Müzik türlerini tanıma.

Davranışlar

- Çağdaş Müzik türlerini yazma/söyleme.
- Çağdaş Müzik türleri ile ilgili kavramı bir dizi seçenek arasından seçip işaretleme.
- Çağdaş Müzik türlerini ayırt etme.
- Çağdaş Müzik türlerinden dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.
- Çağdaş Müzik türlerinde kullanılan nota yazım tekniklerini ayırt etme.

Hedef: Müzik Biçimleri'ni oluşturan öğeleri tanıma.

Davranışlar

- Motif, Laytmotiv (Leitmotif) ve Kalıp motifin özelliklerini yazma/söyleme.
- Soru ve Cevap motiflerini ayırt etme.
- Müzik eserlerinin motif yapılarındaki değişim ve gelişmeleri yazma/söyleme.
- Dinlediği eserlerin motif yapılarındaki değişim ve gelişmelerini ayırt etme.
- Dinlediği farklı motif yapılarını bir dizi seçenek arasından seçip işaretleme.
- Motif yapısındaki armonik dereceleri nota üzerinde Romen rakamları ile gösterme.

- Melodik, armonik ve ritmik yapıya uygun motif yaratma.
- Müzik eserlerindeki figür ve pasajları nota üzerinde gösterme.
- Müzik cümlelerinin özelliklerini yazma/söyleme.
- Müzik eserlerindeki cümleleri küçük harflerle nota üzerinde gösterme.
- Dinlediği cümle çeşitlerini ayırt etme.
- Cümle yapısındaki armonik yapının dışında kalan akora yabancı olan sesleri nota üzerinde gösterme.
- Cümle yapısındaki armonik dereceleri nota üzerinde Romen rakamları ile gösterme.
- Dinlediği cümle çeşidini seçip işaretleme.
- Cümle çeşitlerini bir dizi seçenek arasından eşleştirme.
- Melodik, armonik ve ritmik yapıya uygun tam kararlı cümle yazma.
- Melodik, armonik ve ritmik yapıya uygun yarım kararlı cümle yazma.
- Müzik eserlerinde dönemin özelliklerini yazma/söyleme.
- Öncül ve soncul cümleleri nota üzerinde gösterme.
- Eserin dönemini öğelerin yapısal özelliklerine göre nota üzerinde analiz etme.
- Çeşitli türlerin yapısına göre temanın özelliklerini yazma/söyleme.
- Müzik eserlerindeki temaları nota üzerinde gösterme.

Hedef: Müzik eserlerinde Şarkı Biçimleri'ni tanıma.

Davranışlar

- Bir bölmeli Şarkı Biçimi'nin özelliklerini yazma/söyleme.
- Bir bölmeli Şarkı Biçimi'nde yazılan eserleri ayırt etme.
- Bir bölmeli Şarkı Biçimi'ne sahip dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.
- Bir bölmeli Şarkı Biçimi ile Caz Müziği eserlerinde kullanılan Blues Kalıbını ilişkilendirebilme.
- Farklı müzik türlerinden [Türk Müziği (Halk Müziği, Sanat Müziği, Çağdaş Türk Müziği), Ulusal Müzikler, Uluslararası Sanat Müziği, Caz Müziği, Popüler Müzik, Latin Müziği vb.] bir bölmeli Şarkı Biçimi'ne sahip eserlerin biçimsel yapılarını (iç ve dış yapılarını) nota üzerinde çözümlenme.
- İki bölmeli Şarkı Biçimi'nin özelliklerini yazma/söyleme.

- İki bölmeli Şarkı Biçimi'nde yazılan eserleri ayırt etme.
- İki bölmeli Şarkı Biçimi'ne sahip dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.
- İki bölmeli Şarkı Biçimi ile Türk Sanat Müziği eserlerinde kullanılan Şarkı Biçimi'ni ilişkilendirebilme.
- İki bölmeli Şarkı Biçimi ile Caz Müziği eserlerinde kullanılan Şarkı Kalıbı'nı ilişkilendirebilme.
- Farklı müzik türlerinden [Türk Müziği (Halk Müziği, Sanat Müziği, Çağdaş Türk Müziği), Ulusal Müzikler, Uluslararası Sanat Müziği, Caz Müziği, Popüler Müzik, Latin Müziği vb.] iki bölmeli Şarkı Biçimi'ne sahip eserlerin biçimsel yapılarını (iç ve dış yapılarını) nota üzerinde çözümlene.
- Üç bölmeli Şarkı Biçimi'nin özelliklerini yazma/söyleme.
- Üç bölmeli Şarkı Biçimi'nde yazılan eserleri ayırt etme.
- Üç bölmeli Şarkı Biçimi'ne sahip dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.
- Farklı müzik türlerinden [Türk Müziği (Halk Müziği, Sanat Müziği, Çağdaş Türk Müziği), Ulusal Müzikler, Uluslararası Sanat Müziği, Caz Müziği, Popüler Müzik, Latin Müziği vb.] üç bölmeli Şarkı Biçimi'ne sahip eserlerin biçimsel yapılarını (iç ve dış yapılarını) nota üzerinde çözümlene.
- Katlı Şarkı Biçimi'nin özelliklerini yazma/söyleme.
- Katlı Şarkı Biçimi'nde yazılan eserleri ayırt etme.
- Katlı Şarkı Biçimi'ne sahip dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.
- Farklı müzik türlerinden [Türk Müziği (Halk Müziği, Sanat Müziği, Çağdaş Türk Müziği), Ulusal Müzikler, Uluslararası Sanat Müziği, Caz Müziği, Popüler Müzik, Latin Müziği vb.] nota üzerinde katlı Şarkı Biçimi'ne sahip eserlerin biçimsel yapılarını (iç ve dış yapılarını) çözümlene.

Hedef: Blues Kalıbı'nı tanıma.

Davranışlar

- Blues Kalıbı'nın özelliklerini yazma/söyleme.
- Bir bölmeli şarkı biçiminde yazılan Blues Kalıbı'na sahip eserleri ayırt etme.
- Blues Kalıbı'na sahip dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.
- Blues Kalıbı'nı, bir bölümlü Şarkı Biçimi ile ilişkilendirme.

- Blues Kalıbı'na sahip eserlerin biçimsel yapılarını (iç ve dış yapılarını) nota üzerinde çözümlenme.

Hedef: Türk Sanat Müziği eserlerinde Şarkı Biçimi'ni tanıma.

Davranışlar

- Şarkı Biçimi'nin özelliklerini yazma/söyleme.
- Şarkı Biçimi'nde yazılan eserleri ayırt etme.
- Şarkı Biçimi'ne sahip dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.
- Şarkı Biçimi'ni, iki dönemli Şarkı Biçimi ile ilişkilendirme.
- Şarkı Biçimi'ne sahip eserlerin biçimsel yapılarını (iç ve dış yapılarını) nota üzerinde çözümlenme.

Hedef: Caz Müziği eserlerinde Şarkı Kalıbı'nı tanıma.

Davranışlar

- Şarkı Kalıbı'nın özelliklerini yazma/söyleme.
- Şarkı Kalıbı'nda yazılan eserleri ayırt etme.
- Şarkı Kalıbı'na sahip dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.
- Şarkı Kalıbı'nı, iki dönemli Şarkı Biçimi ile ilişkilendirme.
- Şarkı Kalıbı'na sahip eserlerin biçimsel yapılarını (iç ve dış yapılarını) nota üzerinde çözümlenme.

Hedef: Rondo Biçimleri'ni tanıma.

Davranışlar

- Rondo Biçimi'nin özelliklerini yazma/söyleme.
- Bir, iki ve üç bölmeli Şarkı Biçimleri'nde rondo temasını ayırt etme.
- Rondo Biçimi'nin öğelerini ayırt etme.
- Rondo Biçimi'ne sahip dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.
- Küçük Rondo ve Büyük Rondo Biçim yapısına sahip eserlerin biçimsel yapılarını (iç ve dış yapılarını) nota üzerinde çözümlenme.

- Rondo Biçimini, Türk Sanat Müziği eserlerinde kullanılan sırasal biçimlerden⁷ Peşrev Biçimi ve dönüşümlü biçimlerden Sazsemai Biçimi ile ilişkilendirebilme.

Hedef: Sazsemai Biçimi'ni tanıma.

Davranışlar

- Sazsemai Biçimi'nin özelliklerini yazma/söyleme.
- Sazsemai Biçimi'nde yazılan eserleri ayırt etme.
- Sazsemai Biçimi'ne sahip dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.
- Sazsemai Biçimi'ni, Rondo Biçimi ile ilişkilendirme.
- Sazsemai Biçimi'ne sahip eserlerin biçimsel yapılarını (iç ve dış yapılarını) nota üzerinde çözümlenme.

Hedef: Peşrev Biçimi'ni tanıma.

Davranışlar

- Peşrev Biçimi'nin özelliklerini yazma/söyleme.
- Peşrev Biçimi'nde yazılan eserleri ayırt etme.
- Peşrev Biçimi'ne sahip dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.
- Peşrev Biçimi'ni, Rondo Biçimi ile ilişkilendirme.
- Peşrev Biçimi'ne sahip eserlerin biçimsel yapılarını (iç ve dış yapılarını) nota üzerinde çözümlenme.

Hedef: Sonat Biçimleri'ni tanıma.

Davranışlar

- Sonat Biçimi'nin özelliklerini yazma/söyleme.
- Sonat Biçimi'nin türlerini yazma/söyleme.
- Sonat Biçimi'nin öğelerini ayırt etme.
- Sonat Biçimi'ne sahip dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.
- Sonat Biçimi'ne sahip eserlerin biçimsel yapılarını (iç ve dış yapılarını) nota üzerinde çözümlenme.

⁷ Rondo Biçimi, Türk Sanat Müziği'nde dört bölümlü kavuştaklı biçime denk gelmesine rağmen yukarıdaki şekillerde adlandırılmıştır.

- Farklı yapılarda kurgulanmış Sonat Biçimi'nin özelliklerini yazma/söyleme.
- Farklı yapılarda kurgulanmış Sonat Biçimi'ne sahip dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.
- Farklı yapılarda kurgulanmış Sonat Biçimi'ne sahip eserlerin biçimsel yapılarını (iç ve dış yapılarını) nota üzerinde çözümleme.

Hedef: Envansiyon Biçimi'ni tanıma.

Davranışlar

- Envansiyon Biçimi'nin özelliklerini yazma/söyleme.
- Envansiyon Biçimi'nin öğelerini ayırt etme.
- Envansiyon Biçimi'ne sahip dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.
- Envansiyon Biçimi'ne sahip eserlerin biçimsel yapılarını (iç ve dış yapılarını) nota üzerinde çözümleme.

Hedef: Füg Biçimi'ni tanıma.

Davranışlar

- Füg Biçimi'nin özelliklerini yazma/söyleme.
- Füg Biçimi'nin öğelerini ayırt etme.
- Füg Biçimi'ne sahip dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.
- Füg Biçimi'ndeki eserlerin biçimsel yapılarını (iç ve dış yapılarını) nota üzerinde çözümleme.

Müzik Biçimleri Dersine İlişkin Duyuşsal Hedefler ve Hedef Davranışlar

Hedef: Dinlediği ve seslendirdiği eserlerin biçimsel analizlerini yapmada istekli olma.

Davranışlar

- Bilinçli bir dinlemede ve seslendirilen eserlerin etkili ve doğru yorumlanmasında biçimsel çözümlemenin farkında olma.
- Seslendirilen eseri çözümlmeden önce ve çözümledikten sonraki durumunu kontrol etme.

- Bilinçli bir dinleyici ve etkili bir yorumcu olmada eser çözümlemenin gerekli olduğunu kabul etme.
- Dinlediği ve seslendirdiği eserleri çözümlenmekten zevk alma.
- Dinlediği ve seslendirdiği her eserin biçimsel çözümlemesini alışkanlık haline getirme.

Hedef: Geniş bir müzik kültürüne sahip olma.

Davranışlar

- Dinlenen her tür müziğe karşı saygı duyma.
- Toplum tarafından dinlenen/dinlenilmeyen müziğin her türünü kabul etme.
- Ulusal ve uluslararası müzik türlerini dinlemekten zevk alma.
- Meslek yaşamı boyunca öğretim programına bağlı olarak sınıf içerisinde müziğin her türünden nitelikli örnekler paylaşmayı kendine iş edinme.
- Ders içi ve ders dışı ortamlarda edindiği müzik kültürü birikimine başvurma.

Hedef: Dinlediği eserlerden arşiv oluşturmada istekli olma.

Davranışlar

- Dinlediği farklı müzik türlerinden seçilen nitelikli eserleri arşivlemekten zevk alma.
- Arşiv oluşturma davranışını alışkanlık haline getirme.
- Oluşturduğu arşivi paylaşmada gönüllü olma.

Hedef: Farklı müzik türlerinden seslendirdiği eserlerden repertuar oluşturmada istekli olma.

Davranışlar

- Farklı müzik türlerinden seslendirdiği eserleri repertuarına almaktan zevk alma.
- Oluşturduğu repertuarı paylaşmada gönüllü olma.
- Oluşturduğu repertuarı çeşitli etkinliklerde (dinleti, konser vb.) seslendirmede gönüllü olma.
- Repertuar oluşturma davranışını alışkanlık haline getirme.

Hedef: Yaratıcı çalışmalar yapmaya istekli olma.

Davranışlar

- Yaratıcı çalışmalar yapmaktan zevk alma.
- Yapılan yaratıcı çalışmaları düzenlemeye gönüllü olma.
- Yaptığı yaratıcı çalışmaları etkinliklerde seslendirerek paylaşma.
- Yaratıcı çalışmalarla ilgili her türlü eleştiriye dönük olma.

Hedef: Kendine özgü bir müzikal kimlik oluşturmada istekli olma.

Davranışlar

- Dinlediği ve seslendirdiği eserin karakteristik özelliklerini (stil, dönem, biçim vb.) araştırmaktan zevk alma.
- Dinlediği ve seslendirdiği eserin biçimsel yapısını çözümlenmekten zevk alma.
- Çözümlediği eserin estetik yapısını müzikal kimliği ile içselleştirerek açıklama.

Hedef: Eserlerin müzikal senaryosunu açıklamada istekli olma.

Davranışlar

- Eserlerin biçimsel özelliklerini paylaşmaktan zevk alma.
- Eserlerin dönemsel özelliklerini paylaşmaktan zevk alma.
- Eserlerin bestecisi ve stil özelliklerini paylaşmaktan zevk alma.
- Eserlerin öz yapısı üzerine tartışma.

Müzik Biçimleri Dersine İlişkin Devinişsel Hedefler ve Hedef Davranışlar

Hedef: Ulusal ve uluslararası sanatçıların performanslarını gözlemleyebilme.

Davranışlar

- Sanatçıların çalgılarını kullanmadaki teknik davranışları gözleme.
- Sanatçıların çalgılarını kullanmalarında el-vücut koordinasyonunu inceleme.
- Sanatçıların performansları sırasında vücut hareketlerini fark etme (jest, mimikler, bedensel uyum vb.).
- Orkestra şeflerinin yönetim biçimlerini inceleme.
- Sanatçılardan öğrenilen davranışları uyarlama.

- Bu davranışları müzikal yaşantısında deneme, uygulama.

Hedef: Eserleri etkili ve uygun biçimde yorumlayarak seslendirebilme.

Davranışlar

- Seslendireceği eserin bestelendiği dönemin sosyo-kültürel özelliklerini araştırma.
- Seslendireceği eserin müzikal hikayesini oluşturma.
- Eserin biçim yapısını çözümleme.
- Eserin armonik yapısını çözümleme.
- Eserdeki müzikal terimleri, dinamikleri ve artikülasyon işaretleri fark etme.
- Eserin stil özelliklerini ve üslup sorunlarını çevresindekilerle paylaşma.
- Eseri müzikal kimliği içerisinde yorumlayarak seslendirme.

Hedef: Yeni ve özgün bir beste yaratabilme.

Davranışlar

- Yaratılacak bestenin ana türü, alt türü, tonalitesi (ton/makam/mod) ve ölçü sayısını (basit, bileşik, aksak) belirleme.
- Bestenin teknik bakımından sözlü eser veya çalgısal eser olarak besteleneceğine karar verme.
- Bestenin ana duygusunu ve düşüncesini oluşturan motifi yazma/seslendirme.
- Motifleri yeterli sayıda geliştirerek müzik cümlesini yazma/seslendirme.
- Belirli sayıda cümleleri geliştirerek dönemi yazma/seslendirme.
- Müziğin türüne ve biçimine bağlı kalarak dönemi geliştirme çalışmalarını sürdürme.
- Bestenin karakterine uygun dinamikler ekleme.
- Besteyi tamamlayıp müzikal biçimde seslendirme.

Hedef: Bestelenen bir eseri düzenleyebilme.

Davranışlar

- Bestenin yapısına uygun çalgıları ve/veya insan seslerini belirleme.
- Eserin armonik yapısına uygun şekilde armonize ederek yazma.
- Düzenlemeye giriş ve final bölümleri ekleme.

- Eserde dinamik işaretler, müzikal terimler veya artikülasyon işaretleri kullanılmışsa, bu işaretlerden gerekli olanları diğer partilere de ekleme.
- Düzenlenen eseri grup elemanlarıyla müzikal biçimde seslendirme.

Çalışma grubunun görüşleri ve döküman incelemesi ile elde edilen veriler doğrultusunda Müzik Biçimleri dersine yönelik, Bilişsel, Duyuşsal ve Devinişsel hedef ve hedef davranışları belirlenerek dersin içeriği ile birlikte sunulduğu her bir alanla ilgili Belirtke Tablosu⁸ hazırlanmıştır.

⁸ Belirtke Tablosu ya da diğer tanımla Hedef-İçerik Çizelgesi, bir eğitim programında yer alan hedef ve hedef davranışlarla, program içeriğinin iki boyutlu bir çizelge üzerinde gösterilmesidir (Demirel, 1999: 120).

Tablo 13. Müzik Biçimleri Dersinin Bilişsel Alan Hedeflerine Yönelik Belirtke Tablosu

HEDEFLER	HEDEF BASMAKLARI					
	BİLGİ	KAVRAMA	UYGULAMA	ANALİZ	SENTEZ	DEĞERLENDİRME
Müzik Biçimleri dersi ile ilgili kavramlar bilgisi	X	X				
Uluslararası Sanat Müziği türleri bilgisi	X	X	X			
Türk Müziği türleri bilgisi	X	X	X			
Türk Devletleri'nin Ulusal Müziklerini tanıma	X	X	X			
Caz Müziği türleri bilgisi	X	X	X			
Latin Müziği türleri bilgisi	X	X	X			
Popüler Müzik türleri bilgisi	X	X	X			
Dünya'nın farklı bölgelerindeki müzikleri tanıma	X	X	X			
Çağdaş Müzik türlerini tanıma	X	X	X			
Müzik Biçimleri'ni oluşturan öğeleri tanıma	X	X	X	X	X	

Tablo 13.'ün Devamı

HEDEFLER	HEDEF BASMAKLARI					
	BİLGİ	KAVRAMA	UYGULAMA	ANALİZ	SENTEZ	DEĞERLENDİRME
Müzik eserlerinde Şarkı Biçimleri'ni tanıma	X	X	X	X		
Blues Kalıbı'nı tanıma	X	X	X	X		
Türk Sanat Müziği eserlerinde Şarkı Biçimi'ni tanıma	X	X	X	X		
Caz Müziği eserlerinde Şarkı Kalıbı'nı tanıma	X	X	X	X		
Rondo Biçimleri'ni tanıma	X	X	X	X		
Sazsemai Biçimi'ni tanıma	X	X	X	X		
Peşrev Biçimi'ni tanıma	X	X	X	X		
Sonat Biçimleri'ni tanıma	X	X	X	X		
Envansiyon Biçimi'ni tanıma	X	X	X	X		
Füg Biçimi'ni tanıma	X	X	X	X		

Tablo 14. Müzik Biçimleri Dersinin Duyuşsal Alan Hedeflerine Yönelik Belirtke Tablosu

HEDEFLER	HEDEF BASMAKLARI				
	ALMA	TEPKİDE BULUNMA	DEĞER VERME	ÖRGÜTLEME	KİŞİLİK HALİNE GETİRME
Dinlediği ve seslendirdiği eserlerin biçimsel analizlerini yapmada istekli olma	X	X			X
Geniş bir müzik kültürüne sahip olma	X	X	X	X	
Dinlediği eserlerden arşiv oluşturmada istekli olma		X			X
Farklı müzik türlerinden seslendirdiği eserlerden repertuar oluşturmada istekli olma		X			X
Yaratıcı çalışmalar yapmaya istekli olma	X	X			
Kendine özgü bir müzikal kimlik oluşturmada istekli olma		X	X		
Eserlerin müzikal senaryosunu açıklamada istekli olma		X		X	

Tablo 15. Müzik Biçimleri Dersinin Devinişsel Alan Hedeflerine Yönelik Belirtke Tablosu

HEDEFLER	HEDEF BASMAKLARI				
	UYARILMA	KILAVUZ DENETİMİNDE	BECERİ HALİNE GETİRME	DURUMA UYDURMA	YARATMA
Ulusal ve uluslararası sanatçıların performanslarını gözlemleyebilme	X	X	X	X	
Eserleri etkili ve uygun biçimde yorumlayarak seslendirebilme	X	X	X	X	
Yeni ve özgün bir beste yaratabilme	X	X	X	X	X
Bestelenen bir eseri düzenleyebilme	X	X	X	X	X

Müzik Biçimleri dersinin hedef ve hedef davranışlara yönelik içeriğin düzenlenmesine ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıdadır.

4. 5. Müzik Biçimleri dersinin hedef ve hedef davranışlara yönelik içerik durumu nasıl düzenlenebilir?

Müzik Biçimleri dersinin içeriği kazandırılmak istenen hedef ve hedef davranışlara ilişkin öğrenme alanları temel alınarak, basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta, yakın çevre ve zamandan uzağa birbirinin önkoşulu ve çağdaş bilgi ve beceriyle donanık olacak şekilde düzenlenmiştir.

Dersin içeriği; uzmanların görüşleri, yurtiçi ve yurtdışındaki yazılı ve basılı kaynaklar ile elektronik ortamdaki dökümanların analizleri sonucunda müzik kültürü, analiz, yorumlama ve bestecilik alanlarının hedef ve hedef davranışlarındaki aşamalılık ilkesine göre sıralanmıştır.

Gerek çalışma grubundaki uzmanların görüşleri, gerekse YÖK'ün Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'ndaki Müzik Biçimleri dersi içeriğine ilişkin olarak, öğrencilerin müzik kültürü kapsamında tüm müzik türlerini ve yaşayan biçimlerini tanımaları gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca incelenen Dünyadaki farklı üniversitelerin Lisans Programları'nın büyük bir bölümünde de mümkün olan bütün tür ve biçimlerin öğretilmesi, çalışma grubunun görüşleri ve YÖK'ün Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'ndaki Müzik Biçimleri dersinin öğretim programındaki içerik tanımıyla da örtüşmektedir.

Öğrencilerde kazandırılacak hedef ve hedef davranışlar doğrultusunda Müzik Biçimleri dersinin konu başlıkları belirtke tablosuna göre aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

1. Müzik Biçimleri Dersi ile İlgili Kavramlar

1. 1. Tür
1. 2. Biçim
1. 3. Deyiş
1. 4. Yapı

2. Uluslararası Sanat Müziği Türleri⁹

2. 1. Çalgı Müziği Türleri

2. 1. 1. Şarkı Özelliğindeki Türler

- Cavatina
- Berceuse
- Barkarol
- Canzone
- Sözsüz Şarkı
- Nocturne

2. 1. 2. Özgün Türler

- Prelude
- Varyasyon
- Rondo
- Etüt

2. 1. 3. Edebi Türler

- Elegie
- Romans
- Rapsodi
- Ballade

2. 1. 4. Polifon Türler

- Kanon
- Envansiyon
- Füg

⁹ Yurga'ya göre Uluslararası Sanat Müziği'nin 300'e yakın türü bulunmaktadır. Programda ise günümüzde yaşayan ve müzik tarihinde en sık kullanılan türler ele alınmıştır.

2. 1. 5. Serbest Türler

- Toccata
- Capriccio
- Fantezi
- İmpromptu

2. 1. 6. Katmalı (Dizilimli) Türler

- Suit (Bölmeleri ve Dans Müzikleri)
- Divertimento
- Serenat

2. 1. 7. Oda Müziği Türleri

Sonat ve Türleri

- Kilise Sonatı
- Oda Sonatı
- Trio Sonat
- Dönüşlü Sonat
 - Schönberg'in Suit-Sonat'ı
 - Sonatin
- Düo
- Trio
- Quartet
- Kentet
- Septet
- Octet
- Nonet
- Distet (Dixtur)

2. 1. 8. Senfonik Müzik Türleri

- Senfoni
- Konçerto

- Konçertomsu Senfoni
- Senfonik Şiir
- Uvertür

2. 2. Ses Müziği Türleri

2. 2. 1. Dinsel Müzik Türleri

- Missa
- Koral
- Motet
- Kantata
- Oratoryo

2. 2. 2. Din Dışı Müzik Türleri

- Arya
- Lied
- Reçitatif
- Madrigal
- Opera

3. Türk Müziği Türleri¹⁰

3. 1. Geleneksel Halk Müziği Türleri

3. 1. 1. Genel olarak Türkü

- Karadeniz Türküsü
- Teke Zortlatması
- Konya Türküsü
- Rumeli Türküsü
- Azeri Türkü

¹⁰ Türk Müziği'nde Türler ve Biçimler, Onur AKDOĞU

- 3. 1. 2. Müstezad
- 3. 1. 3. Zeybek
- 3. 1. 4. Maya
- 3. 1. 5. Bozlak
- 3. 1. 6. Gurbet
- 3. 1. 7. Barak
- 3. 1. 8. Hoyrat
- 3. 1. 9. Divan
- 3. 1. 10. Güvende Takımı
- 3. 1. 11. Barana Takımı
- 3. 1. 12. Müzikli Öykü

3. 2. Tasavvufi Halk Müziği Türleri

- 3. 2. 1. Genel olarak İlahi
 - Nefes
 - Savt
 - Gülbang
- 3. 2. 2. Kalenderi
- 3. 2. 3. Semah
- 3. 2. 4. Ali Mevlidi

3. 3. Geleneksel Sanat Müziği Türleri

- 3. 3. 1. Genel olarak Şarkı
 - Çocuk ve Gençlik Şarkıları
 - Fasıl Şarkısı
 - Solo Şarkı
 - Piyasa Şarkısı
 - Eğlence Şarkısı
- 3. 3. 2. Aranağme
- 3. 3. 3. Gazel
- 3. 3. 4. Taksim

- 3. 3. 5. Peşrev
- 3. 3. 6. Medhal
- 3. 3. 7. Sazeseri (Hava)
- 3. 3. 8. Genel olarak Semai
 - Yürüksemai
 - Ağırsemai
 - Sazsemai
- 3. 3. 9. Beste
- 3. 3. 10. Kar
- 3. 3. 11. Kar-ı natık
- 3. 3. 12. Fasil

3. 4. Tasavvufi Sanat Müziği Türleri

- 3. 4. 1. Gülbang
- 3. 4. 2. Durak
- 3. 4. 3. Na't
- 3. 4. 4. Taksim
- 3. 4. 5. İlk Peşrev
- 3. 4. 6. Ayin-i Şerif
- 3. 4. 7. Son Peşrev
- 3. 4. 8. Son Yürüksemai
- 3. 4. 9. Sema

3. 5. Cami Müziği Türleri

- 3. 5. 1. Ezan
- 3. 5. 2. Kamet
- 3. 5. 3. Tardiyye
- 3. 5. 4. Tekbir
- 3. 5. 5. Tehlil
- 3. 5. 6. Telbiye
- 3. 5. 7. Genel olarak Salat

- Sabah Salatı
- Cenaze Salatı
- Bayram Salatı
- Salat-ı Ümmiye

3. 5. 8. Genel olarak İlahi

3. 5. 8. 1. Dinsel Aylarla İlgili İlahiler

- Muharrem İlahisi
- Safer İlahisi
- Rebi'ül Evvel, Rebi'ül Ahir İlahisi
- Cemaziyet Evvel, Cemaziyel Ahir İlahisi
- Recep İlahisi
- Şaban İlahisi
- Ramazan İlahisi
- Şevval-Zilkade-Zilhicce İlahisi

3. 5. 8. 2. Sözel İçerikle İlgili İlahiler

- Hamdiye
- Mi'rac İlahisi
- Tevşih
- Tesbih İlahi
- Kelime-i Tevhid İlahisi

3. 5. 9. Kaside

3. 5. 10. Na't

3. 5. 11. Münacat

3. 5. 12. Mahfel Sürmesi

3. 5. 13. Temcid

3. 5. 14. Mersiye

3. 5. 15. Mi'raciye

3. 5. 16. Mevlid

3. 6. Eğlence Müziği Türleri

3. 6. 1. Genel olarak Oyunhavası

- Sirto
- Longa
- Çiftetelli
- Mandra

3. 6. 2. Kanto

3. 6. 3. Köçekçe Takımı-Tavşanca Takımı

3. 6. 4. Çingene Müziği

3. 6. 5. Geleneksel Halk Müziği ve Geleneksel Sanat Müziği'ne ait türkü, şarkı, taksim gibi türlerin yanında, pop müzik ürünlerinin büyük bölümü

3. 7. Askeri Müzik

3. 7. 1 Mehter Müziği

- Mehter Peşrev
- Mehter Sazsemai
- Mehter Semai
- Semai-yı Harbi
- Ceng-i Harbi
- Mehter Marşı

3. 8. Çağdaş Türk Müziği Türü

4. Caz Müziği Türleri

4. 1. Blues¹¹

4. 2. Ragtime

4. 3. New Orleans

4. 4. Dixieland

¹¹ Blues, Caz Müziği türü olmamasına rağmen Caz Müziği'nin gelişimini etkilemesi ve biçimsel yapısında Caz Müziği ile benzerlikler gösterdiğinden dolayı Caz Müziği türleri adı altında incelenmiştir.

4. 5. Chicago
4. 6. Swing
4. 7. Bebop
4. 8. Cool, Hard Bop
4. 9. Serbest (Free) Jazz
4. 10. Electric Jazz

5. Latin Müziği Türleri¹²

5. 1. Son
5. 2. Cha-Cha-Cha
5. 3. Samba
5. 4. Merengue
5. 5. Bossa Nova
5. 6. Calypso
5. 7. Mambo

6. Popüler Müzik Türleri

6. 1. Rock Müzik Türleri (Heavy Metal, Hard Rock, Pop Rock, Rock and Roll, Senfonik Rock, Anadolu Rock, Soft Rock, Latin Rock, Country Rock vb.)
6. 2. Elektronik Müzik Türleri (House, Disko, Tekno, New Age, Drum and Bass, Hip Hop, Rap, R&B vb.)
6. 3. Popüler Dans Müzik Türleri (Tango, Rumba, Samba, Vals vb.)
6. 4. Güncel Ulusal ve Uluslararası Pop Müzikleri
6. 5. Diğer Türler (Arabesk, Fantezi vb.)

7. Çağdaş Müzik Türleri

7. 1. İzlenimci (Impressionist) Müzik
7. 2. Anlatımcı (Expressionist) Müzik
7. 3. Elektronik (Electronic) Müzik

¹² Özkeleş'in "Okul Şarkılarının Latin Müziği Stilllerinin Ritmik Yapıları ile Eşliklenmesine İlişkin Yaklaşımlar" adlı yükek lisans tezinde belirtildiği üzere Latin Müziği'nin temel türleri seçilmiştir.

7. 4. Müziksel İlkelcilik (Musical Primitivism)
7. 5. Neo-Klasik (Neo Classical) Müzik
7. 6. Dizisel (Serial) Müzik
7. 7. Mikrotonal (Microtonal) Müzik
7. 8. Caz (Jazz) etkili Müzik
7. 9. İşlevsel (Utility) Müzik
7. 10. Rastlamsal (Aleatoric) Müzik
7. 11. Neo-Romantik (Neo Romantic) Müzik
7. 12. Bilgisayarlı (Computer) Müzik
7. 13. Minimal Müzik
7. 14. Çokstilli (Polystylism) Müzik
7. 15. Yeni Yalınlık (New Simplicity)
7. 16. Yeni Karmaşıklık (New Complexity)
7. 17. Müziksel Tarihçilik (Musical Historicism)
7. 18. Rock Etkili Müzik

8. Türk Cumhuriyetleri'nin Ulusal Müzikleri

8. 1. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Halk Müziği
8. 2. Azerbaycan Halk Müziği
8. 3. Kazakistan Halk Müziği
8. 4. Türkmenistan Halk Müziği
8. 5. Özbekistan Halk Müziği
8. 6. Kırgızistan Halk Müziği

9. Dünya'nın Farklı Bölgelerindeki Müzikler

9. 1. Akdeniz Ülkeleri: Yunanistan, İspanya, Mısır, Balkan Ülkeleri
9. 2. Afrika Ülkeleri¹³: Batı Afrika, Doğu Afrika, Güney Afrika ve Orta Afrika Ülkeleri
9. 3. Asya Ülkeleri: Rusya, Hindistan, Çin
9. 4. Diğer Ülkeler: Avustralya, İskoçya, Meksika

¹³ Kuzey Afrika Ülkeleri, Akdeniz Ülkelerinde de bulunduğu ve Afrika Müziği'nin genel özelliklerini göstermediği düşüncesiyle bu bölümde kapsam dışında bırakılmıştır.

10. Müzik Biçimleri'ni Oluşturan Öğeler

10. 1. Motif

- Motif
- Laytmotif
- Kalıp motif

10. 2. Cümle

10. 3. Dönem

10. 4. Figür

10. 5. Tema

10. 6. Köprü

11. Şarkı Biçimleri

11. 1. Bir Dönemli Şarkı Biçimi

11. 2. Bir Dönemli Şarkı Biçimi'ndeki Blues Kalıbı

11. 3. İki Dönemli Şarkı Biçimi

11. 4. Geleneksel Türk Sanat Müziği'nde Şarkı Biçimi

- Zemin
- Nakarat
- Meyan

11. 5. Caz Müziği'nde Şarkı Biçimi

11. 6. Üç Dönemli Şarkı Biçimi

11. 7. Katlı Şarkı Biçimi

12. Kavuşaklı Biçimler

12. 1. Rondo Teması

12. 2. Küçük Rondo

12. 3. Büyük Rondo

12. 4. Sonat Rondosu

12. 5. Peşrev Biçimi

12. 6. Saz Semai Biçimi

13. Sonat Biçimleri

13. 2. Sonat Biçimleri

- Sergi
- Gelişme
- Serginin Tekrarı
- Barok Çağı Sonat Biçimi
- Klasik Çağ Sonat Biçimi
- Kural Dışı Sonat Biçimleri

13. 3. Sonatin

15. Envansiyon Biçimi

15. 1. Envansiyon Biçimi'nin öğeleri

- Motif
- Taklit
- Kontrapunt
- Aramüziği

16. Füg Biçimi

16. 1. Füg Biçiminin Öğeleri

- Tema (Konu, Suje)
- Cevap (comes)
- Codetta
- Karşiezgi (Kontrapunt)
- Aramüziği
- Stretto¹⁴
- Pedal¹⁵

16. 2. Füg Biçimi'nin Yapısı¹⁶

¹⁴ Füglerin hepsinde stretto kullanılmayabilir.

¹⁵ Füg yapılarının çeşitlerine göre pedal kullanılmayabilir.

- Sergi
- Gelişme
- Dönüş
- Sonuç
- Coda

Müzik Biçimleri Dersi Öğretim Programı'ndaki hedef ve hedef davranışlarla içerik ve zamanlama arasındaki ilişki Tablo 10.'da gösterilmiştir. Dersin üniteleri ve sürelerine ilişkin tabloda, hedef ve hedef davranışların üniteler kapsamında alan basamakları hesaplanarak ihtiyaç analizi doğrultusunda ünitelerin ortalama süreleri (ders saatleri) belirtilmiştir. Her bir ünite için ayrılan süre dersin içerik analizine göre düzenlenmiş olup, sınıfın seviyesi, hazırbulunuşluk durumları ve öğrencilerin öğrenme düzeylerine göre farklılık gösterebilir.

Tablo 16. Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı İçin Planlanan Müzik Biçimleri Dersi Öğretim Programı'nın Üniteleri ve Süreleri

ÜNİTELER	<i>Bilişsel Hedef Sayısı</i>	<i>Duyuşsal Hedef Sayısı</i>	<i>Devinişsel Hedef Sayısı</i>	<i>Hedef Davranış Sayısı</i>	<i>Süre (Saat)</i>
1. Uluslararası Sanat Müziği Türleri	2	4	-	23	8
2. Türk Müziği Türleri	1	4	-	49	5
3. Türk Devletleri'nin Müzik Türleri	1	4	-	21	1
4. Caz Müziği Türleri	1	4	-	21	2
5. Latin Müziği Türleri	1	4	-	21	2
6. Popüler Müzik Türleri	1	4	-	21	2
7. Dünya'nın Farklı Bölgelerindeki Müzikler	1	4	-	21	2
8. Çağdaş Müzik Türleri	1	4	-	22	2
9. Müzik Biçimleri'ni Oluşturan Öğeler	1	1	2	46	8
10. Şarkı Biçimleri	4	4	2	63	6
11. Kavuştaklı Biçimler	3	4	2	45	5

¹⁶ Füglerin yapısı birbirlerine göre farklılık gösterir. Bazılarında Dönüş ve Sonuç aynı bölmede yer alabilir, coda kullanılmayabilir vb.

Tablo 16.’nın Devamı

12. Sonat Biçimleri	1	4	2	37	6
13. Polifon Biçimler	2	4	2	37	7
TOPLAM	20	41	10	427	56

Müzik Biçimleri dersi ünitelerinin öğrenme alanlarına ilişkin durumları ise Tablo 17.’de gösterilmiştir. Her bir ünitenin kazandıracığı hedef ve hedef davranışlar müzik kültürü, çözümlene, yorumlama ve bestecilik alanlarına yönelik olarak düzenlenmiştir.

Tablo 17. Müzik Biçimleri Dersi Ünitelerinin Öğrenme Alanlarına Yönelik Durumları

ÜNİTELER	Müzik Kültürü	Çözümlene	Yorumlama	Bestecilik
1. Uluslararası Sanat Müziği Türleri	✓			
2. Türk Müziği Türleri	✓			
3. Türk Devletleri’nin Müzik Türleri	✓			
4. Caz Müziği Türleri	✓			
5. Latin Müziği Türleri	✓			
6. Popüler Müzik Türleri	✓			
7. Dünya’nın Farklı Bölgelerindeki Müzikler	✓			
8. Çağdaş Müzik Türleri	✓			
9. Müzik Biçimleri’ni Oluşturan Öğeler	✓	✓	✓	✓
10. Şarkı Biçimleri	✓	✓	✓	
11. Kavuşaklı Biçimler	✓	✓	✓	
12. Sonat Biçimleri	✓	✓	✓	
13. Polifon Biçimler	✓	✓	✓	

Nitelikli müzik öğretmenlerinin yetiştirilmesi söz konusu olduğunda, derslerin içeriği, öğrencilerde kazandırılacak hedef ve hedef davranışlara göre oluşturulmalıdır. Bu aşamada da öncelikli olarak derse yönelik ihtiyaç saptaması yapılmalı ve dersin hedefleri doğrultusunda içerik düzenlemesine gidilmelidir. Dersin içeriği, İlköğretim-Ortaöğretim Müzik Dersi Öğretim Programları ve Güzel Sanatlar Liseleri'nin Öğretim Programları temel alınarak öğrencilerin her türlü gereksinimlerine karşı bilgi ve becerilerle donanık şekilde düzenlenmelidir. Ders kapsamında belirlenen hedeflere ulaşılması ve öğrencilerdeki müzikal becerilerin gelişimleri açısından, bu durumun Müzik Biçimleri dersi ile birlikte her ders için planlanması gerekmektedir.

Müzik Biçimleri dersinde kullanılacak öğrenme-öğretme strateji, kuram, yöntem ve tekniklere ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıdadır.

4. 6. Müzik Biçimleri dersinin yürütülmesinde hangi öğrenme-öğretme strateji, kuram, yöntem ve teknikler kullanılabilir?

Öğrenmenin, hangi koşullar altında oluşacağını ya da oluşmayacağını, öğrenme kuramları tanımlamakta ve açıklamaktadır. Ancak, hiçbir kuram, bütün öğrenme türlerini ve öğrenmeyle ilgili tüm sorunları açıklamaya ve çözmeye yeterli olmadığından, program geliştirme çalışmaları ve öğretim süreci, her kuramın ilkelerinden yararlanmak durumundadır (Senemoğlu, 2005: 94). Müzik Biçimleri dersinin müzik kültürü, çözümlenme, yorumlama ve bestecilik alanlarına yönelik istendik davranışlarının kazandırılmasında kullanılacak strateji, yöntem ve teknikler katılımcıların görüşlerine göre düzenlenerek aşağıdaki başlıklar altında açıklanmıştır. Ayrıca dersin öğrenme alanlarına yönelik örnek etkinlikler de Müzik Biçimleri Dersi Öğretim Programı'nda (Ek-2) sunulmuştur.

Sunuş Yoluyla Öğretme Stratejisi

Müzik Biçimleri dersinin öğrenme alanlarına ilişkin terim, kavram ve ilkeleri kapsayan hedef davranışlar öğrencilere kazandırılırken, sunuş yoluyla öğretim stratejisi kullanılabilir. Besteleme, yorumlama, çözümlenme ve dinleme alanlarındaki kavram ve ilkeler ilişkili olan (Müziksel İşitme-Okuma-Yazma, Pişano, Bireysel Çalgı ve Ses Eğitimi, Armoni-Kontrpuan-Eşlik, Müzik Tarihi, Güncel ve Popüler Müzikler, GTHM, GTSM ve Eğitim Müziği Besteleme) derslerle bağlantı kurularak geçmiş bilgilerin hatırlatılması ve örneklendirilmesi bu stratejiyle işe koşulabilir. Müzik Biçimleri dersi kapsamında belirtilen kavram ve ilkelerin derinlemesine anlaşılması için öğretmen tarafından farklı örneklerle etraflıca anlatılarak ve öğrencilere örnekler verdirilerek istenilen hedef davranışlara ulaşılabilir. Dersin monoton bir yapıya bürünmemesi amacıyla etkinlikler düzenlenmeli, çeşitli materyallerden faydalanılarak ders tek düzelikten kurtarılmalı ve öğretmen-öğrenci arasında sürekli etkileşim kurularak dersin daha verimli bir şekilde yürütülmesi sağlanmalıdır.

Buluş Yoluyla Öğretme Stratejisi

Müzik Biçimleri dersinde buluş ve sunuş yoluyla öğretim stratejisi ile bilgi düzeyinde edinilen kavram ve ilkelerin somut örneklerle ortaya konarak öncelikle ayırt edilmesi, sonrasında ise ilgili olan kavramın saptanması sağlanmalıdır. Öğrencilerin zihninde oluşan kavram haritalarında gerekli olan bilgi parçacıklarını birleştirerek, hedef davranışta belirtilen noktaya varılması sağlanabilir. Dersin müzik kültürü alanıyla ilgili eserlerin yapısal özelliklerine bağlı olarak türünün ve biçiminin keşfedilmesi, analiz alanıyla ilgili eserin yapı taşlarına göre çözümlenmesi, yorumlama alanıyla ilgili eserin iç ve dış yapısını ortaya koyan bir seslendirme yapılması ve besteleme alanıyla ilgili uygun müzikal fikirlerin oluşturulması gibi etkinlikler bu stratejide uygulanabilir.

Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretme Stratejisi

Bu strateji, Müzik Biçimleri dersi kapsamında müzik kültürü, yorumlama, analiz ve besteleme alanlarına yönelik kazanılan becerilerle öğrencilerin gerek müzikal, gerekse mesleki yaşantısında karşılaşacağı sorunların çözümünde etkili olabilir. Ders içerisinde öğrencilerin karşılaşacakları sorunlarla ilgili farklı çözüm yolları üretilmesi için etkinlikler düzenlenebilir. Böylece öğrencilerde çözüme odaklı bir öğretim yaklaşımı kazandırılarak, problem çözme becerilerinin farkında olmaları sağlanabilir.

Tam Öğrenme

Müzik Biçimleri dersi çerçevesinde gerekli öğrenmelerin bilinmesi, öğretimin daha nitelikli gerçekleştirilmesi açısından gerekli olabilir. Farklı öğrenme alanlarındaki hedef davranışların kazandırılmasında değişik stratejiler kullanılabilir. Hedef davranışların düzeyi ve basamakları değiştikçe, işe koşulacak stratejiler de yeniden düzenlenmelidir. Bu sayede farklı stratejiler kullanılarak çok yönlü bir yapıyla yürütülen Müzik Biçimleri dersindeki öğrenme ürünleri daha kalıcı olabilir.

Öğrenme-Öğretme Yöntem ve Teknikleri

Müzik Biçimleri dersinde kazandırılmak istenen hedef ve hedef davranışlar doğrultusunda sınıfın düzeyi dikkate alınarak aşağıdaki yöntem ve tekniklerden yararlanılabilir.

Düz Anlatım Yöntemi

Müzik Biçimleri dersinde Düz Anlatım Yöntemi kullanılırken müzik biçimleri ile ilişkili olan dersler arasında (Müzik Tarihi, Armoni-Kontrpuan-Eşlikleme, Müziksel İşitme-Okuma-Yazma, Bireysel Çalgı ve Piyano) bilgi akışı sağlanmalıdır. Ders yürütülürken çeşitli görsel ve işitsel araç-gereçlerden yararlanılmalı, müzik türleri ile ilgili dinletilecek örnek eserler sınıfın düzeyine uygun olarak seçilmeli ve

öğrencilerin ilgisini çekecek biçimde düzenlenmelidir. Dersle ilgili müzikal terim, sembol ve kavramların hangi anlamlarda kullanıldığı örneklerle anlatılmalıdır. Yeterince üzerinde durulmayan kavramların varlığı, öğrenme ürünlerinin yanlış ya da eksik kazandırılmasına neden olabilir.

Üniteler arasındaki benzerliklerden ve farklılıklardan yararlanılmalı, konular birbirleri ile ilişkilendirilerek anlatılmalıdır. Ayrıca kazandırılacak hedef ve hedef davranışlar doğrultusunda öğrencilerin dikkatini çekmek için konuya giriş yapmadan önce dersin içeriğine uygun öyküler oluşturulabilir veya eserlerin yaratılmasında gerçek hikâyelerinden yararlanılabilir. Örnek vermek gerekirse; Polonyalı F. Chopin'in Op. 10, 12 No'lu İhtilal Etüd'ünde (Revolution Etude) 2. Dünya Savaşı'nda, Polonya'nın Rusya'ya karşı ayaklandığı sırada isyanın istenen başarıya ulaşmadığı ve bu olayın kendisini derinden etkilediği için bu eseri yazdığı, ayrıca eserin dominant akoru ile yarım kararlar sona ermesinin de bu savaşın henüz burada bitmediği mesajını verdiği şeklinde tasvir edilmesi gibi eserlerin yaşanmış öykülerinden esinlenerek de yorumlanabileceği Düz Anlatım Yöntemi'nde kullanılabilir. Dolayısıyla, bu tür etkinliklerle eserlerin müzikal fikirleri üzerine tartışılması, öğrencilerin hayal dünyalarını açarak yorumculuk becerilerinin gelişiminde olumlu yönde katkılar sağlayacaktır.

Güdümlü Tartışma Yöntemi

Güdümlü Tartışma Yöntemi; müzik kültürü alanındaki kazanımlara yönelik türlerin yapısal özelliklerinin kavratılmasında kullanılabilir. Bu yöntemle öğrenciler, müzikal yaşantılarına yönelik düşünce ve yorumlarını birbirleri ile paylaşarak, müziği çok boyutlu ve daha eleştirel bir gözle inceleme fırsatı bulabilirler.

Çözümleme alanındaki kazanımlarda, eserlerin yazıldıkları dönemin sosyo-kültürel yapısı, bestecisi ve bestecisinin stil özellikleri, karakteristik ve biçimsel yapısı ile müzikal senaryosu üzerine tartışılarak öğrencilerin eserleri daha bilinçli seslendirmelerine yönelik farkındalıklar oluşturulabilir. Yorumlama alanına yönelik kazanımlarda ise, eserlerin melodik, ritmik, armonik yapıları ile motif-cümle-

dönemlerinin belirlenmesinde ve uygun olan armonik derecelerin saptanmasında Güdümlü Tartışma Yöntemi kullanılarak yorumlama durumlarının nasıl etkilenebileceği üzerine tartışılabilir.

Görüşme Yöntemi

Görüşme Yöntemi'nde, sınıf ortamına sanatçı, müzisyen ya da çalgı derslerine giren ğretim elemanları davet edilerek, öğrencilerdeki seslendirme ve yorumlamaya yönelik hedef ve hedef davranışların kazandırılması sağlanabilir. Sınıfa davet edilen sanatçı/ğretmen/ğretim elemanlarının seslendireceği eserleri çalışma ve yorumlama aşamalarına yönelik yaklaşımları irdelenebilir; yorumlama aşamasından önce, biçimsel çözümleme ile ilgili yapılacak çalışmalarda nasıl bir yol/yöntem izleneceği, seslendirme aşamasında biçimsel çözümlemeyle, deşifre çalışmalarının nasıl yürütüleceği ve yorumlama aşamasında cmlelemenin nasıl hissettirileceği gibi müzikal performansa yönelik sorular yöneltilerek öğrencilerin yorumlama becerilerinin gelişmesinde etkili olunabilir.

rnek Olay Yöntemi

rnek Olay Yöntemi, eserlerin yorumlanmasında biçimsel çözümlemenin yapılmadığı ya da eksik-yanlış yapıldığı seslendirmelerin sonucunda ortaya çıkan eksikleri tespit etmek için kullanılabilir. Sınıf ortamında aynı eseri seslendiren iki farklı yorumcunun performansları üzerinde eksik ve yanlış yönler saptanarak çözüm nerileri geliştirilebilir. Bu etkinlik elektronik ortamdan da faydalanılarak, aynı eserleri seslendiren farklı yorumcuların performanslarının dinletilmesi/izletilmesiyle de uygulanabilir. rnek olaylar sonrasında gerek seslendirme gerekse yorumlamada karşılaşılacak problemlerin kolayca tespit edilerek daha rahat çözülmeleri sağlanabilir.

Gösterip Yaptırma Yöntemi

Gösterip Yaptırma Yöntemi, yorumculuk ve bestecilik öğrenme alanlarına yönelik hedef ve hedef davranışların kazandırılmasında etkili olabilir. Yorumculuk alanına ilişkin olarak, eserlerin biçimsel yapılarının çözümlenmesinin ardından ezgisel, ritmik ve armonik yapının seslendirilmesi sırasında nasıl yorumlanması gerektiği, Gösterip Yaptırma Yöntemi ile uygulanabilir. Öğretmenin motif ve cümle yapılarını önce kendisi seslendirerek cümlelemeyi göstermesi ve hemen ardından öğrencilerden bu durumu yaşayarak seslendirmeleri istenebilir. Uygun şekilde seslendirme yapamayan öğrencilere, anında düzeltme verilerek eksik ve/veya yanlış olan davranışların düzeltilmesiyle istendik davranışların kazandırılması sağlanabilir. Öğretim elemanları benzer etkinlikleri değişik çalgılarla seslendirilmiş performansla yönelik videoları izleterek de bu yöntemi uygulayabilirler.

Bestecilik becerilerinin kazandırılmasında ise işlem basamaklarına göre öğretmenin motif oluşturmalarının ardından öğrencilerden motif oluşturmaları istenebilir. Bu etkinlik doğaçlama yoluyla soru ve cevap motifleri/cümleleri oluşturma aşamasında, ayrıca oluşturulan küçük beste çalışmalarının karakterine ve yapısına uygun biçimde düzenlenmesi aşamalarında da kullanılabilir.

Karma Yöntem

Müzik Biçimleri dersi, dört farklı öğrenme alanına yönelik hedef ve hedef davranışları kapsadığı için ders içerisinde her bir öğrenme alanına ilişkin farklı yöntem ve tekniklerinden yararlanılmalıdır. Müzik Kültürü alanında; ilgili kavram ve tanımların öğretilmesi, kavramların arasındaki ilişkilerin fark edilmesi ve türlerin yapısal özelliklerinin ayırt edilmesi gibi kazanımların sağlanmasında, çözümlenme alanında; müzik biçimlerini oluşturan öğeler (motif-cümle-dönem, figür, pasaj, tema gibi) arasındaki ilişkinin kurulması, şarkı biçimlerinden kavuşaklı biçimlere, sonat biçimlerinden polifon biçimlere, yazılan eserlerin iç ve dış yapılarının çözümlenmesinde, yorumlama alanında; eserlerin oluşturuldukları dönemin sosyo-kültürel özelliklerinin bilinmesi, karakteristik ve biçimsel yapılarının çözümlenmesi

ve seslendirilen eserlerin üslup sorunları üzerinde tartışılarak müzikal kimliğin oluşturulmasında, bestecilik alanında ise, armonik yapı içerisinde soru-cevap motiflerinin ve değişik kararlı (tam karar, yarım karar vb.) cümlelerin oluşturulması, müzik türünün gerektirdiği biçimsel bütünlük içerisinde dönemin oluşturulması ve eserin karakteristik yapısına uygun bir şekilde düzenlenmesinde, kısacası farklı hedef ve hedef davranışların kazandırılmasına yönelik birçok farklı yöntem ve teknik bir arada kullanılmalıdır.

Müzik Biçimleri dersinin hedef davranışları ve öğrenme alanlarının düzeyleri değiştiğinde, kullanılacak strateji, yöntem ve tekniklerde, sınıfın hazırbulunuşluk durumu ve öğrenme seviyelerine göre düzenlenmelidir. Dersin müzik kültürü, çözümlenme, yorumlama ve besteleme alanlarına yönelik hedef davranışlar kazandırılırken Tam Öğrenme stratejisi ile Karma Yöntem'in kullanılması gerekmektedir. Karma yöntemle yürütülen Müzik Biçimleri dersinde, çeşitli kazanımlara sahip öğrenme ürünlerinin belirlenen hedeflere daha kolay, kalıcı ve istenilen düzeyde ulaşılması sağlanabilir. Ayrıca her eğitim-öğretim durumunda öğrenci katılımının sağlanması için ipucu, pekiştirici, dönüt ve düzeltmelerden yararlanılmalıdır.

Müzik Biçimleri dersinde bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alan basamaklarındaki hedef ve hedef davranışların sınaama durumlarına ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıdadır.

4. 7. Müzik Biçimleri dersinde bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alan basamaklarına yönelik sınaama durumları nasıl düzenlenebilir?

Sınaama durumu; hedef davranışların gerçekleşip gerçekleşmediğini, gerçekleştiyse derecesini, gerçekleşmediyse nedenlerini belirlemek ve sistemi bir bütün olarak ele alıp gerekli düzeltme, onarma, yenileme, geliştirme, yeniden kurup uygulama amacıyla işe koşulabilir (Sönmez; 2004: 422). Müzik Biçimleri dersine

yönelik sınav durumları, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alan basamaklarındaki hedef ve hedef davranışların düzeylerine göre düzenlenmelidir.

1. Bilişsel Alanla İlgili Sınav Durumları

Ders kitabında olan, sınıfta öğretmence çözülen, ya da öğrencinin ulaşabileceği kaynaklarda çözülmüş sorular aynen, ya da özüne dokunulmadan biraz değiştirilerek sorulursa, düzey bilgi basamağına dek inebilir. Bu nedenle olayı kavrama ve daha yukarıdaki basamaktaki davranışlar için düzenlenecek sınav durumları, öğrenci için yeni ve aynı zamanda onun öğrendikleriyle üstesinden gelebileceği biçimde düzenlenmelidir (Sönmez, 2004: 425).

Bilgi Düzeyinde Sınav Durumu Yazma

Müzik Biçimleri dersinin bilgi basamağındaki sınav durumları seçip işaretleme, görünce tanıma ve sorunca yazma/söyleme davranışlarını içerir. Bu basamaktaki davranışlar derste önceden işlenmiş öğrenmeleri içermekle birlikte yeni olmayan davranışlardır. Bilgi düzeyinde, müzik türleri, müzik türlerinin sınıflandırılması, biçimlerinin yapısal özellikleri ve müzik biçimlerini oluşturan öğelerin bilgi durumlarına yönelik davranışlar sınavmalıdır.

Davranış:

Uluslararası Sanat Müziği Türlerini yazma/söyleme.

Örnek Sınav Durumu: Uluslararası Sanat Müziği türlerinde Çalgı Müziği türleri kaçaya ayrılır?

Örnek Sınav Durumu: Prelude'ü tanımlayınız ve Prelude'ü farklı biçimlerde kullanan bestecilere örnek veriniz.

Örnek Sınav Durumu: Füg Biçimi'nin öğeleri nelerdir? Açıklayınız.

Örnek Sınama Durumu: Rondo Biçimi'nin yapısal özelliklerini ve türlerini açıklayınız.

Örnek Sınama Durumu: Süit nedir ve genel olarak klasik Süit'in bölümleri nelerdir?

Örnek Sınama Durumu: Capriccio türünün karakteristik özellikleri nelerdir?

Örnek Sınama Durumu: Senfonik Müzik türleri nelerdir?

Örnek Sınama Durumu: Opera nedir? Yapısal özellikleri nelerdir? vb.

Davranış:

Uluslararası Sanat Müziği Türleri ile ilgili kavramı bir dizi seçenek arasından seçip işaretleme.

Örnek Sınama Durumu: Serbest türlerin ortak özelliği hangisidir?

- a) Hızlı tempo yapısına sahip olmaları.
- b) Polifon yazı tekniğinde bestelenmeleri.
- c) Homofon yazı tekniğinde bestelenmeleri.
- d) Doğaçtan seslendirilen bir şekilde yorumlanmaları.
- e) Romantik Dönemde bestelenmeleri.

Örnek Sınama Durumu: Aşağıdakilerden hangisi Füg Biçimi'nin öğelerinden biri değildir?

- a) Kontrapunt
- b) Taklit
- c) Cevap
- d) Stretto
- e) Tema

Davranış:

Türk Müziği türleri ile ilgili kavramı bir dizi seçenek arasından seçip işaretleme.

Örnek Sınama Durumu: Aşağıdakilerden hangisi Türk Eğlence Müziği türlerinden biridir?

- a) Gazel
- b) Peşrev
- c) Beste
- d) Kanto
- e) Semai

Davranış: Müzik cümlelerinin özelliklerini yazma/söyleme.

Örnek Sınama Durumu: Cümle çeşitleri nelerdir? Açıklayınız.

Kavrama Düzeyinde Sınama Durumu Yazma

Kavrama düzeyinde, bilgi düzeyinde kazanılan davranışların öğrenci tarafından özümsemesi, kendine mal edilmesi, anlamının yakalanması söz konusudur. Bilginin transfer edilmesi gerekmektedir (Sönmez: 2004: 435). Bu basamaktaki davranışlar, örnek verme, nedenleri ve ilişkileri yazma/söyleme, yeniden sıraya koyma, değiştirerek yazma, sonucu kestirme ya da verilenlerden hareketle verilmeyeni kestirme/tahmin etme davranışlarını içerir. Önceden öğrenilenler, yeni biçimde, yeni bir düzenleme ile sunulur (Demirel, 2011: 175).

Kavrama düzeyinde, müzik türleri ve biçimleri arasındaki yapısal benzerlikler, müzik biçimini oluşturan öğelerle soru-cevap motifleri ve cümle çeşitlerinin ayırt edilmesine yönelik davranışlar sınanmalıdır.

Davranış: Uluslararası Sanat Müziği türlerini ayırt etme.

Örnek Sınama Durumu: Şarkı özelliğindeki türlerden Berceuse ve Cavatina türlerini karşılaştırıp benzerlik bakımından ilişkili olan türleri yazınız.

Örnek Sınama Durumu: Sonat ile Sonatin arasındaki farklılıklar nelerdir?

Davranış: Rondo Biçimi ile Türk Sanat Müziği eserlerinde kullanılan sırasal biçimlerden Peşrev Biçimi ve dönüşümlü biçimlerden Sazsemai Biçimi ile ilişkilendirebilme.

Örnek Sinama Durumu: Kavuşaklı Biçimlerden Rondo ile Peşrev Biçimi arasındaki yapısal benzerlikler nelerdir?

Davranış: Şarkı Biçimleri'ni tanıma.

Örnek Sinama Durumu: Geleneksel Türk Sanat Müziği'ndeki Şarkı Biçimi ile Caz Müziği'nde kullanılan Şarkı Biçimi'nin yapısal özelliklerini karşılaştırınız.

Davranış: Soru ve Cevap motiflerini ayırt etme.

Örnek Sinama Durumu: Aşağıdakilerden hangisi soru motifi ile başlamış olabilir?

- a)
- b)
- c)
- d)
- e)

Örnek Sinama Durumu: Aşağıdakilerden hangisi **cevap motifi** olabilir?

- a)
- b)
- c)
- d)
- e)

Davranış: Farklı türlere sahip eserlerde cümle çeşitlerini ayırt etme.

Örnek Sinama Durumu: Dinlediğiniz müzik cümlesi aşağıdakilerden hangi kararda yazılmıştır?

- a) Tam Kararlı
 b) Yarım Kararlı
 c) Paralel Majör Tonu Tam Karar
 d) Dominant Tonu Yarım Karar
 e) Minör Dominant Tonu Tam Karar

Uygulama Düzeyinde Sinama Durumu Yazma

Uygulama düzeyinde bilgi ve kavrama basamağında kazandığı davranışlara dayanarak öğrenciden kendisi için yeni olan bir sorunu çözmesi istenebilir. Öğrenci bu sorunu çözerken ilgili ilkeleri, genellemeleri, yöntem ve teknikleri işe koşturmalıdır (Sönmez, 2004: 443). Bu basamaktaki davranışlar, kullanma, hesaplama, çalıştırma, çözme, uygulama ve hazırlama davranışlarını içerir. Bu davranışlar, daha önce öğrenilenleri yeni durumlarda kullanmayla ilgilidir (Demirel, 2011: 176). Uygulama düzeyinde, tür ve biçimlerin yapısal özelliklerinin saptanması, müzik biçimlerini

oluşturan öğeler arasında ilişki kurulması ve motif ile cümlelerdeki armonik derecelerin saptanmasına yönelik davranışlar sınımlanmalıdır.

Davranış: Uluslararası Sanat Müziği Türleri'nden dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.

Örnek Sınama Durumu: Dinlediğiniz Uluslararası Sanat Müziği eserinin yapısal özelliklerini (hangi ara tür altında olduğu, ara tür içerisindeki yeri, ana hatları vb.) yazınız.

Davranış: Türk Müziği Türleri'nden dinlediği eserlerin yapısal özelliklerini saptama.

Örnek Sınama Durumu: Dinlediğiniz Türk Müziği eserinin yapısal özelliklerini (hangi ara tür altında olduğu, ara tür içerisindeki yeri, ana hatları vb.) yazınız.

Davranış: Dinlediği farklı motif yapılarını bir dizi seçenek arasından seçip işaretleme.

Örnek Sınama Durumu: Dinlediğiniz motif aşağıdakilerden hangi değişikliğe uğramıştır?

- a) Motif daraltılmıştır.
- b) Motif yatay çevrilmiştir.
- c) Motif özetlenmiştir.
- d) Motifin ses süreleri büyütülmüştür.
- e) Motif tekrar edilmiştir.

Davranış: Cümle çeşitlerini bir dizi seçenek arasından eşleştirme.

Örnek Sınama Durumu: Aşağıdaki cümle çeşitlerini doğru olarak eşleştiriniz.

a) Tam Kararlı Cümle

b) Yarım Kararlı Cümle

c) Paralel Majör Tonu Tam Kararlı Cümle

d) Dominant Tonu Yarım Kararlı Cümle

e) Minör Dominant Tonu Tam Kararlı Cümle

Davranış: Cümle yapısındaki armonik dereceleri nota üzerinde Romen rakamları ile gösterme.

Örnek Sınama Durumu: Aşağıdaki cümlelerin armonik derecelerini Romen rakamları ile altına yazınız.

Analiz Düzeyinde Sınama Durumu Yazma

Bu düzeyde, bir bilgi bütünü ya da örüntüsü öğeleri, ilişkileri ve örgütlenme ilkeleri açısından irdelenir (Sönmez, 2004: 446). Analiz basamağındaki davranışlar, ayırt etme, parçalara ayırma, ana hatları gösterme, bölümlere ayırma, şematik olarak gösterme ... davranışlarını içerir (Demirel, 2011: 177). Analiz düzeyinde, biçimlerin iç ve dış yapılarının çözümlenmesine yönelik davranışlar sınanmalıdır.

Davranış: Farklı müzik türlerinden [Türk Müziği (Halk Müziği, Sanat Müziği, Çağdaş Türk Müziği), Ulusal Müzikler, Uluslararası Sanat Müziği, Caz Müziği, Popüler Müzik, Latin Müziği vb.] bir¹⁷ bölmeli Şarkı Biçimi'ne sahip eserlerin biçimsel yapılarını (iç ve dış yapılarını) nota üzerinde çözümlenme.

Örnek Sinama Durumu: Sınıfın düzeyine uygun olarak seçilen Şarkı Biçimi'ndeki eserin;

1. Dış yapısı: Eserin motif ve cümle yapılarını, dönemlerini ve bölümlerini,
2. İç yapısı: Eserin ölçüsü, tonu/modu/makamı, donanımları, temposu, artikülayon işaretleri, dinamikleri, ezgisel-ritimsel ve armonik yapısı, gerilim ve çözümleri, akor dışı sesleri, kullanılan kadansları ve ton değişimlerini nota üzerinde belirterek biçim şemasını yazınız.

Davranış: Sonat Biçimi'ne sahip eserlerin biçimsel yapılarını (iç ve dış yapılarını) nota üzerinde çözümlenme.

Örnek Sinama Durumu: Sınıfın düzeyine uygun olarak seçilen Sonat Biçimi'ndeki eserin;

1. Dış yapısı: Sergi, gelişme ve serginin tekrarını,
2. İç yapısı: Eserin ölçüsü, tonu/modu/makamı, donanımları, temposu, artikülayon işaretleri, dinamikleri, ezgisel-ritimsel ve armonik yapısı, gerilim ve çözümleri, akor dışı sesleri, kullanılan kadansları ve ton değişimlerini nota üzerinde belirterek biçim şemasını yazınız.

Davranış: Füg Biçimi'ndeki eserlerin biçimsel yapılarını (iç ve dış yapılarını) nota üzerinde çözümlenme.

Örnek Sinama Durumu: Sınıfın düzeyine uygun olarak seçilen Füg Biçimi'ndeki eserin;

¹⁷ Bir, iki, üç ve daha fazla bölmeli biçimlerle, Katlı Şarkı Biçimi'nde yazılan eserlerin tümü bu şekilde değerlendirilebilir.

1. Öğelerini: Tema, cevap, codetta, kontrapunt, aramüziği, varsa stretto ve pedallarını,
2. Yapısını: Sergi, gelişme, dönüş, sonuç ve coda/codetta'larını nota üzerinde belirterek biçim şemasını yazınız.

Sentez Düzeyinde Sınama Durumu Yazma

Sentez öğeleri, belli ilişki ve kurallara göre birleştirip bir bütün oluşturma işidir; fakat her bütün oluşturma işi sentez olamaz. Sentezde yenilik, özgünlük, buluş, icat, yaratıcılık gibi özellikler söz konusudur. Bu niteliklerinden dolayı sentez bir bakıma bilimsel, felsefi, sanatsal yöntemlerle yaratma işidir. Bu nedenlerden dolayı sentez düzeyindeki davranışları yoklayan sınama durumları çoğu kez uzun zaman ister (Sönmez; 2004: 450-451). Sentez basamağında, müzik biçimlerini oluşturan öğelerden motif-cümle-dönem yapılarının oluşturulmasına yönelik davranışlar sınanmalıdır.

Davranış: Melodik, armonik ve ritmik yapıya uygun motif yaratabilme.

Örnek sınama durumu: Melodik, armonik ve ritmik yapıya uygun bir motif yazınız.

Davranış: Melodik, armonik ve ritmik yapıya uygun tam kararlı cümle yazma.

Örnek Sınama durumu: Melodik, armonik ve ritmik yapıya uygun bir tam kararlı cümle yazınız.

Müzik Biçimleri dersine yönelik bilişsel alanla ilgili hedef davranışların sınama durumlarına yönelik:

1. Bilgi basamağında; müzik türlerinin ana ve alt türlerinin yapısal özellikleri, müzik biçimlerini oluşturan öğelerin genel özellikleri ve Şarkı Biçimleri, Kavuştaklı Biçimler, Sonat Biçimleri, Envansiyon ile Füg Biçimlerinin yapılarına ilişkin bilgiler,

2. Kavrama basamağında; ana türlerin içerisinde yer alan alt türlerin birbirlerinden ayırt edilmesi, aralarında benzerlik bulunan tür ve biçimlerin ilişkilendirilmesi, müzik biçimlerini oluşturan öğelerin (motifin yapısındaki değişim ve gelişmeler, cümle çeşitleri, dönemdeki öncül ve soncul cümleler, eserdeki figür, pasaj ve temaların) ayırt edilmesi ve biçimleri oluşturan öğelerin birbirlerinden ayırt edilmesine ilişkin davranışlar,

3. Uygulama basamağında; dinlenen müzik tür ve biçimlerinin yapısal özelliklerinin saptanması, müzik biçimlerini oluşturan öğeleri nota üzerinden gösterilebilmesi, motif ve cümlelerdeki armonik derecelerin Romen rakamları ile gösterilmesine ilişkin davranışlar,

4. Analiz basamağında; Şarkı Biçimleri, Kavuştaklı Biçimler, Sonat Biçimleri, Envansiyon Biçimi ve Füg Biçimi'nde yazılan eserlerin yapısal özelliklerine göre iç ve dış yapıdaki bütün müzikal elemanların nota üzerinden çözümlenmesine yönelik davranışlar,

5. Sentez basamağında ise; müzik biçimlerini oluşturan öğelerden motif-cümle-dönem yapılarının melodik, armonik ve ritmik bütünlük içinde yaratılmasına yönelik davranışlar sınanmalıdır.

2. Duyuşsal Alanla İlgili Sınama Durumları

Bu alan da, bilişsel alan gibi kendi arasında aşamalı olarak sıralanmıştır; fakat bilişsel basamağın bilgi basamağında sayılabilecek bazı öğeler olmadan, duyuşsal alandaki özellikler gerçekleşmeyebilir; çünkü bilmediğimiz bir nesneye, olguya karşı herhangi bir sevgi, nefret, korku vb. gibi duyuşsal bir tepki gösteremeyiz (Sönmez, 2004: 452).

Bu alan, öğrencilerin ilgi, tutum ve güdülenmişlik gibi duygusal yönlerini ortaya çıkardığı için onlara dönük ilgi envanterleri, tutum ölçekleri geliştirilerek bu özellikler ölçülebilir. Tutum ölçekleri; tutumların ölçülmesinde bugüne kadar izlenen

en popüler yaklaşımdır. Bunlar bireyin, bir ya da bir çok boyutta tutumunun yönünü ve yoğunluğunu belirlemek için kağıt-kalemle uygulanan kendini rapor etme araçlarıdır (Demirel, 2011: 178-179).

Müzik Biçimleri dersinin duyuşsal hedefleri sınanırken, hedef davranışların düzeylerine yönelik Likert tipi tutum ölçeği oluşturulmuştur. Ölçeğin soruları, duyuşsal alanın basamaklarına (alma, tepkide bulunma, değer verme, örgütleme, kişilik haline getirme) ve hedef davranışların düzeylerine göre aşamalı olarak sıralanmıştır.

Tablo 18. Müzik Biçimleri Dersine Yönelik Tutum Ölçeği

MÜZİK BİÇİMLERİ DERSİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1.	Müzik Biçimleri bilgisi seslendirme ve yorumlamada eserlerin vazgeçilmez bir parçasıdır.					
2.	Eserlerin biçimsel yapısını çözümledikten sonra anlatılmak istenen müzikal düşüncüyü daha kolay kavriyorum.					
3.	Eseri, biçimsel yapısını çözümledikten sonra seslendirmekten daha çok keyif aldım.					
4.	Eseri, biçimsel yapısını çözümledikten sonra dinlemekten daha çok keyif alıyorum.					
5.	Müzik Biçimleri dersinden sonra her eserin biçimsel yapısını çözümlüyorum.					
6.	Müzik türlerindeki çeşitliliğin farkına vardıktan sonra her tür müziği önemsiyorum.					
7.	Toplum tarafından kabul edilen her tür müziğe saygı duyuyorum.					

Tablo 18.'in devamı

8.	Müziğin her türünü dinlemek müzikal birikimimiz açısından önemlidir.					
9.	Öğretmenlik mesleği gereğince, müzik türleri arasında ayırım gözetilmeksizin öğretim programları uygulanmalıdır.					
10.	Sosyal yaşantımda, edindiğim müzik kültürü birikimime başvururum.					
11.	Eğitim yaşantımda, edindiğim müzik kültürü birikimime başvururum.					
12.	Dinlediğim farklı müzik türlerindeki nitelikli eserleri arşivlemekten hoşlanırım.					
13.	Müzik arşivi oluşturmayı alışkanlık haline getirmem mesleki yaşantımda kolaylık sağlayacaktır.					
14.	Müzik arşivimi paylaşmaktan memnun olurum.					
15.	Repertuarımda farklı müzik türlerinden eserlerin bulunması müzikal gelişimim (müzik kültürü, seslendirme-yorumlama, teknik düzey vb.) açısından gereklidir.					
16.	Repertuarımı paylaşmaktan memnun olurum.					
17.	Repertuarımdaki eserleri çeşitli etkinliklerde (dinleti, konser vb.) seslendirmekten keyif alırım.					
18.	Repertuar oluşturmayı alışkanlık haline getirmem müzikal yaşantım için önemlidir.					
19.	Yaratıcı çalışmalar yapmaktan keyif alırım.					

Tablo 18.'in devamı

20.	Yaratıcı çalışmalarımı çok sesli olarak düzenlemeyi arzu ederim.					
21.	Yaratıcı çalışmalarımı etkinliklerde paylaşmaktan mutlu olurum.					
22.	Yaratıcı çalışmalarımın değerlendirilmesine yönelik eleştirilere açığım.					
23.	Seslendirdiğim eserlerin karakteristik özelliklerini (stil, dönem, biçim vb.) araştırmaktan keyif alırım.					
24.	Dinlediğim eserlerin karakteristik özelliklerini (stil, dönem, biçim vb.) araştırmaktan keyif alırım.					
25.	Seslendirdiğim eserlerin biçimsel yapılarını çözümlenmekten keyif alırım.					
26.	Dinlediğim eserlerin biçimsel yapılarını çözümlenmekten keyif alırım.					
27.	Çözümlediğim eserin estetik yapısını müzikal kimliğimle birleştirerek açıklarım.					
28.	Eserlerin biçimsel yapılarına ilişkin düşüncelerimi çevremle paylaşmaktan hoşlanırım.					
29.	Eserlerin dönemsel özelliklerine ilişkin düşüncelerimi çevremle paylaşmaktan keyif alırım.					
30.	Eserlerin bestecisi ve stil özelliklerine ilişkin düşüncelerimi çevremle paylaşmaktan zevk alırım.					
31.	Eserlerin öz yapıları üzerinde tartışılması müzikal düşüncelerin gelişmesine katkı sağlar.					

3. Devinişsel Alanla İlgili Sınama Durumları

Devinişsel alanla ilgili öğrenilmiş davranışlar ya ürün, ya süreç, ya da hem ürün, hem süreç açısından değerlendirilmelidir. Bundan dolayı ürün, ya da sürecin tam ve doğru ölçülebilmesi için ne kadar davranış gerekiyorsa, tümü belirlenmeli ve davranışın tümünü ölçen sınama durumu düzenlenmelidir; çünkü bu alanda tek kritik davranış olmayabilir. Yani ürünün ve sürecin ortaya çıkması için pek çok kritik davranış vardır (Sönmez, 1993: 52, 99, 407).

Ürün açısından değerlendirmede (1, 2, 3, 4, 5; zayıf, orta, iyi, pekiyi vb. ya da hedef düzeylerini gösteren) derecelenmiş bir ölçme aracı işe koşulabilir. Süreç açısından değerlendirmede ise; çeteleme (var, yok; gözlendi, gözlenmedi vb.) ürünü ölçme aracı kullanılabilir. Bu tür değerlendirmede iş analizine gidilmeli; iş ve işlem basamakları tam ve doğru olarak saptanmalıdır. Hem ürün, hem süreç açısından değerlendirmede ise, her iki tür ölçeği içeren ölçme araçları kullanılabilir (Sönmez, 2004: 457). Ayrıca Demirel (2011, 181) devinişsel alanda, zihin ve kas koordinasyonunu gerektiren beceriler baskın olduğu için, bu davranışların sınanmasında daha çok gözlem formları ve performans testlerinin kullanılması gerektiğini belirtmiştir.

Müzik Biçimleri dersinin devinişsel alan basamaklarındaki hedef davranışların sınama durumlarında; eserlerin etkili ve uygun biçimde yorumlanmasına yönelik davranışların değerlendirilmesinde Performans Gözlem Formu, yeni ve özgün bir beste yaratmaya yönelik davranışların değerlendirilmesinde ise Gözlem Formu hazırlanmıştır. Gözlem formlarındaki sorular hedef davranışların basamaklarına ilişkin olarak sıralı biçimde düzenlenmiştir.

Performans Gözlem Formu, Müzik Biçimleri Dersi kapsamında öğrencilerin seslendirdikleri eserlerin dönemsellik özellikleri, biçim ve armonik yapıları, müzikal düşünceleri, cümlelemenin gerilim çözülüm ilişkisi içinde hissettirilmesi, dinamik ve artikülasyon işaretlerine uygun olarak müzikal kimlik içerisinde etkili şekilde

seslendirilmesi gibi hedef davranışlara yönelik sınama kriterlerinden oluşturulmuştur.

Hedef: Eserleri etkili ve uygun biçimde yorumlayarak seslendirebilme.

Yönerge: Aşağıdaki davranışların gözlenip gözlenmediğine bakarak ilgili sütunu (x) işareti ile doldurunuz.

0= Gözlenmedi 1=Zayıf 2=Orta 3=İyi 4=Pekiyi

Tablo 19. Müzik Biçimleri Dersi Yorumlama Becerilerine İlişkin Performans Gözlem Formu

BASAMAKLAR	DERECELER				
	0	1	2	3	4
Eserin bestelendiği dönemin sosyo-kültürel özelliklerini açıklama.					
Eserin biçim yapısını çözümleme.					
Eserin armonik yapısını çözümleme.					
Eserin stil özelliklerini açıklama.					
Eserin müzikal hikayesini anlatma.					
Eseri müzikal terim, dinamik ve artikülasyon işaretlerine uygun seslendirme.					
Motifleri duyurarak etkili bir biçimde seslendirme.					
Cümleleri duyurarak etkili bir biçimde seslendirme.					
Eserdeki gerilim ve çözümleri hissettirerek seslendirme.					
Eserin bölmeleri arasındaki farkı hissettirerek seslendirme.					
Eseri müzikal kimliği içerisinde yorumlayarak seslendirme.					

Müzik Biçimleri dersi kapsamında bestecilik becerilerinin sınanmasına ilişkin Gözlem Formu'nda ise, öğrencilerin besteledikleri eserin belirli bir müzik türünün özelliklerini taşıması, motif-cümle-dönem yapılarının melodik, ritmik ve armonik bir bütünlük içerisinde yazılması, öncül cümlenin yarım karar ve soncul cümlenin tam karar özelliği göstermesi ve bestenin yapısına uygun terim, artikülasyon, dinamik işaretlerinin belirtilmesi gibi hedef davranışlara yönelik sınama kriterlerinden oluşturulmuştur.

Hedef: Yeni ve özgün bir beste yaratabilme.

Yönerge: Aşağıdaki davranışların gözlenip gözlenmediğine bakarak ilgili sütunu (x) işareti ile doldurunuz.

Tablo 20. Müzik Biçimleri Dersi Bestecilik Becerilerine İlişkin Gözlem Formu

BASAMAKLAR	Gözlenme Durumu	
	Gözlendi	Gözlenmedi
Bestenin yapısı belirli bir müzik türünün özelliklerini taşıyor mu?		
Motif, armonik yapıya uygun bir biçimde yazılmış mı?		
Soru ve cevap motifleri arasında bütünlük var mı?		
Motifler geliştirilerek yazılmış mı?		
Cümleler; melodik, ritmik ve armonik bir bütünlük içerisindeki motiflerden oluşmuş mu?		
Öncül cümle bestenin yapısına uygun bir biçimde yarım kararda yazılmış mı?		
Soncul cümle bestenin yapısına uygun bir biçimde tam kararda yazılmış mı?		
Cümleler arasında bütünlük var mı?		

Tablo 20.'nin devamı

Dönem; melodik, ritmik ve armonik bir bütünlük içerisindeki cümlelerden oluşmuş mu?		
Beste armonik bir bütünlük içerisinde mi?		
Bestenin yapısına uygun hız terimi belirtilmiş mi?		
Bestenin yapısına uygun artikülasyon işaretleri yazılmış mı?		
Bestenin yapısına uygun dinamikler yazılmış mı?		

Müzik Biçimleri dersinin sınama durumlarında sistemin tüm öğelerine bakılarak yapılan değerlendirme anlayışı benimsenmeli, öğrencilerin değerlendirilmesinde tüm yaklaşımlar kullanılmalıdır. Sene başında tanıma ve yerleştirmeye dönük değerlendirme yapılarak öğrencilerin hangi bilgi düzeyinde oldukları belirlenmelidir. Ünitelerin kendi arasında aşamalılık ilişkisi olduğundan, değerlendirme durumları sadece ara dönem ve yarıyıl sonu sınavlarına bırakılmamalı, her ünite parçasının sonunda eksik öğrenmeleri tamamlamak ve gerekli olan dönüt ve düzeltmeleri vermek için izleme türü değerlendirmeler yapılmalıdır.

5. BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER

5. 1. Sonuçlar

5. 1. 1. Türkiye Cumhuriyeti Üniversitelerinde Mesleki Müzik Eğitimi Veren Bölümlerdeki Müzik Biçimleri Derslerinin İçeriğine İlişkin Sonuçlar

Döküman analizi çerçevesinde, ülkemizdeki mesleki müzik eğitimi veren kurumların Müzik Biçimleri dersine ilişkin öğretim programları incelendiğinde; Eğitim Fakülteleri, Güzel Sanatlar Fakülteleri, Devlet Konservatuvarları, Türk Müziği (Musikisi) Devlet Konservatuvarları ve Müzik ve Sahne Sanatları Fakülteleri'ndeki derslerin süreleri ve içeriklerinin birbirlerinden çok farklı biçimlerde yapılandıkları tespit edilmiştir. Müzik Biçimleri dersi Güzel Sanatlar Fakülteleri Öğretim Programları'nda "*Müzik Formları, Türk Müziği Form Bilgisi, Stil ve Biçim Bilgisi, Eser Dinleme ve Tanımlama, Eser Çözümleme, Müzikal Analiz, Tonal Müzik Analizi ve Makamsal-Modal Müzik Analizi*" gibi isimlerle ders tipinin seçmeli ve zorunlu olarak iki farklı şekilde yer aldığı saptanmıştır. Müzik Biçimleri dersinin Devlet Konservatuvarları'ndaki genel durumu ise "*Form Bilgisi*" ile isimlendirildiği ve ders tipinin zorunlu olarak ilk iki yıl içerisinde yürütüldüğü sonucuna varılmıştır. Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Kompozisyon Bölümü'nde de dersin tipi zorunlu olarak beşinci ve altıncı yarıyıllarda "*Form ve Analiz I-II, Polifoni ve Füg*" dersleri kapsamında, yedinci yarıyıl da ise "*Geleneksel Türk Müziği ve Divan Müziği*" dersi kapsamında yürütüldüğü tespit edilmiştir. Türk Müziği Devlet Konservatuvarları'nda ise Temel Bilimler Bölümü'nde (TSM-THM) Müzik Biçimleri dersi "*Tür ve Biçim Bilgisi*" olarak beşinci dönemden itibaren başlayarak sekizinci dönem de dahil olmak üzere iki yıl süre ile yürütüldüğü tespit edilmiştir. Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'nda ise Müzik Biçimleri dersinin mesleki müzik eğitimi veren bölümlerdeki müzik biçimlerine ilişkin derslerin tümünü kapsayan bir içerikle beraber altıncı dönemde ve haftada iki saat olmak üzere bir dönemlik süre ile yürütüldüğü

saptanmıştır. Mesleki müzik eğitimi veren kurumların müzik biçimlerine ilişkin derslerin öğretim programları incelendiğinde Güzel Sanatlar Fakülteleri'nde 168, Devlet Konservatuvarı'nda 168, Türk Müziği Devlet Konservatuvarı'nda 112, Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi'nde 112 saat, Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'nda ise 28 saat olarak düzenlendiği sonucuna varılmıştır.

5. 1. 2. Dünya'nın Farklı Üniversitelerinde Müzik Eğitimi Veren Bölümlerdeki Müzik Biçimleri Derslerinin İçeriğine İlişkin Sonuçlar

Döküman analizi çerçevesinde Dünya'nın farklı üniversitelerinde müzik eğitimi veren bölümlerdeki müzik biçimlerine ilişkin derslerin öğretim programları incelendiğinde, derse yönelik kazandırılacak becerilerin *Müzik Kültürü Alanı*, *Besteleme Alanı*, *Çözümleme Alanı* ve *Yorumlama Alanı* olmak üzere dört alanı kapsadığı saptanmıştır. Müzik Kültürü alanına ilişkin olarak; Dünya müzik kültürlerine ait müzik türlerinde analiz ve sentez yöntemlerini kullanarak biçimlerin karakteristik yapıları, stil ve form arasındaki ilişki ve etnik müzik kültürlerinden dünyadaki müzik türlerine kadar geniş bir yelpazede yer alan her tür müzik hakkında bilgi sahibi olabilmek ve müzik türlerinin kültürel kimliğine karşı eleştirel bir bakış açısı oluşturulabilmesi amaçlanmıştır. Besteleme alanına ilişkin olarak; Müzik tarihinin farklı dönemlerinden seçilen kompozisyonların besteleme tekniklerinden yararlanılarak, melodik yapıları uygun biçimde tamamlanması, çalgı ve vokal topluluklar için tek sesli ve çok sesli boyutta bağımsız yaratıcı çalışmaların oluşturularak düzenlenebilmesi amaçlanmıştır. Analiz alanına ilişkin olarak; Müzik literatürünü, tarihsel dönemlerdeki (Barok, Klasik, Romantik, Çağdaş vb.) çeşitli müzik türlerinden seçilen kompozisyonların, müzikal stillerini ve biçim yapılarını armonik, kontrapuntal ve armonik olmayan çağdaş/açık formların (Müzikal Küme Teorisi, Serializm Teknikleri, Schenker Analizi vb.) prensiplerine göre, amacına uygun analiz yöntemlerini seçerek, farklı analiz teknikleri ile temel boyutlarda estetik bir görüş açısıyla çözümlenebilmesi amaçlanmıştır. Yorumlama alanına yönelik olarak ise; öğrencilerdeki çözümleme yetenekleri ve müzikal kimliklerinin geliştirilmesinde, bireysel veya grup çalışmalarıyla, tarihsel bağlamda geniş bir

yelpazeden farklı müzik türlerine ilişkin seçilen eserlerin stil ve analiz çalışmaları üzerinde üslup sorunlarının tartışılarak ders kapsamında hazırlanan bir repertuarla bu süreç boyunca edinilen müzikal becerilerin sunularak yorumlanması amaçlanmıştır. Ülkemizdeki Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'ndaki "Müzik Biçimleri Dersi Öğretim Programları" incelendiğinde ise eğitim durumlarının genel olarak çözümleme alanına yönelik düzenlendiği gözlemlenirken, yorumlama ve besteleme alanlarındaki becerileri kazandırmaya yönelik herhangi bir öğrenme kazanımına yer verilmediği tespit edilmiştir. Dünya'nın farklı üniversitelerinin müzik eğitimi programlarındaki Müzik Biçimleri kapsamındaki derslerle, ülkemizdeki Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'nda yürütülen Müzik Biçimleri dersinin süresi ve öğrenme alanlarına yönelik becerileri dikkate alındığında, ülkemizde yürütülen Müzik Biçimleri dersinin öğrenme alanlarına ilişkin kazanımlarla derse ayrılan sürenin son derece yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

5. 1. 3. Çalışma Grubundan Elde Edilen Sonuçlar

Bu bölümde Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'nda Müzik Biçimleri dersini yürütmüş ve yürütmekte olan öğretim elemanlarının Müzik Biçimleri dersi öğretim programının oluşturulmasına yönelik görüşme formu yoluyla elde edilen bulgulara ilişkin sonuçlara yer verilmiştir.

1. Katılımcılar, Müzik Biçimleri dersindeki konu sınırlamasına ilişkin ortak görüşlerinde tür ayırımı göz etmeksizin günümüz müziğinde kullanılan, müziğin her türlü alanına (yorumculuk, öğreticilik, bestecilik, dinleyicilik vb.) öncülük eden ve İlköğretim-Ortaöğretim müfredatlarında yer alan biçimlerin uygulamalı olarak işlenmesi, müzik kültürü kapsamında ise tüm müzik türlerinin öğretilmesi gerektiği görüşünü belirtmişlerdir.

2. Katılımcıların büyük çoğunluğu, ders yürütülürken türler arasında sınıflandırma yapılmasına ilişkin olarak müzik türleri arasında herhangi bir sınıflandırma yapılmasından ziyade biçimler arasında bilinenden bilinmeyene, kolaydan zora,

basitten karmaşığa göre eğitimde aşamalılık ilkesi doğrultusunda yürütülmesi gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

3. Katılımcıların büyük bir kısmı, müzik tür ve biçimlerinin paralel olarak yürütülmesi veya çeşitlerine göre gruplandırılmış şekilde yürütülmesine ilişkin olarak türlere özgü biçimler işlendikten sonra anlatılan biçimlerin, diğer müzik türlerinde de benzer kullanımları mevcut ise bu biçimlerin türler arasındaki kullanımları karşılaştırılarak ilişkilendirilmesi gerektiğini ve bu durumun kavrama düzeyinde yararlı olacağı yönünde görüş bildirmişlerdir.

4. Katılımcıların Müzik Biçimleri dersi ile ilgili süre planlamasına verdikleri yanıtlar genel olarak değerlendirildiğinde; bu dersin 3. sınıfın güz döneminden başlayarak beşinci ve altıncı yarıyıl olmak üzere iki dönem ve haftada iki saat şeklinde yürütülmesi yönünde görüş bildirilmişlerdir.

5. Katılımcılar, Müzik Biçimleri dersi kapsamında bestecilik becerilerinin geliştirilmesinde; ilk basamakta gerekli kuramsal alt yapıya sahip olunması, müzik biçimlerini oluşturan öğelerin etraflıca bilinmesi, farklı müzik türlerinin motif ve cümle yapılarının fark edilmesi, tonal-modal ve makamsal yapı gözetilmeden istenilen türde motif-cümle-dönem besteleme çalışmalarının yapılması ve bu çalışmaların üzerinden çoksenslendirme ve eşlik yazma çalışmaları düzenlenerek, okul şarkısı yazabilecek düzeye ulaşılması gerektiği görüşünü bildirmişlerdir.

6. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu, Müzik Biçimleri dersi kapsamında yorumculuk becerilerinin geliştirilmesinde müzik öğretmenliği mesleğinin bir gereği olarak meslek yaşamı boyunca seslendirme çalışmaları yapılacağından, Müzik Biçimleri dersi kapsamında öğrencilerdeki yorumlama becerilerinin kazandırılmasına yönelik çalışmalara mutlaka yer verilmesi gerektiği görüşünü belirtmişlerdir. Ayrıca, çalgı dersini yürüten öğretim elemanlarının seslendirdikleri eserlerin rengi ve deseni hakkında bilgi sahibi olmaları ve Müzik Biçimleri dersini yürüten öğretim elemanlarının da kuramsal ağırlıklı bir öğretim yöntemi izlemesinden ziyade, yorumlama ağırlıklı bir yaklaşımla dersin işlenmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

7. Katılımcıların, Müzik Biçimleri dersi kapsamında çözümlene becerilerinin geliştirilmesine yönelik görüşleri değerlendirildiğinde; sınıfın seviyesi, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri ve öğrencilerde kazandırılması gereken davranışlar dikkate alındığında, eserlerin sayfa üzerinden çözümlenmesi, eserlerin dinletilerek sayfa üzerinden çözümlenmesi ve eserlerin seslendirilerek çözümlenmesi olmak üzere, üç tipte de çözümlene becerilerine yönelik etkinliklerin düzenlenebileceği yönünde görüş bildirilmişlerdir.

8. Katılımcıların, Müzik Biçimleri dersi kapsamında dinleme becerilerinin geliştirilmesine yönelik görüşleri değerlendirildiğinde; öncelikle öğrencilerde bilgili ve bilinçli bir dinleme alışkanlığını oluşturmak için müziğin yapısal öğelerini algılama ve kavrama becerilerinin kazandırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca, öğrencilerin aktif katılımını sağlamak için sınıfın düzeyine uygun, aşamalı ve ilgi uyandıracak bir repertuar ile farklı müzik türlerinden seçilen değişik biçimlere sahip eserler dinletilerek, eserlerin biçimi, armonik yapıdaki değişimleri, bestecisi, stil ve dönem özelliklerine ilişkin bilgilerin açıklanması ve ardından soruların sorulması gerektiğini vurgulamışlardır. Katılımcılar bu görüşlerle birlikte, dinletilen eserlerdeki gerilimlerin, çözümlerin ve yarım kalışların nerelerde olduğu bilincine varılabilmesi için armoni bilgisinin gerekli ve önemli olduğunu da belirtmişlerdir.

9. Katılımcıların Müzik Biçimleri dersinde kullanılan kaynakların niceliğine ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde, büyük bir kısmı kaynakların yetersiz olduğunu ve bu durumda daha çok yabancı kaynaklardan yararlanılması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretim elemanlarının bir kısmı, yabancı dildeki yazılı kaynakları çevirerek yararlandıklarını, öğrencilerin ise yabancı dil bilgisi düzeyleri yeterli değilse kaynaklardan yararlanamayacaklarını belirtmişlerdir. Kaynakların niteliğine ilişkin görüşler değerlendirildiğinde ise, büyük bir kısmı kaynakların gerek Müzik Biçimleri dersinin öğretiminde, gerekse kuram ve uygulamalı olarak programda yer alan Geleneksel Türk Halk Müziği ve Geleneksel Türk Sanat Müziği'nin Biçimleri, Uluslararası Popüler Müzik Biçimleri ve 20. yy. Müziği'ne ait Çağdaş Biçimlerin içerikleri dersi kapsadığından, ders kitabı olarak kullanılan kaynakların yetersiz olduğu görüşünü bildirmişlerdir.

10. Katılımcıların Müzik Biçimleri dersinde kullanılan materyallere ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde, öğrenme-öğretme durumlarında işitsel öğelere mutlaka yer verilmesini ve dersin işitsel öğelerin yanında görsel öğelerle (konser kayıtları gibi) desteklenerek öğrenilen kazanımların daha kalıcı izli olmasına katkıda bulunacaklarını belirtmişlerdir.

11. Katılımcılar, Müzik Biçimleri dersi kapsamında araç ve gereçlerin kullanılmasına ilişkin olarak, öğretilen bilgileri teorik boyutta sınırlandırmadan, araç ve gereçlerden yararlanma durumlarının ders planı üzerinde uygulamalı olarak belirtilmesi gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca dersi yürüten öğretim elemanlarının piyanoyu ders kapsamında örnek gösterebilecek düzeyde kullanılmaları gerektiğini de belirtmişlerdir.

12. Katılımcıların Müzik Biçimleri dersi kapsamında bestecilik becerilerinin sınanmasına yönelik görüşleri değerlendirildiğinde; müzik biçimlerini oluşturan öğelerin ayırt edilmesine, motif ve cümlelerin belirli bir biçim ve armonik yapıyla estetik bir bütünlük içerisinde bir arada kullanılarak, müzikaliteye uygun biçimde oluşturulabilmesine yönelik basamakların sınanması gerektiğini belirtmişlerdir.

13. Katılımcıların Müzik Biçimleri dersi kapsamında yorumculuk becerilerinin sınanmasına ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde; birinci basamakta bilişsel düzeydeki beceriler için, seslendirilecek eserin iç ve dış yapısıyla ilgili olarak biçimi, armonik yapısı, süsleme işaretleri ve müzikal ifadelerinin tespitine yönelik sınama durumlarının düzenlenmesi, ikinci basamakta eserlerin yorumlanmasına ilişkin becerilerde cümle yapılarının uygun biçimde seslendirilmesi, bölmeler ve bölümler arasındaki farklılıkların hissettirilmesi ve eserlerin stil özellikleri çerçevesinde seslendirilmesine yönelik sınanma durumlarının düzenlenmesi gerektiği yönünde görüş bildirilmişlerdir.

14. Katılımcıların Müzik Biçimleri dersi kapsamında çözümlenme becerilerinin sınanmasına ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde; eserlerin işitsel araçlarla (çalgı, piyano ya da elektronik müzik çalar vb.) dinletilerek, eş zamanlı şekilde sayfa üzerinden biçim şemasının gösterilmesi, biçimsel özelliklerin çözümlenmesi,

armonik yapısındaki değişim ve gelişmelerin gösterilmesi ve dönem özelliklerinin belirlenmesine yönelik sınav durumlarının düzenlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

15. Katılımcıların Müzik Biçimleri dersi kapsamında dinleme becerilerinin sınanmasına yönelik görüşleri değerlendirildiğinde; davranışların çözümleme ile eş güdümlü olarak sınanması ve işitsel yollarla sınanması olmak üzere iki şekilde düzenlenebileceği yönünde görüş bildirmişlerdir. Her iki yöntemde de ortak olarak farklı türlerde verilen eserlerin biçim (biçim şeması, biçimin özellikleri vb) ve armonik yapılarına (dereceleri, modülasyonlar vb.) ilişkin bilgilerin sınanması gerektiği belirtilmiştir.

16. Katılımcıların ortak programa ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde; YÖK'ün Müzik Biçimleri dersinde yer alan konuların bütünü kapsayan, tür ayrımı gözetilmeksizin her türe ait örneklerin yer aldığı, çağdaş eğitim anlayışına uygun, daha nitelikli, düşünen-sorgulayan-araştıran, çalgısını bilinçli bir düzeyde yorumlayan ve müzikal becerilerle donatılmış müzik öğretmenlerinin yetiştirilmesi için, ortak noktaların bulunduğu bir öğretim programının gerekliliği konusunda birleşmektedirler.

5. 1. 4. Müzik Biçimleri Dersi Öğretim Programına İlişkin Sonuçlar

1. Müzik Biçimleri dersi öğretim programı modelinde hedef ve hedef davranışların belirlenmesine yönelik ihtiyaç analizi yapılarak YÖK, MEB (İlköğretim ve Ortaöğretim Müzik Biçimleri dersine ilişkin kazanımları) ve Polonya, Almanya, İskoçya, Norveç, A.B.D., Avustralya, Avusturya ve Kanada Üniversiteleri ile Türkiye Cumhuriyeti Üniversiteleri'nin ilgili müzik bölümlerinde verilen Müzik Biçimleri dersine ilişkin kazanımlar incelenmiş ve dersin öğrenme alanları tespit edilmiştir. Görüşme yöntemi ve doküman analizi ile elde edilen verilerin sonucunda bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanların her bir basamağı için Müzik Biçimleri dersine yönelik hedef ve hedef davranışlar oluşturulmuştur.

2. Müzik Biçimleri dersinin hedef ve hedef davranışları doğrultusunda içerik düzenlenmiş, konular; ilgili üniteler altında ilişkilendirilerek toplanmış ve her bir ünite için ortalama süreleri yazılmıştır. Üniteler için belirtilen süreler konuların içeriklerine göre belirlenmiş olup, sınıfın bilgi düzeyine ve öğrenme hızına göre farklılık gösterebilir. Buradaki amaç, hedef ve hedef davranışların kazanımlarının gerçekleşmesidir.

3. Müzik Biçimleri dersinin öğrenme-öğretme durumları, hedef ve hedef davranışların alan basamaklarına yönelik olarak Tam Öğrenme Stratejisi ile Karma Yöntem kullanılarak düzenlenmiştir. Öğrenme-öğretme sürecinde görsel ve işitsel araç-gereçlerden yararlanılmış, öğrencilerin bireysel çalgıları ve seslendirdikleri eserler de programda aktif olarak kullanılmıştır.

4. Müzik Biçimleri dersinin sınaama durumları bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alan basamaklarındaki hedef ve hedef davranışların düzeylerine göre düzenlenerek, bilişsel hedef davranışların sınanmasında, alan basamaklarının özelliklerine yönelik sorular, duyuşsal hedef davranışların sınanmasında Tutum Ölçeği, devinişsel hedef davranışların sınanmasında ise yorumlama becerilerine ilişkin Performans Gözlem Formu ve bestecilik becerilerine ilişkin Gözlem Formları oluşturularak hazırlanmış, sistemin tüm öğelerine bakılarak yapılan değerlendirme anlayışı benimsenmiştir. Ayrıca her ünite parçasının sonunda eksik öğrenmeleri tamamlamak ve gerekli olan dönüt ve düzeltmeleri vermek için izleme türü değerlendirmelere yer verilmiştir.

5. 2. Öneriler

5. 2. 1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

1. Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'nda yürütülen Müzik Biçimleri dersi; bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alan basamaklarındaki hedef, hedef davranışlar, içerik, öğrenme-öğretme durumları ile sınama durumları, çağdaş eğitim anlayışına uygun olarak geliştirilen programlarla yürütülmelidir.

2. Müzik Biçimleri dersinin konuları lisans birinci sınıftan itibaren, Müziksel İşitme-Okuma-Yazma, Pişano, Ses Eğitimi ve Bireysel Çalgı dersleri ile eşgüdümlü olarak yürütülmelidir.

3. Müzik Biçimleri dersi; pişanoyu örneklendirecek kadar kullanabilen ve müzik kuramları alanında uzmanlaşmış öğretim elemanları tarafından yürütülmelidir.

4. Müzik Biçimleri dersi için her türlü işitsel ve görsel araç-gereçlerden yararlanılmalı ve öğrencilerin bireysel çalgıları ile derse katılımları sağlanmalıdır.

5. Aşamalılık ilkesine göre, müzik biçimlerini oluşturan öğelerin müzik kültürü, çözümleme, yorumlama ve bestecilik alanlarına yönelik hedef davranışların kazandırılmasında oldukça önemli olduğundan dolayı bu öğelerin üzerinde (motif-cümle-dönem) özenle durulmalı ve bu bilgilere ilişkin davranışlar kazandırılmadan, yeni öğrenmelere geçilmemelidir.

6. Müzik Biçimleri dersi için müzik dinleme laboratuvarı ya da stüdyo oluşturularak, içerikte belirtilen her konu için çok sayıda seçkin örnekler dinletilmelidir.

7. Müzik Biçimleri dersi; Armoni-Kontrpuan-Eşlikleme, Müzik Tarihi, GTSM, GTHM ve Güncel Popüler Müzik dersi ile ilişkilendirilerek kavratılmalı ve dersler

arasındaki bilgi akışı sağlanarak kazanımların çok boyutlu ve daha kalıcı biçimde öğretilmesi sağlanmalıdır.

8. Öğrencilere yönelik çok sayıda motif-cümle-dönem yaratma ve düzenleme çalışmaları verilerek bestecilik becerileri geliştirilmeli ve yapılacak etkinliklerle çalışmaların seslendirilerek, öğrenciler yaratıcılığa özendirilmelidirler.

9. Öğrencilerdeki yorumculuk becerilerinin geliştirilmesinde; konser sanatçıları, orkestra üyeleri veya çalgı derslerini yürüten öğretim elemanları sınıfa davet edilerek, açıklamalı müzik dinletisi ile eserlerin daha bilinçli ve etkili biçimde yorumlama durumlarının gözlemlenmesine yönelik etkinlikler düzenlenmelidir.

10. Müzik Biçimleri dersinin hedef ve hedef davranışları kazandırılırken, Tam Öğrenme Stratejisi ile Karma Yöntem'in kullanılması önerilmiştir. Dersi yürüten öğretim elemanları, sınıfın düzeyi ve öğrencilerdeki bireysel farklılıkların uygunluğu doğrultusunda Müzik Biçimleri dersinin belirlenen hedef ve hedef davranışları göz önüne alarak, dizgeli öğretime dayalı bir programla da dersi yürütülebilirler.

11. Müzik Biçimleri dersi öğretim programı modelinde yer alan ünite ve konular için belirtilen süreler; sınıfın düzeyi, öğrencilerin hazırbulunuşluk durumları ve hedef davranışların gerçekleşmesine yönelik İzleme Türü Değerlendirme sonuçlarından gelen dönütlere göre yeniden düzenlenebilir.

12. Müzik Biçimleri dersi kapsamındaki ulusal düzeyde öğrenme çıktılarına ulaşmak için, dersi yürüten öğretim elemanlarının mesleki kimliği ile kişisel müzikal kimliklerini birbirlerine karıştırmadan, türcülük yapmadan ve kasıtlı olarak hiçbir türe ağırlık vermeden müzik öğretmenliğinin gereği olarak tüm konulara yer vermelidirler.

13. Müzik Biçimleri dersi için çağdaş program geliştirme anlayışına uygun ve müzik kültürü, çözümlenme, bestecilik, yorumlama alanlarına ilişkin olarak hazırlanmış Ek-2'deki öğretim programı modelinden yararlanılabilir.

5. 2. 2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. MEB'in İlköğretim ve Ortaöğretim Müzik dersi öğretim programlarında belirtilen müzik biçimleri ile ilgili kavramlar gözden geçirilmeli, yanlışlar düzeltilmelidir.
2. Müzik Biçimleri dersi için çağın gereksinimlerine uygun olarak hazırlanmış, öğretim ortamında kullanılabilir ve dersin konu alanlarını kapsayacak nitelikte kaynaklar oluşturulmalıdır.
3. İhtiyaç analizi doğrultusunda mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda yürütülen her derse yönelik, öğrenci merkezli bir anlayışla ortak noktaların bulunduğu program geliştirme çalışmaları yapılmalıdır.
4. Müzik Biçimleri dersinin; müzik kültürü, çözümlene, yorumlama ve bestecilik alanlarına yönelik hedeflerine ulaşılması için, Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda belirtilen ders süresinin, üçüncü sınıf Güz ve Bahar Dönemi olmak üzere yeniden planlanması gereklidir.
5. Müzik Biçimleri dersi kapsamındaki, İlköğretim-Ortaöğretim Müzik dersi ve Güzel Sanatlar Liseleri'ndeki Müzik Biçimleri dersi ile ilgili belirtilen kazanımlara ulaşılmasında, mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda yürütülen Müzik Biçimleri ile ilgili derslerin, seçmeli ders statüsünden çıkartılıp zorunlu dersler arasında yerini almalıdır.
6. Güzel Sanatlar Liseleri'ndeki Müzik Biçimleri dersine yönelik program geliştirme çalışmaları yapılarak, temel düzeydeki bilgilerin daha sağlam ve kalıcı bir yapıda olması sağlanabilir.
7. Müzik Biçimleri dersine yönelik olarak hazırlanan bu öğretim programı, sırasıyla uygulanıp değerlendirilmeli ve değerlendirildikten sonra da gerekli düzeltmeler yapılarak program biteviye geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

Akdoğu, Onur (2003). *Türk Müziği'nde Türler ve Biçimler* (3. Baskı). İzmir: Meta Basım.

Akıncı, Mehmet Ş. (2011). *Müzik Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı 3. Sınıf Öğrencilerinin Ses müziği Yapıtlarını Yorumlamada Müzik Biçimleri Dersine Ait Kazanımlarını Kullanabilme Durumları*, Yüksek Lisans Tezi, MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.

Aksu, Cahit (2007). *İlköğretim 8. Sınıf Müzik Programının Hedeflerine Ulaşma Düzeyinin Değerlendirilmesi*, Doktora Tezi, ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Arsal, Zeki (1998). *Program Geliştirme Sürecinde İhtiyaç Analizinin Yeri ve Nasıl Yapıldığına İlişkin Program Geliştirme Uzmanlarının Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Arslangiray, Emel (2006). *Avrupa Birliği Müzik Ortamını Doğru Değerlendirmek. Müzik Sanatımız ve AB Süreci Sempozyum Bildiriler Kitabı*. 17-18 Mart. Ankara: Sevdâ-Cenap And Müzik Vakfı, 90-93.

Ataman, Özge G. (2010). *Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Bireysel Çalgı (Flüt) ve Öğretimi Dersine Yönelik Flüt Öğretim Program Tasarısı*, Doktora Tezi, MARMARA ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Bağçeci, Serkan E. (2001). *Piyano Eğitiminde Performans, Müzikal Analiz Etkileşimi*, Doktora Tezi. GAZİ ÜNİVERSİTESİ Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Biber, Nesrin (1986). *Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Ortaokullarda Uygulamaya Konulan Müzik Eğitim Programlarının Çağdaş Program Anlayışı Bakımından*

İncelenmesi ve Değerlendirilmesi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bilen, Mürüvvet (1999). *Plandan Uygulamaya Öğretim* (1. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Bulur, Ebru (2010). Mesleki Müzik Eğitimi Veren Kurumlarda Uygulanan “Müzik Biçimleri” (Form Bilgisi) Ders İçeriklerinin Karşılaştırılması. *Türkiye’de Bugünden Yarına Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. 15-17 Aralık. İstanbul: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, 266-273.

Canbay, Alaattin (2007). *İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı “Müzikte Örgü, Doku, Biçim, Tür” Ünitesi ve Uygulamalarının Değerlendirilmesi*, Doktora Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Cangal, Nurhan (2004). *Müzik Formları* (3. Baskı) Ankara: Arkadaş Yayınevi.

Çöl, Hicret T. (2012). Biçimsel Çözümlemeli Çalgı Eğitimine İlişkin Öğrenci Algıları. *3. Uluslararası Hisarlı Ahmet Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. 24-26 Mayıs. Kütahya: Ekspres Matbaası, 458-469.

Demirel, Özcan (2011). *Eğitimde Program Geliştirme* (17. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Demirel, Özcan (2014). *Eğitimde Program Geliştirme* (21. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Demirel, Özcan (1998). *Genel Öğretim Yöntemleri* (1. Baskı). Ankara: Kardeş Kitabevi.

Demirel, Özcan (2007). *Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı* (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Demirel, Özcan (2006). *Öğretme Sanatı* (10. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Doğan, Hıfzı (1997). *Eğitimde Program ve Öğretim Tasarımı* (1. Baskı). Ankara: Önder Yayıncılık.

Doğan, İsmet (2010). Türkiye’de Müzik Eğitimi ve Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sorunu. *Türkiye’de Bugünden Yarına Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. 15-17 Aralık. İstanbul: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, 570-574.

Dural, Tuğçe (2007). *Yan Flüt Eğitiminde Diyafram Nefesinin Önemi ve Diyafram Nefesinin Türkiye’de Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Yan Flüt Dersi Öğretim Programlarındaki Yeri*, Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları. (2007). T.C. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı: Ankara.

Ekici, Tülay (2008). *Müzik Öğretmeni Yetiştirmede Bireysel Ses Eğitimi Dersine Yönelik Bir Program Geliştirme Çalışması*, Doktora Tezi, DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Eldemir, Abdurrahim C. (2010). *Geleneksel Türk Sanat Müziği Dersinde Dizgeli Öğretim Yönteminin Öğrenci Erişimine ve Kalıcılığa Etkisi*, Doktora Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Elmas, Gün, Demirtaş Halil O., Györffy, Güler D., Ekinci, Hatice, Aziz, Gülnara, Gökbudak Ziya S., Ercan, Nevhiz, Çimen, Gül (2013). *Piyano Öğretiminde Pedagojik Yaklaşımlar* (1.Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Erdal, Barış (2003). *Barok Dönemdeki Türler ve Biçimlerin Biçim Bilgisi İçindeki Yeri ve Biçim Bilgisi Dersinin Gerekliliği*, Yüksek Lisans Tezi, DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Erden, Münire (1998). *Eğitimde Program Değerlendirme* (1. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Eren, Oytun (2007). *Müzik Sanatında Biçim ve Yorumlama*, Sanatta Yeterlilik Tezi, ANADOLU ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Ertem, Şehnaz (1997). *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü'ndeki Piyano Eğitiminde Müzikalite Kavramının Önemi ve Oluşumunun İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ertenli, İnci (2014). *Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Müzik Türlerini Dinleme Durumlarına ve Programın Müzik Türü Tercihleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Görüşleri (Çankaya İlçesi Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ertürk, Selahattin (1972). *Eğitimde Program Geliştirme* (1. Baskı). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

Ertürk, Selahattin (1979). *Eğitimde Program Geliştirme* (3. Baskı). Ankara: Yelkentepe Yayınları.

Eskioğlu, İtir (2007). *Türkiye ile Kanada, Norveç, ABD, Avustralya ve Avusturya Yükseköğretim Sistemleri İçinde Lisansüstü Müzik Eğitimi Programlarının Karşılaştırılması*, Doktora Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Fenbergl, Samuil (1969). *Pianizm Kak İskusstvo* (Bir Sanat Olarak Piyano Çalma). Moskva: İzdatelstvo Muzıka.

Feridunoğlu, Lale (2004). *Müziğe Giden Yol* (3. Baskı). İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Hesapcıoğlu, Muhsin (2008). *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (7. Baskı). Ankara: Nobel Yayınevi.

Hodeir, Andre (2003). *Müzikte Türler ve Biçimler*. (Çeviren: İlhan Usmanbaş). İstanbul: Pan Yayıncılık.

Kahramansoy, Can (2006). *Müzik Öğretmenliği Programlarında Görevli Piyano Öğretim Elemanlarının Müzik Alan Bilgisini Ders Transferi: Bir Üniversite Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Kalyoncu, Nesrin (1996). *Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinde Piyano Öğretim Programlarının Hedeflerine Ulaşma Durumu*, Yüksek Lisans Tezi, ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

KALYONCU, Nesrin (2006). Türkiye ve Avrupa Ülkelerinde Genel Eğitim Okullarına Müzik Öğretmeni Yetiştirme-Karşılaştırmalı Bir İnceleme. *Müzik Sanatımız ve AB Süreci Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 17-18 Mart. Ankara: Sevda-Cenap And Müzik Vakfı, 119-140.

Karasar, Niyazi (2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (11. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.

Kılbaş, Mehmet (2007). *Türkiye ile Avrupa Birliği Ülkelerinde Müzik Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması (Almanya, Avusturya ve Polonya Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, MARMARA ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Kocabaş, Ayfer (1993). *1986-Lise Müzik Dersi Öğretim Programı'nın Ege Bölgesinde Görevli Müzik Öğretmenlerinin Görüşlerine ve Çağdaş Program Geliştirme İlkelerine Göre Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Mazel, Lev (1979). *Stroyeniye Muziklanıh Proizvedeniy* (Müzik Eserlerinin Kuruluşu). Moskva: İzdatelstvo Muzıka.

Modiri, Işıl G. (2009). *Okul Öncesi Dönemi 60-72 Aylık Çocuklar İçin Çoklu Zeka Kuramına Göre Düzenlenmiş Bir Müzik Eğitimi ve Bireysel Enstrüman Eğitimi Programı Geliştirilmesi: Piyano Eğitimi Örneği*, Doktora Tezi, MARMARA ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Nolan, Karin (2009). *American Elementary Music Programs: Current Instructional Methods, Goals, Resources, and Content Standards by Geographic Region and Grade Level*, Doktora Tezi, THE UNIVERSITY OF ARIZONA, United States.

Otacıoğlu, Sena G. (2005). *Müzik Öğretmenliği Piyano Eğitimi Dersi İçin Bir Model Denemesi*, Doktora Tezi, MARMARA ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Özdemir, Gökhan (2007). *Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinde Uygulanan Viyola Öğretim Programına Dayalı Üçüncü Sınıf Düzeyinde Devinişsel Hedeflere Ulaşma Durumları*, Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özkeleş, Derya N. (2014). *Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim Dalları Öğrencilerinin Çalıştıkları Eserleri Tanıma ve Seslendirme Düzeylerine İlişkin Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.

Özkeleş, Sercan (2011). *Okul Şarkılarının Latin Müziği Stilllerinin Ritmik Yapıları ile Eşliklenmesine İlişkin Yaklaşımlar*, Yüksek Lisans Tezi, İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

Öztopalan, Ruken (2010). *Viyolonsel Öğretiminde İlk Bir Yılda Uygulanacak Program Taslak Önerisi*, Doktora Tezi, DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Özyörük, Engin (2006). *Müzik Öğretmeni Yetiştiren Yükseköğretim Kurumlarında Uygulanmakta Olan Bireysel Çalgı Eğitimi (Gitar) Dersi Öğretim Programlarına İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Pamir, Leyla (1984). *Çağdaş Piyano Eğitimi* (1. Baskı). İstanbul: Beyaz Köşk Yayınları.

Patton, Michael Quinn (1987). *How to Use Qualitative Methods in Evaluations* (1st.Edition). California: Sage Publications.

Piji, Duygu (2003). *Dizgeli Öğretime Göre Geliştirilen Eşlik Dersi Programının Akademik Başarıya, Tutuma, Yeterlik Algısına ve Kalıcılığa Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, MARMARA ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Say, Ahmet (1996). *Müzik Öğretimi* (1. Baskı). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Say, Ahmet (2002). *Müzik Sözlüğü* (1. Baskı). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Senemoğlu, Nuray (2005). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim*. (12. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.

Sezgin, İlhan (1994). *Mesleki Teknik Eğitimde Program Geliştirme* (3. Baskı). Ankara: Gazi Büro Kitabevi.

Sönmez, Veysel (2004). *Program Geliştirmede Öğretmen Elkitabı* (11. Baskı) Ankara: Anı Yayıncılık.

Sönmez, Veysel (2005). *Eğitim Felsefesi* (7. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Sünbül, Murat Ali ve Yılmaz, Hasan (2000). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme* (1. Basım). Konya: Mikro Yayınları.

Şen, Seba B. (1999). *Piyano Tekniğinin Biyomekanik Temeli* (1.Baskı). İstanbul: Pan Yayıncılık.

Tan, Şeref ve Erdoğan, Alaattin (2004). *Öğretimi Planlama ve Değerlendirme* (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Tekin, Halil (1982). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (1. Baskı). Ankara: Yargı Yayınevi.

Uçan, Ali (1982). *Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Bölümü Müzik Alanı Birinci Yıl Yetiştirilmesinin Değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ Mezuniyet Sonrası Eğitim Fakültesi, Ankara.

Uçan, Ali (1994). *İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi* (1. Basım). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Uçan, Ali (1997). *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar* (2. Baskı). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Uçan, Ali (1999). Müzik Öğretmenliğinde Model Arayışları ve Eski-Yeni Müzik Öğretmenliği Modelleri. *Orkestra Dergisi*, 300, 30.

Uçan, Ali (2004). Türkiye’de Başlangıcından Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirmeye Genel Bir Bakış. *1924–2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze*

Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirileri Kitabı. 7-10 Nisan, Isparta: SDÜ Basımevi, 6-45.

Variş, Fatma (1988). *Eğitimde Program Geliştirme Teori ve Teknikler* (4. Baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Yayla, Fatih (2003). *Cumhuriyet Dönemi Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sürecinin İncelenmesi*, Doktora Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan (2004). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (4. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

YILMAZ, Nilüfer (1994). *Türkiye'deki İlk ve Ortaokullarda Müzik Eğitimi ile Bulgaristan'daki İlk ve Ortaokullarda Müzik Eğitiminin Karşılaştırılarak İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yurga, Cemal (2005). *Dünya Coğrafyasında Uluslararası Sanat Müziği Türleri* (1. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

İNTERNET KAYNAKÇASI

A.B.D. California Devlet Üniversitesi (Music Department) Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri, http://www.csub.edu/catalog/_files/2013-2015_updated/077-39.pdf, Erişim Tarihi: 01.12.2013.

A.B.D. Fresno Devlet Üniversitesi (Music Department) Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri.
http://www.fresnostate.edu/catalog/documents/archive/Catalog_10-22-13_07-50.pdf, Erişim Tarihi: 03.12.2013.

A.B.D. Grand Canyon Üniversitesi (Music Education) Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri. <http://www.gcu.edu/degree-programs/bachelor-of-arts-in-music-education>, Erişim Tarihi: 02.10.2013.

A.B.D. Midwestern Devlet Üniversitesi Müzik Eğitimi Programı.
<http://www.mwsu.edu/academics/finearts/music/degree/Music-Degrees>, Erişim Tarihi: 18. 02. 2014

A.B.D. Texas Teknoloji Üniversitesi Müzik Eğitimi Programı.
<http://www.depts.ttu.edu/music/AreasofStudy/MusicEducation.asp>, Erişim Tarihi: 22.12.2013

A.B.D. Texas Teknoloji Üniversitesi (School of Music) Müzik Biçimleri Kapsamındaki Derslerin İçerikleri.
<http://www.depts.ttu.edu/officialpublications/pdfs/2013-14%20Online%20Catalog.pdf>, Erişim Tarihi: 22.12.2013.

Acim, Server (2004). *Müzik Eğitimi Programları "Elektronik Org Eğitimi" Dersinin ve Amaçlarının Yeniden Gözden Geçirilmesi.*

<http://pegem.net/dosyalar/dokuman/432.pdf>, Erişim Tarihi: 29.10.2013.

Almanya Köln Müzik Yüksekokulu 2013-2014 Akademik Takvimi.
<http://www.hfmt-koeln.de/en/studium/studieren/vorlesungs-und-pruefungszeiten.html>. Erişim Tarihi: 06.04.2014.

Almanya Köln Müzik Yüksekokulu Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri.
http://www.hfmt-koeln.de/fileadmin/redaktion/downloads/modulhandbuch_bm_ip_ab_ws13_14.pdf,
Erişim Tarihi: 19.02.2014.

Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri. <http://eobs.atauni.edu.tr/Degree/First.aspx>,
Erişim Tarihi: 02.10.2013.

Avustralya Edith Cowan Üniversitesi Müzik Eğitimi Programı.
<http://www.waapa.ecu.edu.au/courses-and-admissions/ourcourses/disciplines/music/music-education>. Erişim Tarihi: 17.12.2013.

Avustralya Edith Cowan Üniversitesi (Music Education) Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri, <http://www.ecu.edu.au/future-students/our-courses/disciplines-overview?id=Y68&unitset=M> ABUTW, Erişim Tarihi: 17.12.2013.

Avustralya New South Wales Üniversitesi Müzik Eğitimi Programı.
<https://sam.arts.unsw.edu.au/disciplines/music/study/>, Erişim Tarihi: 13.1.2014

Avusturya Graz Üniversitesi 2013-2014 Akademik Takvimi.
https://static.uni-graz.at/fileadmin/bib/downloads/studierende/incoming/academic_calendar/bibwww_academiccalendar_en.pdf, Erişim Tarihi: 01.04.2014.

Avusturya Graz Üniversitesi (University of Music and Dramatic Arts) Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri.

https://online.kug.ac.at/KUGonline/lv.detail?clvnr=707689&cperson_nr=&sprache=,
<https://online.kug.ac.at/KUGonline/lv.detail?clvnr=719406&sprache=>, Erişim Tarihi: 06.01.2014.

Bilkent Üniversitesi MSSF Kompozisyon Bölümü Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri. <http://catalog.bilkent.edu.tr/current/dep/d41.html>,
<http://catalog.bilkent.edu.tr/current/course/c15374.html>, Erişim Tarihi: 29.09.2013.

California Üniversitesi 2013-2014 Akademik Takvimi.

http://www.csub.edu/facultyaffairs/_files/AcademicCalendar2013.pdf, Erişim Tarihi: 01.04.2014.

Çeliköz, Nadir (2004). *Yeni Program Geliştirme Anlayışına Dayalı Olarak Geliştirilen Bir Program Tasarımının Öğrenci Başarısına Etkisi*.
<http://www.gefad.gazi.edu.tr/window/dosyapdf/2004/1/2004-1-99-113-7-nadircelikez.pdf>. Erişim Tarihi: 21.01.2014.

Çukurova Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri. http://eobs.cu.edu.tr/SistemDetay_tr.aspx?OgrTurId=2, Erişim Tarihi: 28.09.2013.

Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bilgi Paketi.
http://www.deu.edu.tr/ders-katalog/tr/tr_1109_1109_1914.html, Erişim Tarihi: 16.12.2014.

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri. http://www.deu.edu.tr/ders-katalog/2013-2014/tr/bolum_1028_tr.html, Erişim Tarihi: 03.10.2013.

DURU, Elvan G. ve Köse, Hüsniye (2012) Müzik Öğretmenliği Eğitiminde Yapılanma Modelleri (Türkiye, Avusturya, Finlandiya, Danimarka ve Texas Örnekleri). http://www.newwsa.com/download/gecici_makale_dosyaları/NWSA-5326-2927-6.pdf, Erişim Tarihi: 10.02.2014.

Edith Cowan Üniversitesi 2013-2014 Akademik Takvimi. https://intranet.ecu.edu.au/__data/assets/pdf_file/0004/252733/2014-academic-calendar.pdf, Erişim Tarihi: 02.04.2014.

Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Temel Bilimler Bölümü Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri. <http://ebys.ege.edu.tr/ogrenci/ebp/organizasyon.aspx?kultur=tr-TR&Mod=1&Menu=0>, Erişim Tarihi: 29.09.2013.

Ercan, Nevhiz (2003). *Piyano Eğitiminde Müzikalite Kavramının Kazandırılması Açısından Genel Yaklaşımlar*. <http://www.muzikegitimcileri.net/>, Erişim Tarihi: 13.12.2013.

Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri. <http://guzelsanat.erciyes.edu.tr/ders.ASP?BASSEC=M%FCzik&ALTBOLUM=1>, Erişim Tarihi: 30.09.2013.

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bilgi Paketi. http://gbp.gazi.edu.tr/htmlProgramHakkinda.php?dr=0&lang=0&ac=16&FK=05&BK=21&ders_kodu=10500997, Erişim Tarihi: 16.12.2014.

İnönü Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Müzikoloji ve Müzik Teknolojisi Anabilim Dallarını Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri. <http://cms.inonu.edu.tr/tr/muzik/menu/1944>, Erişim Tarihi: 30.09.2013.

İskoçya Royal İskoç Müzik ve Drama Akademisi 2013-2014 Akademik Takvimi.
<http://www.arcadia.edu/abroad/default.aspx?id=8589934864>, Erişim Tarihi:
 03.04.2014.

İskoçya Royal İskoç Müzik ve Drama Akademisi Müzik Biçimleri Kapsamındaki
 Ders İçerikleri.

http://www.rcs.ac.uk/export/sites/RCS/common/documents/PDF/BEd_Programme_Handbook_2013-14_v2.pdf, Erişim Tarihi: 11.03.2014.

Kanada McGill Üniversitesi 2013-2014 Akademik Takvimi.
https://secureweb.mcgill.ca/importantdates/sites/mcgill.ca.importantdates/files/Calendar_Academic_Dates_2013_14.pdf, Erişim Tarihi: 01.04.2014.

Kanada McGill Üniversitesi (The Schulich School of Music) Müzik Biçimleri
 Kapsamındaki Ders İçerikleri.

<http://www.mcgill.ca/study/2013/2014/faculties/music/undergraduate/programs/concurrent-bachelor-music-bmus-major-music-education-and-bach>, Erişim Tarihi:
 27.12.2013.

Kanada McGill Üniversitesi Müzik Eğitimi Programı.
<http://www.mcgill.ca/study/2013-2014/faculties/music/undergraduate/programs/concurrent-bachelor-music-bmus-major-music-education-and-bach>, Erişim Tarihi:
 27.12.2013.

Karabük Üniversitesi Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Müzik
 Bölümü Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri.

<http://gstf.karabuk.edu.tr/muzik/docs/MUZIKPROGICERIK.pdf>, Erişim Tarihi:
 03.10.2013.

Küçükosmanoğlu, Hayrettin O. (2013). N.E.Ü. A.K.E.F Müzik Eğitimi A.B.D. Öğrencilerinin Bireysel Çalgı Dersi Çalışma Durumları Hakkındaki Görüşleri. <http://www.ceeol.com/aspx/authordetails.aspx?authorId=48a26fda-6f24-4fc0-9dfa-cbbb41062199>, Erişim Tarihi: 18.12.2013.

Lecompte Margaret Diane ve Goetz Judith Preissle (1982). *Problems Of Reliability And Validity In Ethnographic Research*. <http://fctl.ucf.edu/ResearchAndScholarship/SoTL/creatingSoTLProjects/implementingmanaging/content/LeCompteandGoetz.pdf>, Erişim Tarihi: 10.10.2014.

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bilgi Paketi. <http://lp.marmara.edu.tr/course.aspx?zs=1&mod=1&kultur=tr-TR&program=13&did=6362&mid=11067&pmid=13&mufredatTurId=932001&organizasyonId=15>, Erişim Tarihi: 16.12.2014.

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri. <http://mzk.gsf.marmara.edu.tr/lisans-programi/>, Erişim Tarihi: 02.10.2013.

MEB Talim ve Terbiye Kurumu Başkanlığı. <http://ttkb.meb.gov.tr/program2.aspx>, Erişim Tarihi: 21.10.2013.

Norveç Müzik Akademisi 2012-2013 Akademik Takvimi. http://old.nmh.no/for_ansatte/Nyttige_lenker/arsplan_for_studiearet_2012-13/arsplan_12-13-utkast2.pdf, Erişim Tarihi: 02.04.2014.

Norveç Müzik Akademisi Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri. <http://nmh.studiehandbok.no/nmh/content/view/full/7123/language/nor-NO>, <http://nmh.studiehandbok.no/nmh/content/view/full/6774/language/nor-NO>, <http://nmh.studiehandbok.no/nmh/content/view/full/6775/language/nor-NO>, Erişim Tarihi: 19.03.2014.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bilgi Paketi.
<http://ebs.omu.edu.tr/ebs/ders.php?dil=tr&zs=1&mod=1&program=2654&did=54387&mid=232060&pmid=4048>, , Erişim Tarihi: 15.12.2014.

Polonya Gdansk Müzik Akademisi 2013-2014 Akademik Takvimi
http://www.amuz.gda.pl/wp-content/uploads/2013/09/kalendarz_akademicki_13_14.pdf,
 Erişim Tarihi: 05.04.2014.

Polonya Gdansk Müzik Akademisi Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri.
<http://amuz-ects.ansta.pl/student/kurs/3829/>, Erişim Tarihi: 24.02.2014.

Tarman, Süleyman (2009). *Müzik Öğretmenliği Lisans ve Lisansüstü Programları İçin Yeniden Yapılanma Zorunluluğu ve Bir Model Önerisi*.
<http://www.muzikegitimcileri.net/>, Erişim Tarihi: 12.11.2013.

Töreyin, Ayşe M. (2002). *Müzik Öğretmeni Yetiştirmede Avrupa ve Türk Cumhuriyetleri ile Türkiye Arasındaki Etkileşim*. <http://www.muzikegitimcileri.net/>,
 Erişim Tarihi: 15.11.2013.

Uludağ Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Biçimleri Ders İçerikleri.
<http://www.uludag.edu.tr/Bologna/dereceler/dt/33>,
<http://www.uludag.edu.tr/Bologna/dereceler/dt/33/dl/tr/b/2/p/192>,
<http://www.uludag.edu.tr/Bologna/dereceler/dt/33/dl/tr/b/2/p/196>,
<http://www.uludag.edu.tr/Bologna/dereceler/dt/33/dl/tr/b/2/p/194>,
 Erişim Tarihi: 28.09.2013.

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bilgi Paketi.
<http://www.uludag.edu.tr/Bologna/dereceler/dt/33/dl/tr/b/3/p/349/drs/382425>, Erişim Tarihi: 15.12.2014.

Ek-1

1. Kategori: İçerik

İçerik soruları;

- İlköğretim 5, 6, 7 ve 8. sınıfların müzik dersi öğretim programı,
- Ortaöğretim 9, 10, 11 ve 12. sınıfların müzik dersi öğretim programı,
- Güzel Sanatlar Liseleri'nin Müzik Biçimleri dersi öğretim programının ihtiyaç ve gereksinimlerine yönelik hazırlanmıştır.

İçerik soruları şunlardır:

1- YÖK, Müzik Biçimleri dersinin içeriğini şu şekilde tanımlamıştır: “*Batı müziğinin temel öğeleri olan motif, cümle, periyod ile şarkı formları, çeşitleme, suit, rondo, sonat, füg vb. türleri, Geleneksel Türk Halk Müziği ve Geleneksel Türk Sanat Müziği Formları ile Uluslararası Popüler Müzik Formları*”. Bu bağlamda Müzik Biçimleri dersinde öğrencilerde bestecilik, yorumculuk, çözümleme ve dinleme becerileri geliştirilirken dersin içeriği nasıl düzenlenmelidir?

Sonda: “Öğretim programında yer alan, Uluslararası Sanat Müziği, Geleneksel Türk Sanat Müziği (GTSM), Geleneksel Türk Halk Müziği (GTHM) ve Uluslararası Popüler Müzik Formları’na herhangi bir konu sınırlaması getirilmeli midir? Neden?”

Sonda: Ders yürütülürken müzik türleri arasında herhangi bir sınıflandırma (öncelik-sonralık ilişkisi vb.) yapılmalı mıdır? Neden?”

Sonda: Türler paralel şekilde mi, yoksa çeşitlerine göre gruplandırılarak mı işlenmelidir? Neden?”

2. Kategori: Süre

2- Sizce müzik öğretmeni adaylarının Müzik Biçimleri dersini işe vuruk ve uygulamalı olarak kullanabilmeleri için dersin süresi nasıl olmalıdır?

Sonda: Hangi öğretim döneminden itibaren yer almalı?

Sonda: Haftada kaç saat olmalı (Teorik-Uygulama)?

Sonda: Kaç dönem süreyle programda yer almalıdır?

3. Kategori: Öğrenme-öğretme süreçleri

3- Müzik Biçimleri dersinin öğrenme-öğretme sürecinde izlenecek yöntemler neler olabilir?

Sonda: Bestelemeye yönelik bilgi ve becerilerin geliştirilmesinde izlenecek yöntemler neler olabilir?

Sonda: Yorumculuğa yönelik bilgi ve becerilerin geliştirilmesinde izlenecek yöntemler neler olabilir?

Sonda: Çözümlemeye yönelik bilgi ve becerilerin geliştirilmesinde izlenecek yöntemler neler olabilir?

Sonda: Dinlemeye yönelik bilgi ve becerilerin geliştirilmesinde izlenecek yöntemler neler olabilir?

4. Kategori: Kaynaklar

4- Müzik Biçimleri dersinde kullanılan kaynaklar hakkında ne düşünüyorsunuz?

Sonda: Nicelik (sayı) bakımından yeterli midir?

Sonda: Nitelik (içerik) bakımından yeterli midir?

Sonda: Ders içerisinde kullanılan diğer materyaller neler olabilir?

Sonda: Ders içerisinde yer alan araç ve gereçler etkili ve verimli şekilde nasıl kullanılabilir?

5. Kategori: Sınama durumları

5- Sizce Müzik Biçimleri dersi için öğrencilerin sınanmalarında izlediğiniz yöntemler nelerdir?

Sonda: Bestelemeye yönelik bilgi ve becerilerin sınanmasında nasıl bir yöntem izlenmelidir?

Sonda: Yorumculuğa yönelik bilgi ve becerilerin sınanmasında nasıl bir yöntem izlenmelidir?

Sonda: Çözümlemeye yönelik bilgi ve becerilerin sınanmasında nasıl bir yöntem izlenmelidir?

Sonda: Dinlemeye yönelik bilgi ve becerilerin sınanmasında nasıl bir yöntem izlenmelidir?

6. Kategori: Ortak program

6- Sizce Müzik Biçimleri dersi için, ortak noktaların bulunduğu bir programın gerekliliğine inanıyor musunuz? Bunun önemi nedir?

7. Kategori: Görüş ve öneriler

7- Müzik Biçimleri dersinin öğretim programı ile ilgili belirtmek istediğiniz başka görüş ve öneriniz var mı?

Ek-2

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p data-bbox="510 363 842 395">Türlerin Sınıflandırılması</p> <p data-bbox="495 767 857 799">ÇALGI MÜZİĞİ TÜRLERİ</p>	<p data-bbox="936 325 2016 587">Öğretmenin “Müzik tür ve biçimlerinin öğrenilmesi, gerek mesleki yaşantınızda gerekse müzik kültürü kapsamında müzikal kimliklerinizin gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Bu derste öğreneceğiniz bilgilerle müzik tür ve biçimlerini etraflıca tanıyacaksınız ve bilinçli bir dinleyici olma yolunda ilerleyeceksiniz. Ayrıca seslendirdiğiniz ve dinlediğiniz eserlerden daha keyif alacak ve dinlemekten zevk aldığınız türlerden örnek eserlerle müzik arşivinizi genişletebileceksiniz.” açıklaması ile ders kapsamında genel bir bilgilendirme yapılabilir.</p> <p data-bbox="936 651 2016 730">1. Müzik Biçimleri dersi kapsamında tür, biçim, deyiş ve yapı kavramları öğrencilere hatırlatılmalı ve kavramlar arasındaki ilişki açıklanmalıdır.</p> <p data-bbox="936 794 2016 1002">2. Öğretmenin sınıfa “Uluslararası Sanat Müziği Türlerini söylemek isteyen var mı?” demesi ve Uluslararası Sanat Müziği Türlerinin Çalgı Müziği Türleri ve Ses Müziği Türleri olmak üzere iki ana grup altında incelenebileceği açıklanmalıdır. Uluslararası Sanat Müziği’nde yaklaşık 300 türün bulunduğunu ve bu türleri, Çalgı Müziği Türleri ve Ses Müziği Türleri olarak iki başlık altında incelenebileceği belirtilmelidir.</p> <p data-bbox="936 1066 2016 1193">2. Çalgı Müziği Türlerini: 1-Şarkı özelliğindeki Türler, 2- Özgün Türler, 3-Edebi Türler, 4- Polifon Türler, 5-Serbest (Özgür) Türler, 6-Sıralı (Dizilimli) Türler olmak üzere altı grup altında toplanabileceği söylenmelidir. İlk olarak Şarkı Özelliğindeki Türler anlatılabilir.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p>ŞARKI ÖZELLİĞİNDEKİ TÜRLER</p> <p>1. Cavatina</p>	<p>1. Öğretmenin, “Bir meyve ağacının tohumu nasıl önce filiz oluyor ve sonra yetişkin bir ağaç olup meyve veriyorsa, bazı türlerde birbirlerinden doğarak geliíyorlar. Birinin bıraktığı yerde ötekisi bayrağı devralıyor ve daha da güçlenerek yoluna devam ediyor. İşte bu türlerden birisi olan Cavatina türü de sonraki derslerde işleyeceğimiz ve aynı zamanda Ses Müziğı Türlerinde de kullanılan -ki mutlaka birçoğunuz bu türü duymuştur- Arya türünün bir meyvesidir.” açıklaması ile derse giriş yapılabilir.</p> <p>2.Cavatina türünde, motifin tekrarlanmaması, kelimelerin az tekrarlanması ve daha lirik bir yapıda olmasıyla Arya türünden ayrıldığı vurgulanmalı ve Çalgı Müziğı Türü olmasının yanı sıra Ses Müziğı Türlerinde de kullanıldığı belirtilmelidir.</p> <p>3.Cavatina türünden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>
	<p>2.Berceuse</p>	<p>1. Berceuse'nin çocukları uyutmak için söylenen veya çalınan sade bir ezgi yapısına sahip, salıncak veya beşik şarkısı olduğu açıklanmalıdır. Özellikle piyano için bestelenmiş bu ninnilerin <i>Basso Ostinato</i> eşliğı üzerine yazıldığı belirtilmelidir.</p> <p>2. Berceuse türünden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p>ŞARKI ÖZELLİĞİNDEKİ TÜRLER</p> <p>3. Barkarol</p>	<p>Barkarol'un Venedik ve Napoli'de çok yaygın olan, dalgaların gondola çarpmasıyla oluşan sarsıntıları betimleyen Venedikli gondolculara özgü 6/8'lik bir şarkı olduğu açıklanmalı ve Barkarol türünden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>
	<p>4. Canzone</p>	<p>1. Öğretmen “<i>Şimdi öğreneceğiniz Canzone türü de tıpkı Cavatina ve Arya türlerinin arasındaki ilişkinin bir benzeri olarak kendinden türemiştir. Nasıl mı? Canzone; normalde şarkı anlamında kullanılabilen bir Ses Müziği Türüdür. Bu tür, İtalyan bestecilerin ses için yazılmış olan Fransız polifon şarkılarının orga uyarlamaları sonucuyla Canzone de Sonar (çalma) adını almıştır. Yine bu türe yakın olan ve adeta Bach ile özdeşleşen Füg türünün doğuşunda da rol oynayan “Ricercare” türü ile benzerlik gösterir. Canzone de Sonar ayrıca Oda Müziği Türleri’nden biri olan Sonat’ın da kaynağı sayılır</i>” şeklinde bir açıklama yapabilir.</p> <p>2. Canzone’un en belirgin özelliği ilk konunun çeşitlemelerinin değişik bölümlerde ve değişik ölçülerde duyulduğu vurgulanmalıdır. Genelde Füg deyişinde birbirine bağlı bölmelerden oluşan Canzone, İtalyan halk şarkılarına verilen genel isim olarak da kullanıldığı belirtilmelidir.</p> <p>3. Canzone türünden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p>ŞARKI ÖZELLİĞİNDEKİ TÜRLER</p> <p>5. Sözsüz Şarkı</p>	<p>1. Lied Ohne Worte (Sözsüz Şarkı) olarak da bilinen bu tür Ses müziği türlerinde de kullanılan Lied türünün, çalgı müziğine dönüştürülerek genelde üç bölümlü biçimde yazılan piyano parçaları olduğu açıklanmalıdır. Giriş müziği ile coda yerine kullanılan final bölümünün birbirlerine benzer yapıda oldukları ve Mendelssohn'un eserleri arasında yer aldığı Sözsüz Şarkı'nın, piyanoda şarkı söyler gibi seslendirildiği belirtilmelidir.</p> <p>2. Sözsüz Şarkı türünden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>
	<p>6. Nocturne</p>	<p>1. Nocturne'nun duygusal melodileri ve armonisiyle romantik deyişe sahip bir gece müziği olarak, önceleri üflemeli ve yaylı çalgılar için yazılmasına karşın, 19. yy.'da özgür biçimde piyano için yazıldığı açıklanmalıdır.</p> <p>2. Chopin'in, bu türü, genelde ağır tempoda üç bölümlü şarkı biçimi ve katlı şarkı biçimleri yapısına giydirerek ve dramatik öğelerle de işleyerek, piyano edebiyatının en önemli köşesinde yer aldığı vurgulanmalıdır.</p> <p>3. Nocturne türünden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>

SORULAR

1. Uluslararası Sanat Müziği Türleri'nde Çalgı Müziği Türleri kaçaya ayrılır?
2. Şarkı özelliğindeki türlerden Berceuse ve Cavatina türlerini karşılaştırıp benzerlik bakımından ilişkili olan türlerini yazınız.
3. Dinlediğiniz eserin türü aşağıdakilerden hangisidir?
a) Barkarol b) Berceuse c) Sözsüz Şarkı d) Cavatina e) Nocturne
4. Dinlediğiniz eserin türü aşağıdakilerden hangisidir?
a) Sözsüz Şarkı b) Cavatina c) Berceuse d) Nocturne e) Barkarol
5. Dinlediğiniz eserin türü aşağıdakilerden hangisidir?
a) Berceuse b) Nocturne c) Cavatina d) Barkarol e) Sözsüz Şarkı
6. Venedik'te gondolcuların ezgi eşliğinde dalgaların çarparak gondolun sallantısının yansıtıldığı tür aşağıdakilerden hangisidir?
a) Nocturne b) Berceuse c) Sözsüz Şarkı d) Cavatina e) Barkarol

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p>ÖZGÜN TÜRLER</p> <p>1. Prelude</p>	<p>1. Öğretmenin “<i>Aranızda Bozlak türünde türkü seslendiren var mı?</i>” demesi ve “<i>Bilirsiniz ki Bozlak, Gurbet Havası gibi türlere sahip türkülerimizi seslendirmeden önce bir “Açış” yapılır. Tıpkı Açışta olduğu gibi “Önçalış” anlamına gelen ve bazı türlerden önce seslendirilen Prelude, 16. yüzyılda İtalyanların Lavta’nın düzenini kontrol ederken parçanın tonal yapısını belli etmek için seslendirdikleri dört cümleli girişlerden oluşan “Intonazione” den gelmiştir.</i>” açıklaması ile derse giriş yapılabilir.</p> <p>2. Prelude’ün 17.yy.’da durağan bir biçimde ve genel olarak ölçü çizgisinin kullanılmadığı, tek bir tonda yazılan cümlelerin ardı ardına dizilmesiyle oluşan ve doğaçtan çalınan bir etki ile seslendirildiği için <i>Tocata</i> ve <i>Fantasia</i> ile benzerlik gösterdiği bir tür olduğu açıklanmalıdır.</p> <p>3. Öğretmenin “ <i>Prelude aynı zamanda sonraki derslerde de işleyeceğimiz çeşitli dans müziği türlerinin bir araya gelmesiyle oluşan Süit türlerinde ve Prelude’ün kelime anlamına yakın olarak çeşitli Sahne eserlerinin (Opera, Tiyatro Oyunu gibi) başlamasından önce seslendirilen Uvertür’lerin yapılarında da kullanılmıştır. Lirik Envansiyon türünde, Aria olarak ve Koral türü ile birlikte kullanılan türler de Prelude sınıfına girer. Bunlardan farklı olarak Chopin, Debussy, Rachmaninoff gibi besteciler Prelude’ü giriş müziği yapısından çıkartarak başlı başına bir eser olarak kullanmışlardır. Ayrıca 20. yy. Rus bestecisi Nicolai Kapustin’in de caz armonisini kullanarak Prelude türünde çeşitli örnekler vermiştir.</i>” açıklamasını yapmalıdır.</p> <p>4. Farklı armoni yapılarına sahip Barok, Romantik ve 20. yy.’daki Prelude türünde eserlerin karşılaştırmalı şekilde dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p>ÖZGÜN TÜRLER</p> <p>2. Varyasyon (Çeşitleme)</p>	<p>1. Öğretmen W. A. Mozart'ın KV 265 Piyano Sonatı'nın (ah vous dirai je maman -Yaşasın Okulumuz-) Varyasyon bölümünden kesitler dinleterek ve “<i>Dinlediğiniz bu eserde ezgiyi kaç farklı şekilde duydunuz?</i>” biçiminde bir soru sorarak derse giriş yapabilir. Doğru cevap veren öğrencilere pekiştireç, yanlış ya da eksik cevap veren öğrencilere dönüt/düzeltilme verilmelidir.</p> <p>2. Çeşitleme'nin belli bir temayı armonisel, ezgisel ve polifonal bakımdan yeni görünüşler altında ortaya çıkartan bir tür olduğu aynı zamanda bu özelliğiyle de bir yazım yöntemi olduğu açıklanmalıdır. Çeşitleme yöntemleri üç farklı şekilde incelenebilir.</p> <p>3. <i>Ezgisel-Ritimsel Süsleme</i> yönteminde; temanın asıl yapısının tamamen bozulmadan fazladan sesler ve ritmik yapılar eklenerek değiştirildiği ve örnek olarak Gregorious Ezgileri'nde bu yöntemin kullanıldığı, <i>Polifon Çeşitlemede</i>; ezgisel ritimsel süsleme yönteminin aksine temanın hiç değiştirilmeden, dış yapısına başka ezgi çizgileri eklenerek değiştirildiği ve örnek olarak Pasakalya türünde bu yöntemin kullanıldığı, <i>Temayı Değiştirme</i> yönteminde ise temanın hem iç hem de dış yapısının tamamen değiştirilerek gizli bir yapıyla duyurulduğu açıklanmalı ve J.S. Bach'ın Partitası gibi örnekler dinletilerek desteklenmelidir.</p> <p>4. Farklı çeşitleme yöntemlerine sahip Barok, Klasik, Romantik ve 20. yy.'daki Çeşitleme türünden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p style="text-align: center;">ÖZGÜN TÜRLER</p> <p style="text-align: center;">3. Rondo</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Rondo türlerinde örnek olarak gösterilen L. V. Beethoven'ın Op. 10 No. 8 Pathetique Sonatı'nın 3. Bölümü (Rondo) dinletilerek eserin yapısal özellikleri üzerinde tartışılabilir.2. Rondo türünün aslında bir dans olarak kabul edildiği açıklanmalıdır. Danslarla koro ve soloların bir arada bulunduğu dönemlerde, <i>couplet</i> yani dans eden çiftlerin, rondo temasında koro halinde şarkı söyleyerek dans ettikleri, rondo temasından sonra ise yan temalarda solo şarkıcılar eşliğinde seslendirilmesiyle dansçıların çiftli gruplara ayrılarak dans etmeleri biçiminde anlatılabilir.3. Rondo'nun, Ortaçağ'da kullanılan ve çoksesli müziğin gelişiminde büyük katkıları olan Rondeau (Vireai) türünün gelişimi ile doğarak gelişen bir tür olduğu, aynı zamanda baştaki temanın (bu bir cümle de olabilir) kendisinden sonra gelen temalarla sık sık tekrarlanmasıyla oluşan bir biçim yapısına sahip olduğu açıklanmalıdır.4. Öğretmenin “<i>Şimdi de size Muallim İsmail Hakkı Bey'in Ferahfeza Peşrevi ile Acemkürdi Sazsemai'sini dinleteceğim. Az önce dinlettiğim eserle arasındaki ilişkiyi bize kim açıklayabilir?</i>” biçiminde bir etkinlik düzenlenerek Geleneksel Türk Sanat Müziği'nin Kavuştaklı Biçimleri'nden olan Peşrev ve Sazsemai Biçimleri ile Rondo Biçimi ilişkilendirmelidir. Doğru cevap veren öğrencilere pekiştireç, yanlış ya da eksik cevap öğrencilere dönüt/düzeltilme verilmelidir.

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	ÖZGÜN TÜRLER 4. Etüt	<p>1.Öğretmen “<i>Müziksel işitme, ses ve çalgı eğitimimizde müzikal ve teknik yönden gelişmemizi sağlayan tür sizce hangisi olabilir</i>” sorusu ile öğrencilerin dikkatini çekerek konuya giriş yapabilir.</p> <p>2. Etüt türünün 15. yy.’da org için öğretim parçaları yazılarak kendini gösterdiği ve ilk olarak 18. yy.’ın sonlarında Cramer ve Clementi tarafından bir terim olarak kullanıldığı açıklanabilir. Bu yıllarda Etüt’ün, seslendirilmesi ileri derecede zor olan esere hazırlık olarak teknik alıştırmalar üzerine bestelendiği ve 19. yy.’da da bütün çalgılar bazında temel teknik öğeleri (gam, arpej, tril, çift notalar, oktavlar vb.) içeren teknik etütlerin yazıldığı belirtilmelidir. Bach’ın Envansiyonları örnek olarak gösterilebilir.</p> <p>3. Etüt’ün müzikalite yönünden ve çalgı ustalığı yönünden iki amaca hizmet ettiği vurgulanmalıdır. Biçim yönünden; genelde Şarkı Biçimleri ve Rondo Biçimi’nde yazılan Etüt, Chopin, Liszt, Scriabin, Paganini ve Popper gibi bestecilerin elinde konser parçası olarak repertuarlarda yerini aldığı belirtilmelidir.</p> <p>4. Farklı çalgılardan zorluk derecesine göre seçilen Etütlerin karşılaştırmalı olarak dinletilerek (Beyer-Chopin, Ömer Can-Paganini etütleri gibi) yapısal özelliklerinin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>

SORULAR

1. Uluslararası Sanat Müziği'ndeki Özgün Türler hangileridir?
2. Prelude'ü tanımlayınız ve Prelüde'ü farklı biçimlerde kullanan bestecilere örnek veriniz.
3. Prelude türünü içerisinde barındırabilen türler hangileridir?
4. Dinlediğiniz Prelude aşağıdaki dönemlerin hangisinde bestelenmiş olabilir?
 - a) Barok Dönemi
 - b) Ortaçağ Dönemi
 - c) Romantik Dönem
 - d) 20. Yüzyıl
 - e) Klasik Dönem
5. Rondo türünün yapısal özelliklerini ve türlerini açıklayınız .

6. Rondo türünün yapı bakımından Türk Sanat Müziği'nde benzer ilişki gösterdiği türler hangileridir?

7. Dinlediğiniz eserin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Varyasyon b) Prelude c) Rondo d) Etüt e) Nocturne

8. Dinlediğiniz eserin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Prelude b) Etüt c) Nocturne d) Varyasyon e) Rondo

9. Dinlediğiniz eserin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Rondo b) Varyasyon c) Prelude d) Nocturne e) Etüt

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p style="text-align: center;">EDEBİ TÜRLER</p> <p style="text-align: center;">1. Elegie</p>	<p>1. Öğretmenin “<i>Ülkemiz coğrafyasında da kullanılan Kaval’ın M. Ö. 500’lü yıllardan bu yana Halk Müziğimizdeki Ağıtlar gibi uluslararası edebiyat örneklerinden yararlanılarak oluşturulan bazı edebi türlerde de kullanıldığını hiç duymuş muydunuz? İşte o edebi türlerden biri de Elegie’dir.</i>” açıklaması ile konuya giriş yapılabilir. Elegie’nin, Yunan ve Roma Edebiyatı’nın lirik yapıdaki şiir örneklerine benzetmekle birlikte, özellikle yas şarkıları niteliğinde bestelendiği belirtilmelidir. Elegie türünden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>
	<p style="text-align: center;">2. Romans</p>	<p>1. Öğretmenin L.V. Beethoven’ın keman için yazdığı (op. 40) bir numaralı Romans’ından kesitler dinleterek canlı bölümlerin birinde durdurması ve “<i>Seslendirilen eseri aranızda dinleyenleriniz olmuştur. Dinlediğiniz eser her ne kadar duygusal bir yapıya sahip olsa da en son dinlediğiniz bölümlerle dramatik yapının etkisi azalarak kaybolur. Parçanın yapısından da anlaşılacağı üzere Romans da edebi türlerden birisidir. Türk bestecilerimizden Hasan Ferit Alnar da “Sözsüz Romans” ıyla Türk Müziği’nin karakterini yansıtmıştır</i>” açıklaması yapılabilir.</p> <p>2. Romans türü genelde Katlı Şarkı ve Rondo Biçimi’ne sahip aşk, sevgi gibi duyguları ses ve çalgılarla anlatmak için yazılan bir edebi tür olduğu açıklanmalıdır.</p> <p>3. Romans türünden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p>EDEBİ TÜRLER</p> <p>3. Rapsodi</p>	<p>1. Öğretmenin “<i>Ulusların kültürünü, geleneklerini, yaşantılarını, kısaca milletlerin iç dünyasını yansıtan halk ezgileri vardır. Tıpkı bizim türkülerimiz gibi... Ritmini ve ezgisi Halk Müziği’nden derlenerek ulusalcı bir kimlikle serbest biçimde yazılan Edebi Türlerden biri de Rapsodi’dir.</i>” açıklaması ile Rapsodi’nin ana kaynağını halk ezgilerinden aldığı ve dolayısıyla millet isimleriyle birlikte anıldığı (Liszt’in Macar Rapsodileri, Dvorjak’ın Slav Rapsodileri ve Lalo’nun Norveç Rapsodileri vb.) belirtilmelidir.</p> <p>2. Ulvi Cemal Erkin’in “Köçekçeler Rapsodisi” ve George Gershwin’in bestelediği “Rhapsody in Blue”u dinletilerek eserler arasındaki ritmik, ezgisel ve armonik yapının fark ettirilmesi sağlanmalıdır.</p>
	<p>4. Ballade</p>	<p>1. Ballade’nin Orta Çağ gezgin şarkıcılarının (Trouveres ve Troubadour’lar) tek sesli müzikten başlayarak 18. yy.’ın sonları ve Romantik Çağ’da Goethe ve Schiller’in destansı şiirleri ile bestecilere esin kaynağı olmuş, romantizm özelliğinde, dramatik ve tutkulu bir deyiş yapısıyla ortaya çıktığı açıklanabilir.</p> <p>2. Önceleri orkestra ve piyano eşliğinde ses için yazıldığı, ardından çalgısal müziğe geçerek, özellikle piyano repertuarının özgün eserleri arasında yerini aldığı açıklanmalı ve genel olarak Kathi Şarkı ve Rondo Biçiminde bestelendiği belirtilmelidir. Caz Müziği’nde ise Ballade’nin ağır ve romantik eserler için kullanıldığı açıklanmalıdır.</p> <p>3. Ballade türünden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p data-bbox="546 336 808 368">POLİFON TÜRLER</p> <p data-bbox="618 746 736 778">1. Kanon</p>	<p data-bbox="936 328 2018 544">1. Öğrencilerin koro repertuarlarında bulunan, önce dikey armoni (homofon) kullanılarak yazılmış bir koro eserini seslendirmeleri (veya dinletilmesi), ardından Kanon türünde, ezgileri kolay anlaşılan polifon yapıdaki diğer bir eseri seslendirmeleri istenerek (veya dinletilerek), iki eser arasındaki armonik yapının, motif-cümle yapıları ve ezgilerin partiler üzerindeki hakimiyeti gibi müzikal unsurların üzerinde tartışılarak Kanon türüne giriş yapılabilir.</p> <p data-bbox="936 608 2018 679">2. Yasa anlamına gelen Kanon'un Uluslararası Sanat Müziği'nde bir tür olmasının yanı sıra polifon yapıları besleyen bir yazı yöntemi olduğu ve taklit temeline dayandığı açıklanmalıdır.</p> <p data-bbox="936 743 2018 1007">3. Öğretmenin “<i>Kanonda ilk duyulan ezgi, herhangi bir değişiklik yapılmadan iki veya daha çok ses partisinde duyurularak devam eder. Ezginin ilk duyulduğu ses partisine “Öncü”, Öncüye cevap veren ses partisine de “Artçı” denir. Çalgı müziğinin yanında ses müziğinde de kullanılan Kanon, Artçı partinin giriş özelliklerine göre (aynı sestten başlama, dörtlü, beşli veya sekizliden başlama gibi) türlere ayrılır. Bunlar; Çember Kanon (en eski Kanon türüdür), Sürekli Kanon, Ters Hareketli Kanon, Artırmalı Kanon ve Eksiltmeli Kanondur.</i>” açıklaması yapılmalıdır.</p> <p data-bbox="936 1070 1951 1102">4. Farklı Kanon türlerinden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p data-bbox="539 331 808 363" style="text-align: center;">POLİFON TÜRLER</p> <p data-bbox="584 724 763 756" style="text-align: center;">2. Envansiyon</p>	<p data-bbox="931 331 2016 448">1. İcat, buluş anlamına gelen Envansiyon'un hem bir çalgı türü, hem de bir biçim olduğu belirtilerek motif düzeyinde bir müzikal düşüncenin kontrpuan kurallarına göre iki veya daha fazla partide polifonik bir dokuyla işlendiği açıklanmalıdır.</p> <p data-bbox="931 517 2016 724">2. Envansiyondaki motifin diğer motif türlerinden farklı olarak, Envansiyon'un yapısını oluşturan parçanın temeli olduğu, sade, fakat sürekli geliştirilen ve işlenen bir yapıya sahip olduğu belirtilmelidir. Envansiyon'da motif ve motifin işlendiği, taklit ve tekrar yönteminin kullanıldığı, motife eşlik eden partilerin kontrapuntal bir yapıyla desteklendiği ve motifin bulunmadığı geçitlerde ise ara müziklerin yer aldığı açıklanmalıdır.</p> <p data-bbox="931 793 2016 1000">3. <i>“Envansiyonlar genelde üç bölmeli şarkı biçiminde yazılırlar. Birinci bölmede motif, bütün partilerde duyurulur ve ara müziği ile işlenerek bir kadans (dominant tonu, paralel tonu gibi) yapılır. İkinci bölmede motif, çeşitli tonlarda işlenerek ara müziklerle ana tona dönüş yapılır. Üçüncü bölmede ise önceki bölmelere göre taklitler zenginleşerek, bazende bir codetta ile eser ana tonda son bulur.”</i> açıklaması yapılmalıdır.</p> <p data-bbox="931 1069 2016 1185">4. İki ve üç sesli envansiyon türünden eserler dinletilerek eserin ağırlık merkezini oluşturan motifin, işlenerek gelişen taklit yöntemlerinin, kontrapunt eşliğinin ve ara müziklerin fark ettirilmesi sağlanmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p>POLİFON TÜRLER</p> <p>3. Füg</p>	<p>1. Öğretmenin J.S.Bach'ın G minör Füg'ü (BWV 861) ile eş zamanlı olarak "Duyulmamış Kahraman" isimli reklam filmini sessiz konumda izleterek ve "İzlediğiniz reklam filmindeki kahramanın mutlu olmasının tek bir sırrı var. Sizce bu ne olabilir?" sorusunu sorarak "Reklam filmiyle birlikte dinlediğiniz müzik arasındaki ortak nokta nedir? Bunu bir düşünün, dersin sonunda tekrar soracağım." açıklamasıyla derse giriş yapılabilir.</p> <p>2. Sınıf ortamında tartışılması uzun olmayan bir konu belirlenerek, rastgele dört öğrenci seçilip belirlenen konu tartışmaya açılmalıdır. Kısa bir süre sonra öğretmen sürekli araya girerek, öğrencilere söz hakkı vermemeli ve öğrencilerin sözlerini yarıda keserek tartışma ortamına müdahil olmalıdır. Müdahalelerden kısa bir süre sonra, "Aranızda tartışma programlarını izleyenleriniz olmuştur. Konuşma sırasında bazen tartışmacılardan biri söz almadan araya girer, bazı zamanlarda ise araya giremeyen tartışmacıların sesleri yükselir ve en sonunda ortamdaki demokrasi ortamı kaybolur. Tıpkı az önce benim yaptığım gibi. Uluslararası Sanat Müziği'nde de bir tür olmasının yanı sıra bir biçim de olan Füg, partilerin eşit olarak özenle ele alınmasında en demokratik yapıya sahiptir." açıklaması yapılmalıdır.</p> <p>3. Füg Biçimi'nin, Motet'ten gelişerek 16. yy.'da İngilizlerin "fancy", İtalyanların ise "Ricerca, Fantasia ya da Capriccio" terimleri ile isimlendirilen, taklit yöntemiyle kontrapuntal yazı tekniğinin kullanıldığı, oldukça özgür ve dağınık bir yapıda olan Ricercare biçiminden doğduğu belirtilerek, Füg Biçimi'ni oluşturan öğelere (Tema, Cevap, Karşiezgi/Kontrapunt) geçilebilir.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p data-bbox="539 331 808 363">POLİFON TÜRLER</p> <p data-bbox="629 775 719 807">3. Füg</p>	<p data-bbox="931 331 2020 496">4. Füg Biçimi'nde Tema'nın (Konu, Suje) karakteristik bir yapıdan oluştuğu, kendine özgü ezgisel ve ritmik yapıyla parça içerisinde hangi ses partisinde olursa olsun ve ne zaman duyulursa duyulsun ayırt edilebileceği açıklanmalıdır. Örnek eserlerle çeşitli Füg Temaları dinletilerek temanın karakteristik yapısının algılanması sağlanmalıdır.</p> <p data-bbox="931 560 2020 679">5. Füg Biçimi'nde temanın başka bir partide işlenerek duyulmasına "cevap" denildiği ve cevap çeşitlerinin neler olduğu (plagal cevap, real cevap, tonal cevap) açıklanmalıdır. Cevap çeşitlerinden örnekler dinletilerek ayırt edilmeli sağlanmalıdır.</p> <p data-bbox="931 743 2020 815">6. Karakter olarak temadan farklı, fakat ezgisel ve ritmik yönden cevabı tamamlayan yapının karşıezgi (kontrapunt) olduğu açıklanmalı ve Kontrapunt örnekleri dinletilerek ayırt edilmelidir.</p> <p data-bbox="931 879 2020 959">7. Çeşitli Fügler dinletilerek tema, cevap ve karşıezgi yapıları ayırt edilmelidir. Doğru cevap veren öğrencilere pekiştireç, yanlış ya da eksik cevap öğrencilere dönüt ve düzeltme verilmelidir.</p> <p data-bbox="931 1023 2020 1094">8. Fügün, <i>Serbest Füg</i> ve <i>Okul Fügü</i> olmak üzere iki yapıda kullanıldığı açıklanmalı ve Fügün; <i>sergi, gelişme, dönüş</i> ve <i>sonuç</i> bölmelerinden oluştuğu belirtilmelidir.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p data-bbox="546 331 808 363">POLİFON TÜRLER</p> <p data-bbox="636 775 719 807">3. Füg</p>	<p data-bbox="936 331 2018 544">9. <i>Sergi</i> bölümünde, temanın başlamasının ardından kontrapunt eşliği ile cevabın duyulduğunu ve bu nöbetleşme hareketinin bölüm sonunda aramüziği ile bittiği belirtilmelidir. Bu yapının genel olarak üç sesli füglerde <i>tema-cevap-tema</i> şeklinde, dört sesli füglerde ise <i>tema-cevap-tema-cevap</i> şeklinde duyulduğu belirtilip çeşitli Fügler dinletilerek <i>sergi</i> bölümünün ayırt edilmesi sağlanmalıdır.</p> <p data-bbox="936 592 2018 759">10. Füg'ün ikinci bölümü olan <i>Gelişme</i>'de, temanın paralel tonlarda duyulmasından sonra genel olarak farklı düzenlerle (dikey-yatay ters hareket, temanın küçültülmesi gibi) ve kontrapunt eşliğinde dört komşu tonda duyurulduğu belirtilip çeşitli Fügler dinletilerek <i>gelişme</i> bölümünün ayırt edilmesi sağlanmalıdır.</p> <p data-bbox="936 807 2018 1110">11. “Füg'ün finali olan <i>Sonuç</i> bölümünde <i>tema</i>, ses partilerinde tamamlanmadan birbirlerini sıkıştırarak kısa biçimlerde giriş yaparlar (partilerin birbirlerini sıkıştırarak temaya giriş yapmalarına <i>stretto</i> denir). Modülasyonlar çoğalarak <i>tema</i> komşu tonlarda işlenerek ana tona dönlür ve temanın son kez duyurulmasının ardından (bazen pedalın da kullanılmasıyla) Füg, kadansla sona erer. Füg'ün genel yapısı bu şekilde olmakla birlikte yapısal özellikleri birbirlerinden farklılık gösterebilir.” açıklaması ile çeşitli Fügler'in <i>sonuç</i> bölmeleri dinletilerek ayırt edilmesi sağlanmalıdır.</p> <p data-bbox="936 1174 2018 1254">12. Üç ve dört sesli füg türlerinden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p style="text-align: center;">POLİFON TÜRLER</p> <p style="text-align: center;">3. Füg</p>	<p>13. Ayrıca Füg türlerinden, <i>Konser Fügü, Yaylılar Dördülü İçin Füg, Piyano ile Başka Çalgılar İçin Füg, Ses Fügü, Koral’le İlişkili Füg, Motet Fügü ve Düzen Dışı Füglerin</i> olduğu belirtilmelidir.</p> <p>14. Öğretmenin dersin sonunda “<i>Size kısa bir reklam filmi izletmişim. Kahramanın mutlu olmasının asıl sebebini ve reklam filmi ile dinlediğiniz Füg arasındaki bağı sormuştum. Duyulmamış Kahraman’ın mutlu olmasının sebebi, manav sahibinin arabasını itmesidir, okula gitmek için dilenen küçük kız çocuğuna cebindeki tüm parayı vermesidir, kendi yemeğinin büyük bir bölümünü sokak köpeği ile paylaşmasıdır, çiçekleri kurumuş bir saksıya su kaynağı bulmasıdır, yaşlı ve yalnız komşusunun kapısına muz asmasıdır. Kısacası, ihtiyaç sahibi olan her canlıya yardım etmek bu reklam filminin ana konusudur. Film ile birlikte dinlediğiniz J. S. Bach’ın G minor Füg’ünde de kahramanın çeşitli iyilikler yapması gibi, parçadaki temanın karakteristik bir yapıda duyulması, temanın işlenerek gelişmesi ve farklı partileri de etkileyerek onlarda iz bırakması ayrıca onların da gelişimini sağlaması, film ile Füg’ün arasındaki ortak noktadır. Bu ortak nokta, parçanın can damarıdır.</i>” açıklaması ile konu tamamlanabilir.</p>

SORULAR

1. Kanon türünün yapısal özellikleri nelerdir?
2. Envansiyon türünün yapısal özellikleri nelerdir?
3. Envansiyon türünün öğeleri nelerdir?
4. Dinlediğiniz eser kaç sesli Envansiyon türünde yazılmıştır?
5. Füg Biçimi'nin öğeleri nelerdir? Açıklayınız.
6. Füg türünün yapısal özelliklerini açıklayınız.

7. Dinlediğiniz eser kaç sesli Füg türünde yazılmıştır.

8. Aşağıdakilerden hangisi Füg Biçimi'nin öğelerinden biri değildir?

- a) Kontrapunt
- b) Taklit
- c) Cevap
- d) Stretto
- e) Tema

9. Dinlediğiniz eserin türü hangisidir?

- a) Envansiyon
- b) Kanon
- c) Rondo
- d) Füg
- e) Prelüd

10. Dinlediğiniz eserin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Füg
- b) Nocturne
- c) Envansiyon
- d) Kanon
- e) Ballad

11. Dinlediğiniz eserin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Nocturne
- b) Füg
- c) Ballad
- d) Kanon
- e) Envansiyon

12. Dinlediğiniz eserin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- a) İki Sesli Envansiyon
- b) Üç Sesli Envansiyon
- c) Üç Sesli Füg
- d) Dört Sesli Füg
- e) Beş Sesli Füg

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p style="text-align: center;">SERBEST TÜRLER</p> <p style="text-align: center;">1. Toccata</p>	<p>1. J. S. Bach'ın D minor Toccata ve Füg'ü (BWV 565) dinletilerek ve parçanın ritmik-melodik-armonik yapısı ile biçimine ilişkin düşünceler tartışılarak konuya giriş yapılabilir.</p> <p>2. Toccata'nın İtalyanca tokkare, -dokunmak- fiilinden ortaya çıktığı ve buna bağlı olarak çoğunlukla tuşlu çalgılar için yazıldığı belirtilmelidir. Genel olarak; serbest bir biçimde polifon ve homofon (eşlikli ezgi) yazı stillerinin bir arada kullanıldığı, doğaçtan ve hızlı bir tempoda seslendirilen bir yapıya sahip olduğu açıklanmalıdır.</p> <p>3. Toccata türünden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>
	<p style="text-align: center;">2. Capriccio</p>	<p>1. Capriccio (Kapriçyo)'nun, belli bir planı olmayan, kaprisli, neşeli ve değişken mizaçlı bir deyişle doğaçtan seslendirilen bir tür olduğu açıklanmalıdır. Edebi türlerden biri olan Romans'ta olduğu gibi Capriccio'da da milli karakterleri yansıtan nitelikte orkestra eserlerinde örneklerin verildiği (Nevit Kodallı'nın Türk Kapriçyosu, Çaykovski'nin İtalyan Kapriçyosu, Rimsky Korsakov'un İspanyol Kapriçyosu gibi) ve Capriccio'nun 20. yy.'da kontrpuan yazı tekniğinde Neo-Klasik tarzda bestelendiği belirtilmelidir.</p> <p>2. Capriccio türünden farklı dönemlere sahip eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p>SERBEST TÜRLER</p> <p>3. Fantezi</p>	<p>1. Chopin'in F minor op. 49 Fantezi'sinden bölümler dinletilerek eserin ritmik-melodik-armonik yapısına ilişkin yönlendirmelerle Fantezi türü olduğu tahmin ettirilmelidir. Doğru yanıt veren öğrencilere pekiştireç verilmelidir.</p> <p>2. Fantezi'nin önceleri 16. ve 17. yy.'da Füg Biçim'ini doğuran Ricercare ile benzerlik gösterdiği, ancak Ricercare'nin Füg Biçimi'ne doğru yaklaşmasıyla ona zıt yapıda gelişen bir tür olarak gerçek yapısını Romantik dönemde aldığı belirtilmelidir. Fantezi'nin, iç ve dış yapı bakımından serbest bir biçimde yazılmış trajik ve duygusal ifadelerle doğaçtan seslendirilen bir tür olduğu açıklanmalıdır.</p> <p>3. Fantezi türünden farklı dönemlere sahip eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>
	<p>4. İmpromptu</p>	<p>1. İmpromptu'nun genelde üç bölmeli şarkı biçiminde yazılan ve serbest bir doğaçlama ile seslendirilen bir tür olduğu açıklanmalıdır. Doğaçlama deyişi ile seslendirilmesine rağmen özgür yapının kendini hissettirdiği belirtilmelidir. İmpromptu isminin yayımcısı tarafından verildiği ve genel olarak piyano için yazıldığı açıklanabilir.</p> <p>2. İmpromptu türünden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>

SORULAR

1. Toccato türünün yapısal özellikleri nelerdir?
2. Capriccio türünün karakteristik özellikleri nelerdir? Örnek veriniz.
3. Fantezi türünün yapısal özellikleri nelerdir? Hangi biçime karşı zıt şekilde gelişmiştir?
4. İmpromptu türünün yapısal özellikleri nelerdir?
5. Serbest türlerin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?
 - a) Hızlı tempo yapısına sahip olmaları
 - b) Polifon yazı tekniğinde bestelenmeleri
 - c) Homofon yazı tekniğinde bestelenmeleri
 - d) Doğaçtan seslendirilen bir şekilde yorumlanmaları
 - e) Romantik Dönemde bestelenmeleri

6. Dinlediğiniz eserin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Toccata b) Fantezi c) Ballad d) İmpromptu e) Capriccio

7. Dinlediğiniz eserin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- a) İmpromptu b) Füg c) Capriccio d) Toccata e) Fantezi

8. Dinlediğiniz eserin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Füg b) Envansiyon c) Kanon d) Toccata e) Prelude

8. Dinlediğiniz eserin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Toccata b) Kanon c) Envansiyon d) Füg e) Prelude

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	KATMALI (DİZİLİMLİ) TÜRLER 1. Suit	<p>1. Öğretmenin “<i>Katmalı (Dizilimli) Türler genel olarak Uluslararası Sanat Müziği’nin değişik renklerde ve aynı tonlarda birbirlerine benzeyen dans müziği parçalarının birbiri ardına dizilmesinden oluşur.</i>” açıklaması ile derse giriş yapılabilir.</p> <p>2. Katmalı türlerden ilk olarak Suit’in kısaca, dans müziklerinin bir araya gelmesiyle oluşan bir tür olduğu belirtilmelidir. Bu türün kökeninin birçok dans müziğinin kaynağını oluşturan ve aynı zamanda çalgı müziklerinin biçimlerini de etkileyecek olan bir Ortaçağ şiirine (Estampie) kadar dayandığı -bu şiirin sözleriyle birçok dans müziğinin de temeli atılmış- ve 15. yy.’dan 20. yy.’a değin Suit yapısının doğarak geliştiği açıklanmalıdır. Konu Genel Müzik Tarihi dersi ile ilişkilendirilerek dersler arasındaki bilgi akışı sağlanmalı ve müzik tarihi bilgileri doğrultusunda öğrencilerin aktif katılımı sağlanmalıdır.</p> <p>3. Suit’in genel olarak <i>Allemande</i> (ağır/orta tempoda), <i>Courante</i> (canlı tempoda), <i>Sarabande</i> (ağır/orta tempoda) ve <i>Gigue</i> (hızlı tempo) dans müzikleri ile oluştuğu ancak zaman içerisinde bölümlerin arasına başka türlerinde eklenmesiyle (prelüd, uvertür, arya, toccata, nocturne, füg gibi) değişikliğe uğrayarak <i>Çağdaş Suit</i> ve <i>Suit-Sonat</i>’a doğru gelişim gösterdiği açıklanmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p data-bbox="450 331 900 368">KATMALI (DİZİLİMLİ) TÜRLER</p> <p data-bbox="629 695 721 732">1. Suit</p>	<p data-bbox="936 331 2013 539">4. Suit'in ilk bölümü olan Allemande'nin ciddi ve sakin karakterli, iki veya dört zamanlı ölçü yapısında yazılan ve orta tempoda seslendirilen bir Alman Dansı olduğu açıklanmalıdır. Dans müziğinin genel olarak iki bölmeden oluştuğu, ritmik yapısının ise zayıf vuruşla başlayıp, sakin ve yumuşak bir şekilde sona erdiği anlatılmalıdır. Allemande türünden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p> <p data-bbox="936 608 2013 724">5. Suit'in ikinci bölümü olan Courante'nin üç zamanlı ölçü yapısıyla iki veya üç bölümden oluşan ve hareketli bir tempoda seslendirilen Fransız Dansı olduğu açıklanmalıdır. Courante türünden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p> <p data-bbox="936 793 2013 957">6. Doğu kökenli erotik danslardan etkilendiği düşünülen Sarabande'in üç zamanlı olup, ağır bir tempoyla Süit'in üçüncü bölümünde seslendirildiği, armonik yapısının zenginliği ve geniş ezgisel hatlarıyla da üç bölümlü bir İspanyol dansı olduğu açıklanmalıdır. Sarabande türünden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p> <p data-bbox="936 1026 2013 1142">7. Suit'in genellikle son bölümünde bulunan Gigue'in üç zamanlı ve neşeli karakterli yapısıyla ikinci bölümünün ilk bölümündeki benzetmelerden genişletilerek yazılan bir İngiliz Dansı olduğu açıklanmalıdır. Gigue türünden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p data-bbox="450 336 904 368">KATMALI (DİZİLİMLİ) TÜRLER</p> <p data-bbox="629 699 719 730" style="text-align: center;">1. Suit</p>	<p data-bbox="936 331 2018 544">8. Katmalı türlerde kullanılan diğer dans müziklerinin öğrenilmesi gerektiğinden benzer karakter yapısına sahip dans müzikleri birbirleri ile ilişkilendirilerek 2, 3, 4 vuruşlu basit ve bileşik ölçü grupları halinde anlatılmalıdır. Buradaki amaç, öğrencilerin katmalı türlerde kullanılan dans müziklerini arşivlerine ekleyerek öğrenilen bilgilerin zamanla kavrama düzeyine ulaşılmasını sağlamaktır.</p> <p data-bbox="936 592 2018 711">9. İki ve dört vuruşlu basit ölçü yapısına sahip Gavotte (Musette, Bourree ve Rigaudon ile ilişkilendirilmeli), Tango, Marş, Polka, Czardas, Badinerie, Galopp, Arya, İngelese ve Tambourin dans müziği türlerinden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p> <p data-bbox="936 759 2018 975">10. Üç vuruşlu basit ölçü yapısına sahip Chaconne (Passacaglia ile ilişkilendirilmeli), Gaillarde (Saltarello ve Tarantelle ile ilişkilendirilmeli), Furie (Furiante ile ilişkilendirilmeli) Passemazzo (iki vuruşlu örnekleri Pavane ile ilişkilendirilmeli), Passepied, Hornipe, Scherzo, Menuet, Vals, Mazurka, Polonez, Bolero ve Loure dans müziği türlerinden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p> <p data-bbox="936 1023 2018 1102">11. İki, üç ve dört vuruşlu bileşik ölçü yapısına sahip Siciliano (Pastorale ile ilişkilendirilmeli) dans müziği türlerinden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p> <p data-bbox="936 1150 2018 1270">12. İki, üç ve dört vuruşlu basit ve bileşik ölçü yapısına sahip Saltarello (Tarantelle ile ilişkilendirilmeli), Branle, Canaire, Anglaise, Forlane ve Ecosaïse dans müziği türlerinden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p>KATMALI (DİZİLİMLİ) TÜRLER</p> <p>2. Divertimento</p>	<p>1. Öğretmen “<i>Suit türü 18. yy.’ın ikinci yarısında yerini çalgısal bir Suit olan Divertimento’ya bırakmıştır. Divertimento, biçim yapısı bakımından Suit türüne göre daha fazla parçadan oluşabilir. Suit türünün aynı ton ve biçimlere sahip dans müziklerinin bir araya gelmesiyle oluşmasına rağmen Divertimento yapı bakımından Suit’le bu noktada da farklılıklar göstermektedir. Bunun sebebi ise Divertimento’nun Suit’e göre daha özgür bir düzen içinde kurulmasıdır.</i>” şeklinde açıklama yapabilir. Ayrıca Diveritmento’nun, gece açık havada üflemeli çalgılar eşliğinde seslendirildiğinde Cassation olarak isimlendirildiği belirtilmelidir.</p> <p>2. Diveritmento türünden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>
	<p>3. Serenat</p>	<p>1. Serenat’ın, -Divertimento’dan daha gelişmiş bir yapıya sahip olan tür- akşam müziği anlamında kullanıldığı ve tıpkı Divertimento gibi Suit türünün bir parçası olduğu açıklanmalıdır. Bununla birlikte Suitten daha ayrıntılı bir yapıya sahip olduğu ve çalgı soloları ile birlikte Senfoni’yle yapısal benzerlikler gösterdiği vurgulanmalıdır.</p> <p>2. Mozart’ın 7 numaralı (K.250) Serenat’ı dinletilerek eserin yapısal özellikleri ve kaç bölümden oluştuğu sorulabilir. Doğru yanıt veren öğrencilere pekiştireç, yanlış ya da eksik yanıt veren öğrencilere ipucu, düzeltme verilerek doğru yanıtın bulunması sağlanmalıdır.</p>

SORULAR

1. Suit nedir ve genel olarak Suit'in bölümleri nelerdir?

2. Dinlediğiniz dans müziği türü, aşağıdaki Suit bölümlerinden hangisi olabilir?
a) Allemande b) Courante c) Sarabande d) Gigue e) Prelude

3. Dinlediğiniz dans müziği türü, aşağıdaki Suit bölümlerinden hangisi olabilir?
a) Sarabande b) Prelude c) Allemande d) Courante e) Gigue

4. Dinlediğiniz dans müziği türü, aşağıdaki Suit bölümlerinden hangisi olabilir?
a) Prelude b) Sarabande c) Courante d) Gigue e) Allemande

5. İki ve dört vuruşlu basit ölçü yapısına sahip dans müziği türlerine örnek veriniz.

6. Üç vuruşlu basit ölçü yapısına sahip dans müziği türlerine örnek veriniz.
7. İki, üç ve dört vuruşlu bileşik ölçü yapısına sahip dans müziği türlerine örnek veriniz.
8. İki, üç ve dört vuruşlu basit ve bileşik ölçü yapısına sahip dans müziği türlerine örnek veriniz.
9. Divertimento nedir, Süt türü ile arasındaki farklılıklar nelerdir?
10. Serenat'ın yapısal özellikleri nelerdir?

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	ODA MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p>1. Oda Müziği'nin soyluların küçük gruplar halinde 17.yy. Fransız saray odalarında bir araya gelerek seslendirdikleri ve bugün ise küçük çalgı grupları için yazılan bir müzik türü olduğu açıklanabilir.</p> <p>2. Oda Müziği Türleri'nin <i>Sonat, Sonatin, Diö, Trio, Kuartet, Kentet, Sekstet, Septet, Oktet, Nonet</i> ve <i>Distet</i>'ten oluştuğu ve genel olarak Sonat tür ve biçim yapılarıyla birlikte ele alınarak incelendiği belirtilmelidir.</p> <p>3. Oda Müziği Türleri'nden öncelikle Sonat türüne ilişkin olarak “<i>Oda Müziği Türü olarak Sonat; Canzone ile Suit'in birleşiminden oluşan (canzone da sonar), bir-iki çalgı için yazılmış üç veya dört bölümlü bir yapıya sahip, müzikal anlatım gücü oldukça geliştirilmiş çalgısal bir tür olmasının yanı sıra, ilerleyen derslerde de ayrıntılı olarak işleyeceğimiz bir Uluslararası Sanat Müziği Biçimi'dir. Sonat Biçimi'ni Sonat türünden ayıran özellik ise, çok bölümlü çalgısal eserlerin birinci bölümlerindeki sergi, gelişme ve serginin tekrarı (Sonat Allegrosu Biçimi) yapısından oluşan bu üç bölümün güçlü bir yapıyla birbirlerine bağlanmış olmasıdır.</i>” açıklaması yapılmalıdır.</p> <p>4. Sonat'ın genel olarak birinci bölümünün <i>çabuk (allegro)</i>, ikinci bölümünün <i>ağır (adagio, largo, andante)</i>, üçüncü bölümünün <i>çabuk (allegretto, allegro)</i> ve dördüncü bölümünün <i>canlı (allegro, presto, vivace)</i> karakterlere sahip olduğu ancak çoğu zaman bu yapının dışında da sonatların yazıldığı belirtilmelidir.</p> <p>5. Her çağda çeşitli yapısal özellikler göstermekle birlikte, 16. yy.'da dini karakterdeki ses eserlerinin başlangıcında seslendirilmek üzere yazılan <i>Kilise Sonatı (Sonata da Chiesa)</i> ile yine aynı dönemde Suit gibi çeşitli danslardan ya da dans karakterini yansıtan parçalardan kurulmuş <i>Oda Sonatı</i>'nın (Sonata da camera) ortaya çıktığı örnekler verilerek açıklanmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	ODA MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p>6. 17. yy.'da ise genelde polifonik yapıda iki keman ve yaylı çalgıların ya da klavyeli çalgıların eşlik ettiği sürekli bas için yazılmış, <i>Üçlü Sonat (Tiro Sonat)</i> türünün ortaya çıktığı örnekler verilerek açıklanmalıdır. Ayrıca temanın en belirgin yapısını oluşturan gözenin, ritimsel ve ezgisel olarak sonatın tüm bölümlerinde duyulmasıyla ortaya çıkan <i>Dönüşlü Sonat</i> türü açıklanarak örneklendirilmelidir.</p> <p>7. Schönberg'in 20. yy. başlarında oniki ses dizisi tekniği yöntemi ile Sonat Biçimi'ni birleştirerek yenileme anlayışıyla ortaya çıkardığı <i>Schönberg'in Suit-Sonat</i> türü örneklendirilerek açıklanmalıdır. Çeşitli Sonat türlerinden eserler dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p> <p>8. Öğretmenin "<i>Sonat Türü'nün küçüğü olan Sonatin de oda müziği türüne katılabilir. Sonat Türü'nden farklı olarak bölüm sayıları nispeten daha az ve çalgı tekniği açısından daha kolay seslendirilir. Armonik yapısı daha sade, çözümlemesi daha kolaydır.</i>" açıklamasıyla Sonatin türlerinden çeşitli dönemlere sahip örnek eserlerin dinletilerek yapısal özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p> <p>9. Sonat türünün iki çalgı tarafından seslendirildiğinde "Düo veya Düet", üç çalgı tarafından seslendirildiğinde "Trio", dört çalgı için seslendirildiğinde "Quartet", beş çalgı için seslendirildiğinde "Kentet", altı çalgı için seslendirildiğinde "Sixtet", yedi çalgı için seslendirildiğinde "Septet", sekiz çalgı için seslendirildiğinde "Octet", dokuz çalgı için seslendirildiğinde "Nonet" ve on çalgı için seslendirildiğinde ise "Distet" (Dixtur) türleri olarak adlandırıldığı belirtilmelidir. Sonat'ın, on ve daha çok çalgı grubu tarafından seslendirildiğinde ise Sinfonietta ve Senfoni türleri altında incelenebileceği açıklanmalıdır.</p> <p>10. Öğretmen "<i>Şimdi size Sonat, Düo, Trio, Quartet, Kentet, Sixtet, Septet, Octet, Nonet ve Distet türlerinden kısa kısa eserler dinleteceğim. Aranızdan kimler bu türleri doğru şekilde ayırt edebilecek</i>" sorusunu sormalı ve eserler dinletildikten sonra doğru şekilde ayırt edenlere pekiştirici, yanlış ya da eksik yanıt veren öğrencilere de ipucu, düzeltme verilerek türlerin yapısal özelliklerinin birbirlerinden ayırt edilmesi sağlanmalıdır.</p>

SORULAR

1. Oda Müziği Türleri nelerdir?
2. Sonat nedir? Sonat'ın yapısal özelliklerini nelerdir?
3. Sonat ile Sonatin arasındaki farklılıklar nelerdir?
4. Dinlediğiniz Oda Müziği Türü aşağıdakilerden hangisidir?
a) Döo b) Trio c) Quartet d) Kentet e) Sextet
5. Dinlediğiniz Oda Müziği Türü aşağıdakilerden hangisidir?
a) Döo b) Trio c) Quartet d) Kentet e) Sextet
6. Dinlediğiniz Oda Müziği Türü aşağıdakilerden hangisidir?
a) Döo b) Trio c) Quartet d) Kentet e) Sextet
7. Dinlediğiniz Oda Müziği Türü aşağıdakilerden hangisidir?
a) Döo b) Trio c) Quartet d) Kentet e) Sextet

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p style="text-align: center;">SES MÜZİĞİ TÜRLERİ</p> <p style="text-align: center;">DİNSEL MÜZİK TÜRLERİ</p> <p style="text-align: center;">Missa</p>	<p>1. Öğretmen Uluslararası Sanat Müziği'nde <i>Ses Müziği Türleri</i>'nin <i>Dinsel Müzik Türleri</i> ve <i>Din Dışı Müzik Türleri</i> olarak iki farklı şekilde sınıflandırıldığını belirterek, Dinsel Müzik Türleri'nden "<i>Uluslararası Sanat Müziği'nde Hristiyanlığın başlangıcından Ortaçağ'a ve oradan günümüze dek gelebilen en önemli Dinsel Müzik Türü olan Missa, Katolik Missa'sının günlük tapınma sözlerinin ilk beşi üzerine kurulmuştur.</i>" açıklaması ile derse giriş yapılabilir. Konu itibari ile genel olarak müzikte Ortaçağ Dönemi'ndeki ağırlık gösteren türler ve biçimler işlendiği üzere Genel Müzik Tarihi dersi ile ilişkilendirilerek dersler arasındaki bilgi akışı sağlanmalı, öğrencilerin müzik tarihi bilgileri doğrultusunda derse aktif katılımları sağlanmalıdır.</p> <p>2. Missa'nın Gregorius dönemlerinde (10. yy.) sadece insan sesi için yazılan ve daha sonra dört partili polifonik yapıda (14. yy.) düzenlenen dinsel müzik türlerinden biri olduğu açıklanmalıdır. Gregorius Missası'nın; tek sesli ve aynı makamda çalgısız olarak seslendirildiği, Polifon Missa'nın; dindışı şarkılardan alınan ve bütün eserin kaynağı oluşturan bir temanın cümlelerinin polifonik yapıda birbirine işlenerek yazıldığı ve her bölmenin Füg serisine benzediği, Cantus Firmus Missa'sının; düz bir şarkıdan alınan bir temanın her partide tek tek duyurularak yazıldığı -ki bu türün, çeşitlemenin kaynağı olduğu da düşünülebilir- Kantata'ya çok benzeyen bir yapıda yazılan Konçertomsu Missa'nın ise her bir ayetin, bir bölüm olarak farklı biçimlerde işlendiği solo, ikili, koro ve orkestranın kullanıldığı bir Missa türü olduğu belirtilebilir. Konu, Genel Müzik Tarihi dersi ile ilişkilendirilerek dersler arasındaki bilgi akışı sağlanmalı, öğrencilerin müzik tarihi bilgileri doğrultusunda yürütülmelidir.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p>DİNSEL MÜZİK TÜRLERİ</p> <p>Missa</p>	<p>3. 15. ve 16. yy.'larda Ars Nova'nın da etkisiyle Floransalı Madrigalciler tarafından dindışı ezgilerin Missalara girmesi sonucu, sayısı az olan bazı ses partilerinin güçlendirilmesi amacıyla çalgılardan yararlandığı ve bu durumun Roma Katolik Kilisesi'ne bağlı Trente Meclisi için endişe yaratması sonucunda bestecilerin yeni bir dinsel müzik arayışına zorlandığı açıklanmalıdır. Buna rağmen 17. yy. sonundan itibaren çalgılar yeniden Missa'ya girerek bazı bölmelerinin konçertomsu bir deyişle Kantata'ya benzer bir biçimde tek ya da iki sololu ve korolu olarak ele alındığı vurgulanmalıdır. J.S.Bach'ın B Minör Missası örnek olarak dinletilebilir.</p> <p>4. 19. yy.'da ise tüm bu gelişmelerle birlikte opera ve senfoni deyişle de işlenen Missa'nın artık dinsel müzik türü olarak kiliseden çıkmış ve daha dramatik bir yapıya bürünmesiyle bir konser parçasına dönüşerek Requiem'e dönüştüğü açıklanmalıdır. Mozart'ın D minor Requiem'inden bölümler dinletilerek türün yapısal özelliklerinin fark edilmesini sağlanmalıdır.</p>
	<p>Koral</p>	<p>1. Öğretmenin "<i>Kaynağı Alman Halk Şarkıları'na dayanan ancak Alman olmayan bazı halk ezgileriyle Gregorius ilahilerinin etkisi sonucu oluşan ilahi çeşitlerinden biri olan Koral türü, Ortaçağ ve Rönesans kontrapuntçuları tarafından değişik biçimlerde ele alınmıştır. Polifonik bir yapıya sahip olmasına rağmen yalnız başına tek sesli bir ilahidir. Bu ilahi önceleri serbest bir ölçüde yazılmış ancak daha sonraları geliştirilerek ölçü kalıbına girebilmiştir. Koral, ayrıca çeşitleme tekniğinin de kullanılmasıyla çalgı müziğinden ses müziğine kadar birçok türde eserin biçim yapısını etkilemiştir.</i>" açıklaması ile konuya giriş yapılabilir.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	DİNSEL MÜZİK TÜRLERİ	<p>2. Koral'in J. S. Bach ile zirveye ulaştığı ve iki grupta incelenebileceği açıklanmalıdır. Bunların ilki <i>Çalgısal Koraller: Kontrapuntal Koral, Füglü Koral, İşlenmiş Koral, Kanonlu Koral, Süslemeli Koral, Çeşitlenmeli Koral, Koral Üzerinde Fantezi</i>. İkincisi ise <i>Ses Müziği İçin Yazılan Koraller: Armonilenmiş Koral, Parafazlı Koral, Yarı Füglü Yarı İşlemeli Koral, Üç ve Dört Sesli Koral</i>.</p> <p>3. Koraller genel olarak aralarında uzun duraklar bulunan tek sesli bir ilahi olduğundan, polifon yapıdan ayrı olarak incelenen yalın bir yapıya sahip olduğu ve ilk iki döneminin iki kez tekrarlandığı belirtilmelidir. Koral türünde eser seslendirilmeden önce de ilk bölümde prelüdün bulunması bu türe özgü bir özellik olduğu hatırlatılmalıdır.</p> <p>4. Koral türlerinden eserler dinletilerek eserlerin yapısal özelliklerinin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>
	Motet	<p>1. Motet'in, ayinin gerçek anlamını ortaya koyan ve kendini eser olarak kanıtlamış bir tür olarak; sözlerini günlük dualarındaki Latince sözlerin yapısına uygulanarak önceleri A Capella Motet biçiminde, -genelde dört ya da beş sesli biçimde seslendirilen- daha sonraki dönemlerde ise Arya'ların, Reçitatif'lerin, İkili ve Üçlü'lerinde kullanılmasıyla da Kantat'a (Büyük Motet) benzeyen polifonik yapıdaki eserlerin olduğu açıklanmalıdır.</p> <p>2. Çağın kontrapuntal yazı anlayışına göre günlük duadan alınan sözlerin, aynı makam ve deyiş yapısına sahip cümle veya cümle parçalarına dönüştürülerek, eşitlik bakımından üstünlük taşımayan ses partilerinin ezgi cümlesini sırasıyla yankı şeklinde duyurulmasıyla seslendirildiği açıklanmalıdır.</p> <p>3. Motet türünden eserler dinletilerek eserin yapısal özelliklerinin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	DİNSEL MÜZİK TÜRLERİ Kantata	<p>1. Ses için yazılmış eser anlamında kullanılan Kantata'nın İtalyan Madrigalleri'nden doğduğu ve sahne müziği türlerinden biri olmasına rağmen oynanmayan ve hareketsiz biçimde seslendirilen bir tür olduğu açıklanabilir. Çalgı müziğindeki Sonat'ın karşılığı olarak kullanılan Kantata, dinsel ve din dışı türleriyle çoksesli ve Suit, Divertimento, Serenat gibi katmalı türler gibi çok bölümlü bir yapıya sahip olduğu belirtilmelidir.</p> <p>2. Kantata'nın, Kilise Kantatası (dinsel) ve Oda Kantatası (din dışı) olarak iki ayrı yapıda incelenebileceği ve konu olarak birbirlerinden farklılıklar göstermesine rağmen şarkılı sahne eseri olarak her iki türde de orkestranın eşliğinin geri planda tutulmadığı vurgulanmalıdır.</p> <p>3. Geleneksel Kantata'da ilk olarak Arya, Arioso ve Reçitatif'in kullanıldığı, bu yapıya ilaveten ikili ve üçlü toplulukların eklendiği (tek tek sesler için Kantata türü) ve daha sonra ise Koro ve Koral türünün de eklenmesiyle katmalı bir yapıya bağlandığı açıklanabilir (Koralli Kantata). Bu türün en güzel örneklerini vermiş olan J. S. Bach'm, ayrıca bu iki türü de birleştirerek, Kantata'yı daha zengin bir yapıda kullanıp, zirveye çıkardığı açıklanabilir (J.S. Bach'm "Din Devrimi Kantatı" örnek eser olarak dinletilebilir).</p> <p>4. Kantata türünden eserler dinletilerek eserin yapısal özelliklerinin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p data-bbox="495 336 857 368">DİNSEL MÜZİK TÜRLERİ</p> <p data-bbox="613 695 734 727">Oratoryo</p>	<p data-bbox="931 331 2018 592">1. Oratoryo'nun İtalyanca'da dua etmek anlamında kullanıldığı, dinsel metinlerin solo, koro ve orkestra ile seslendirilen bir tür olduğu açıklanmalıdır. 16. yy.'da Oratoryo'nun içerisinde barındırdığı tiyatro oyunu ile (dekor, sahne ve kostümün kullanıldığı) kutsal bir operaya benzetildiği, sonraki zamanlarda ise hareketsiz bir oyuna dönüştüğü belirtilmelidir. 18. yy.'ın ikinci yarısından itibaren ise din dışı konular Oratoryo'ya girerek, Romantik ve Çağdaş Dönem'de örneklerin verildiği açıklanmalıdır. Nevit Kodallı'nın "Atatürk Oratoryoları" örnek gösterilebilir.</p> <p data-bbox="931 655 2018 916">2. Oratoryo'ya Fazıl Say'ın Nazım Oratoryosu'ndan çeşitli bölümler dinletilerek Oratoryo'nun yapısına ilişkin "<i>Fazıl Say'ın da bestelediği bu yapıt çok kişili, orkestra ve koro eşliğinde seslendirilen büyük bir Kantata gibidir değil mi aslında? Dinsel ve din dışı olarak yan yana gelmiş parçalardan oluşan bu tür Oratoryo'dur. Polifon ya da homofon, reçitatif ya da konuşma, halk şarkılarından oyun havalarına, korolardan senfonisel bölümlere değin, iç içe girmiş bu tür genelde ermiş kişilerin yaşamları ve öyküleri üzerine kurulur.</i>" açıklaması yapılmalıdır.</p> <p data-bbox="931 979 2018 1054">3. Oratoryo türünden eserler dinletilerek ve izletilerek eserin yapısal özelliklerinin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>

SORULAR

1. Uluslararası Sanat Müziği'nde Dinsel Ses Müzik Türleri nelerdir?
2. Missa'nın yapısal özellikleri nelerdir? Missa'dan doğan tür hangisidir?
3. Koral türünün yapısal özellikleri nelerdir? Kaç çeşit Koral türü vardır?
4. Motet türünün yapısal özellikleri nelerdir?
5. Kantata türünün yapısal özellikleri nelerdir? Kaç çeşit Kantata vardır? Örnek veriniz.
6. Oratoryo nedir? Oratoryo'nun yapısal özelliklerini açıklayınız?

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	DİN DIŞI MÜZİK TÜRLERİ Arya	<p>1. Ses müziği türü olarak Arya'nın orkestra eşliğinde söylenen geniş soluklu büyük bir ezgi olduğu ve Kantata, Oratoryo, Opera gibi şarkılı müzik eserlerinin içinde yer aldığı belirtilmelidir. Yapısı bakımından <i>Aria da Capo</i> (-baştan-, iki bölmeli şarkı biçimi olarak baştaki bölmenin tekrarı) türü ile yakından ilişkili olan bu yapının Uluslararası Sanat Müziği şarkılarında da örnek biçim olarak gösterildiği vurgulanmalıdır. Ayrıca, <i>Ground</i> (zorunlu bas, -aynı zamanda yazı türü-) yapısı üzerine de çeşitli Aryalar yazıldığı ve Cavatina türü ile olan benzerliği de unutulmaması gerektiği hatırlatılmalıdır.</p> <p>2. Arya türünden eserler dinletilerek eserlerin yapısal özelliklerinin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>
	Lied	<p>1. Öğretmenin “<i>Şarkı anlamında kullanılan ve hepinizin Bireysel Ses Eğitimi derslerinde seslendirmiş olduğu parçaların genel olarak ismini kim söyleyecek?</i>” sorusu ile konuya giriş yapılabilir.</p> <p>2. Öğretmen “<i>Lied bir tür olarak kısa bir şiir üzerine yazılmış ve piyano ile eşlik edilen bir şarkı olmasının yanı sıra Uluslararası Sanat Müziği'nde kullanılan bir biçimdir. 12. ve 13. yüzyılın tek sesli yapılarından başlayarak 20. Yüzyıl Müziği'ne kadar geçen zamanda, içerisinde bulunduğu müzik döneminin özellikleriyle kendini yenilemiş, piyano eşliği yerine orkestra eşliği, oda müziği ve oyunlu müzik alanlarına doğru yapısını oldukça geliştirmiştir. Yapı olarak Lied Biçimi ise aslında çalgı müziği alanına girer. Aria da Capo'nun yapısına benzemekle birlikte Sonat, Senfoni, Konçerto ve daha pek çok türün ağır bölümlerinde kullanılabilir.</i>” açıklamasını yapmalıdır.</p> <p>3. Lied türünden eserler dinletilerek eserlerin yapısal özelliklerinin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	DİN DIŞI MÜZİK TÜRLERİ Reçitatif	<p>1. Derse Mozart'ın "Figaro'nun Düğünü" adlı Operası'nın Reçitatifli bölümünü öğrencilere dinletilerek "Dinlediğiniz bu bölümdeki farklılığı bize kim açıklayabilir?" sorusu ile başlanabilir.</p> <p>2. Reçitatif'in konuşmaya yakın bir serbestlikte söylenen bir ses müziği türü olmasının yanı sıra, yazı tekniğinde de kullanıldığı açıklanmalıdır. Polifon yazının karmaşıklığı sebebiyle şarkı sözlerinin istenilen düzeyde öne çıkamamasının bu türün ortaya çıkmasında etkisi olduğu belirtilmelidir. Reçitatif'te belirleyici bir unsur olarak önemli olanın; sözcüklerin anlamlarından ziyade vurguların ortaya çıkarılması gerektiği hatırlatılmalıdır. Opera ile birlikte doğan bu yazı ve yorumlama tekniği, <i>Yalın Reçitatif</i> ve <i>Kuru Reçitatif</i> olmak üzere iki yapıda incelenebileceği belirtilmelidir.</p> <p>3. Reçitatif türünden eserler dinletilerek eserlerin yapısal özelliklerinin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>
	Madrigal	<p>1. Halka özgün söylevleri ve aşk şarkıları deyişiyle Madrigal'in polifonik yapıdaki İtalyan Frottolası ile eşliksiz ve genelde dindışı konularda işlenen Chanson'un bir araya gelmesiyle oluşan bir ses müziği türü olduğu açıklanmalıdır. Madrigal'in, çoğunlukla dindışı sözler üzerine yazılarak polifon yazısının da etkisiyle beş sesli ve çalgısız yapıda seslendirildiği, daha sonra ise polifon yapının yerini sürekli basın eşlik ettiği tek sesli ezgisel yapının aldığı belirtilmelidir.</p> <p>2. Madrigal'lerin; <i>Kromatik</i>, <i>Anlatımlı</i>, <i>Eşlikli</i> ve <i>Oyunlu Madrigal</i> olmak üzere dört türe ayrıldığı açıklanmalıdır. 16. yüzyıldan günümüze birçok bestecinin buldukları çağa ayak uydurmaları sonucu bu tür oldukça değiştiği ve Türk bestecilerimizin etkisiyle de bugüne kadar ulaştığı belirtilmelidir.</p> <p>3. Madrigal türlerinden eserler dinletilerek eserlerin yapısal özelliklerinin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	DİN DIŞI MÜZİK TÜRLERİ Opera	<p>1. Selman Ada'nın Bestelediği, Tarık Günersel'in Librettosu'nu yazdığı "Ali Baba ve Kırk Haramiler Operası"ndan bölümler izletilerek öğrencilerden Opera üzerine yorum yapmaları istenebilir. Yorumların ardından Öğretmen "Ali Baba ve Kırk Haramiler'de de izlediğiniz gibi Opera genel anlamda müzikli sahne oyunudur. Belli bir konuyu işleyen ve Libretto adı verilen bir metin üzerine yazılan operada, şarkı ve orkestra müziğinin ağırlık kazandıkları bir türdür. İçeriğinde birkaç bölümden oluşan perdeler, farkı sahneler, orkestra müziği, recitatif, aya, düet, trio, koro, dans ve bale bulunur." açıklamasını yaparak operanın türlerine geçebilir.</p> <p>2. "Opera'nın doğuşuyla ilk operalar kahramanlık öyküleri, mitolojik, trajik ve ciddi konular üzerine işlendiğinden dolayı Ciddi Opera (Opera Seria) türündeydi." açıklaması ile Opera Seria'nın en güzel örneklerinden Mozart'ın "İdemeneo ve La Clemenza di Tito" operasından sahneler izletilerek Opera Seria türünün tanınması ve özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p> <p>3. "Opera Seria'nın içerisine eğlence amacıyla güldürü sahnelerinin eklenmesiyle -ki bu sahnelere "ara müziği-intermezzo" adı verilirdi- güldürü operası olan Opera-Buffera doğmuştur." açıklaması ile Rossini'nin "Sevil Berberi" ve Donizetti'nin "Don Pasquale" operalarından sahneler izletilerek Opera-Buffera türünün tanınması ve özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ULUSLARARASI SANAT MÜZİĞİ TÜRLERİ	<p style="text-align: center;">DİN DIŞI MÜZİK TÜRLERİ</p> <p style="text-align: center;">Opera</p>	<p>4. “Sürekli güldürücü ve eğlenceli unsurların bulunmadığı aynı zamanda buruk öğelerin de kullanıldığı bir diğer opera türü <i>Opera-Comique</i>’dir.” açıklaması ile Mozart’ın “Don Giovanni” operasından sahneler izletilerek <i>Opera-Comique</i> türünün tanınması ve özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p> <p>5. <i>Opera-Comique</i>’nin giderek oyuncuların savaşı olarak tanımlanan, çatışmaları ile yenileşme arayışları sürdürülürken diğer bir yandan hafif konulu, eğlenceli ve konuşmanın daha fazla yer aldığı <i>Operet</i>’in doğduğu açıklanmalıdır. Mozart’ın “Saraydan Kız Kaçırma Operası”ndan sahneler izletilerek <i>Operet</i> türünün tanınması ve özelliklerin fark edilmesi sağlanmalıdır.</p> <p>6. Opera ile Oratoryo’nun birleşerek sahnede çok az hareketle oynanan <i>Opera-Oratoryo</i> türünün doğduğu, şanla balenin eşit ağırlıkta oynanan opera türünün de <i>Opera-Bale</i> olduğu belirtilmelidir.</p>

SORULAR

1. Din dışı ses müziği türleri nelerdir?
2. Arya türünün yapısal özellikleri nelerdir?
3. Lied türünün yapısal özellikleri nelerdir?
4. Reçitatif türünün yapısal özellikleri nelerdir? Kaç çeşit Reçitatif vardır?
5. Madrigal türü hangi türlerin birleşiminden oluşmuştur? Yapısal özellikleri nelerdir ve kaç çeşit Madrigal vardır?
6. Opera nedir? Yapısal özellikleri nelerdir?

7. Kaç çeşit Opera türü vardır? Farklı Opera türlerindeki eserlere örnek veriniz.

8. Dinlediğiniz müzik türü aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Arya b) Lied c) Reçitatif d) Madrigal e) Motet

9. Dinlediğiniz müzik türü aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Missa b) Reçitatif c) Madrigal d) Lied e) Motet

10. Dinlediğiniz müzik türü aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Madrigal b) Arya c) Missa d) Reçitarif e) Lied

11. Dinlediğiniz müzik türü aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Lied b) Madrigal c) Koral d) Arya e) Reçitatif

12. Opera nedir? Yapısal özellikleri nelerdir?

13. Opera kaç çeşit türe ayrılmıştır? Farklı Opera türlerinden örnek eserler yazınız.

REPERTUAR

1. Şarkı Özelliğindeki Türler

1. 1. *Cavatina*: Ludwig Van Beethoven'ın Op. 130 Bb major, Charles Camile Saint Saens'in Op.144.
1. 2. *Berceuse*: Karol Szymanowski'nin Op. 46 Üç Ninni, Muammer Sun'un "Bebek", Ulvi Cemal Erkin'in "Ninni", Cezmi Erinç'in Op.49 Dört Tavuk Ezgisi'nin ikinci sırada olan "Ninni".
1. 3. *Barcarol*: Felix Mendelssohn Bartholdy'nin Op. 30 No.6.
1. 4. *Canzone*: Pyotr Ilyiç Çaykovskiy'nin Op. 35 D major Keman Konçertosu 1. Bölüm, Ferit Tüzün'ün Piyano için Canzonette ve Gavotta.
1. 5. *Sözsüz Şarkı*: Felix Mendelssohn Bartholdy'nin "Altı Piyano Parçası" ve Çello-Piyano için Op. 109 D major.
1. 6. *Nocturne*: Fryderyk Chopin'in "Nocturnes", Benjamin Britten'in Op.70 "Noktürnal" , Cemal Reşit Rey'in "Noktürn".

2. Özgün Türler

2. 1. *Prelude*: J. S. Bach'ın Eşit Düzenli Klavye 1. ve 2. Kitabındaki Prelüdlere, Sergey Vasiliyeviç Rachmaninoff'un C diyez minör Prelüdü, Nicolai Kapıstin'in Op. 53 Caz Prelüdlere, Ulvi Cemal Erkin'in "Piyano İçin İki Prelüdü", Ahmet Adnan Saygun'un Op. 2 "Piyano İçin Beş Prelüdü".
2. 2. *Varyasyon*: W. A. Mozart'ın KV 265 Piyano Sonatı Varyasyon Bölümü, L. V. Beethoven'ın 16. Yaylı Çalgılar Dörtlüsü 5. Çeşitleme, Arnold Schenberg'in Op. 28 Suit.
2. 3. *Rondo*: J. S. Bach'ın E major Keman Konçerosu Son Bölümü (Rondo), L. V. Beethoven'ın Op. No. 8, 3. Bölüm, Jean Sibelius'un Op. 68
2. 4. *Etüt*: Fryderyk Chopin'in Etüt Op. 10 No: 12, Niccolò Paganini'nin Kaprisleri, Ahmet Adnan Saygun'un Op. 38 No. 1.

3. Edebi Türler

- 3.1. *Elegie*: Ernst Krenek'in "Symphonic Elegy", Liszt'in "Elegie".
3. 2. *Romans*: L. V. Beethoven'ın (Keman için) op. 40 bir numaralı Romans, Hasan Ferit Alnar'ın "Sözsüz Romans", Charles Camille Saint Saens'ın Op. 36 ve Op. 67.

3. 3. *Rapsodi*: Ulvi Cemal Erkin'in "Köçekçeler Rapsodisi", George Gershwin'in "Rhapsody in Blue", Ravel'in "İspanyol Rapsodisi".

3. 4. *Ballade*: Frederic Chopin'in Op 23 (38, 47, 53) G minor "Ballade"ı, Glazunov'un Op. 108 "Konçerto Ballade", Chaka Khan yorumuyla "My Funny Valentine", Ella Fitzgerald yorumuyla "Misty".

4. Polifon Türler

4. 1. *Kanon*: J. S. Bach'ın "Füg Sanatı", Robert Schumann'ın Op. 56 "Piyano İçin Kanon Etüdü", Muzio Clementi'nin "Gradus ad Parnassum".

4. 2. *Envansiyon*: J. S. Bach'ın İki Sesli ve Üç Sesli Envansiyonları.

4. 3. *Füg*: J. S. Bach'ın Fügleri, Cemal Reşit Rey'in "12 Prelüd ve Fügü", Nevit Kodallı'nın "Yaylı Çalgılar Fügü", Nicolai Kapustin'in Caz Fügleri.

5. Serbest Türler

5. 1. *Toccata*: J. S. Bach'ın D minor Toccata ve Fügü (BWV 565), R. Schumann'ın Op. 7, Igor Stravinski'nin D Majör Keman Konçertosu 1. Bölüm.

5. 2. *Capriccio*: L.V. Beethoven’ın Op. 129, “Die Wut über den verlorenen Groschen-de” Nevit Kodallı’nın “Türk Kapriçyosu”, Pyotr Ilyiç Çaykovskiy’nin İtalyan Kapriçyosu, Rimsky Korsakov’un İspanyol Kapriçyosu, İ. Stravinsky’nin “Capricicio”.
5. 3. *Fantezi*: F. Chopin’in F minor op. 49 Fantezi, W. A. Mozart’ın K. 475 C minor ve K.608., J. S. Bach’ın Kromatik Fantezisi ve Fügü, Nuri Sami Koral’ın “Arp ve Orkestra için Fantezi”, Kemal İlerici’nin “Yurt Renkleri-Pastoral Fantezi”.
5. 4. *İmpromptu*: F. Chopin’in Op. 29, 36, 51, 66. F. Schubert’in Op.90 No. 4 ve 142., B. Britten’in Piyano Konçertosu 3. Bölüm.

6. Katmalı Türler

6. 1. *Suit*: J. S.Bach’ın “İngiliz Suitleri”, “Fransız Suitleri”, Darius Milhaud’un “2. Senfonik Suiti”, Henri Dutilleuz’ün “Fantastik Dans Orkestra Suiti” ve “Rüzgârlı Bayır Senfonik Suiti”, Edgar Manas’ın “İki Piyano Suiti”, Ulvi Cemal Erkin’in “Orkestra Suiti”, Hasan Ferit Alnar’ın “Keman ile Piyano İçin Suit”i, Orkestra için “Türk Suiti”, “İstanbul Suiti”, D. Shostakovich’in “Jazz Suitleri”.
6. 2. *Divertimento*: Jacques Ibert’in “İtalya’nın Hasır Şapkası” sahne müziğinden bir suit olan Divertissement’i, Tibor Harsanyi’nin “İki Keman ve Piyano İçin Divertimento”su, Anthony Miller’in yaylı çalgılar için yazdığı “Divertimento”.
6. 3. *Serenat*: W.A.Mozart’ın 7 numaralı (K.250) Serenat’ı, Pyotr Ilyiç Çaykovskiy’nin keman için yazdığı Op.26 “Serenade Melancolique”, Zoltan Kodaly’nin “İki Keman ve Bir Viyola Senenat”ı, Vittorio Fellagara’nın dokuz çalgı için yazdığı “Serenade”ı.

7. Oda Müziği Türleri

7. 1. *Sonat*: L. V. Beethoven'ın Op. 2 No:1, 2, 3, Sonatları, F. Schubert'in Op. 42, Op. 53 No'lu Sonatları, D. Scarlatti'nin bir bölümlü Çembalo Sonatları, Paul Hindemith'in Bastuba ve piyano için yazdığı "Bastuba Sonatı", Daniel Lazarus'un "Saksafon Sonatı".
7. 2. *Sonatin*: Sergey Prokofyef'in Op. 54 "2 Sonatin"i, J.Sibelius'un piyano için yazdığı Op. 80 "Sonatin"i, Ahmet Adnan Saygun'un Op. 15 "Piyano İçin Sonatin"i, İlhan Usmanbaş'ın "Hindemith Temaları Üstüne Üç Sonatin", "Klarinet ve Piyano İçin Üç Sonatin"i.
7. 3. *Düo*: J. S. Bach'ın "Sonata No. 1 in G Major for Cello and Piano", W. A. Mozart'ın "Duo for 2 violins No. 5", W. A. Mozart'ın "Duo for violin and viola No. 1 KV 423", W. A. Mozart'ın "Sonata for Piano and Violin in E minor K. 304".
7. 4. *Trio*: J. S. Bach'ın "Trio Sonatas BWV 527, 1030, 1037, 1029, 530", W. A. Mozart'ın "Trio for Clarinet, Viola and Piano, K. 498", Johannes Brahms'ın "Trio in A minor op. 114", L. V. Beethoven'ın "Trio for Clarinet, Cello&Piano in B flat major, Op. 11".
7. 5. *Kuartet*: J. C. Bach'ın "W B58 - Flute Quartet in C major", Ludwig Van Beethoven'ın "String Quartet No. 14, Op. 131", A. Scarlatti'nin "Sonata a quattro - F major", R. Schumann'ın "String Quartet No. 1".
7. 6. *Kentet*: W. A. Mozart "String Quintet No. 4 in G minor, K. 516", E. Elgar'ın "Piano Quintet in A minor, Op. 84", Johannes Brahms'ın "Piano Quintet in F minor, Op. 34", Antonín Dvořák'ın "Piano Quintet No. 2, Op. 81".

7. 7. *Sekstet*: L. V. Beethoven'ın "Sextet in E-flat Op. 81", P. I. Tchaikovsky'nin "Souvenir de Florence, String Sextet Op. 70", W. A. Mozart'ın "KV 213- Divertimento for Wind Sextet in F major".

7. 8. *Septet*: Ludwig van Beethoven'ın "Septet in E flat major Op. 20", Max Bruch'un "Septet in E-flat major, Op. posth".

7. 9. *Oktet*: Franz Schubert'in "Octet in F major, D 803 (Op. posth. 166)", D. Shostakovitch'in "Op. 11 - Auditorium du Louvre".

7. 10. *Nonet*: Louis Spohr'in "Nonet in F major, Op. 31", Josef Rheinberger'in "Nonet in E-flat major, Op. 139".

7. 11. *Distet*: George Enescu'nun "Dixtuor Per Strumenti A Fiato Op. 14", Claude Arrieux'in "Dixtour"u.

8. Senfonik Müzik Türleri:

8. 1. *Senfoni*: Giovanni Gabrielli'nin "Sacrae Symphonie"si, H. L. Berlioz'un "Symphonie Fantastique"i, D. Roussel'in "3. Senfoni"si, D. Sostakoviç'in Op. 45 "5. Senfonisi", K. Penderecki'nin "1. ve 2. Senfoni"si.

8. 2. *Konçerto*: J. S. Bach'ın "Brandenburg Konçertoları", J. S. Bach'ın "BWV 1043 İki Keman ve Orkestra Konçertosu", L. V. Beethoven'ın "Op. 56 Piyano-Keman-Çello Konçertosu", Hasan Ferit Alnar'ın "Kanun Konçertosu".

8. 3. *Konçertomsu Senfoni*: W. A. Mozart'ın "KV. 364 Keman-Viyola ve Orkestra için Eseri", Koral Szymanowski'nin Op. 60 "4. Senfoni"si, Cemal Reşit Rey'in çifte yaylı çalgılar orkestrası için yazdığı "Senfonik Konçerto"su.
8. 4. *Senfonik Şiir*: M. Musorski'nin "Bir Sergiden Tablolar" senfonik şiiri, Edward Elgar'ın "Falstaff" adlı yaratısı, W. Liszt'in "Tasso'nun Sızlanma ve Başarısı", "Mazeppa", "Orpheus", "Hunlar Savaşı" senfonik şiirleri, S. V. Rachmaninoff'un Op. 12 "Ölümler Adası", Kara Karayev'in "Leyla ile Mecnun" senfonik şiiri, C. R. Rey'in "Karagöz", "Çağrılış", "Fatih" senfonik şiirleri.
8. 5. *Uvertür*: L. V. Beethoven'ın Op. 62 "Coriolan Uvertürü", E. Elgar'ın "Cockaigne Overture"ü, F. Mendelson Bartholdy'nin "Fingal Mağarası", Hector Berlioz'un "Roma'da Şenlik", J. Brahms'ın "Akademisel Tören Uvertürü".

9. Ses Müziği Türleri:

9. 1. Dinsel Müzik Türleri:

9. 1. 1. *Missa*: Jacob Obrecht'in Missaları, L. V. Beethoven'ın Op. 86 "Do Maj. Missa"sı, Op. 123 "Missa Solemnis", Ramon Carnicer'in Missaları, Edgar Manas'ın "Koro ve Org için Missa"sı, Benjamin Britten'ın "Missa Brevis" ve "War Requiem" (Savaş Missası), W. A. Mozart'ın "Requiem"i.
9. 1. 2. *Koral*: J. S. Bach'ın Org yapıtları Vol. V. No: 36, Vol. V. No: 27, Vol. VI. No: 26, Vol. V. No: 29, Vol. VII. No: 35/Stanza II, Vol. VII. No: 48/Stanza III, W. A. Mozart'ın "Sihirli Flüt Operası" 2. Perde Final.

9. 1. 3. *Motet*: J. S. Bach'ın Motet Kantata (Magnificat)'ı, Ludvig Senfl'in "Meryem Moteti", John Dunstable'ın Motetleri, Jacob Obrecht'in Motetleri, Giovanni Pier Luigi da Palestrina'nın Motetleri, Necati Gedikli'nin "Karışık Koro İçin 2 Moteti".
9. 1. 4. *Kantata*: Carl Orff'un "Carmina Burana"sı, Benjamin Britten'in "Akademisel Kantat", "Acıma Kantatı", A. A. Saygun'un Op. 19 "Eski Üslupta Kantat", Nevit Kodallı'nın "Cumhuriyet Kantatı".
9. 1. 5. *Oratoryo*: Nevit Kodallı'nın "Atatürk Oratoryoları", Fazıl Say'ın "Nazım Oratoryosu", L. V. Beethoven'ın "Cristus am Oelberge (İsa Zeytin Dağında) Oratoryosu", A. Schumann'ın "Cennet ve Huri"si, J. Brahms'ın "Kader Şarkısı", G. F. Heandel'in "Mesih Oratoryosu".

9. 2. Din Dışı Müzik Türleri

9. 2. 1. *Arya*: W. A. Mozart'ın Sihirli Flüt Operası'ndaki "Gece Kraliçesi'nin Aryası", J. S. Bach'ın "Passion ve Kantatlar", G. F. Heandel'in Mesih Oratoryosu'ndaki Arya Bölümü, Heandel'in İtalyan ve Fransız Operaları, W. A. Mozart'ın Don Giovanni Operası'ndaki "Elvira'nın Aryası".
9. 2. 2. *Lied*: F. Schumann'ın Liedleri, L. V. Beethoven'ın Liedleri, A. Schönberg'in Lied'i "Pierrot Lunaire", W. Gluck'ın Liedleri, J. Haydn'ın Liedleri.

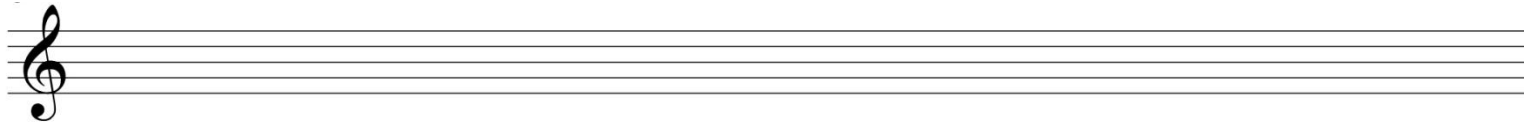
9. 2. 3. *Reçitatif*: W. A. Mozart'ın Figaro'nun Düğünü adlı Operası'nın Reçitatifli Bölümü, Wilhem Richard Wagner'in Operaları, J. P. Rameau'nun "Zais, Zelide'nin Reçitatif".
9. 2. 4. *Madrigal*: C. Monteverdi'nin Madrigalleri, Giovanni Andrea Dragoni'nin "Madrigal Komedi"si, Orlando Gibbons'ın "The Silver Swan (Gümüş Kuğu Madrigali), İlhan Usmanbaş'ın ve Bülent Arel'in "Üç Madrigal"i.
9. 2. 5. *Opera*: Selman Ada'nın Bestelediği, Tarık Günersel'in Librettosu'nu yazdığı "Ali Baba ve Kırk Haramiler" Operası, G. Rossini'nin "Sevil Berberi" Operası, G. Donizetti'nin "Don Pasquale" Operası, W. A. Mozart'ın "Saraydan Kız Kaçırma" Operası.

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
BİÇİMSEL ÖGELERİN ELEMANLARI	MOTİF	<p>1. Motifin; bir eserin kimliğini ve kişiliğini içerisinde barındıran müzikal anlatıma sahip en küçük müzik fikri olduğu açıklanmalıdır. Eserlerin gerek çözümlenmesinde gerekse seslendirilmesinde motifin can damarı olduğu bilinci çeşitli örnekler dinletilerek öğrencilere kazandırılmalıdır.</p> <p>2. Laytmotif (Leitmotiv)'in tanımlayıcı, kılavuz veya takdim eden motif anlamına gelen ve eserin çeşitli zamanlarında duyurularak dinleyicide aynı duygu ve düşünceyi uyandıran dramatik yapıdaki bir motif türü olduğu açıklanmalıdır. Laytmotiften çeşitli motifler dinletilerek fark edilmesi sağlanmalıdır.</p> <p>3. Türk Müziği'nde kullanılan <i>sekileme</i>, <i>bezeme</i>, <i>çatal</i> (<i>varyant</i> ya da <i>başkantu</i>), <i>çeşitleme</i> ve <i>kalıp motifler</i> (<i>taşıl bezek</i>) açıklanarak çeşitli örneklerle fark edilmesi sağlanmalıdır.</p> <p>4. Çeşitli müzik türlerinden seçilen eserlerdeki farklı motif yapılarının nota üzerinde gösterilerek fark edilmesi sağlanmalı ve motiflerin armonik yapısı üzerinde tartışılmalıdır. Belirlenen armonik dereceler Romen rakamları ile gösterilerek akora yabancı sesler (işleyici, geçici, öncü, pedal sesler gibi) saptanmalıdır.</p> <p>5. Motifin melodik, armonik ve ritmik yapıda işlenerek yazıldığı anlatılmalıdır. Tahtaya, geliştirilebilir bir örnek yazdırılarak motifin çeşitli şekillerde nasıl işleneceği gösterilmeli, motif üzerindeki değişim ve gelişmelerin [motif seslerinin genişletilmesi, daraltılması, motifin dikey ya da ters çevrilmesi, ses sürelerinin büyütülmesi ya da küçültülmesi, motifin genişletilmesi ya da özetlenmesi, motifin tekrar edilmesi (sekevensi)] fark edilmesi sağlanmalıdır. Buna benzer yapıda motifler oluşturularak örneklendirilmelidir.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
BİÇİMSEL ÖGELERİN ELEMANLARI	MOTİF	<p>6. Tonaliteye bağlı kalınarak temel armonik dereceler içerisinde öğrencilere soru-cevap motifleri (soru motifinde subdominant ve dominant akorunda, cevap motifinde ise tonik ve kırık kadans akorunda kalarak gibi) yazdırılmalı ve seslendirilmelidir. Öğrenciler arasında soru-cevap motifleri doğaçlama çalışmalarla yaratılarak seslendirilmelidir.</p> <p>7. Motifin armonik yapıya uygun olarak eserin karakterini yansıtan müzikal bir bütünlük içerisinde hissederek seslendirilmesi gerektiği açıklanarak örneklendirilmeli ve bu hareketle örnek motiflerin öğrenciler tarafından tek tek seslendirilerek yorumlama çalışmaları yaptırılmalıdır.</p>
	FİĞÜR	<p>1. Motiflerle açıklanamayan ve genel olarak akor seslerinden oluşarak farklı tekniklerle melodiyi eşliklendiren ögenin figür olduğu açıklanmalı ve çeşitli örnekler üzerinde fark ettirilmelidir. Figürün melodiyi destekleyen eşlikli bir yapıya sahip olduğunu ve dolayısıyla eser yorumlanırken melodik yapıya oranla daha hafif seslendirilmesi gerektiği hatırlatılmalıdır.</p> <p>2. Gerek yaratıcı gerekse düzenleme çalışmalarına hazırlık amacıyla Markiz Bası ve Albertini Bası'ndan çeşitli eşlik figürleri eserler üzerinde gösterilerek fark edilmesi sağlanmalıdır. Yapılan motif çalışmalarına uygun figürler eklenerek yeniden seslendirilmelidir.</p>
	PASAJ	<p>Pasaj, gösterişli dizi ve arpejlerden oluşan ve ustalık gerektiren bir teknikle seslendirilen parlak geçitler olarak açıklanmalıdır. Seçilen eserlerden farklı yapı ve uzunluklardaki çeşitli pasajlar dinletilerek ayırt ettirilmelidir.</p>

SORULAR

1. Motif nedir? Açıklayınız.
2. Leitmotiv (Laytmotif) nedir? Açıklayınız.
3. Türk Müziği'nde kullanılan motif çeşitleri nelerdir? Yazınız.
4. adlı eserin motiflerini ayırarak gösteriniz. Uygun olan armonik dereceleri şifre ya da sembollerle gösteriniz.
5. Aşağıdaki dizeye melodik, armonik ve ritmik yapı içerisinde uygun bir motif yazınız.

6. Aşağıdakilerden hangisi **soru** motifi ile başlamış olabilir?

6. Aşağıdakilerden hangisi **cevap** motifi olabilir?

7. Aşağıdaki ezgiyi uygun eşlik figürleri ile tamamlayınız.

The image shows a musical score for a 4/4 piece. The treble clef staff contains a melody: quarter notes G4, A4, B4, C5, quarter rests, quarter notes D5, E5, F5, G5, quarter rests, eighth notes G5, A5, B5, C6, D6, E6, F6, G6, quarter notes G5, F#5, E5, D4. The bass clef staff is empty.

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
BIÇIMSEL ÖĞELERİN ELEMANLARI	CÜMLE	<p>1. Müzik cümlesinin, eserlerin en küçük müzik fikrine sahip olan motiflerden oluşarak ritmik, melodik ve armonik bir bütünlük içerisinde kadansla tamamlanan anlamlı bir bütün oluşturduğu açıklanmalıdır. Eserlerin anlaşılmasında, seslendirilmesinde, aktarılmasında ve yorumlanmasında müzikal bütünlüğe ulaşmak için; cümle yapısının öne çıkarılmasının, eserin anlatımını belirginleştirmesi açısından oldukça önemli ve gerekli olduğu vurgulanmalıdır.</p> <p>2. Cümle sonlarının, buldukları tonun merkezine olan uzaklıklarına göre adlandırıldıkları belirtilerek tam kararlı, yarım kararlı, dominant tonu tam kararlı, minör dominant tonu tam kararlı ve paralel majör tonu tam kararlı gibi cümle çeşitleri açıklanarak örneklendirilmeli ve birbirlerinden ayırt edilmesi sağlanmalıdır.</p> <p>3. Çeşitli müzik türlerinden seçilen eserlerdeki farklı cümle yapılarının nota üzerinde gösterilerek fark edilmesi sağlanmalıdır. Müzik cümlelerinin saptanmasına paralel olarak armonik derecelerin neler olabileceği üzerinde tartışılmalıdır. Belirlenen armonik dereceler Romen rakamları ile gösterilerek akora yabancı sesler saptanmalıdır.</p> <p>4. Tonal, makamsal ya da modal yapı gözetmeksizin cümle çeşitleri yazdırılmalı ve seslendirilmelidir. Müzik cümleleri yaratma çalışmaları öğrenciler arasında yapılacak doğaçlama çalışmalarla da seslendirilerek (çalgılarla ya da vokal olarak) desteklenmelidir.</p> <p>5. Müzik cümlelerinin armonik yapıya uygun olarak eserin karakterini yansıtan müzikal bir bütünlük içerisinde hissederek seslendirilmesi gerektiği açıklanarak örneklendirilmeli ve bu hareketle örnek müzik cümleleri öğrenciler tarafından tek tek seslendirilerek yorumlama çalışmaları yaptırılmalıdır.</p>

SORULAR

1. Müzik cümlesi nedir? Açıklayınız.
2. Cümle eşitleri nelerdir? Açıklayınız.
3. adlı eseri cümle çeşitlerine göre ayırarak gösteriniz. Uygun olan armonik dereceleri şifre ya da sembollerle gösteriniz.
4. Duyduğunuz cümle hangi kararda bitmiştir?
 - a) Tam Kararlı Cümle
 - b) Yarım Kararlı Cümle
 - c) Paralel Majör Tonu Tam Kararlı Cümle
 - d) Minör Dominant Tonu Tam Kararlı Cümle
 - e) Dominant Tonu Yarım Kararlı

4. Aşağıdaki cümle çeşitlerini doğru olarak eşleştiriniz.

a) Tam Kararlı Cümle

b) Yarım Kararlı Cümle

c) Paralel Majör Tonu Tam Kararlı Cümle

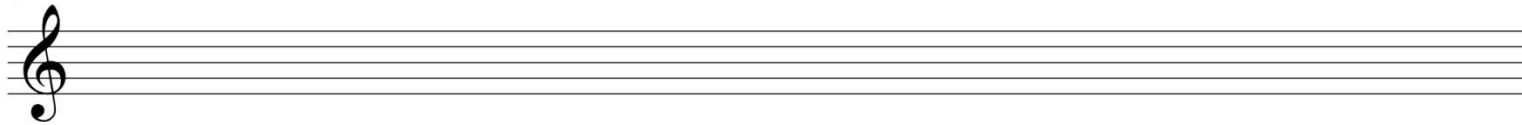
d) Dominant Tonu Yarım Kararlı Cümle

e) Minör Dominant Tonu Tam Kararlı Cümle

5. Aşağıdaki dizeye melodik, armonik ve ritmik yapı içerisinde uygun bir müzik cümlesi yazınız.

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
BİÇİMSEL ÖĞELERİN ELEMANLARI	DÖNEM	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dönemin; müzikal bir bütünlük içerisinde birbirlerini tamamlayan iki müzik cümlesinin oluşturduğu anlamlı bir bütün olduğu açıklanmalıdır. Dönemin aynı zamanda bölme olarak da kullanıldığı belirtilmelidir. 2. Dönemi oluşturan ilk cümlenin <i>öncül</i> cümle, ikinci cümlenin ise <i>soncul</i> cümle olduğu açıklanmalı, bu iki cümlenin genellikle (tonal/makamsal/modal) farklı armonik renklerde tamamlandıkları belirtilmelidir. 3. Öncül cümlenin genel olarak eksen akoruyla başlayıp, bitiş etkisini vermeden yarım kararlar (tam karar olmayan akorlar) sona erdiği açıklanarak, çeşitli örneklerle fark edilmesi sağlanmalıdır. Örnek olarak verilen öncül cümlelerin armonik yapıları da paralel olarak çözümlenmelidir. 4. Soncul cümlenin ise öncül cümleyi tamamlayan benzer bir yapıyla tam kararlar sonra erdiği açıklanarak, çeşitli örneklerle fark edilmesi sağlanmalıdır. Örnek olarak verilen soncul cümlelerin armonik yapıları da paralel olarak çözümlenmelidir. 5. Öncül ve soncul cümlelerin değişik kararlı cümle yapılarıyla da kullanıldığı açıklanarak, çeşitli örnekler dinletilerek fark edilmesi sağlanmalıdır. 6. Müzikal bütünlük içerisinde tonal, makamsal ya da modal yapı gözetmeksizin dönem yapısına uygun öncül ve soncul cümlelerden oluşan bir dönem yazdırılmalı ve seslendirilmelidir.

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
BIÇİMSEL ÖĞELERİN ELEMANLARI	DÖNEM	<p>7. Dönemin, öncül ve soncul cümlelerden farklı olarak üç ve daha fazla cümlenin bir araya gelerek farklı cümle yapılarıyla (birbirinden farklı ölçü yapılarına sahip üç ve dört cümleli yapılardaki uzatmalar, genişletmeler, tekrarlar, giriş ve bitişler vb.) da oluşturulduğu açıklanmalıdır. Farklı dönem yapılarına sahip eserlerden çeşitli dönemler dinletilerek ayırt edilmesi sağlanmalıdır.</p> <p>8. Çeşitli müzik türlerinden seçilen farklı dönem yapılarına sahip eserlerin motif ve cümle yapıları eser üzerinde belirlenerek, dönemin şematik olarak harflerle gösterilmesi sağlanmalıdır. Dönemin armonik yapısı üzerinde tartışılmalı ve belirlenen armonik dereceler Romen rakamları ile gösterilerek akora yabancı sesler saptanmalıdır.</p> <p>9. Tüm bu bilgiler çerçevesinde müzik türü, tonal/makamsal/modal yapı ile ölçü/usul yapısı gözetmeksizin, müzikal bir bütünlük içerisinde motif ve cümle yapılarının, dinamik ve artikülasyonların özgürce kullanıldığı sözlü veya çalgısal yapıda tasarlanan dönem/dönemler yazdırılmalı ve eserin karakterine uygun müzikal bir bütünlük içerisinde hissederek seslendirilmelidir.</p> <p>10. Yaratılan çalışmanın karakteristik yapısına uygun olarak armonik yapı ve bütünlük içerisinde uygun giriş ve final kısımlarının ve her türlü müzikal terim ve işaretlerinin de eklenebileceğini belirterek vokal/çalgısal boyutta çokseslendirme çalışmaları yaptırılmalı, örnek çalışmalar sınıf ortamında müzikal biçimde seslendirilmelidir. Öğrenciler edindikleri bu bilgileri kullanarak oluşturdukları küçük çaptaki eserlerle bestecilik becerilerini, seslendirme çalışmalarıyla yorumlama becerilerini ve çokseslendirme çalışmalarıyla (koro/orkestra/oda müziği gibi) düzenleme becerilerini geliştirebilirler.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
BIÇİMSEL ÖĞELERİN ELEMANLARI	TEMA	<p>1. Temanın kısaca, bir eserin konusu ya da ana fikri olduğu belirtilmelidir. Temanın; bir motif ya da genişletilmiş bir cümle, hatta bir dönem gibi çeşitli uzunluklara sahip işlenerek geliştirilen bir yapıda olduğu açıklanmalıdır.</p> <p>2. Temanın monofonik biçimlerde Varyasyon, Sonat ve Senfoni gibi türlerde kullanıldığı açıklanmalıdır. Varyasyon’da genel olarak, ilk duyulan temanın daha sonra değişik biçimlerde kullanıldığı örnek eserler dinletilerek fark ettirilmelidir. Sonat Biçimi’nde ise bir, iki ya da üç temalı grupları oluşturan karşıt temaların bir arada kullanıldığı belirtilerek, örnek eserlerin (Sonat, Oda Müziği, Senfoni gibi) temaları dinletilerek fark edilmesi sağlanmalıdır.</p> <p>3. Polifonik biçimlerde kullanılan temaların daha karakteristik bir yapıya sahip olduğu açıklanmalıdır. Füg ve Envansiyon türlerinden çeşitli temalar dinletilerek fark edilmesi sağlanmalıdır.</p> <p>4. Modern müzik anlayışında ise temanın eserin sonuna doğru olduğu, atonal müzikte de temanın kullanılmadığı bir müzik türünün ortaya çıktığı örneklerle belirtilmelidir.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ŞARKI (LIED) BİÇİMLERİ	BİR BÖLMELİ ŞARKI BİÇİMİ	<p>1. Şarkı Biçimleri'nin küçük çaptaki vokal ve çalgı eserlerini kapsayan temel bir biçim türü olduğu açıklanmalıdır. Şarkı Biçimleri'nin birçok ana ve alt müzik türleri olmak üzere, Okul Şarkıları'ndan Arya'lara, Menüet'lerden Ballade'lara, Ulusal Müzikler'den Popüler Müzikler'e kadar çok geniş bir yelpazede kullanıldığı belirtilmelidir.</p> <p>2. Müzikal bütünlük içerisinde bir dönemden meydana gelerek öncül cümlede yarım karar, soncul cümlede ise tam kararla sona eren eserlerin Bir Bölmeli Şarkı (Lied) Biçimi'nden oluştuğu açıklanmalıdır. Bu yapıdan farklı olarak bütünlük gösteren genişletilmiş bir cümle, hatta bir motifin bile Bir Bölmeli Şarkı Biçimi olarak kabul edildiği belirtilerek örneklendirilmelidir.</p> <p>3. Genellikle okul şarkıları, türküler ve oyun havalarının Bir Bölmeli Şarkı Biçimi'nde yazıldığı açıklanarak farklı müzik türlerinden Bir Bölmeli Şarkı Biçimi'ne sahip eserler dinletilmelidir. Eserin dış yapısını (motif-cümle-dönem) çözümlerken, dönemi büyük harfle; A şeklinde gösterildiği, birbirine benzerlik gösteren cümlelerin küçük harflerle <i>a</i>, <i>a'</i>, <i>a''</i>, farklı yapıdaki cümlelerin ise <i>a</i>, <i>b</i>, <i>c</i> şeklinde şematik olarak gösterildiği açıklanmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ŞARKI (LIED) BİÇİMLERİ	BİR BÖLMELİ ŞARKI BİÇİMİ	<p>4. Blues şarkılarında kullanılan <i>Blues Kalıbı</i>'nın da Bir Bölmeli Şarkı Biçimi'nde yazıldığı belirtilerek ilk dört ölçülük soru ve cevap (break) cümlesini oluşturan birinci kısmın tonik akorunda <i>a</i> olarak, ikinci gruptaki dört ölçünün subdominant derecesi ile aynen tekrarlanarak <i>a' olarak</i> ve üçüncü gruptaki dört ölçünün dominant derecesindeki yanıt cümlesinin ise <i>b</i> olarak <i>gösterilebileceği</i> belirtilmelidir.</p> <p>5. Bir Bölmeli Şarkı Biçimi'ne sahip eserler dinletilerek önce dış yapısı (motif-cümle-dönem) sonra da iç yapısı (eserin ölçüsü, tonu/modu/makamı, donanımları, temposu, artikülasyon işaretleri, dinamikleri, ezgisel-ritimsel ve armonik yapısı, gerilim ve çözümleri, akor dışı sesleri, kullanılan kadansları ve ton değişimleri) nota üzerinde gösterilmelidir.</p> <p>6. Bir Bölmeli Şarkı Biçimi'ndeki eserlerin biçimsel yapısı (iç ve dış yapısı) çözümlendikten sonra müzikal bir bütünlük içerisinde hissederek seslendirilmesi gerektiği açıklanarak örneklendirilmeli ve bu hareketle eserlerin öğrenciler tarafından tek tek seslendirilerek yorumlama çalışmaları yaptırılmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ŞARKI (LIED) BİÇİMLERİ	İKİ BÖLMELİ ŞARKI BİÇİMİ	<p>1. Müzikal bütünlük içerisinde iki dönemden meydana gelen ve genel olarak birinci bölümde tam karar, yarım karar, dominant tonu ya da komşu tondaki kararda, ikinci bölümde ise tam kararda sona eren eserlerin İki Bölmeli Şarkı (Lied) Biçimi'nden oluştuğu açıklanmalıdır.</p> <p>2. İki Bölmeli Şarkı Biçimi'nin şemasında ilk birinci bölümün <i>A</i>, ikinci bölümün ise <i>B</i> şeklinde gösterildiği, bölmelerin birbirine benzemesi durumunda ise <i>A</i>, <i>A'</i> şeklinde gösterildiği belirtilmelidir. Her bir bölümün cümleleri benzer yapılarda ise <i>a</i>, <i>a'</i>, <i>a''</i>, farklı yapılarda ise <i>a</i>, <i>b</i>, <i>c</i> şeklinde gösterildiği açıklanmalıdır. Bölmelerdeki tekrar işaretlerinin eserin biçimini etkilemeyeceği vurgulanmalı ve çeşitli müzik türlerinden seçilen farklı yapılardaki İki Bölmeli Şarkı Biçimi'ne sahip eserler dinletilerek dış yapısı gösterilmelidir.</p> <p>3. İki Bölümlü Şarkı Biçimi'nin Geleneksel Türk Sanat Müziği'ne özgü <i>Şarkı Biçimi</i> olarak kullanıldığı ve biçim şemasının "$A(a+b)+B(c+b)$" şeklinde gösterildiği açıklanmalıdır. Şarkı Biçimi'nde <i>a</i>'nın zemin, <i>b</i>'nin nakarat, <i>c</i>'nin ise meyan olduğu belirtilmelidir. Geleneksel Türk Sanat Müziği'nde Şarkı Biçimi'nden eserler dinletilerek dış yapısı gösterilmelidir.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ŞARKI (LIED) BİÇİMLERİ	İKİ BÖLMELİ ŞARKI BİÇİMİ	<p>4. Caz Müziğinde kullanılan <i>Şarkı Kalıbı</i>'nın İki Bölmeli Şarkı Biçimi'nde yazıldığı belirtilerek Caz Müziğindeki şarkı yapısının, 32 ölçü ile dört tane sekiz ölçülük grubun birleşmesinden oluştuğu açıklanmalıdır. Birinci, ikinci ve dördüncü sekiz ölçülük grubun aynı yapıda, üçüncü sekiz ölçülük grubun ise farklı yapıda (köprü veya orta kısım) yazıldığı ve dolayısıyla A-A-B-A kalıbı ile gösterildiği belirtilmelidir.</p> <p>5. İki Bölmeli Şarkı Biçimi'ne sahip eserler dinletilerek önce dış yapısı (motif-cümle-dönem) sonra da iç yapısı (eserin ölçüsü, tonu/modu/makamı, donanımları, temposu, artikülasyon işaretleri, dinamikleri, ezgisel-ritimsel ve armonik yapısı, gerilim ve çözümleri, akor dışı sesleri, kullanılan kadansları ve ton değişimleri) nota üzerinde gösterilmelidir.</p> <p>6. İki Bölmeli Şarkı Biçimi'ndeki eserlerin biçimsel yapısı (iç ve dış yapısı) çözümlendikten sonra müzikal bir bütünlük içerisinde hissederek seslendirilmesi gerektiği açıklanarak örneklendirilmeli ve bu hareketle eserlerin öğrenciler tarafından tek tek seslendirilerek yorumlama çalışmaları yaptırılmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ŞARKI (LİED) BİÇİMLERİ	ÜÇ BÖLMELİ ŞARKI BİÇİMİ	<p>1. Müzikal bütünlük içerisinde üç dönemden meydana gelen ve genel olarak birinci bölmede tam karar, yarım karar, dominant tonunda tam karar veya minörlerde ilgili majör tonunda ya da minör dominant tonunda tam karar yapılan, ikinci bölmede modülasyonla farklı tonlara uğrayarak dominant tonunda karar yapılan ve üçüncü bölmede tam kararla sona eren eserlerin Üç Bölmeli Şarkı (Lied) Biçimi'nden oluştuğu açıklanmalıdır.</p> <p>2. Üç Bölmeli Şarkı Biçimi'nin şemasında ilk birinci bölmenin <i>A</i>, ikinci bölmenin <i>B</i> ve üçüncü bölmenin <i>C</i> şeklinde gösterildiği, bölmelerin birbirine benzemesi durumunda ise <i>A</i>, <i>A'</i>, <i>A''</i> şeklinde gösterildiği belirtilmeli, her bir bölmenin cümleleri benzer yapılarda ise <i>a</i>, <i>a'</i>, <i>a''</i>, farklı yapılarda ise <i>a</i>, <i>b</i>, <i>c</i> şeklinde şematik olarak gösterildiği açıklanmalıdır. Bölmelerdeki tekrar işaretlerinin eserin biçimini etkilemeyeceği vurgulanmalı ve çeşitli müzik türlerinden seçilen farklı yapılardaki Üç Bölmeli Şarkı Biçimi'ne sahip eserler dinletilerek dış yapısı gösterilmelidir.</p> <p>3. Üç Bölmeli Şarkı Biçimi'ne sahip eserler dinletilerek önce dış yapısı (motif-cümle-dönem) sonra da iç yapısı (eserin ölçüsü, tonu/modu/makamı, donanımları, temposu, artikülasyon işaretleri, dinamikleri, ezgisel-ritimsel ve armonik yapısı, gerilim ve çözümleri, akor dışı sesleri, kullanılan kadansları ve ton değişimleri) nota üzerinde gösterilmelidir.</p> <p>4. Üç Bölmeli Şarkı Biçimi'ndeki eserlerin biçimsel yapısı (iç ve dış yapısı) çözümlendikten sonra müzikal bir bütünlük içerisinde hissederek seslendirilmesi gerektiği açıklanarak örneklendirilmeli ve bu hareketle eserlerin öğrenciler tarafından tek tek seslendirilerek yorumlama çalışmaları yaptırılmalıdır.</p> <p>5. Üç Bölmeli Şarkı Biçimi'ne daha fazla bölmeler eklenerek dört, beş, altı, yedi ve daha fazla bölmeli Şarkı Biçimleri oluştuğu açıklanmalı ve çeşitli müzik türlerinden farklı yapılardaki dört, beş, altı ve yedi bölmeli şarkı biçimine sahip eserler dinletilerek biçimsel yapısı çözümlenmelidir.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ŞARKI (LİED) BİÇİMLERİ	KATLI (TRIOLU) ŞARKI BİÇİMİ	<p>1. İki ya da üç bölmeli şarkı biçimine yeni bir şarkı biçiminin daha eklenerek ve <i>Da Capo</i>, <i>D. C. al Fine</i> ya da <i>Dal Segno</i> terimlerinden biri ile ilk Şarkı Biçimi'ne dönülerek tamamlanmasıyla Katlı (Triolu) Şarkı Biçimi'nin oluşturulduğu açıklanmalıdır. İlk şarkı biçiminden sonra ortada duyulan ikinci şarkı biçiminin Trio olarak adlandırıldığı ve Katlı Şarkı Biçimi'nin “<i>ABA CD ABA</i>”, “<i>AB CDC AB</i>”, “<i>ABA CDC ABA</i>” gibi şekillerde gösterilebileceği açıklanmalıdır.</p> <p>2. Bölmelerdeki tekrar işaretlerinin eserin biçimini etkilemeyeceği vurgulanmalı ve çeşitli müzik türlerinden seçilen farklı yapılarıdaki Katlı Şarkı Biçimi'ne sahip eserler dinletilerek dış yapısı gösterilmelidir.</p> <p>3. Katlı Şarkı Biçimi'ne sahip eserler dinletilerek önce dış yapısı (motif-cümle-dönem) sonra da iç yapısı (eserin ölçüsü, tonu/modu/makamı, donanımları, temposu, artikülasyon işaretleri, dinamikleri, ezgisel-ritimsel ve armonik yapısı, gerilim ve çözümleri, akor dışı sesleri, kullanılan kadansları ve ton değişimleri) nota üzerinde gösterilmelidir.</p> <p>4. Katlı Şarkı Biçimi'ndeki eserlerin biçimsel yapısı (iç ve dış yapısı) çözümlendikten sonra müzikal bir bütünlük içerisinde hissederek seslendirilmesi gerektiği açıklanarak örneklendirilmeli ve bu hareketle eserlerin öğrenciler tarafından tek tek seslendirilerek yorumlama çalışmaları yaptırılmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
ŞARKI (LIED) BİÇİMLERİ	ŞARKI BİÇİMLERİ	<p>5. Gerek elektronik ortamda gerekse sınıf ortamında farklı çalgı gruplarından seçilen profesyonel sanatçılar (solistlerin) dinletilerek/izletilerek sanatçıların çalgılarını kullanma becerilerinin fark edilmesi sağlanmalı, performansları sırasındaki vücut hareketlerine ve bedensel uyumlarına dikkat çekilmelidir. Sanatçıların ve orkestra şeflerinin müzikal davranışları analiz edilmelidir.</p> <p>6. Öğrencilerin Bireysel Çalgı, Şan ve Piyano derslerinde çalıştıkları Şarkı Biçimi'ndeki eserleri sınıf ortamında seslendirmeleri istenmelidir. Eserler seslendirilmeden önce türlerine bağlı olarak yazıldığı dönemin sosyo-kültürel yapısı hakkında görüşler alınmalı, bestecinin döneme etkisi, stil özellikleri ve karakter yapısı ile eserin müzikal senaryosu üzerinde tartışılmalıdır.</p> <p>7. Çalışılan eserlerin iç ve dış yapısı ayrıntılı olarak incelenmeli ve müzik cümlelerinin ezgisel, ritimsel ve armonik yapısı gerilim-çözülüm ilişkisi içinde hissettirilmelidir. Müzik terimlerinin, dinamiklerin ve artikülasyon işaretlerinin müzikal bir yaklaşımla irdelenerek uygun biçimde yorumlanması istenmelidir. Bu davranışın seslendirilecek tüm eserler üzerinde uygulanması gerektiği bilinci önemle kazandırılmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
KAVUŞTAKLI BİÇİMLER	KAVUŞTAKLI BİÇİMLER	<p>1. Ana temayı içerisinde barındıran bölme ile diğer bölmelerden sonra ana temanın tekrarlanmasıyla oluşan biçimlerin Kavuştaklı Biçimler olduğu açıklanmalıdır. Kavuştaklı Biçimler'in Uluslararası Sanat Müziği'nde <i>Rondo</i>, Geleneksel Türk Sanat Müziği'nde ise <i>Sazsemai</i> ve <i>Peşrev</i> olarak üç biçimde incelenebileceği açıklanmalıdır.</p> <p>2. Rondo'nun kurucu ögesinin bir, iki ve üç bölmeli şarkı biçimindeki temanın olduğu belirtilmelidir. Rondo temasının genel olarak neşeli ve canlı bir yapıya sahip olduğu açıklanmalı ve şarkı biçimlerinden oluşan rondo temaları dinletilerek nota üzerinden biçimsel yapısı çözümlenmelidir.</p> <p>3. Karakteristik yapıdaki Rondo temasından yan temaya geçilirken temaların yapısal benzerliklerinden farklılık gösteren çeşitli renklere sahip varış köprülerinin yer aldığı açıklanmalıdır. Ana temadan yan temaya geçiş sırasında köprü kullanılmayacağı gibi genişletilmiş bir dönem ya da küçük bir bağlantıyla da geçilebileceği belirtilmelidir. Farklı varış köprülerine sahip Rondo Biçimi'ndeki eserler dinletilerek biçimsel yapısı çözümlenmelidir.</p> <p>4. Rondo temasının ardından genelde bir bölmeli şarkı biçiminde ya da genişletilmiş bir cümle veya genişletilmiş bir dönem biçiminde farklı karakteristik yapıdaki (varış köprüsü kullanılarak ya da kullanılmayarak) yan temaya geçildiği açıklanmalıdır. Yan temanın genellikle ezgisel, ritimsel ve armonik olarak ana temadan ayrıldığı belirtilmelidir. Değişik yapılardaki yan temalara sahip Rondo Biçimi'ndeki eserler dinletilerek biçimsel yapısı çözümlenmelidir.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
KAVUŞTAKLI BİÇİMLER	KAVUŞTAKLI BİÇİMLER	<p>5. Ezgisel, ritimsel ve armonik yapıdan uzaklaşan yan temanın, ana temaya tonal yapı içerisinde hazırlanmasını sağlayan ve varış köprüsünden daha uzun bir biçimde kullanılan dönüş köprüsünün yer aldığı açıklanmalıdır. Değişik yapılardaki dönüş köprüsüne sahip Rondo Biçimi'ndeki eserler dinletilerek biçimsel yapısı çözümlenmelidir.</p> <p>6. Eserin son cümlesindeki motiflerin dönüş köprüsünün ardından ana temaya (Rondo temasına) dönülmesiyle Coda ile işlenerek tamamlanabileceği açıklanmalıdır. Bu durum Klasik Çağ Rondo Biçimleri'nde bu şekilde kullanılmakla birlikte Barok Çağ Rondo Biçimleri'nde kullanılmadığı belirtilmelidir. Değişik yapılarda Coda bölmesi bulunan Rondo Biçimi'ndeki eserler dinletilerek biçimsel yapısı çözümlenmelidir.</p> <p>7. Rondo Biçimi'nin yan temaları, varış ve dönüş köprüleri ve codanın biçim içindeki yeri gibi özelliklerin birçok Rondo çeşidini doğmasına sebep olmakla birlikte en çok rastlanan çeşitlerinin Küçük Rondo ve Büyük Rondo Biçimleri olarak iki şekilde inceleneceği açıklanmalıdır.</p> <p>8. Küçük Rondo Biçimi'nin genel olarak ara temaların küçük olması, köprülerin ve codanın kısa tutulması (ya da kullanılmaması) ve kolay seslendirilebilir bir yapıda olmasıyla, Büyük Rondo Biçimi'nden ayrıldığı açıklanmalıdır. Küçük Rondo Biçimi'nin genel yapısının "A B A C A" şeklinde gösterilebileceği belirtilmeli ve farklı biçim yapılarına sahip Küçük Rondo Biçimi'ndeki eserler (Sonat, Sonatin, Oda Müziği Türleri vb.) dinletilerek nota üzerinden biçimsel yapısı çözümlenmelidir.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
KAVUŞTAKLI BİÇİMLER	KAVUŞTAKLI BİÇİMLER	<p>9. Büyük Rondo Biçimi'nin genel olarak üç büyük bölmeden oluşması, köprülerle temalar arasındaki bağlantının kurulması, ana tema ile birlikte üçüncü bölmede yinelenen bir yan temanın yer alması, orta bölmenin eserdeki dengeyi ve gelişimi sağlaması ve eserin geniş bir Coda ile son bulması Büyük Rondo Biçimi'nin genel özellikleri olduğu açıklanmalıdır. Büyük Rondo Biçimi'nin genel yapısının "A B A C A B A" şeklinde gösterilebileceği belirtilmeli ve farklı biçim yapılarına sahip Büyük Rondo Biçimi'ndeki eserler (Sonat, Oda Müziği, Senfonik Müzik Türleri vb.) dinletilerek nota üzerinden biçimsel yapısı çözümlenmelidir.</p> <p>10. Peşrev'in büyük usüllerle bestelenen genellikle dört hane ile bir teslim bölmesinden oluşan bir yapıya sahip olduğu ve ilgili makamda bitiş etkisiyle sona erdiği açıklanmalıdır. Peşrev'in dört bölmeli biçim yapısında her bölümün sonuculu, son iki cümlesi ya da üç cümlesinin aynı yapıda kullanılarak oluştuğu belirtilmelidir. Peşrev'in genel yapısının Türk Müziği'ndeki biçimsel çözümlenmeye göre dört bölümlü Kavuştaklı Biçimler arasında "A B C D" şeklinde gösterildiği belirtilmeli, Rondo Biçimi'yle ilişkilendirildiğinde ise "A B C B D B E B" şeklinde gösterilebileceği anlatılmalıdır. Peşrev Biçimi'nden eserler dinletilerek nota üzerinden biçimsel yapısı çözümlenmelidir.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
KAVUŞTAKLI BİÇİMLER	KAVUŞTAKLI BİÇİMLER	<p>11. Sazsemai'nin aksaksemai usulünün 10/8'lik yapısında bestelenen Peşrev gibi dört hane ve bir teslim bölmesinden oluşan bir yapıya sahip olduğu açıklanarak, teslimin ilgili makam içinde bestelendiği belirtilmelidir. Sazsemai Biçimi dört bölmeli biçim yapısında ilk üç bölümün son cümlesi ya da cümleleri aynı olmakla birlikte D bölümünün bağımsız bir yapıda olduğu açıklanmalıdır. Sazsemai'nin genel yapısının Türk Müziği'ndeki biçimsel çözümlenmeye göre dört bölümlü dönüşümlü biçimler arasında "A B C D A (A') " şeklinde gösterildiği belirtilmeli, Rondo Biçimi'yle ilişkilendirildiğinde ise "A B C B D B E B F B (B') " şeklinde gösterilebileceği anlatılmalıdır. Sazsemai Biçimi'nden eserler dinletilerek nota üzerinden biçimsel yapısı çözümlenmelidir.</p> <p>12. Kavuştaklı Biçim yapılarına sahip eserler sınıf ortamında açıklamalı şekilde seslendirilerek biçimsel özellikleri paylaşılmalıdır (seslendirme öncelikle öğrenciler tarafından yapılmalı, sonrasında dersin öğretmeni veya şan/çalgı öğretmenlerinden bu konuda yardım istenerek biçimsel çözümlenmenin müzikal anlayışı nasıl etkilediği üzerinde tartışılmalıdır).</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
SONAT ALLEGRESO BİÇİMİ	SONAT BİÇİMİ	<p>1. Sonat Biçimi'nin, Oda Müziği türlerinde yazılan eserlerin (Sonat, Düo, Trio, Konçerto, Senfoni gibi) birinci bölümlerindeki Sonat Allegrosu Biçimi adı altında inceleneceği hatırlatılmalıdır. Sonat Allegrosu Biçimi'nin genel olarak “<i>Sergi</i>”, “<i>Gelişme</i>” ve “<i>Serginin Tekrarı</i>” olmak üzere üç bölmeden oluştuğu açıklanmalıdır.</p> <p>2. Birinci bölme olan sergide (A); canlı karakterdeki ritmik ve güçlü bir yapıdaki işlemeye uygun genişletilmiş bir cümle ya da dönemden oluşan ana temanın duyurulduğu açıklanmalıdır. Birinci temada, tam ya da dominantta karar veren ana temanın motifleri işlenerek varış köprüsüne bağlandığı ve modülasyonla yan temanın dominantında yarım karara gelindiği belirtilmelidir. Varış köprüsünün içinde ya da köprünün kullanılmadığı durumlarda ana tema ile yan tema arasındaki bestecinin yeni müzik fikirleri eklemesiyle oluşan bir epizodun (ara cümlelerin) kullanılabileceği de açıklanmalıdır.</p> <p>3. Sonat Allegrosu Biçimi'ndeki eserlerden çeşitli sergi yapılarına sahip ana temalar dinletilerek nota üzerinden bölmenin biçimsel yapısı çözümlenmeli, ana tema, köprü (ya da epizodla) ve yan tema arasındaki yapısal ilişki incelenmelidir.</p> <p>4. Varış köprüsü ile ana temaya zıt olan lirik karakter yapısına sahip yan temanın (B) genelde majör tonalitesinde ise dominant tonunda, minör tonalitesinde ise ilgili majör tonunda duyurulduğu açıklanmalıdır. Çeşitli sergi yapılarındaki yan temalar dinletilerek bölmenin biçimsel yapısı çözümlenmelidir.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
SONAT ALLEGRESO BİÇİMİ	SONAT BİÇİMİ	<p>5. Sergi bölmesinin sonuna gelirken, yan temadan sonra (B) keskin ritmik yapısıyla bitiş etkisini uyandıran ve canlı karakterdeki kısa ve öz müzik fikirlerine sahip bitiş temasının (C) duyurulduğu açıklanmalıdır. Bitiş temasının, kendisinden önceki yan temayla aynı tonda duyurularak coda/codetta ile sergi bölmesinin sona erdiği belirtilmelidir.</p> <p>6. Sonat Allegrosu Biçimi'ne sahip eserlerden çeşitli sergi yapılarına sahip bitiş temaları dinletilerek nota üzerinden bölmenin biçimsel yapısı çözümlenmeli, yan tema, bitiş teması ve coda/codetta arasındaki ilişkisel yapı incelenmelidir. Sonat Allegrosu Biçimi'ndeki sergi yapılarının bu kalıba bağlı kalmamakla birlikte çeşitli şekillerde de kullanıldığı belirtilmelidir.</p> <p>7. Orta bölme oluşturulan gelişme bölümünde, sergide kullanılan tema ve motiflerin işlenerek özgürce kullanıldığı açıklanmalıdır. Bu bölümde seçilen müzikal fikirlerin ana ton dışında modülasyonlu tonlarda geliştirildiği (ya da epizod kullanıldığı) ve dominant ile ana tona çözümlenerek üçüncü kısım olan serginin tekrarına geçilebileceği belirtilmelidir. Sonat Allegrosu Biçimi'ndeki eserlerden çeşitli gelişme bölmelerine sahip yapıların dinletilerek nota üzerinden biçimsel yapıları çözümlenmelidir.</p> <p>8. Serginin tekrarında ise esas temanın (A) ana tonda duyurularak, sergi bölümündeki temaların eserin ana tonalitesi içerisinde yinelendiği açıklanmalıdır. Ana temayı yan temaya bağlayan varış köprüsünün dominantta karar kıldığı belirtilmelidir. Buradaki köprünün, genellikle iki temayı ana tonda birbirine bağlayacak nitelikte kullanıldığı vurgulanmalıdır. Sonat Allegrosu Biçimi'ndeki gelişme yapılarının bu kalıba bağlı kalmamakla birlikte, çeşitli şekillerde de kullanıldığı belirtilmelidir. Ayrıca Romantik Dönemdeki bestecilerin, sergi bölümü ile serginin tekrarı bölümündeki yapının aynı olmaması için bölmedeki dinamiklerin, eşlik yapısının, armonik değişimlerin ve çalgıların ses alanı üzerinde değişiklikler yaptıkları açıklanmalıdır.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
SONAT ALLEGRESO BİÇİMİ	SONAT BİÇİMİ	<p>9. Sonat Allegrosu Biçimi'ndeki eserlerden çeşitli serginin tekrarı bölmelerine sahip yapıların dinletilerek nota üzerinden biçimsel yapıları çözümlenmelidir.</p> <p>10. Sergi tekrarının sonunda bölümlerin arasındaki dengeyi ve ilişkisel bütünlüğü sağlamak üzere (tüm sonatlarda bulunmamasıyla birlikte) son bir bitiş bölmesi olarak iki farklı türde Coda'nın yer alabileceği açıklanmalıdır. Birinci türdeki Küçük Coda'nın son bir kez ana temayı işledikten sonra eseri tamamlaması, ikinci türde olan Büyük Coda'nın ise, sonatın ikinci bir gelişme bölmesi niteliği taşıyarak, sonatın dördüncü bölmesi gibi geniş bir yapıda işlenerek tamamlandığı açıklanmalıdır. Sonat Allegrosu Biçimi'ndeki serginin tekrarından sonra bulunan Codalar'ın biçimsel yapısı çözümlenmeli ve serginin tekrarı ile aralarındaki yapısal ilişki açıklanmalıdır.</p> <p>11. Genel olarak Sonat Allegrosu Biçimi'nin; <i>Sergi</i> [A (Ana tema) B (Yan tema) C (Bitiş Teması)], <i>Gelişme</i> (birinci bölmedeki tema ve motiflerin modülasyonlu tonlarda işlenerek ana tonlitede içerisinde dominantta doğru yönelmesi), <i>Serginin Tekrarında</i> ise A'da; temanın ana tonda varış köprüsünden sonra, yan temanın dominantına yöneldiği, B'de; yan temanın majör tonlitede ana tona, minör tonlitede ise ana ton ya da majör tona yöneldiği, C'de ise; bitiş temasının majör tonlitede ana tona, minör tonlitede ise ana ton ya da majör tona yönelerek Coda ile bitirildiği özetlenmelidir.</p> <p>12. Sonat Allegrosu Biçim şemasının Sergi: A B C Gelişme: Temaların İşlenmesi, Serginin Tekrarı A B C Coda şeklinde yazılarak gösterilebileceği belirtilmelidir. Klasik Çağ sonatlarında bu şematik yapının kullanıldığı, Barok Çağ sonatlarında ise A B Codetta Gelişme: Temaların İşlenmesi, Serginin Tekrarı A B Codetta şeklinde yazılarak gösterilebileceği belirtilmelidir. Klasik Çağ ve Barok Çağ Sonat Biçimleri'ne sahip eserler karşılaştırmalı olarak biçimsel yapıları çözümlenmelidir.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
SONAT ALLEGRESO BİÇİMİ	SONAT BİÇİMİ	<p>13. Sonat Allegrosu Biçimi'nin genel yapısı dışında farklı müzikal fikirler ve tonalite değişimleri ile çeşitli şekillerde kullanıldığı belirtilmelidir. Genel biçiminden farklı olarak müzikal fikirlerde birbirine zıt olan iki tema yerine, tek temanın kullanılması, yan temanın ana tema ile aynı yapı içinde kurulması, yan temanın ana tema özelliğindeki motiflerden oluşması, bütün temaların aynı fikir üzerine kurgulanması, temaların birbirleriyle aynı veya benzer karakter yapıda yazılması, temaların birbirleriyle ritmik benzerlikler göstermesi gibi unsurların sonatın genel biçimsel yapısından ayrılan özellikleri olduğu açıklanarak örneklendirilmelidir. Ayrıca gelişme bölümünde yeni fikirlerin oluşabileceği, ana tema yerine yan temanın gelebileceği, tema ve motiflerin serginin tekrarında kontrpuan yazım tekniğiyle birlikte kullanılabileceği ve bazı bölmelerin kullanılmadığı, dolayısıyla da sonatın eksik yapıda tamamlanabileceği örneklendirilerek belirtilmelidir. Sonat Allegrosu Biçimi'ndeki eserlerden farklı müzikal fikirlerle yazılmış bölmeler dinletilerek nota üzerinden biçimsel yapıları çözümlenmelidir.</p> <p>14. Sonat Biçimi'ndeki müzikal değişikliklerin yanı sıra, varış köprüsü ve yan temada farklı modülasyonlu tonların kullanılması, minör tonaliteli bir yapıda paralel majörüne gitmesi gerekirken minör ya da majör dominant tonalitesine geçilmesi ve gelişme bölümünde esas temanın ana tonda duyurularak başlaması gibi unsurların da tonalite yapısındaki kural dışı değişiklikler olduğu açıklanmalıdır. Sonat Allegrosu Biçimi'ndeki eserlerden farklı tonalite yapılarına sahip bölmeler dinletilerek nota üzerinden biçimsel yapıları çözümlenmelidir.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
SONAT ALLEGRESO BİÇİMİ	SONAT BİÇİMİ	<p>15. İki veya üç bölümden oluşan ve küçültülmüş Sonat Biçimi'nde yazılmış türün Sonatin olduğu hatırlatılmalıdır. Sonatin'in birinci bölümünde genel olarak varış köprüsünün veya bitiş temasının bulunmadığı ve bazı durumlarda gelişme bölmesinin ya da Coda'nın yer almadığı açıklanmalıdır. Çeşitli piyano sonatinleri dinletilerek nota üzerinden biçimsel yapıları çözümlenmelidir.</p> <p>16. Sonat Biçim yapısına sahip eserler sınıf ortamında açıklamalı şekilde seslendirilerek biçimsel özellikleri paylaşılmalıdır (seslendirme öncelikle öğrenciler tarafından yapılmalı, sonrasında dersin öğretmeni veya çalgı öğretmenlerinden bu konuda yardım istenerek biçimsel çözümlemenin müzikal anlayışı nasıl etkilediği üzerinde tartışılmalıdır).</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
POLİFON BİÇİMLER	ENVANSİYON	<p>1. Envansiyon Biçim yapısının genel olarak <i>motif, taklit, kontrapunt ve ara müzikler</i>'den oluştuğu belirtilmelidir. Motifin; envansiyonun temel parçasını oluşturduğu ve eser boyunca sürekli işlenebilecek sade bir yapıya sahip olduğu açıklanmalıdır. Envansiyon Biçimi'ndeki eserlerden çeşitli motifler dinletilerek örneklendirilmelidir.</p> <p>2. Envansiyonun ikinci ögesi olan taklidin, üç türlü yapıda oluşturulduğu belirtilmelidir. Motifin; aynı partide ve aynı seslerle duyulmasıyla tekrarlı bir yapının oluştuğu, aynı partide değişik seslerle duyulmasıyla armoni yürüyüşünün oluştuğu, farklı bir partide olduğu gibi ya da değişikliklerle oluştuğu durumda ise taklidin oluştuğu açıklanmalıdır. Envansiyon Biçimi'ndeki eserlerden çeşitli taklitli yapılar dinletilerek nota üzerinde gösterilmelidir.</p> <p>3. Motifle birlikte eşzamanlı duyulan eşlik partisinin kontrapunt olduğu belirtilmelidir. Envansiyon Biçimi'ndeki eserlerden çeşitli kontrapunt eşlikleri dinletilerek nota üzerinde gösterilmelidir.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
POLİFON BİÇİMLER	ENVANSİYON	<p>4. Envansiyonda motifin küçük bir parçasının kullanıldığı ya da hiç bulunmadığı geçitlerde ara müziklerin yer aldığı açıklanmalıdır. Envansiyon Biçimi'ndeki eserlerden çeşitli ara müzikler dinletilerek nota üzerinde gösterilmelidir.</p> <p>5. Envansiyonların genelde Üç Bölmeli Şarkı Biçimi'nde yazıldıkları, birinci bölmede motifin bütün partilerde duyurulduğu ve ara müziği ile işlenerek bir kadansın (dominant tonu, paralel tonu gibi) yapıldığı açıklanmalıdır. İkinci bölmede motifin çeşitli tonlarda işlenerek, ara müziklerle ana tona dönüş yapıldığı, üçüncü bölmede ise önceki bölmelere göre taklitlerin zenginleşerek bazende bir codetta ile ana tonda son bulduğu hatırlatılmalı ve Envansiyon Biçimi'ndeki eserler dinletilerek nota üzerinden biçimsel yapısı çözümlenmelidir.</p> <p>6. Envansiyon Biçim yapısına sahip eserler sınıf ortamında açıklamalı şekilde seslendirilerek, biçimsel özellikleri paylaşılmalıdır (seslendirme öncelikle öğrenciler tarafından yapılmalı, sonrasında dersin öğretmeni veya piyano öğretmenlerinden bu konuda yardım istenerek biçimsel çözümlemenin müzikal anlayışı nasıl etkilediği üzerinde tartışılmalıdır).</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
POLİFON BİÇİMLER	FÜG	<p>1. Füg Biçimi'nin kendisi gibi polifon bir biçim olan envansiyondan ayrılarak daha sıkı bir kontrapuntal anlayışla ve daha özel kantrapuntal kurallar içerisinde yazıldığı belirtilmelidir.</p> <p>2. Füg Biçimi'nin genel olarak “<i>tema, cevap ve kontrapunt</i>” öğelerinden oluştuğu hatırlatılmalıdır. <i>Tema'nın</i>; bir cümle ya da bir dönemden oluşabilen ve ritimsel yönden işlenebilen karakteristik bir yapıya sahip olduğu açıklanmalıdır. Tonun bir, üç ve beşinci seslerinden başlayarak ses alanının genellikle bir oktavı geçmediği ve bir ölçü ile altı-sekiz ölçü arasında değişen uzunluklarda yazıldığı belirtilmelidir. Çeşitli uzunluklarda ve farklı karakterlerdeki Füg temaları dinletilerek nota üzerinde gösterilmelidir.</p> <p>3. Füg'ün bir diğer ögesi olan <i>cevap</i>, Füg temasının başka bir ses partisindeki taklidi olarak açıklanabilir. Bu taklidin, temanın dominant tonalitesine aktarılmasıyla oluştuğu belirtilmelidir. Cevabın alt dominant tonalitesinde duyulmasıyla plagal cevap, temanın hiçbir değişikliğe uğramadan ya da ritimsel yapı aynen kalarak aralık ve tonalitedeki küçük değişikliklerle duyulmasına real cevap (sıkı imitasyon ya da tam benzetme), temanın tonalitesinin değişmesiyle veya cevabın temel sestem farklı olarak beşliden başlayarak duyulmasıyla da tonal cevabın oluştuğu açıklanmalıdır. Tema ile cevap arasındaki geçişi daha iyi kaynaştıran codetta'nın tek bir sestem oluşabileceği gibi birkaç seslede duyulan kısmın olduğu belirtilmelidir. Farklı yapıdaki cevap çeşitleri dinletilerek nota üzerinde gösterilmelidir.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
POLİFON BİÇİMLER	FÜG	<p>4. Cevabın duyulduğu sırada temanın ezgisel bir çizgide ilerleyerek eşlik ettiği ezgisel yapının <i>karşiezgi</i> (kontrapunt) olduğu açıklanmalıdır. Temanın devamı olan karşiezginin, cevabı ezgisel ve ritimsel yönden uygun bir yapıda tamamlayarak cevabı zenginleştirdiği ve ön plana çıkardığı belirtilmelidir. Farklı yapılardaki karşiezgiler dinletilerek nota üzerinde gösterilmelidir.</p> <p>5. Füg'de, tema ile cevaplar arasındaki bağlantıyı kurarak bir bakıma köprü görevi gören aramüziklerin olduğu açıklanmalıdır. Tema ve karşiezgileri içerisinde bulundurmeyen aramüziklerin, tema ve cevabın yeniden duyulacakları tonu hazırlayan ve Füg armonisini zenginleştiren bir yapıda yazıldığı belirtilmelidir. Farklı yapılardaki aramüzikler dinletilerek nota üzerinde gösterilmelidir.</p> <p>6. Temanın tamamlanmadan diğer parti ya da partilerdeki cevabın girmesiyle karşılıklı birbirlerini keserek oluşturdukları sıkıştırmaların <i>stretto</i> olarak isimlendirildiği açıklanmalıdır. Stretto'larda temanın değişikliğe uğraması sonucu ritimsel yapının daha kısa olabileceği belirtilmelidir. Bu durum azaltılmış nota değerlerinde <i>diminue</i>, artırılmış nota değerlerinde ise <i>augmante</i> ile açıklanabilir. Ayrıca Füg'ün sonunda Coda'da ya da farklı olarak tonik veya dominant sesi üzerinde pedalin kullanılabilmesi belirtilmelidir. Farklı yapılardaki stretto'lar (ve varsa pedallar) dinletilerek nota üzerinde gösterilmelidir.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
POLIFON BİÇİMLER	FÜG	<p>7. Füg Biçimi'nin genel olarak "<i>Sergi, Gelişme, Dönüş ve Sonuç</i>" bölmelerinden oluştuğu belirtilmelidir. Üç veya dört sesli füglü yapıların sergi bölmelerinin; ses partilerindeki (soprano, alto, tenor, bas) konu ve cevapların karşıezgi ile sırasıyla parçanın tonalitesinde nöbetleşe duyuldukları girişlerden oluştuğu açıklanmalıdır. Bu girişlerin genellikle fügdeki ses sayıları kadar oldukları belirtilmelidir (üç sesli fügde tema-cevap-tema, dört sesli fügde ise tema-cevap-tema-cevap şeklindeki gibi). Ayrıca tema-cevap ya da cevap-tema arasındaki bağlantıyı sağlayan aramüziklerin yer aldığı açıklanmalıdır. Füg Biçimi'ndeki eserlerin sergi bölmelerindeki tema, cevap, karşıezgi ve aramüzikler dinletilerek nota üzerinden gösterilmelidir.</p> <p>8. Serginin sonundaki aramüziğin ardından füg temasının majör ise ilgili minör tonalitesinde, minör ise ilgili majör tonalitesinde yeniden duyurulmasıyla gelişme bölmesinin başladığı açıklanmalıdır. Bu bölmede tema ile karşıezginin tüm partilerde olmak üzere dört komşu tonda, daha büyük yapılarda ise uzak tonlarda duyurulduğu belirtilmelidir. Füg Biçimi'ndeki eserlerin gelişme bölmelerindeki tema, cevap, karşıezgi ve aramüzikler dinletilerek tonları belirlenmeli ve nota üzerinden gösterilmelidir.</p> <p>9. Gelişme bölmesindeki temaların değişik şekillerde yazıldığı belirtilerek, dikey ters hareket yapısında yazıldıysa; inici aralıkların çıkıcı, çıkıcıların ise inici aralıklarla oluştuğu, yatay ters hareket yapılarında yazıldıysa; temanın sondan başa doğru çevrildiği örneklerle açıklanmalıdır. Ayrıca sıkışmaların (stretto) gelişme bölmesiyle başladığı belirtilerek diminue ve augmente'ler örneklendirilerek gösterilmelidir. Füg Biçimi'ndeki eserlerin gelişme bölmelerindeki temaların hareketleri (dikey-yatay ters hareket, temanın küçültülmesi gibi) dinletilerek nota üzerinde gösterilmelidir.</p>

1. ÜNİTE	İÇERİK	ÖRNEK ETKİNLİKLER
POLIFON BİÇİMLER	FÜG	<p>10. Dönüş ve sonuç bölmesinde ise tema üzerinde her çeşit yazı oyunu kullanılarak (nota değerlerinin büyümesi, küçülmesi, ters ve çevirme hareketler, temaların ya da parçaların birlikte duyulması gibi) Füg'ün doruk noktasına ulaşır, altdominant geçişiyle ana tonaliteye döndüğü açıklanmalıdır. Füg temasının son kez duyurularak Coda'ya girildiği ve bir kadansla da son bulunduğu belirtilmelidir (varsa pedal sesi üzerinde son bulunduğu belirtilmez). Füg Biçim'inin genel yapısının bu şekilde olmasıyla birlikte her Füg Biçimi'nin farklı yapılarda kullanılabileceği vurgulanmalıdır.</p> <p>11. Füg Biçimi'ndeki eserlerin dönüş ve sonuç bölmelerindeki temaların hareketleri, modülasyon tonları, (dikey-yatay ters hareket, temanın küçültülmesi gibi) codası ve varsa pedal sesleri dinletilerek nota üzerinde gösterilmelidir.</p> <p>12. İki (ikili), üç (üçlü) ve dört (dörtlü) temalı füglü yapılarında yazıldığı açıklanmalıdır. İki temalı füglerde; iki temanın sergide aynı anda ya da birbiri ardından aynı tonalitede başladığı, üçlü ve dört temalı füglerde ise temaların yapı ve karakter olarak birbirlerinden oldukça farklı yapılarda (birinci temanın ağır, ikinci temanın hareketli, üçüncü temanın canlı bir temada yazılması gibi) yazıldığı örneklerle gösterilmelidir.</p> <p>13. Füg Biçimi'nden farklı füg yapılarına sahip eserler dinletilerek nota üzerinden biçimsel yapıları çözümlenmelidir.</p> <p>14. Füg Biçim yapısına sahip eserler sınıf ortamında açıklamalı şekilde seslendirilerek biçimsel özellikleri paylaşılmalıdır. (seslendirme öncelikle öğrenciler tarafından yapılmalı, sonrasında dersin öğretmeni veya çalgı öğretmenlerinden bu konuda yardım istenerek biçimsel çözümlemenin müzikal anlayışı nasıl etkilendiği üzerinde tartışılmalıdır).</p>

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Özgeçmiş

Adı Soyadı:	Sercan ÖZKELEŞ	İmza:	
Doğum Yeri:	Adana		
Doğum Tarihi:	30. 08. 1986		
Medeni Durumu:	Evli		

Öğrenim Durumu

Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	Kasım Sacide Ener İlkokulu	-	Adana	1998
Ortaöğretim	Mustafa Kemal Atatürk İlköğretim Okulu	-	Adana	2001
Lise	Adana AGSL	Müzik	Adana	2005
Lisans	Gazi Üniversitesi	Müzik Öğretmenliği	Ankara	2009
Yüksek Lisans	İnönü Üniversitesi	Eğitim Bilimleri Enstitüsü	Malatya	2011

Becerileri:	
İlgi Alanları:	Doğaçlama, Caz Müziği, Armoni, Eşlik, Düzenleme, Müzik Teknolojileri
İş Deneyimi:	ODÜ Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzik Bölümü 2011 - Halen
Aldığı Ödüller:	
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	
Tel:	
Adres	